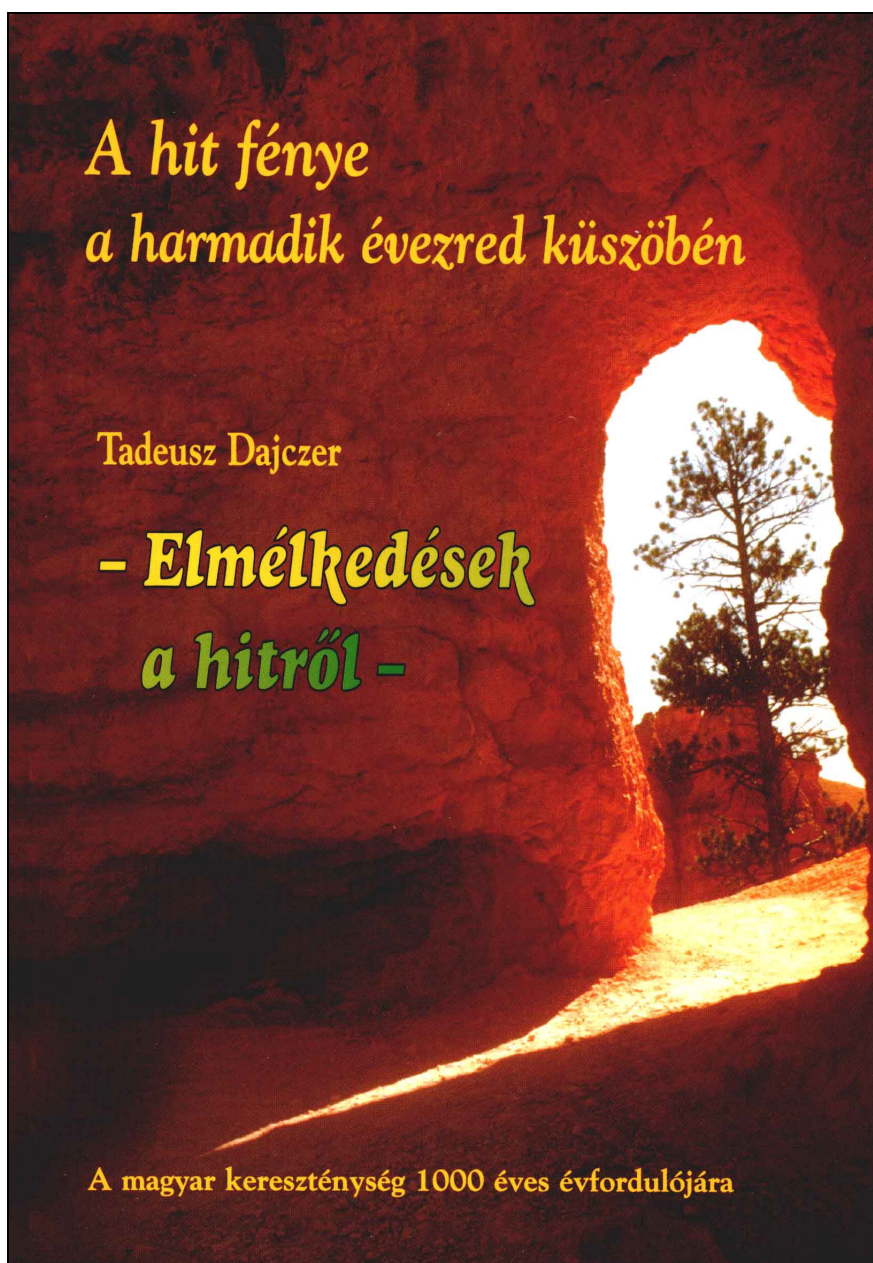

Tadeusz Dajczer
A hit fénye a harmadik évezred küszöbén
Elmélkedések a hitről

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Tadeusz Dajczer
A hit fénye a harmadik évezred küszöbén
Elmélkedések a hitről

Nihil obstat
ks. abt. Stanislaw Nowak,
metropolita Częstochowski
3 czerwca 1992 r. (L. 627)

Egri Főegyházmegyei engedéllyel
Nr. 1583/1999.
Seregély István
(A M.K.P.K. elnöke)

Fordította: Jeney Judit

Ellenőrizte: Koncz Éva, Marek Mazur

Teológiaiilag és nyelvileg lektorálta: Karóczkai Júlia

Köszönetet mondunk:
Péderi Attila, Zajacz Ernő atya,
Gromon Tamás, Barta Róbertné
és a többi névtelen segítő áldozatos munkájáért

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata, amely 1999-ben jelent meg a Szent Gellért Kiadó és Nyomda gondozásában az ISBN 963 696 006 2 azonosítószámmal. Az elektronikus változat a könyv kiadásának jogtulajdonosa, Zajacz Ernő bátori plébános engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog Zajacz Ernő tulajdonában marad.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék.....	3
Ajánlás a magyar kiadáshoz.....	5
A francia kiadás előszava.....	6
Az olasz kiadás előszava.....	8
1. rész: A hit erénye.....	11
I. fejezet: A hit, mint az Isten életében való részesedés.....	11
1. A szerető Jelenlét felismerése.....	12
2. Isten jelei a világban.....	13
3. Talentumok.....	14
II. fejezet: A hit, mint Krisztushoz való kötődés.....	16
1. „Senki sem szolgálhat két úrnak”.....	17
2. Az Isten akarata és a mi akaratunk.....	18
III. fejezet: A hit, mint támaszkeresés Krisztusban és a Krisztusban való bizalom.....	20
1. Isten az egyetlen támasz.....	21
2. A rábízás magatartása.....	23
3. Istenre való ráhagyatkozás.....	25
4. Isten féltékeny szeretete.....	27
IV. fejezet: A hit, mint saját tehetetlenségünk beismerése és mindennek Istentől történő várása.....	28
1. „Boldogok a lélekben szegények”.....	28
2. Isten erejének szüksége van az ember gyengeségére.....	29
3. Krisztus szegénysége.....	30
4. Ismerjük el, hogy minden ajándék.....	31
5. A bizalmatlanság elszórt magjai.....	32
6. A lelki szegénység, mint a gyermeki magatartás.....	34
2. rész: A hit dinamizmusa.....	38
I. fejezet: A megtérés, mint a hit mértéke.....	38
1. „Szerencsés véték”.....	38
2. A rossz következményei.....	39
3. Nem ismerhetjük meg Krisztust az ember nélkül.....	40
4. Hogyan tekintünk a bennünk lévő rosszat.....	41
5. „A megtérés szentsége”.....	42
6. A megtérés szentségének patrónusai.....	44
7. A radikalizmusra vezető megtérés.....	45
II. fejezet: A humor „erénye” a hit szolgálatában.....	47
1. A janzenizmus, mint a hit veszélyeztetője.....	48
2. A humor, mint egzorcizmus.....	48
3. Por és hamu.....	49
4. A humor patrónusa.....	51
III. fejezet: A hit próbái.....	52
1. Várakozás Istenre.....	52
2. Ábrahám hite.....	53
3. A hit próbái Mária életében.....	54
4. Az élet viharai.....	58
5. A hit hiányából eredő nyugtalanság.....	59

6. A hitből eredő béke.....	60
IV. fejezet: A puszta	61
1. A puszta szimbolikája.....	62
2. „Bár hideg volnál, vagy meleg!”	62
3. A puszta – a kiüresítés helye.....	64
4. A puszta – Isten szeretetének megtapasztalása.....	65
V. fejezet: Gazdag és szegény eszközök az Egyházban	66
1. Jézus szegénysége.....	66
2. A szegény eszközök hatékonysága	67
3. Győzelem hit által.....	69
4. Lelki anyaság	70
5. II. János Pál tanúságtétele.....	71
3. rész: A hit megvalósulása	73
I. fejezet: A keresztség szentsége.....	73
1. Krisztus halálával és feltámadásával való egyesülés.....	74
2. Kapcsolódás Krisztus Testéhez.....	75
3. A hívek papsága.....	78
II. fejezet: A bérmálás.....	79
1. A kiüresedés a teljesség feltétele	79
2. A bérmálás szentségének gyümölcsei.....	80
3. A Lélek ajándéka az Apostoloknak	81
4. Az Egyház iránti szeretet	83
5. Az apostolkodás kötelezettsége	85
III. fejezet: Az Eucharisztia	86
1. Várakozás az Eucharisziára	86
2. Az Eucharisztia, mint a hit csúcspontja	87
3. Krisztus kenőzisa	89
IV. fejezet: Az Isten Igéjének hallgatása	90
1. Tárgyi és alanyi viszonyulás Isten szavához	90
2. Isten jelenléte az Igében.....	90
3. Isten Szavának szerepe az imádságban.....	91
V. fejezet: Az imádság, mint a hit aktualizálása.....	92
1. Krisztus példája.....	93
2. Az imádság elsődlegessége.....	94
3. Az imádság fajtái	95
4. A kiüresített ember imádsága.....	98
5. Mária rózsafüzére.....	99
6. A szüntelenül imádkozó ember.....	99
VI. fejezet: A szeretet, mint a hit megvalósulása.....	101
1. Agape.....	101
2. Az érzelmek szerepe	102
3. A természetes kapcsolatok válsága.....	103
4. Engedjük, hogy Krisztus szeressen mibennünk.....	104
5. Nem szerethetjük embertársainkat, ha nem szeretjük Istent.....	105
6. Önmegevalósítás Krisztusban.....	106
Ismertető a mozgalomról	109

Ajánlás a magyar kiadáshoz

Előbb-utóbb mindenki látni fogja, hogy napjaink sajátos félelmei, bizonytalanságai a hitbéli gyengeség fájó következményei.

Aki ugyanis elveszíti vagy elhagyja az ember teremtett voltának mindenkor érvényes igazságát – miszerint Isten világában csak Istenhez igazodva lehet boldogulni – csakhamar elveszíti minden tájékozódását a mindenségben és azon belül a saját életében is.

Ezért kereste már értelme használatára eljutó ősünk a világban életének eredetét és célját és lett az emberi lét sajátos vonását hordozó, Istent kereső és hozzá igazodó, vallásos vándora a világnak.

Amióta pedig az emberiség történelmében kitörölhetetlen részt vállalt Isten eligazító Szava, azaz az idők teljességében emberi sorsot vállalt Isten Igéje, akik elfogadják őt, azoknak hatalmuk van, hogy Isten gyermekei legyenek. Ők az elkötelezett hívő keresztények, kitartó építői a fejlődő világnak és reményteljes örökösei az örök életnek.

Tudni kell, hogy Európa dicső utat megtett, szenteket nevelő keresztény kultúráját – amelyet II. János Pál pápa gyakran aggodalommal nevez ma a halál kultúrájának – csak egy hitet újra élő, evangélizálás nyomán megújuló lelkeség teheti életképpé a harmadik évezredben. Ezért az Istenre hallgató és szavához igazodó hívő élet felé kell fordítani saját figyelmünket, és a keresztény tanúságtételből fakadóan a számunkra elérhető minden ember érdeklődését.

Ennek a törekvésnek szolgálatában állnak a mai egyházban sajátos szerepet betöltő lelkeségi mozgalmak. Ennek szolgálatában állította Tadeusz Dajczer hazájában már 12 kiadást megért, számos európai nyelvre lefordított írását: „*Elmékedések a hitről*” című könyvét. A könyv nem lép fel újat mondás igényével, de a mai világban élő emberhez szól, a teológia, a gyakorló keresztény élet, nemkülönben misztikusok nyelvén a hitről, annak megszerzéséről, megőrzéséről, gondozásáról. Nem zárkózik el a mai nehézségek tudomásulvételétől, amelyek mindegyikünk számára, kikerülhetetlenek. Ugyanakkor tud bátorítani mindazoknak az alkalmas eszközöknek igénybevételére, amelyek életet irányító és viszontagságos körülmények közt is lelki békességet és jövőbe vetett bizalmat ébresztenek és őriznek a keresztény hívő ember életében.

A magyar fordítás kiadása révén hozzáférhetővé válik a Tadeusz Dajczer üzenete a mi magyar, keresztény megújulásunk számára. Ha nem is mindenkinél, de valószínűleg sokak lelkében visszhangra talál. Fontos ugyanis, hogy ezen a világon, ahol nem vagyunk egyformák, de ugyanazon örök célra teremtettünk mindegyikünk megtalálja saját körülményeinek leginkább megfelelő forrást a bölcs eligazodáshoz, újra nem kezdhető, egyetlen élete és üdvössége számára.

Köszönet a szerzőnek, a fordítónak, és mindazoknak, akik a kiadást megvalósítják.

Kívánom, hogy sokszoros termést hozzon minden olvasó hívő élete számára.

Seregély István
egri érsek

A francia kiadás előszava

Lengyelország kiállva a szenvedés próbáit, a kommunizmus megdöntése után az Egyház életében meghatározó országgá vált: alkotó erők színhelyévé. Válaszul a mai idők szükségleteire – különösen a legmélyebb és leginkább lelki szükségletekre, mint az ima és az evangelizáció –, az országban sok mozgalom és közösség jött létre. Így többek közt a Családok Családja Apostoli Mozgalom (1952), az Anyaszentegyház Segítőinek Apostoli Mozgalma (1972), a Fény és Élet (1973), az élet védelmét szolgáló mozgalmak: „Gaudium Vitae” (1979), „Pro familia” (1979), a Totus Tuus Családok Szövetsége (1981), s még sorolhatnánk tovább. Ezek közé tartozik a Názáreti Család Mozgalom.

Ez a nemrég (kevesebb, mint tíz éve) jóváhagyott mozgalom jóval hosszabb múltra tekint vissza. A Varsói Katolikus Teológiai Akadémia professzora, a lelkivezetés karizmájával rendelkező Tadeusz Dajczer atya körül a hetvenes években – tehát különösen nehéz időszakban – a hithez vezető utat kereső diákok tömörültek. 1985-ben kerül sor Jozef Glemp lengyel prímás jóváhagyásával a mozgalom hivatalos megalapítására, amely már ekkor több, mint hatszáz tagot számlált.

Századunkat a családok súlyos széthullása jellemzi. Ezt az egyházi és állami statisztikák egyaránt kimutatják. Már a két világháború között így kiált fel André Gide: „Családok, gyűlöllek benneteket!” Az uralkodó materializmus és erotizmus, a szélsőséges feminizmus és a homoszexualitás – melyben egy amerikai államférfi a túlnépesedés problémájának megoldását látja –, valamint a törvényhozás, szinte összeesküdtek annak érdekében, hogy alapjaiban robbantsák szét a családokat. De Tadeusz atya ezekkel szemben nem indított sem harcot, sem vitát. Ami számára fontos volt, az az Istennel való kapcsolatból születő belső élet elmélyítése. Valóban ez az, ami felülmúlja és legyőzi a romboló erőket. Ily módon szolgálja Tadeusz atya a Szentatya gondolatainak megvalósítását, aki az Egyházat két alapvető és egymást kiegészítő intézményre és erőre akarja alapozni: a papságra és a családra.

A mozgalom arra törekszik, hogy a családokban (az Egyház és a társadalom alapsejtjeiben) és mindenki – a papok, szerzetesnővérek és az egyedülállók életében is egyaránt megvalósuljon az, amit Jézus akart: „...hogy életük legyen, és bőségben legyen.” (Jn 10,10). A forrása maga Jézus Krisztus. Az Isten fia, hogy emberré váljék teljesen átadta magát édesanyjának és ráhagyatkozott. Minket is arra hív, hogy adjuk át magunkat a mi Édesanyánknak. A megtestesülésben megvalósult csodálatra méltó cserében, melyben az Isten magára vett minden emberit azért, hogy mi is részt vehessünk az Ő isteni életében. Adjuk át magunkat Máriának, akinek anyai missziója szerint az a küldetése, hogy végsőkéig véghezvigye Isten elgondolását, amit Jézus a keresztfá tövében rábízott.

II. János Pál ezt tökéletesen megértette, ennek bizonyítéka, hogy Máriás monogramjához Montforti Grignon Szent Lajostól merítette jelmondatát: „Totus Tuus” – Egészen a Tied.

A Názáreti Család Mozgalom programja a szentté válás. Jézus vágyódik rá, hogy mindnyájan felfogjuk, mennyire szükséges, hogy az életszentség útján járjunk, hogy megértsük a lelkivezetés jelentőségét, mely lehetővé teszi a manapság annyira általános tévelygés elkerülését. Ebből fakad az evangelizáció rendkívüli dinamizmusa.

A Tadeusz atya által vezetett csoportban számos karizma született. A mozgalom már több, mint tíz országban meggyökerezett. Az egyházi szervek jóváhagyták már Mexikóban, Kolumbiában, Spanyolországban és Portugáliában. Fejlődésnek indult Angliában, Olaszországban, Magyarországon, Németországban, sőt Franciaországban is, mely különösen nehezen fogadja be ma az ott meghonosodni próbáló, mélyebb lelkiséget képviselő mozgalmakat.

Így például 1989. júniusában öt mexikói katolikus, akiket vonzott a mozgalom lelkesége, elutazott Varsóba, majd a következő évben hazájukban is megindították a mozgalmat. Ma már több mint tízezer tagot számlálhatnak: háromszor annyit, mint Lengyelországban.

A mozgalom gyümölcsei mélyek, de ugyanakkor diszkrétek. Az evangelizációra ösztönöz, számos küldetés szülőhelye, ami ezt a szólást juttatja eszünkbe: „*Le bruit ne fait pas de bien. Le bien ne fait pas de bruit.*” – „*A zaj nem eredményez semmi jót, s a jó nem eredményez zajt.*” A mozgalom minden hangos reklám nélkül személyes példa által terjed.

A mozgalom alapja a hit, aminek Tadeusz atya ezt a könyvet is szentelte. Először Mexikóban adták ki, majd Lengyelországban, ahol a sikere a valódi evangéliumi maghoz hasonlóan hozza bő termését.

A megtérés útján vezet, felhívás a szentté válásra. A szövege egyszerű, bár elvárásokat támaszt az olvasóval szemben. Mindenkihez szól. Abból a természetes igazságból indul ki, hogy teljesen az Isten tulajdonává kell válnunk. Hiszen mindent, amink csak van, Tőle kaptunk. Késznek kell lennünk arra, hogy mindent visszaadjunk Neki. Ez felhívás a hit radikalizmusára. Ez a könyv tanít és megszólít. A tanító hangot gyakran a dialógus hangja váltja fel:

– Ha megtörtént már veled, hogy valakit, akit igazán szerettél, egyszer csak elveszítette irántad való bizalmát, akkor megérted, hogy ez mekkora fájdalom. Akarnál-e ilyen fájdalmat okozni az Isten végtelen szeretetének?

Ez a pedagógia, mentes minden tapintatlan erőszakosságtól. Tadeusz atya „a százsoros termés” keresztényi tapasztalatához vezet, melyet Jézus már erre az életre megígért azoknak, akik mindenüket Neki adják és diszkréten hív. Megmutatja azt a boldogságot, amit az Istennel és az Istenben való élet jelent. Ezért hív a radikális hitre az evangéliumi felhívást követve: „Aki megtalálta életét, elveszíti azt, és aki elvesztette az életét érterem, megtalálja azt.” (Mt 10,39).

Nincs itt semmi a hamis, elferdített misztikából. Ez felhívás az életszentségre a mindennapi életben. A könyv annak tudatosítására szólít fel bennünket, hogy mire képes a hit az életünkben és annak átélmelkedésére, hogy Isten mit gondol rólunk az Ő szeretet-tervében. A könyv a belső élet teológiáján alapul, sokat merítve Keresztes Szent János, Lisieux-i Szent Teréz, és Maximilián Kolbe atya doktrínáiból. A Tadeusz atya által vezetett személyek megtapasztalják az ő sugárzó személyiségét.

A könyv a hit útjának „útkönyve”. A szerzőnek a lelkivezetésben – melyre ideje nagy részét szenteli –, s a hitéletében szerzett valamennyi tapasztalata megjelenik könyvében.

A hit útjának három szakasza van:

1. Az Isten meghív, hogy részt vegyünk az Ő isteni életében, s szeretettel vár bennünket – függetlenül a mi bűnös voltunktól.
2. A hit dinamikus erő, de Isten szegény eszközök által mutatja meg jelenlétét, hatalmát, és serkent a megtérésre.
3. Ehhez a dinamizmushoz tápláló étkekre van szükség, olyanokra, mint az Eucharisztia, Isten Igéje és a szív-imája.

Ma, amikor annyi vallási eltévelyedés tanúi vagyunk, Tadeusz atya lényeges és egyszerű üzenete tiszta forrás, olyan üzenet, mely egyezik II. János Pál programjával, melyet a Lélek sugallata táplál. E komoly könyv szerzője ugyanakkor nem feledkezik meg a humorról sem – mely üdvös eszköz a sátán kísértésének és azon hiábavalóságoknak leküzdéséhez, melyeknek hálójába oly gyakran zuhanunk.

Párizs, 1992. szeptember 20.

René Laurentin

Az olasz kiadás előszava

Hit, remény és szeretet, ez a három alapvető és meghatározó erény, amellyel kifejeződik az isteni eljövétel által szerzett új élet, az emberi létben: tudatosítva az emberben, hogy az igazságszolgáltatás kegyelme által a három isteni erény megszületik és fejlődik az isteni Szentháromság személyes jelenlétének erejében, szabadon és kényszer nélkül lehetővé téve a szív és az élet számára a Mindenható dicsősége felé való haladást.

Az isteni ajándék gyümölcsei a hit, remény és szeretet nem kevésbé élénken épülnek be az egyén alkotó tevékenységébe: kifejezik az emberi megmenekülést, amelyet a megváltás (eljövétel) újdonsága ért el és alakított ki, az isteni igazságszolgáltatás műve, amely eljuttatja az embert a szabadság megtapasztalására.

Hála ezen erényeknek, az egyén élete megváltozik az örök élet eljövételének reményében, oly módon, melyet még remélni sem lehetséges, nem emberi, hanem a magasból érkező alkotóelem: valójában minden ember, aki a megváltott létben fejlődik úgy, hogy az állandó viselkedésmód a szív megnyitása és az érzékfölköti titok felé irányul, megtapasztalja az isteni ajándék eljövételét, és az Isten részvételével kialakított új élet elkezd megnyilvánulni és beteljesedni úgy, hogy a személy ezt érzékelhető valóságként tapasztalja meg.

Azt lehet állítani, hogy a három isteni erény megjeleníti magának az élő Istennek a létét az ember életében, aki szívébe fogadja a kegyelem ajándékát, hagyva önmaga átformálását személyes léte mélységében, miközben Isten jelenléte ragyogja be.

Amennyire részesül az egyén az élő Isten jelenlétében, a három isteni erény rányomja bélyegét, magának az isteni kapcsolatnak a bélyegét a személyes életére, s szeretetkapcsolatba hozza az Atyával, az Istennel, aki a szeretet, a hit kapcsolatba hozza a Fiúval és a hívői engedelmisséggel rátalál önmaga teljesebb kifejezésére, és a remény az, amely kifejezésre juttatja a Szellem jelenlétét.

Az Új Testamentumban a szeretet elsősorban Istenre, az Atyára vonatkozik: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta ...” (Jn 3,16) „...Ő, aki tulajdon Fiát sem kímélte ...” (Róm 8,32)

A felülről jövő ajándék megfigyelésével az egyházi hittudomány nem késlekedett azzal a következtetéssel, hogy az Isten, Jézus Atyja, maga a szeretet.

„Szeretteim! Szeressük egymást, mert a szeretet Istentől van Mindaz, aki szeret, Istentől született, és ismeri Istent. Aki nem szeret, nem ismeri Istent; mert Isten szeretet. Isten szeretete abban nyilvánult meg irántunk, hogy egyszülött Fiát küldte a világra, hogy általa éljünk ...” Szeretet az Isten; aki a szeretetben marad, Istenben marad és Isten öbenne.” (1 Jn 4,7-9 : Jn 4,16)

Az ajándék, amely elnyerhető a hívő Atyai szeretetben való részvételével, az „ingyenesség,” amelynek forrása az isteni szeretet.

„Szeretteim! Ha Isten így szeretett minket, nekünk is szeretnünk kell egymást.” (1 Jn 4, 11).

Minthogy az isteni szeretet a legtisztább kezdet, semmi nem kényszeríti, csak önmagából és ezért a szeretet ragyogó öröméből származik, így ez a szeretet elutasítja a számítást és az érdeket, és igényli a viszontszolgáltatás nélküli ajándékot (ajándékozást), az önmagából történő visszatérés nélküli kiáradást.

Ha a szeretet az Atyához kötődik, a hit a kereszténységben a Fiú jelenlétének a bizonyítéka – akinek az élete „testben eltöltött napjaiban” ami teljesen elfogadott tény volt –, s amit Istennek, az Atyának való engedelmes szeretetben töltött el.

„Ő, testi mivoltának napjaiban imáit és könyörgéseit nagy kiáltással és könnyhullatással bemutatta annak, aki megszabadította őt a haláltól: és meghallgatást is nyert hódolataért. Bár

Isten Fia volt, engedelmességet tanult abból, amit elszenvedett: és amikor eljutott a beteljesedéshez, örök üdvösség forrása lett mindazoknak, akik engedelmeskednek neki...” (Zsid 5, 7 – 9)

Ugyanazon Zsidó levél szerint Jézus a szeretet szerzője és tökéletesítője (vö.: Zsid 12,2) az, aki minket megelőzött és segít a hit harcában.

A krisztusi hit (fides Christi) azon elfogadásnak a megnyilvánulása, amellyel a Fiú kapja a szeretetet az Atyától az egész emberiség számára végrehajtott cselekedetében: ő ily módon bemutatja, hogy kapni is Istentől származó dolog és magunkat szeretni sem kevésbé isteni, mint másokat szeretni.

Az Úr Jézussal való egyesülésben a keresztény részese az örökkévaló szeretet elfogadásának és átadja magát az élő Istennek való engedelmességre: hinni és bízni az Örökkévalóban a saját életet visszahelyezve a Magasságos kezébe, mert ő az egyetlen igaz Úr.

Aki hagyja magát a láthatatlan Isten által „rabságba ejteni”, és aki Isten beszédeinek megtartásával és szívének engedelmességével elfogadja, hogy Isten tulajdona: az a kinyilatkoztatott igazság elfogadását jelenti (fides quae Creditur: a hit az ő objektív nagyságában), ez egyesül tehát a hit cselekedetében, az alávetés szabadságában, a kegyelemben, a hitben (a szabad alávetésben) és az isteni ígéretekben való bizalomban. (fides qua creditur: a hit a személyes találkozás és az Istenbe vetett bizalom aspektusában.)

A hit kifejeződik tehát az engedelmességben, ami az embernek önmaga elhagyását és a Másik igazságnak és az Ő szeretetének való átadását jelenti, elutasítva a birtoklási vágyat, a biztonságérzetet, a bizonyosságot, amelyek önmagába zárt világi személyiségi jegyek. Hit általi engedelmességben él az, aki azt hallgatja, ami fölül, e világon túl van, aki nem áll meg a kézzelfogható dolgoknál, elfogadja tehát a paradoxont (a látszólag képtelennek tűnő dolgokat) és megnyitja magát az eljövétel (megváltás) híre előtt. Hinni tehát nem a botrány elkerülése, vagy a veszély előli menekülés: az hisz, aki megvallja Isten szeretetét annak ellenére, hogy ez nem nyilvánvaló, aki mindennek ellenére reménykedik, aki elfogadja a keresztrefeszítést és a saját várakozásait Krisztus keresztjére helyezi, nem Krisztust a saját várakozásai keresztjére.

A hithez általában félelemmel – remegve – közelednek, levette a lábait egy olyan Isten megismerésére törekedve, aki nem beszél a szélben, a tűzben és a földrengésben, de beszél (szól) az alig érzékelhető szellőben, mint például Illésnek a szent hegyen – és ez megvolt és meglesz minden szentnek és minden prófétának. (1Kir 19,11–13)

A megváltott életben a Szentlélek jelenlétének élő bizonyítéka a három isteni erény közé tartozó reménység, ami az örökkévalóság és az idő által okozott feszültség területén születik, amit Isten önkifejezése határoz meg és a nyitás által válik lehetővé az örökkévalóságból az időbe való eljutása.

Ugyanakkor Ő sugallja a reménységet, ami a Szentháromságban extázis (elragadtatás) és Isten ajándéka, folytonos nyitottság a kölcsönös ajándékok és az építő nagylelkűség felé.

Hála a Szentlélek küldetésének, akinek megnyilvánulási helye mindig új megváltási titok és ezért hála a Vigasztalónak, aki az ember mai napját képes túlradóan az Isten „holnapjának” kegyelmében betölteni.

Ahogy nyit a Szentháromság a világ felé és a világ a Szentháromság felé, úgy jelenti a Szentlélek az egyesülés bilincset, Ő az, aki az örök titokban az Atya és a Fiú szeretetének kapcsolódása: Szellemben ezért a reménység nem szégyenít meg, sőt az eljövendő ígélet előlege, foglalója. (vö.: Róm 5,5) Természetesen Krisztus bennünk a dicsőség reménye (Kol 1,27: 1Tim 15,13), de a Szentléleknek köszönhetően telhet be a hívő reménységgel. „A reménység Istene töltsön el titeket a hit teljes örömeivel és békéjével, hogy a remény bőségben legyen bennetek a Szentlélek erejéből.” (Róm 15,13)

A reménység nemcsak egyszerű várakozás, amelyben a szív vágyai kivetítődnek: ez nem születik meg önmagának az embernek az ércek fölé való emelkedéséből, mivelhogy a megváltás okozza, és folyamatosan tölt be élettel a Szentlélek személyes jelenlétébe. A reménység fentről adatott és inkább „előleg”, Istennek az emberi történelemben végzendő jövőbeli tevékenységének előhírnöke. Ő ismeri az emberi remény erőit, a vágyat, a jó jövő utáni vágyakozást, de megvan a lehetőség a győzelemre az „i sogni diurni” („nappali álmok”) „coscienza anticipante” („előlegzett lelkiismeret”) és a „principio speranza” „vezérelv remény” (E. Block) fel vannak ruházva az isteni élet kinyilatkoztatásával.

Így teljes az ember, a kimenekedés feszültségében és az új életben, melyet a megváltás hozott el számára, aki teológiai reményben éli meg Isten eljövendő új dolgait: annak a jövő örökkévalósága belépett az időbe, az emberi megmenekülés útjára viszi a testet, amely az ajándékozás szabadságában nyílik meg.

A remény Istenével történt ezen találkozásból születik az evangéliumi szegénység szelleme, ami nem a táplálék hiányát jelenti, nem nyomor, ami ellen küzdeni kell és legyőzni, hanem az Úrban való szegénységnek a feltétele, ami az Istenbe vetett teljes bizalom és hit. A szegénység, az Örökkévalótól jövő meglepetések iránti nyitottság, megtervezhetetlen és kikövetkeztethetetlen, nem irányítható eljövendő. Így tehát szegénység megélni a relatív jövőt, az ember által épített és tervezett jövőt átadni a teljes jövőnek – ami Isten eljövetele, amely elérkezik és átalakít mindent, ami létezik, a szívet belülről úgy, mint a külső ragyogást. Tehát a szegénységet megélni azt jelenti, hogy nyitottnak lenni az Örökkévalóságra, hagyni magunkat az eljövetele által, elérni és átformálni, készen állva arra, hogy elfogadjuk az Isten ígérete általi védelemben való megerősödést.

A bemutatott könyv érdeme, hogy segít a hitélet gazdagságáról történő gondolkodás kialakításában, ami a keresztényt igaz hívővé, reménykedővé és szerelmessé teszi, amikor a szíve megtagadásával megnyitja magát a Kegyelem számára. A segítség, amelyet ezek a lapok nyújtanak, nem hittudományi bölcsesség, vagy értekezés akar lenni, hanem egy közvetlen és megragadó hangvétellű írás. Ez egy olyan könyv, amely az életből születik és szemmel láthatóan egy erős isteni megtapasztalásnak, és egy egyedi emberi lélekismeretnek a gyümölcse.

Úgy tűnik, hogy ez az írás képes felkelteni a keresztény élet vágyát, táplálni az utat és a növekedést, és ösztönözni azt, aki megismerte Isten ajándékát.

Ez egy olyan könyv, amiből lehet táplálkozni az imában és a meditációban, és másoknak átadni, hogy megosszuk velük a hit örömét, a szeretet szolgálatát és annak a reménynek az útját, amely soha nem okoz csalódást.

Nápoly, 1993. június 22.

Bruno Forte

1. rész: A hit erénye

Mi a hit? – A hitet, mint teológiai erényt rendkívüli összetettség jellemzi. Az itt következő elmékedésekben, nem is a dogmatikus teológia, hanem a belső élet teológiájának szempontjai szerint értelmezzük a hit valóságát. Az Újszövetségi hit, az ember válasza Isten kinyilatkoztatására Jézus Krisztusban. A hit Isten életében való részesedés, Isten életének megtapasztalása önmagunkban, mely lehetővé teszi, hogy magunkat és a minket körülvevő világot mintegy az Ő szemével lássuk. Kötődés Krisztus személyéhez, aki a mi Mesterünk, Urunk és Barátunk; Krisztusra való támaszkodás, aki megváltásunk rendíthetetlen sziklája – valamint ráhagyatkozás az Ő végtelen erejére és határtalan szeretetére. Az emberi gyengeséggel és tehetetlenséggel szembesülve a hit vezet arra, hogy szüntelen forduljunk Isten kiapadhatatlan szeretetéhez, irgalmához, s mindent egyedül Őtől reméljünk. (vö. G. Thils, *Sainteté chretienne*, 359).

I. fejezet: A hit, mint az Isten életében való részesedés

Aquinói Szent Tamás azt mondja, hogy a hit közelebb visz bennünket Isten megismeréséhez. Hiszen **részesülve Isten életében, mindent mintegy az Ő szemével kezdünk látni és értékeln** – *omnia quasi oculo Dei intuemur* (*In Boeth. de Trinitate*, qu 3, a. 1).

Isten életében való részesedésünk a hit által azt eredményezi, hogy új emberré válunk, a valóság új értelmet nyer számunkra. Újfajta látásmódban részesülünk úgy Istent, mint a minket körülvevő evilági valóságot illetően. A hit által az evilági valóságban fokozatosan kezdjük felismerni az elsődleges ok – Isten – működését. Észrevesszük az Ő jelenlétét és működését úgy magunkban, mint a természet világában, vagy a történelemben. Észrevesszük, hogy Ő a szerzője, Ő az alkotója mindennek, hogy az, amit emberileg megismerünk, nem a teljes valóság, az csupán a külső felület látása, kizárólag a másodlagos okok megismerése, melyeket Isten az Ő működésében felhasznál.

A hit az az erény, mely az Istennel való kapcsolatot lehetővé teszi és a természetfeletti élet alapja. Mivel minden természetfeletti tevékenység alapja, ezért minden általa történik. Természetfeletti életünk aktivitását hitünk értékei és hiányosságai határozzák meg. A természetfeletti életben jelentkező nehézségek mindig összefüggnek a hit gyengeségével. A hit alapvető erény, mivel lehetőséget teremt az Isten életében való részesedésre. A hit részesedés Isten gondolataiban, mely a lélek természetes képességeit mintegy természetfeletti értelemmel oltja be, s így képessé tesz bennünket, hogy Istenhez hasonlóan gondolkodjunk magunkról és mindarról, amivel kapcsolatba kerülünk. Ebből következik, hogy hinni annyit jelent, mint összevetni saját gondolatunkat Istenével, és azonosulni az Ő gondolatával.

A természetes megismerés és a hit által való megismerés között nem mennyiségi, hanem minőségi különbség van. A hit Isten gondolatával való egyesülésre vezet, a fényben való belső részvételre, ahol Isten Önmagát ismeri meg. Ebben az értelemben vezet a kontemplációhoz, mintegy bevezetője Isten eljövendő megismerésének az örökkévalóságban.

Mivel a hit által lépünk be Isten életébe, Jézus Krisztus életébe, így Isten a hit által saját életét szüli mibennünk. Hitünk célja, hogy Jézus Krisztushoz hasonlóan gondolkodjunk és megengedjük Neki – aki a hit által bennünk él –, hogy felhasználjon minket, gondolkodjék bennünk és bennünk éljen.

A hit által mehet végbe bennünk eddigi látásmódunknak, gondolkodásunknak, megérzéseinknek, átéléseinknek teljes átalakulása. A hit megváltoztatja mentalitásunkat, s arra készítet, hogy Istent állítsuk mindig az első helyre, hogy egész életünk Őrá irányuljon,

hogy az egész világot Isten fényében értelmezzük. Ekkor minden ítéletünket, értékelésünket, vágyunkat és elvárásunkat beragyogja, áthatja a hit fénye. Így valósul meg a hit közössége, mely teljességét csak a szeretetben éri el.

A bennünket körülvevő teremtett világ olyan, mint a hozzánk szóló hang. Amikor a hitünk gyenge, akkor ez a hang szétszórtságához vezet, eltávolít Istentől, a figyelmünket önmagára irányítja. A hit növekedésével viszont fordított folyamat jön létre. A külső világ Istentől kezd nekünk beszélni, Őhöz vonz, Isten jelenlétének válik kifejezőjévé, segítségünkre lesz az Istennel való kapcsolatteremtésben; a Vele való találkozás helyévé válik számunkra.

A hit képessé tesz téged, hogy a látszatok fölé emelkedj és a másodlagos okok felett meglásd az elsődlegest, azaz Istent. Lehetővé teszi, hogy meglássuk, hogy a körülöttünk történő dolgok nem az ember erejéből történnek. A hit lehetőséget nyújt számodra, hogy felfedezd Isten jeleit a teremtésben. A hit alkalmassá tesz arra, hogy észrevedd a jelenségekben és történésekben Isten akaratának megnyilvánulását, és az eseményeket úgy szemléld, mint Isten megjelenését az életedben.

1. A szerető Jelenlét felismerése

Életünk minden percét áthatja az a Jelenlét, amely szeret és megajándékoz minket. Hittel élni azt a képességet jelenti, hogy észre tudjuk venni ezt a szüntelenül szerető és megajándékozó Jelenlétet. A hitnek köszönhetően Krisztus fokozatosan fénné válik, mely áthatja az egész emberi életet és a világot fényével árasztja el. Ő lesz az élő, cselekvő Jelenlét tanítványainak életében. Az élet minden perce az Ő Jelenlétét hozza el nekünk. Az idő a nagybetűvel írott Jelenlét – Krisztus jelenléte az életünkben, Istennek személyes jelenléte, aki úgy nyilvánul meg előttünk, mint aki valamit vár tőlünk. Isten akarata által nyilatkozik meg előttünk. És mi az Ő akarata? – Mindig a mi javunk, mert Ő maga a Szeretet. **Életed minden pillanata a találkozás pillanata ezzel a téged szerető Jelenléttel.** Valaki azt mondta, hogy az idő, az ember Istennel való találkozásának szentsége. Ilyen értelemben minden pillanat egy evangéliumi talentum, Jelenlét, mely valamire meghív bennünket. Az Úristen minden pillanathoz akár könnyű, akár nehéz az, fűz valamilyen kegyelemet. Szent Pál mondja, hogy mi az Istenben élünk, mozgunk és vagyunk. (vö.: ApCsel 17,28). Tőle kapjuk tehát a létezés ajándékát, ugyanúgy a lélegzés, a táplálkozás, a barátság ajándékát, az élet megannyi pillanatának ajándékát.

A Gyermekek Jézusról nevezett kis Szent Teréz állítása, hogy minden kegyelem (*A Gyermekek Jézusról és a Szent Arcról nevezett Szent Teréz utolsó beszélgetései nővérével, Jézusról nevezett Ágnes anyával, 1897. VI. 5., »Novissima verba«, Karmelita Rendtartomány, Budapest.*) azt jelenti, hogy bármi is történjék életedben, a kegyelem valamilyen fajtája kapcsolódik hozzá. Isten ajándékként jön hozzád, kegyelem formájában, meghívás formájában – ebben az értelemben minden kegyelem. Isten azt akarja, hogy minden a jó „tökéjévé” váljon számodra. Ő még a rosszból is jót akar kicsihozni. A rossz nem lehet kegyelem, de Isten az Ő mindenhatósága és végtelen irgalma által képes, hogy a rosszból is jót hozzon ki. A rossz következményei a megtérés nagy lehetőségének formájában gyümölcsözhetnek. Tehát „minden kegyelem”, minden talentum, mivel az Úr mindig és mindenütt lehetőségeket állít eléd. Rendkívül fontos, hogy hinni tudj ebben az állandó és különbözőképpen megnyilvánuló Jelenlétben.

A jelen pillanat és minden pillanat szeretetet áraszt, ahogy Stefan Wyszyński bíboros mondta. A kegyelem a szeretet kifejezése, így minden pillanat kapcsolódik Isten szeretetéhez, mert minden pillanat az Ő kegyelméhez kötődik. Még akkor is, amikor súlyosan vétkezel, Krisztus melletted van, és szeret téged. Ha emlékeznél erre, ha hinnéd, hogy állandóan Isten irgalmas szeretetébe vagy belemerítve, aki sohasem hagy el téged, bizonyára nem buknál el.

Mindaz, ami veled történik, összefügg Isten irántad való szeretetével és az Ő vágyával, hogy neked jó legyen. Ő jelen van az életedben függetlenül attól, mit teszel. Az idő, az Istennel és az Ő irgalmas szeretetével való találkozásodnak szentsége. Az idő, a te találkozásod Istennel irántad való szeretetével és vágyával, hogy minden a javadat szolgálja, hogy minden vétked „szerencsés vétekké” legyen. Hogyha így néznél minden átélt percre, spontán imádság születne benned, mely egy folyamatos imádsággá válna, hiszen Isten állandóan melletted van és folyvást, mindig szeret. Életed minden percét áthatja ennek a téged szüntelenül átölelő Jelenlétnek a szeretete.

2. Isten jelei a világban

A hit képessé tesz arra, hogy mindenhol észrevegyük Isten működésének jeleit és megértsük, hogy Isten jelen van bennünk, lelki, pszichikai és fizikai életünkben egyaránt. **Ha képes leszel meglátni mindenben Istent, akkor imádságod a hit imájává válik.** Nem csupán szóbeli imádság lesz, hanem a világ meglátásának, a rácsodálkozásnak az imádsága, valamint a hála imája mindazért, amivel csak megajándékoz Isten.

A hitnek köszönhetően felfedezzük, hogy az emberek csak látszólagos irányítói a világ történetének, valójában maga Isten annak a legfőbb mozgatója. Isten jelenléte a történelemben egyaránt érinti a politikai élet eseményeit, a társadalmi, gazdasági ügyeket, családi dolgainkat és hivatásunkat. Ő mindenütt jelen van, és minden Tőle függ. Az Ő kezében van mindannyiunk sorsa, csakúgy a nemzeteké, mint az egész világé. Mindezt a hit által ismerjük fel, mely belső békét teremt bennünk, békét, mely a hitből ered és abból a tudatból, hogy Ő, a végtelen erő és végtelen szeretet, aki mindent az Ő irgalmas szeretettel teli kezében tart. Mindent Ő irányít és vezet a célhoz örök bölcsességével és szeretetével. **A hit biztonságérzetet ad nekünk, békét és azt a meggyőződést, hogy Isten szeretete szüntelenül átölel bennünket.** A hit a világnak, kiváltképp a nehéz dolgoknak más látásmódja. A hit teszi lehetővé, hogy megismerjük Istent a természet jelenségeiben, melyekben folyton felfedezhetjük működésének nyomait, valamint a rólunk és a minket körülvevő világról való gondoskodásának jeleit.

Ilyen nagy hitű, Isten jelenlétét mindenütt felfedező ember volt Assisi Szent Ferenc. Milyen rendkívüli hitet sugároz Ferenc magatartása, aki így imádkozik: *Áldjon Uram Téged Hold nénénk és minden csillaga az égnek; áldjon Uram Téged Szél öcsénk, Levegő, Felhő!* Megtörtént-e valaha veled, hogy szélről sóhajto erdőn, mezőn járva ott, abban a szélben Isten érintését éreztél? Ha igen, akkor van valami benned Szent Ferenc hitéből, aki mindenhol látta Isten működésének megnyilvánulását. *Áldjon Uram Tégedet Szél öcsénk, Áldott légy, Aki jelen vagy ebben a Szélben! Áldott légy a felfrissítő levegőben, amelyet belélegezhetünk, mert Te vagy a lélegzetünk és levegőnk!* Minden az Úrtól van, a jó idő és a borult idő, a rossz időjárás is az Ő időjárása. Az élő hit lehetővé teszi, hogy észrevegyük az isteni csodákat a bennünket körülvevő világban és megszokott hétköznapijainkban. Még az eső és a pocsolyák is Isten értünk tett csodái. Az eső, ami bizonyára nemegyszer bőrig áztatott, ugyancsak Isten érintése. Ha ezt észreveszed, akkor ez a te **hitből fakadó imádságod.**

Áldjon Uram Tégedet Víz húgunk! Amikor szomszamosan vizet iszol, különösen hőségben, forró napokon, megtapasztalhatod Isten jelenlétét. A világnak ilyen módon való látásához nem szoktunk hozzá. Pedig az ilyen mindennapi megszokott helyzetekben megláthatjuk Istent, aki a vízzel felfrissít minket, megnedvesíti kiszáradt, égő ajkunkat. Ő jelen van ebben a vízben. Ennek a jelenlétnek a tudatosítása a hit magatartása. Ezért emlékeztet minket Szent Ferenc „*Víz húgunkra*”, mert ez Isten jelenlétének és működésének szimbóluma.

3. Talentumok

Isten azt várja tőlünk, hogy minden általunk átélt helyzetet, kiváltképpen a nehezeket a hit szemével nézzünk. A talentumokról szóló példabeszédben Jézus óva int, nehogy elzárkózzunk Istennek a hit által való megismerése elől, és hogy ne legyünk restek mindazt hasznosítani, amivel Isten szüntelenül megajándékoz bennünket. Az Úr egyik szolgájának tíz talentumot hagyva, a másoknak ötöt, a harmadiknak egyet, és munkára kötelezve őket, lehetőséget adott nekik. A talentum szó, mely Krisztus idejében bizonyos pénzértéket jelentett, manapság inkább intellektuális értéket jelöl. Azt mondjuk, hogy valakinek talentuma, tehetsége van a zenéhez, matematikához. A talentumokról szóló példabeszéd értelme azonban ennél sokkal mélyebb. Az evangéliumi gondolkodás, a mi tisztán emberi, világi gondolkodásunknak mintegy 180 fokos megfordítása. Így van ez a talentumokról szóló példabeszéd esetében is. A talentum ajándék, bizonyos alapanyag, de egyben lehetőség is. **Krisztus, amikor talentumot bíz rád, bizalmával ajándékoz meg és elvárja, hogy azt helyesen használd fel.** Ha valamilyen tehetséget adott neked, akkor nem közömbös számára, hogy mit teszel azzal. De ha mégsem kaptál volna efféle tehetségeket, ez is talentum. **Nemcsak az a Talentum, ha megkapunk valamit, de az is, ha valami hiányzik.** A hit fényében talentum például az egészséged, de az is talentum, ha beteg vagy. Jézus mindkét esetben felteszi neked a kérdést: mit teszel ezzel a talentummal. Mert el lehet fecsérelni az egészséget is, de az egészség hiányát is, s azt még inkább. Hiszen **minden ajándék – a talentum nem más, mint ajándék.** Isten szüntelenül adja neked ajándékait. Talentum például az is, ha nem tudsz imádkozni, te pedig azt hiszed, hogy ez valami szerencsétlenség. A fontos az, hogy mit teszel ezzel az imára való képtelenséggel. Lehet, hogy elástad ezt a talentumot és azt mondd magadban: no akkor nem fogok imádkozni. Pedig ebből a talentumból annyi mindent lehet kicsiholni. Az imában való nehézségeknek el kell mélyíteniük az Isten iránti éhségedet, s ezáltal a megszentelődésed eszközévé kell válniuk. Hasonlóan, hogyha otthon vannak problémáid, a családban jelenlevő békétlenség – ez is a te talentumod és lehetőség, amit Istentől kaptál. Mit teszel vele? Ha összeroppansz, elcsüggedsz, akkor elásod a földbe a talentumodat. A hitben élő embernek meg kell keresnie minden tapasztalatának mélyebb értelmét. Már magának az értelemnek a keresése is a talentum kamatoztatása. Ha félelmeid vannak, például félsz a szenvedéstől, a haláltól, ezek is lehetőségek számodra. A Gyermeke Jézusról nevezett kis Szent Teréz irtózott a pókoktól. Egyszer elmesélte, mennyire le kellett győznie önmagát, amikor a lépcsők alól a falmélyedésből pókokat kellett kisépennie. (*A Gyermeke Jézusról és a Szent Arcról nevezett Szent Teréz utolsó beszélgetései nővérével, Jézusról nevezett Ágnes anyával*, 1897. VI. 13., »Novissima verba«, Karmelita Rendtartomány, Budapest.) Ez nagyban segítette őt az Úrhoz vezető úton. Ez is egy, a kezébe helyezett talentum volt, melyet jól tudott forgatni.

Ha egy bizonyos helyzet feszültséget idéz elő benned, ez annak a jele, hogy ott rejtőzik, mint hamuval elfedett gyémánt, a te talentumod. Mit teszel vele, hogyan használsz fel? Hiszen mindennek a szentté válásodat kell szolgálnia. Ebben az értelemben minden kegyelem. Nyomasztó szenvedéseid, vagy különféle kedvezőtlen körülmények –, mindez a talentumok összessége. De mi gyakran olyanok vagyunk, mint a vakok, vagy a kisgyerekek, akik sok mindent nem értenek. Csak amikor majd egyszer Isten előtt állunk, akkor fogunk mindent megérteni, meglátni. Meglátjuk a talentumok egész tengerét, melybe belemerítve éltünk.

A talentumoknak két fajtájuk van: értékesek és kevésbé értékesek. Ha valami sikerül neked, jól alakul egy dolgod – ez biztosan talentum, de ha semmi nem jön össze az értékesebb ajándék. **A sikertelenségek a legértékesebb ajándékok, amit az életedben kapsz, éppen a sikertelenségek.** Isten egyszer megkérdezi majd tőled, hasonlóan, mint amikor az evangéliumi úr elszámoltatta a szolgálait, hogyan használtad fel életed vereségeit,

melyeket Isten, mint lehetőségeket, talentumokat adott számodra. Van amikor az életedben nagyon sok van belőlük – vajon felhasználod azokat?

A talentumokról szóló példabeszéd, evangéliumi felhívás a megtérésre. El kell kezdened másképp nézni az életedet, a hit szemével kell látnod azt. Csak akkor fogod észrevenni Isten szüntelen ajándékait, s akkor látod meg, hogy egész életed mintha rejtett lehetőségek egész együttese lenne, ehhez a folytonos belső átalakulásodhoz, s megérted, hogy minden kegyelem. Amikor Isten nehéz kegyelmeket ad, néha szinte rád kényszeríti az ajándékát, te azonban vétkezel, nem akarod elfogadni azokat. Pedig a **nehéz kegyelmek a legértékesebb talentumai életednek**. Néha nagyon sok van belőlük, mert Isten azt akarja, hogy legyen mit kamatoztatnod.

A hit Isten látásmódjában való részesedés, Isten viszont egész másképpen nézi az életedet. Ha hiszel, akkor mintegy Jézus szemével nézed életedet, annak minden napját. Csak akkor fogod észrevenni a megtérésnek és megszentelődésnek ezt a folytonos lehetőségét. A szenvedést is akkor kezded megérteni, mely a hit fényében kereszt, tehát olyan valami, ami belülről átalakít –, ha elfogadod azt. Amikor felismered nehéz megpróbáltatásaidban a keresztet, ugyanakkor a változásra nyíló lehetőséget, akkor azok valóban ajándékká válnak számodra. Ha képes lennél észrevenni azt a számtalan talentumot, melyekkel Isten folyvást elhalmoz, soha nem lennél szomorú. Akkor olyan talentumok is, mint az egészség hiánya, a konfliktus helyzetek, a sikertelenség, szívedben örömet ébresztenének, hogy Isten ilyen felbecsülhetetlen értékkel ajándékoz meg és ilyen rendkívüli bizalommal van irántad. Ő bízik abban, hogy sem nem ász el, sem nem dobod el magadtól az Ő ajándékait. **Isten számít a hitedre**, mivel egyedül a hit fényében ismered fel a neked ajándékozott talentumokat. Minden talentum, az is, amit eddig megértettél és megjegyeztél, de talentum a gyenge emlékezőképesség is, s hogy oly sok mindent elfelejtesz, mert minden kegyelmet hordoz magában – és ebben az értelemben – minden kegyelem.

Csak az az ember képes rá, hogy mindenért hálás legyen, aki hisz. Örömként ez a hála fog az arcodon megjelenni, mert minden talentum, amit jóra kell fordítanod. Ez az elmélkedés a talentumokról kapcsolódik Szent Pál tanításához és Szent Ágoston híres téziséhez: *Az Istent szerető embereknek minden hasznára van, még a bűn is*. Tehát még az elbukás is, vagyis egy nagy sikertelenség is, amely ugyanakkor Jézust megsebzí, lehetőség lehet, abban is el van rejtve számodra valamilyen talentum, melyet felhasználhatsz. Csak a hitedre van szükség, olyan hitre való megtérésre, hogy Jézus szemével tudj látni. Ő látva a te életedet, mely talán teli van problémákkal, gondokkal, konfliktusokkal, sikertelen próbálkozásokkal, nehézségekkel a külső és belső életben, soha sem szomorú. Az Ő nézése örömteli, mert arra számít, hogy mindez gyümölcsöt terem, hogy azokat felhasználod, hogy boldog és hálás leszel mindenért, amivel megajándékoz. *Ma sok szenvedésben volt részed* – mondta Ágnes Anya, a nagyon súlyos beteg Gyermeke Jézusról nevezett kis Szent Teréznek. *Igen – válaszolta ő –, de azért, mert szeretem azokat... Mindent szeretek, amit az Úristen ad nekem. (A Gyermeke Jézusról és a Szent Arcról nevezett Szent Teréz utolsó beszélgetései nővérével, Jézusról nevezett Ágnes anyával, 1897. VIII. 14., »Novissima verba«, Karmelita Rendtartomány, Budapest.)*

Szent Bernadett hasonlóan nézett az életére. Az Ő „Testamentuma” (végrendelete) rendkívül kifejező tanúságtétel arról a háláról, melyet a felfedezett ajándékok miatt érzett:

Köszönet azért a szegénységért, melyben anya és apa éltek, azért, hogy nekünk semmi sem sikerült, a malom pusztulásáért, azért, hogy a gyerekekre nekem kellett vigyáznom, a bányákat legeltetnem, a folytonos fáradságért... köszönöm Neked Jézus.

Köszönöm Neked én Istenem a komisszárt, a csendőrt és Pyramate Atya kemény szavait...

Azokat a napokat, amikor eljöttél Mária, és azokat, amikor nem jöttél. Nem fogom tudni soha Neked viszonzni, meghálálni, csak a Paradicsomban. De a kapott pofonokért is, a kigúnyolásokért és azok rágalmiáért, akik csalónak tartottak, azokért is, akik azzal vádoltak,

hogy hasznot akarok húzni... Köszönet Neked Édesanyám a helyesírásért, amit soha sem tudtam, azért, hogy nem volt emlékezőtehetségem, a tudatlanságomért és butaságomért... köszönet Neked.

Köszönöm Neked, mert ha a földön lett volna gyermek nagyobb tudatlanságban és butaságban, azt választottad volna.

Azért, hogy az anyukám messze halt meg, azért a fájdalomért, amit éreztem, amikor az apám ahelyett, hogy magához ölelte volna az ő kis Bernadettjét, „Mária-Bernadett nővérnek” szólított... köszönöm neked Jézus.

Köszönöm Neked, hogy oly érzékeny, finom szívet adtál, s hogy azt keserűséggel töltötted be. Azért, hogy Josephine anya közhírré tette, hogy semmire sem vagyok alkalmas, köszönet Neked, az Általános főnöknő mester anya szarkazmusáért, az ő kemény hangjáért, az igazságtalanságaiért, az iróniájáért, a megaláztatás kenyeréért... köszönet Neked.

Azért, hogy olyan voltam, hogy Mária Teréz anya azt mondhatta rólam „Soha ne engedjetez neki elegendően”...

Köszönöm, hogy az a kiválasztott voltam, aki úgy tele volt aggatva hibákkal, hogy a nővérek így beszéltek „Milyen jó, hogy nem én vagyok Bernadett.”

Köszönet azért, hogy Bernadett voltam, akit börtönnel fenyegettek, mert láttalak Téged, Édesanya..., az a Bernadett, aki olyan nyomorúságos és gyatra volt, hogy az emberek őt látva azt mondták magukban: „Ez, ez lenne az?” Az a Bernadett voltam, akit az emberek úgy szemléltek, mint valami ritka állatot.

Köszönöm Neked Istenem a testemet, amit nekem adtál, mely együttérzésre méltó és rothadó... azért a betegségért, mely égetett, mint a tűz és füst, a törékeny, gyenge csontjaimért, az izzadásokért és lázakért, a tompa heves fájdalmakért...

S azért a lélekért, amit nekem adtál, a belső pusztaságért, a Te éjszakáidért és a Te villámaidért, a Te hallgatásodért és mennydörgésedért és mindenért köszönet.

Érted, azért amikor jelen voltál, és azért amiért hiányoztál... köszönöm Neked Jézus. (Caravate, 1960 szeptember „Fonti vive” Caravate, 1960. Szeptember).

II. fejezet: A hit, mint Krisztushoz való kötődés

A hit alanyi értelemben véve nem csupán az Isten életében való részesedés, hanem egzisztenciális kötődés Krisztushoz, mint egyetlen Úrhoz, és egyetlen szeretethez. Az embert ez választásra készíti és megkívánja akaratának Krisztusra, mint legfőbb célra és legmagasabb értékre való irányítását.

Krisztushoz való kötődésünk, a mi válaszuk az Ő szeretettől sugárzó tekintetére és felhívására. Ez a választás mindig magán viseli a kaland, de egyben kockázat jegyét is. Jézus azt akarja, hogy a részletek megkérdése nélkül, a választásod minden következményével, a jövőt illető kérdések nélkül kötődj Hozzá. Azt akarja, hogy, úgy mondj „igent” mint Mária, így fejezve ki teljes rábízásodat. A Jézus iránti bizalomnak, és az Ő személyéhez való kötődésnek a lényege valójában ebben a tudatlanságban rejlik, abban, ami homályos és ezért hitet kíván. A Krisztushoz való kötődés a szeretet kezdete, amely majd akaratunknak Krisztus akaratával való egyesülésében realizálódik. Ez a kezdete az Istennel való személyes egyesülésnek.

Krisztushoz nem kötődhetünk másképp, csak úgy, ha elszakadunk mindattól, ami rabságban tarthat minket. Az Apostoloknak ahhoz, hogy Krisztust követhessék, mindenről le kellett mondaniuk. Krisztust, mint legfőbb értéket választani azt is jelenti, hogy beleegyezzünk abba, hogy ő formáljon bennünket.

1. „Senki sem szolgálhat két úrnak”

A hit, mely Krisztushoz, mint a mi egyetlen Urunkhoz és Szeretetünkhöz való kötődést jelent, igényli, hogy úgy közeledjünk Hozzá, mint a legfőbb értékhez. A tökéletes kötődés Krisztushoz, szükségessé teszi a szív szabadságát, azaz, hogy megszabaduljunk a bennünket rabságban tartó Mammontól. Az evangélium mondja: „Senki sem szolgálhat két úrnak: mert vagy gyűlöli az egyiket, a másikat pedig szereti, vagy tiszteli az egyiket, a másikat pedig megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.” (Mt 6,24) Két úr van: Isten és a Mammon, nincs harmadik. Ezt mondja Jézus Krisztus, a legnagyobb tekintély. Az egyik úrnak a másikhöz való kapcsolata radikálisan ellentétes kapcsolat. Az Evangélium határozottan leszögezi: „vagy gyűlöli az egyiket, a másikat pedig szereti”. Amikor az egyik urat szereti az ember, akkor a másikat gyűlöli. Majd később: „vagy tiszteli az egyiket, a másikat pedig megveti”. Ha az egyikhez ragaszkodsz, akkor a másikat meg kell, hogy vedd. Ez nagyon határozott állítás. Nem kötődhetünk Krisztushoz és nem szolgálhatunk Neki, egyszermind a Mammonnak is szolgálva. Habár mindig is fennáll a kísértés a kompromisszum vállalására és arra, hogy összeegyeztessük azt, amit összeegyeztetni lehetetlen.

„Senki sem szolgálhat két úrnak.” Kik is ezek az urak (a görög szövegben: kyrios)? Az egyik Úr Krisztus, a mi egyetlen és igaz Urunk – Kyrios. A másik a Mammon – a hamis kyrios, hamis úr. A Mammonnak szolgálni annyit jelent, mint szolgájává válni valamilyen anyagi, vagy lelki értéknek és attól függeni. Vegyük észre, hogy a Mammont az evangélium olyan úrnak nevezi, akinek úgy szolgálnak, mint egy királynak. **Vagy Istennek szolgálunk és szeretjük Őt, és akkor a Mammont, vagyis az anyagi és szellemi értékekhez való kötődésünket gyűlöljük, vagy – és ezt kimondani is nehéz – az anyagi értékek iránti kötődésünket szeretjük, ebből következően, lehet nem tudatosan, de elvetjük Istent.** A két valóságot nem lehet összeegyeztetni – nem lehet egyiknek is és a másiknak is szolgálni.

Annak felismerésében, hogy a Mammonnak milyen formái fordulnak elő életedben, segítséget nyújt imád elemzése. **Ha felismered, mire gondolsz leggyakrabban imádságod ideje alatt, megláthatod, mi jelent számodra kincset.** „Mert ahol a kincsed van, ott lesz a szíved is.” (Mt 6,21) Szétszórtságod lehetőséget nyújt arra, hogy meglásd mennyire kötödsz a Mammonokhoz. Ha nagyon, akkor ne csodálkozz, hogy nehezen tudsz elmélyedni a rózsafüzér imádkozása, a szentségimádás, vagy az Úrfelmutatás („Szent áldozat”) ideje alatt.

A „kyrios” szó görögül abszolút uralkodót és urat jelent. A „douleuein” (szolgálni) szó pedig azt jelenti, hogy az abszolút urat rabszolgaként szolgálni – tőle teljes függésben lenni. Az Evangélium azt hirdeti, hogy egészen az Úr tulajdona vagyunk, függetlenül attól, hogy azt elismerjük, vagy sem. Mindörökké tulajdonai vagyunk és maradunk az Úrnak, aki maga Jézus.

A héber „mammon” meghatározás kezdetben valamilyen kincs, vagyis pénz, vagy valamilyen értékes tárgy létbe helyezését jelentette. Abban az időben nem volt pejoratív jelentése. Idővel azonban a szó jelentése változáson ment át. Kezdték úgy vélni, hogy ha valamilyen értékes dolgot adtak át a bankárnak, vagy egy bizalmas embernek, akkor erre a kincsére számíthatott az ember, és abba vetette a bizalmát. Ez volt a fejlődés első foka. A „mammon” vált a bizalom tárgyává. Később kezdték nagy betűvel írni a „mammon”-t és ez már a hamis úr és uralkodó volt. Különös kapcsolat jött létre – **a tárgy birtokolta az embert.** Mindaz, amibe a bizalmát helyezte, számára kezdett istenné válni.

És te kibe, vagy mibe helyezed bizalmadat? Mire számítasz? Ki a te Istened? Ha hamis istenbe veted reménységedet, keserűséget és kiábrándulást kell elszenvedned, mert ez az úr előbb vagy utóbb, csalódást okoz neked. Ez azonban számodra mégis csak nagy kegyelem, mert ezáltal kezd majd megrendülni a mammon iránti bizalmad.

Mi lehet az a Mammon, amely a te szívedet fogva tartja? Egyaránt lehet anyagi, vagy szellemi jólét, például ragaszkodás a pénzhez, a gyerekeidhez, a munkához, tehát ahhoz, amit alkotsz, amin dolgozol, a nyugalmadhoz, sőt a magunk tökéletességéhez is ragaszkodhatunk. Minden kötődésed a leigázásodat eredményezi, rabságba dönt. Az embernek csak egy valóságához szabad kötődnie, az Isten akaratához. Minden más rabság elzár Istentől és csökkenti a hitedet.

Hogyan ismerheted fel saját Mammonodat? – Nos, az a feszültség, stressz, békétlenség, sietség, szomorúság, melyek kísérik életedet: ezek jelzik, hogy valamilyen formában a Mammonnak szolgálsz. Vannak emberek, akik szüntelen feszültségben élnek. Milyen nagy mértékben kötődhetnek valamihez, ami Istennel szemben áll. Azokat az embereket, akik a kötődésektől szabadok, Isten békéje árasztja el. Az isteni béke táplálja és megerősíti a pszichikai egészséget, mely ugyanakkor kihat a szomatikus oldalra is. Ily módon részeseül a lélek, a pszichikum és a test, az ember nagy szabadságában. A kötődésektől mentes ember megszabadul az arc ráncaitól, a stressztől, a civilizációs betegségektől. **A Mammon szisztematikusan pusztítja az embert.** Ő nem csak a Krisztushoz vezető úton, a Hozzá való kötődésben gátol meg, hanem egészségedet és pszichikumodat is tönkreteszi.

A ragaszkodásnak határozott tünete a szomorúságod is, azokban a helyzetekben, amikor az Úristen elvesz valamit tőled. Pedig azt fogja elvenni, aminek a rabja vagy, tehát mindazt, ami a legnagyobb ellenséged, ami miatt a szíved nem szabad az Úr számára. Mihelyt az efféle helyzeteket kezded elfogadni, és békésen fogadni, akkor fogsz egyre szabadabbá válni.

Az imádságban, mikor az Úr előtt állsz, mutasd meg Neki a kezeidet – melyek nemcsak üresek, de szennyesek, tisztátalanok is a Mammon iránti kötődések miatt –, és kérd Őt, hogy könyörüljön rajtad. Az imádság csak a szabadság légkörében fejlődhet. Krisztus tanítványaként hivatást kaptál az imádságra, mégpedig a szemlélődő imádságra, ugyanakkor ahhoz, **hogy imádságod valaha szemlélődő imává** – Jézus Krisztusnak, a te Jegyessednek szerelmes szemlélésévé – **válhasson, feltétlenül szükség van a szíved szabadságára.** Ez az, amiért Krisztus annyira harcol, a szíved szabadságáért. Harcol a különféle események, nehézségek, viharok által, nehéz szituációk elé állítva, melyek által lehetőséget nyújt arra, hogy intenzíven együttműködj a kegyelemmel. Mindezekben a helyzetekben Krisztus remélve várja, hogy törekszel megtisztítani szívedet, melyet a Mammonhoz való kötődések és az ő szolgálata beszennyezett. Ezért minden nehéz perc és minden vihar számodra kegyelem, az Irgalmas Szeretet Urának közeledése, aki annyira szeret téged, hogy azt a rendkívüli ajándékot szeretné neked adni, hogy a szíved osztatlanul egyedül Őrte dobogjon.

Hinni azt jelenti, hogy az Evangélium szemszögéből lásd és értelmezd életed értelmét, azaz, hogy Isten a legfontosabb. Életed kell, hogy Őrá irányuljon, mindennek előtt az Ő királyságának (országának) keresésére és építésére, abban a hitben, hogy minden más megadatik neked (vö.: Mt 6,33) Isten minden embert az Ő teljes szeretetével akar megajándékozni. De csak nyitottságunk mértéke szerint tud megajándékozni, aszerint, hogy milyen mértékben fogadjuk el a kötődésektől való megfosztottságot, hogy így hely születhessen bennünk az Ő számára. A hit teremti meg bennünk azt az ürességet, melyet Isten betölthet.

2. Az Isten akarata és a mi akaratumk

Azt, hogy hitünk elmélyül-e valaha is olyannyira, hogy tökéletesen Krisztushoz kötődjünk, az a vágyunk fogja eldönteni, hogy akarjuk-e mindenben Isten akaratát teljesíteni, s ezért vállaljuk-e saját akaratumk keresztrefeszítését is. A Krisztushoz való kötődés azt jelenti, hogy saját akaratumkat alárendeljük az Ő akaratának. A belső élet, az Isten akarata és az ember akarata közti állandó feszültségben folyik. A feszültség abból fakad, hogy mi

folyton a saját akaratunk körül forgunk, akörül, ami nekünk kényelmes, amit mi akarunk, miközben nyilvánvaló, hogy a mi terveinknek és vágyainknak köre nem egyezik Isten akaratával. Az ember védekezik saját vágyai megsemmisítése ellen. Vagy tudatosan visszautasítja az Isten akaratának való alárendelődést; vagy egy tudatalatti folyamatban, mely gyakran egy racionalizáló, védekező mechanizmus formáját veszi fel. Ez a mechanizmus mutatja meg, hogy vágyainkban és cselekedeteinkben, milyen sok az önmagunk keresésére irányuló reakció. Mit is takar a racionalizálásnak ez a védekező mechanizmusa? – Ennek a mechanizmusnak az a lényege, hogy cselekedeteinket tudat alatt általunk elfogadott motivációkkal indokoljuk, miközben az azokat mozgató el nem fogadott motivációkat letagadjuk. Hétköznapi nyelven szólva azt mondhatnánk, hogy saját vágyaink és céljaink megvalósításához önigazoló teóriákat gyártunk, hogy így magunkat megnyugtassuk. Klasszikus illusztráló példája ennek az elhárító rendszernek az a helyzet, amikor az anya menyével szemben, a fiát védi. A racionalizálás védekező mechanizmusának következtében az anya teljesen meg van győződve arról, hogy őt csakis a szeretet vezérli, s hogy ehhez joga van, mert az anyja, és ő a fia javát akarja. Az anyának az ekkor fellépő, fia iránti önző szeretete így rejtve marad. Rejtve marad egyrészt a nem tudatos védekező mechanizmus palástja alatt, másrészt, az ehhez gyártott önigazoló magatartás szubjektív teóriája által. Az így viselkedő mamát szinte lehetetlen lenne meggyőzni arról, hogy a fiában saját magát szereti, hogy szétveri a házasságot, hogy félre kellene húzódnia, sőt előbb kellene a menyé, mint a fia oldalára állnia.

Az elhárító, racionalizáló mechanizmus olyan erős erőd, melyet bevenni mindenekelőtt azért nehéz, mert nem tudatos. Mily gyakran találunk ki mindannyian hamis viselkedésünkhöz valamilyen önigazoló teóriát! Hangoztatjuk: hiszen pihennem is kell..., ezzel nem foglalkozhatom..., ehhez igazán jogom van..., hiszen megkárosítottak..., muszáj védekezni... stb. **Akár teljesen átadhatod magad az állítólagos szeretetnek, apostolkodásnak, nemes érdeklődésnek, mialatt mindennek a gyökerénél rejtett, tudatalatti egoizmus munkál.**

Az egoizmus az oka annak, hogy belső életünk, a mi akaratunk és az Isten akarata közötti folytonos feszültségben folyik. Ha a hitben való élet Krisztushoz és az Ő akaratához való kötődést jelent, akkor ebben az összefüggésben hangsúlyozni kell, hogy saját akaratunk keresése valami, ami a legnagyobb rossz. Ez maga a rossz és a bűn, a mi boldogtalanságunk és megkötözöttségünk forrása. Krisztust és az Ő akaratát követni azt jelenti, hogy ha a mi akaratunk nem egyezik az Ő akaratával, elfogadjuk, hogy Ő felborítsa a terveinket, keresztezze azokat. A szentek életéről szóló történetek gyakran mutatnak be olyan történeteket, melyekben Isten meghiúsítja az emberi terveket azért, hogy az ember akarata ily módon egyesülhessen az Isten akaratával.

Nézzük például Avilai nagy Szent Terézt, aki Sevilába utazik, hogy új szerzetesrendet alapítson. A reformok nehéz ideje ez. Teréz ekkor alapítja meg a karmelita nővérek új, megreformált ágát. Az alapítás ezen az új helyen megköveteli, hogy főnöknőként utazzon oda néhány nővérrrel. A nővérek általában teljesen zárt kocsiban utaztak, mert a megreformált, az úgynevezett sarutlan karmeliták klauzúras nővérek, és ezért nem mutatkozhatnak nyilvánosan. Elrejtve, lefüggönyözött kocsiban biztonságban érezték magukat és abban reménykedtek, hogy anélkül érkeznek meg a kívánt helyre, hogy valaki meglátná őket. Nem akarták, hogy szenzáció tárgyai legyenek, látványossággá váljanak.

Pünkösöd napja volt. A nővérek reggel nagyon korán indultak. Teréz Cordoba messzi külvárosában kiszemelt egy templomot. Julián atya Avilából ott celebrált volna Szentmisét számukra, hogy ne láthassa őket senki, majd később tovább utaztak volna. Rövidesen kiderült, hogy ahhoz, hogy a kiválasztott templomhoz eljuthassanak, egy hídon kell átutazniuk. A híd azonban ilyen kora reggel még zárva volt. A bejárat őrzői tudtukra adták, hogy a kulcsot a polgármestertől kell elkérniük. Kiderült, hogy a polgármester még alszik, s

nem szereti, ha ilyen helyzetekben felkeltik. Tehát várniuk kell. Eközben felkel a nap, s a hőség egyre nő. A kocsi körül összegyűlnek az emberek. Néhány szenzációra éhes ember még a kocsi belsejébe is megpróbált bekukucskálni. Végre két óra várakozás után meghozzák a kulcsot és kinyitják a kaput. A kocsi elindul, de kiderül, hogy nem tud átmenni a hídon, mert túl széles.

Teltek, múltak az órák, Szent Teréz pedig nagyon vágyódott arra, hogy ezen a pünkösdi ünnepen korán lehessen a szentmisén, s az is fontos volt számára, hogy a nővérek úgy érkezzenek meg, hogy senki se lássa meg őket. Amikor a kocsi kiálló részeit lefűrészték, s a nővérek megérkeztek a templomhoz a városon kívül, ismét valami nem várt esemény fogadta őket. Kiderült, hogy ahová érkeztek az éppen egy a Szentlélek eljövételéről nevezett templom, ezért mint ahogy lenni szokott, búcsúkor a templom és környéke tele volt emberekkel. Ez már túl sok volt. Szent Teréz állítja, hogy már arra is kész volt, hogy ne vegyen részt a szentmisén. A nővérek is éppen le akartak mondani már róla. Később látja be, hogy nagy hibát követtek volna el. Szerencsére Julián atya utasította őket, hogy a nagy sokaság ellenére is menjenek el a Szentmisére. Kijöttek tehát biztonságos zárt helyükről és elindultak a zsúfolt templomon át. Szent Teréz, aki igen színes elbeszélő, később elmondja, hogy amikor az emberek meglátták őt lefátyolozva a maguk készítette fehér öltözetben, úgy reagáltak, mint az aréna nézőközönsége szokott, amikor a bika megjelenik. Teréz bevallja, hogy ez volt élete egyik legmegrázóbb kellemetlensége. Ezzel a kellemetlenséggel ajándékozta meg őt a saját ünnepén a Szentlélek.

De ezzel a nehézségek sorozata még mindig nem zárult le. A Szentmise után a nővéreknek ismét keresztül kellett menniük a kiabáló és lökdösődő tömegen, s amikor kiértek a szabadba, kiderült, hogy a nagy hőség miatt nem lehet tovább utazni. A lovak nem akarták a kocsit húzni. A kocsiban pedig a levegő oly forró és fülledt volt, hogy a nővérek a nap hátralevő részét a híd alatt töltötték. (Az alapítás könyve, 24. fejezet 12-14) Terveikből semmi sem valósult meg.

A Szentlélek szállhat az emberre olyan kegyelemmel, mely az ember minden tervét felborítja. Ezek az Ő kiüresítésének nagy kegyelmei. A Terézzel való bánásmódban a Szentlélek eljövételének napján, a Szentléleknek Teréz iránti hatalmas szeretete nyilvánul meg. Teréz mindent tökéletesen elrendezett, elgondolt, a Szentlélek pedig ezeket a tökéletes terveket megghiúsította, mert nem egyeztek az Ő terveivel. Ebben az egészben mégis egy a fontos, egy lényeges dolog történt: az, hogy a **Szentlélek „leszállt”** Terézre és a többi nővérre is, **mert elfogadták az Ő működését. Elfogadva Isten akaratát, szorosabban Krisztushoz kötődtek.** A Szentlélek, hitünk nagy Építője, kiüresítette és még szegényebbetette őket, hogy képesek legyenek befogadni azt, akit az Egyház liturgiája a „Szegények Atyjának” nevez.

III. fejezet: A hit, mint támaszkeresés Krisztusban és a Krisztusban való bizalom

A hit részesedés Isten életében, kötődés Hozzá, mint az egyetlen Úrhoz, és kizárólagos ráhagyatkozást is jelent. Krisztus iránti teljes bizalmunkat az fejezi ki, hogy Benne keressük támaszunkat és teljesen rábízzuk magunkat. Az ember természetéből eredően biztonságot, támaszt keres, ami azt jelenti, hogy valakire rá akarja bízni magát, valakiben bízni akar. Az ember lényegéből következik, hogy valamilyen biztonsági rendszert keres, hogy számíthasson valamire; valakire, vagy valamire rábízhassa magát. Pszichikumának alapvető, legelementárisabb igénye a biztonságérzet. A biztonságérzet hiánya – veszélyhelyzetekben vagy amikor elveszítjük támaszunkat, – félelmet szül. Ez a bennünk megszülető félelem okozza, hogy a biztonságérzetre irányuló törekvésünk nagyon erős.

A támaszkeresés és a biztonságérzet lehet tárgyi eredetű, amikor olyan valamire számítunk, aminek a birtokában vagyunk. Ez lehet például pénz, tehetség, képességek. Biztonságérzetünket erősíthetjük személyekre vonatkozóan is, amikor terveink megvalósításában az emberi kapcsolatokra építünk. Biztonságérzetünk tárgyi értelemben sokszor kötődik a jövőre vonatkozó elképzeléseinkhez. A pszichikailag erősen befolyásolható ember megpróbálja kifürkészni, hogy mit hoz a jövő – egészen apró részleteiben is, hogy felkészülhessen rá, hogy semmi se érje őt váratlanul. Ily módon mintegy kezében akarja tartani a jövőt, így keresve támaszt és biztonságérzetet.

Életünk folyamán a biztonságérzet keresése folytonosan elkísér. A diák, aki vizsgáznia megy, biztonságérzetét emlékezetére alapozza, arra, amit megtanult, vagy a képességeire. Számíthat még az ún. szerencsére, de mindig megpróbál valamire támaszkodni tárgyi, vagy személyi értelemben. Minden emberi biztonsági rendszer tökéletlen és nem is lehet tökéletes, mert egyedül saját terveinkre és számításainkra építjük őket, ezért szükségszerűen csődöt mondanak és így krízis forrásai lesznek. Ha önmagadban, tehetségedben bízol, vagy abban, amit birtokolsz, esetleg az emberekben, akikkel kapcsolatban állsz, előbb vagy utóbb csalódnod kell majd.

Ahhoz, hogy hitünk Krisztusban találja meg támaszát és rábízassuk magunkat, el kell ismernünk, hogy Ő az egyetlen, Aki valódi biztonságot nyújt számunkra. Az Ő Igéjébe vetett hitből fakadó teljes ráhagyatkozás az egyetlen valódi válasz, Krisztus irántunk táplált mérhetetlen szeretetére.

1. Isten az egyetlen támasz

A hit azt jelenti, hogy Istenen kívül semmire sem támaszkodunk. Nem támaszkodhatunk Istennek semmiféle ajándékára – egyedül Rá, az Ő végtelen erejére és végtelen szeretetére.

Megrendítő az a jelenet, mely a szentély előterében zajlott le, amikor maga az Isten figyelte az embereket, amint adományukat dobták be a perselybe. Percenként lehetett hallani a megcsörrenő érmék zaját, miközben valahol oldalt ült Jézus Krisztus az Apostolokkal és nézte azokat, akik adományukat bedobták. Egy özvegyasszony két kis pénzt dob be, néhány fillért, de az Úr így szól: „...Bizony, mondom nektek: ez a szegény özvegy többet adott mindazoknál, akik pénzt dobtak a kincstárba. Mert azok mind abból adtak, amiben bővelkedtek, ez pedig az ő szegénységéből bedobta mindenét, amije volt, egész megélhetését.” (Mk 12,43-44) Megcsodálhatjuk amit tett: mindenét odaadta, míg a gazdagok csak fölöslegükből adtak. Nem elég ha csak a gesztust látjuk ebben a jelenetben. Alá kell húzni, hogy amikor az özvegy mindenét odaadta, önmagát halálra „ítélte”, mert nem volt több pénze, nem volt miből megélnie. Ő maga vágta el anyagi biztonsági rendszerét. Innen ered magának Jézusnak a csodálkozása, melyet az ünnepélyes fogalmazás fejez ki: „Bizony, mondom nektek (...) ez pedig az ő szegénységéből bedobta mindenét, amije volt, egész megélhetését.” Felfoghatatlan ennek az asszonynak a hite!

A mindenétől megfosztott, a teljes biztonsági hálót nélkülöző ember előtt két út marad: vagy a kétségbeesés, vagy a hitből fakadó teljes ráhagyatkozás Istenre. Az említett özvegy hitének ilyennek kellett lennie. Kellett, hogy mindene Isten legyen, hogy Ő legyen egyetlen támasza. A biztonsági rendszerünkötől megtisztíthat bennünket Isten, de megtehetjük ezt mi saját magunk is. Ekkor a kötöttségektől való aktív megtisztulás lép fel. Ez történt az evangéliumi özvegy esetében is – ő önmagát üresítette ki.

Hasonló függőségvállalásról beszélhetünk a Szárefta-i özvegyasszony esetében, aki Illéssel találkozik (lásd 1Kir 17,8-16) Az özvegynek kicsi gyermeke volt, az országban pedig éhínség uralkodott. Minden tartalék élelme egy maréknyi liszt és egy kevéske olaj volt a korsó alján. Ebben a helyzetben Illés így szólt az asszonyhoz: *Hozz nekem, kérlek, egy falat kenyeret is kezvedben.* Az özvegy megjegyzése, hogy ez az utolsó marék lisztje, semmin sem

változtat. Illés újból megismétli a kérését: *Ne félj, csak eredj, s tégy, ahogy mondtad. Először azonban nekem készíts abból a lisztecskéből egy kis hamuban sült lepényt, s hozd ki azt nekem. Magadnak és fiadnak azután csinálj.* Az asszony így válaszol: Igen, megteszem amire kérsz, azután meghalunk – én és a gyermekem. Valóban ez a halál elfogadása volt, mert már semmire sem számíthatott, még a maréknyi élelemre sem. Maga az Isten vette el az özvegytől Illés által a maradék ételmet is, mely valamelyes biztonságérzetet jelenthetett volna számára. Így pedig már semmije sem maradt.

Mit tesz az Úristen az ilyen emberekkel? A Biblia azt írja, hogy azután a liszt nem fogyott el, annak ellenére, hogy állandóan használták, folyvást elegendő volt, ugyanúgy az olaj is – az özvegyasszony és a gyermeke nem haltak meg. Isten nem hagyhatja magára az embert, azt, aki Őrá hagyatkozik, egészen megtisztítva magát a Mammonoktól és maga vágja el a biztonságot jelentő kötelékeket, melyek rombolják a hitét. **Isten gyönyörködve néz az emberi hit csodájára, különösen erre a bízó, gyermeki hitre, mely a mindent átadásban fejeződik ki.** Az ember ilyen hittel képes azt mondani: Istenem, ha az a Te akaratod, hogy meghaljak, kész vagyok akár arra is, mivel hiszem, hogy Te szeretsz engem. **Ez a mély hit teremti a szenteket.**

Amikor Kalkuttai Teréz anya elhagyja az indiai Lorettói nővérek kolostorát, hogy a haldoklókkal foglalkozhasson Káli istennő szentélye mellett, természetesen van egy kevés személyes holmija és egy kis pénze is. De mindezt rövid időn belül szétosztja a szegények között. És mi lesz azután? Amikor leszáll az est, csak azt az egyet mondhatja: *Istenem, ha azt akarod, meghalok.* Indiában, Kalkuttában senki sem siet a segítségére, mert ott inkább könnyel tekintenek a haldoklóra. A hindu vallás és a karma törvénye ezt az állapotot szinte normálisnak tartja. A hindu hitvalló azt mondja, hogy amennyiben halálot okozta, minden bizonnyal erre a halálnemre szolgáltatál rá. Ha éhen halsz, halálot után jobb körülmények között születesz majd újra. Kalkuttai Teréz anya jól tudta, előfordulhat, hogy senkit sem talál, aki segítene rajta. Ugyanakkor mégis hitte, hogy Isten vele van, és ezentúl csak Őrá fog hagyatkozni. Teréz anya számára a hit és az életszentség iskoláját azok a napok és esték jelentették, amikor Istennek mindent odaadva, szörnyű fáradtan és azzal a tudattal aludt el, hogy másnapra nincsen semmije, nemcsak önmaga számára, de az új rend néhány jelöltje számára sem, sőt a sok haldokló számára sem, akiknek segítenie kell. Semmije sincs. Ebben a helyzetben – minden emberi támaszt nélkülözve született az a Kalkuttai Teréz anya, akiről a világ ma elismeréssel és tisztelettel beszél. Ő olyan ember volt, aki hitt, megszállottan hitt, aki kijárta a hit megszerzésének nehéz iskoláját olyan helyzetekben, amikor emberileg semmire sem támaszkodhatott. Amikor az egész biztonsági rendszerünk felborul, akkor két választásunk marad: a kétségbeesés, vagy a hit. Vagy a szörnyű kétségbeesés, vagy a hősies hit.

Ha nem tudsz megszállottan hinni és nem tudsz végletekig bízni Isten irántad való rajongó szeretetében, akkor a hit útján csigalassúsággal fogsz folyton előrehaladni, vagy visszafejlődhetsz. Amikor emberi biztonsági rendszereket építesz, hátráltatod hited növekedését. Hited csak akkor mélyülhet el, ha elfogadod, hogy Isten legyen az egyetlen támaszod és egyetlen biztonságod. **Hiszen Neki joga van elvárni, hogy mindent átadj Neki, mindent, a rábízás értelmében.**

A hit szempontjából nagyon jó, ha időnként elveszíted a lábad alól a talajt, mert ehhez kegyelem fűződik. Hiszen Istenen kívül semmire sem támaszkodhatsz, sem az Ő ajándékaira, sem az Ő jelenlétének jeleire.

Az Ószövetség leírja a Bírák idejében az izraelitáknak a filiszteusok ellen vívott háborúját, amikor nagy vereségük után a Frigyláda az ellenség kezére került. Sámuel első könyvében olvashatjuk: „...Amikor aztán megkezdődött a harc, Izrael meghátrált a filiszteusok előtt, s azok megölték e harcban, szanaszét a mezőn, mintegy négyezer embert. Amikor aztán a nép visszatért a táborba, azt mondták Izrael vénei: Miért vert meg minket ma

az Úr a filiszteusok előtt? Hozzuk el magunkhoz Silóból az Úr szövetségének ládáját, jöjjön közénk, hogy megszabadítson ellenségeink kezéből. Elküldött tehát a nép Silóba és elhozták onnan a kerubok felett trónoló Seregek Urának szövetségládáját; Héli két fia, Ofni és Finesz volt az Úr szövetségének ládájával. Amikor aztán megérkezett az Úr szövetségének ládája a táborba, akkora örömrivalgásba tört ki egész Izrael, hogy a föld rengett belé. Amint a filiszteusok meghallották a rivalgás hangját, azt mondták: Micsoda nagy rivalgás hangja ez a héberek táborában? Amikor megtudták, hogy az Úr ládája jött a táborba, félelem szállta meg a filiszteusokat és azt mondták: Jaj nekünk, mert nem volt ekkora ujjongás sem tegnap, sem tegnapelőtt. Jaj nekünk!...” (1Sám 4,2-8)

– A történet e szavakkal zárul: „Harcba is szálltak a filiszteusok, s úgy megverték Izraelt, hogy mindenki a sátrába menekült. A vereség igen nagy volt: harmincezer gyalogos esett el Izraelből. Az Isten ládáját is elfogták, Héli két fia, Ofni és Finesz is meghalt.” (1Sám 4,10-11)

Megkérdelhetjük, hogy az izraeliták miért szenvedtek ily nagy vereséget. Hiszen elhozatták a Frigyládát, mely a győzelem reményét valamint Isten jelenlétét jelentette számukra, az Úrra akartak hagyatkozni. Miként értsük, hogy az Izraeliták annak ellenére, hogy az Úrra akartak támaszkodni, vereséget szenvedtek és éppen akkor vétetett el tőlük a Frigyláda, az Úr különös jelenlétének jele.

Ez a szövegrész rendkívül fontos, mert lehetővé teszi annak mélyebb megértését, hogy mit jelent kizárólag Istenre támaszkodni. Az Úr Frigyládája nem maga az Isten, csak jele az Ő jelenlétének. Az izraeliták arra vetemedtek, hogy Istennek ezt a rendkívüli jelenlétét sajátos módon manipulálják. A Bírák kora a kiválasztott nép történetében komor, sötét időszak volt. Tudjuk, hogy az izraeliták életében ekkor sok rossz történt, Éli főpap két fiának életében is, akik „az Úrral nem törődtek”. (1Sám 2,12) Ebben az összefüggésben mutatja be a bibliai szöveg, hogy az Izraeliták, akik „nem ismerik az Urat”, hogyan manipulálják Isten jelenlétének jelét. Úgy gondolják, hogy a Frigyláda odaszállításával majd automatikusan győzelmet aratnak. Pedig a hit épp azt jelenti, hogy nem támaszkodunk Istennek semmiféle ajándékára, sem jelenlétének semmilyen jelére, egyedül Rá, az Ő erejére és szeretetére. Ezt az erőt és szeretetet pedig nem lehet manipulálni.

Hasonló lett a sorsa a templomnak is, mely a kiválasztott nép számára Isten jelenlétének rendkívüli helye volt és amely elpusztult, mert nem a templom szerepe volt, hogy a kiválasztott nép állandó támasza legyen. Isten arra hívta meg ezt a népet, hogy hitből eredően egyedül Benne találja meg támaszát.

2. A rábízás magatartása

Krisztus, aki azt várja tőlünk, hogy Őrá bízunk magunkat, maga egész életével a ráhagyatkozás magatartására tanít bennünket. Úgy jött közénk mint Gyermek, mint egy magától semmire sem képes csecsemő, aki egészen a felnőttek gondoskodásától függ. Jézus tehát már születése pillanatában a végletekig kiüresítette önmagát számunkra. Miért üresítette ki ennyire önmagát? Próbálj néha választ adni magadnak erre a kérdésre.

– Ha Krisztus teljes hatalmával jött volna a világra, eltörölte volna a rómaiak uralmát, ha erővel társadalmi igazságot szolgáltatott volna, erővel eltörölte volna a rosszat, vajon könnyebb lenne-e rábízni magad? Inkább félnél Tőle, mert az ember fél az erőszaktól, még akkor is, ha az jó, vagy állítólagosan jó ügyet szolgál. A kiszolgáltatott Jézustól, aki erőtlenségében jött közénk, nem félhatsz. Ha van benned valamiféle félelem Istennel szemben, akkor a Betlehemi misztérium emlékeztet arra, hogy Istentől nem szabad félni. Ő azért alacsonyodott le annyira, azért üresítette ki magát, azért vált oly védtelenné, hogy neked könnyebb legyen hozzá kötődni és Benne bízni. Ő így mutatta meg szeretetét, mely egészen az esztelenségig megy el. A kiüresedett és szegény Krisztus előttünk akar járni azon az úton,

melyen megtisztulunk emberi biztonságainktól. Számunkra az igazi és autentikus kiüresedés az az út, melyen Jézust követhetjük.

Amikor Isten Ábrahámot akarta hitünk atyjává tenni, el kellett őt szakítania gyökereitől. Ábrahám mintegy a sötétségben vándorló zarándokká vált, hiszen nem tudta merre tart. Elhagyva saját hazáját és otthonát, kiüresített emberré vált, akinek Istenen kívül nincs semmije. Szüntelenül Istenre kellett számítania, Hozzá kellett fordulnia. A saját biztonsági szisztémáitól való szabadságot, a pusztában nyeri el az ember, mely kiüresíti őt.

A különféle biztonsági rendszereket, melyekre megpróbálsz támaszkodni, az evangéliumi megjelölés szerint „Mammon”-oknak nevezzük. Hihetsz a Mammonban, reménykedhetsz benne, de nem ő az igazi Isten. És az, amitől az életedet Isten meg akarja óvni, az épp ez a hamis hit. Ezért viseli annyira a szívéen, hogy elvesd a hamis istent. Istenné válik számodra mindaz, amiben remélsz. Ha hamis istenben remélsz, akkor a reményed értelmetlen lesz. Akinek hamis istene van, annak nincs hite, vagy a hite nagyon gyenge, elenyésző. Amennyiben hamis isten az, akinek szolgálsz és akire támaszkodsz az életedben, szükségszerűen keserű csalódást, kiábrándulást kell átélj, mert ez a hamis úr, akitől függesz és akibe reményedet veted, előbb vagy utóbb csalódást fog neked okozni. Ekkor valami a bizalmodban is meginog.

Amikor Krisztus arról beszél, hogy nem szabad két úrnak szolgálni, szimbolikus képekkel fejezi ki gondolatát és általuk arra tanít, hogyan kell bízunk Őbenne és hogyan juthatunk el arra, hogy teljesen Őrá hagyatkozzunk, mint az igazi Úrra. A Hegyi beszédben a mezők liliomairól beszél. Ezek a virágok piros pipacsok, melyek emlékeztetnek egy kicsit a Monte Casino-i virágra. A palesztinai pipacs és kökörtin a rét liliomai. Jellegzetességük, hogy szemet gyönyörködtetően szépek, de igen rövid életűek. Egy ilyen virág csupán egy napig él. Megdöbbenő, hogy az Úristen teremt ilyen egy napig élő virágot is, mely ugyanakkor oly gyönyörű, hogy Salomon minden dicsőségénél ékeesebb, ahogy azt Jézus mondja. Mennyire törődik Isten ezzel a virággal, a szépség teljes fényét megjelenítve általa. Ez a virág az Úr tulajdona, ahogyan Te is az vagy. A gondtalan madarakról beszélve Jézus a megtérésre szólít fel bennünket, arra, hogy szabaduljunk meg az emberi feszültségektől, fölösleges aggodalmaktól, túlzó félelmektől (lásd Mt 6,26-34). **Olyanoknak kell lennünk, mint a mező liliomai, mint az ég madarai, akiket Ő, az igazi Úr szeret és akikről Ő maga gondoskodik.**

Hitünk ilyen elmélyítésére hív fel az Úr imájának, a „Miatyánk”-nak a kérése: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma” – hogy Isten váljon egyetlen támaszunkká. Arra a helyzetre találunk itt határozott utalást, melyet az Ígéret Földje felé tartó választott nép a pusztában élt meg. Tudjuk, hogy a pusztai nehéz helyzetek elé állítja az embert. Ezért történtek a lázongások és engedetlenségek. Az Úr – amint a Biblia mondja – azonban féltékeny szeretetre gyulladt és megkönyörült elégedetlenkedő, bűnös népén és naponta mannáat hullatott számukra. A pusztai időszakokban előtör az emberből mindaz, ami nagyon mélyen rejtőzik benne – az egoizmus, a bizalmatlanság, saját biztonsági szisztémák kiépítésének vágya. Így a választott nép esetében is fény derült Isten iránti bizalmatlanságukra, annak ellenére, hogy szemük láttára történtek csodák. Fény derül a kapzsiságukra is, amit kifejez az a vágyuk, hogy minél több mannáat akarnak megkaparintani, annak ellenére, hogy Mózes az Úr nevében tudomásukra hozta: csak a mai napra szedhetnek a mannából. Sokan közülük nem hallgattak Mózesre és tartalékot is begyűjtöttek. Ekkor a csoda folytatódott, de mintegy más dimenzióban. A fennmaradó rész, az a többlet, melyet nem kellett volna felszedni, mely saját biztonságukat szolgálta volna, másnapra megférgeedett és megromlott. (lásd Kiv 16,14-21). A választott nép nem biztosíthatta be magát ilyen emberi szempontok alapján, tehát tartalékok begyűjtésével. „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma”. Ma add, a mai napra, nem holnapra, és nem az egész hónapra. Hiszen a Te tulajdonod vagyunk. Hiszen Te gondoskodsz a Te tulajdonodról. Az

Úrnak a pusztában harcolnia kellett az emberi egoizmussal, hiszen ez volt az oka, hogy a választott nép még a csodák láttán sem akarta az Úrra bízni magát. Az Úrnak harcolnia kellett saját népe hitéért.

Az hit érettsége azt jelenti, hogy készek vagyunk mindent odaadni az Úrnak, amit Tőle kapunk, hogy tökéletesen Jézusra hagyatkozzunk. Semmihez sem szabad kötődünk, még a lelki adományokhoz sem, sőt még a Szentáldozáshoz sem. Csak egy valóság van, melyhez kisajátítás nélkül kötődhetünk – ez az Isten akarata. Az Isten akaratán kívül minden ajándék, eszköz a célhoz, de nem maga a cél. Ha az ajándékot kisajátítjuk, akkor Isten vagy megsemmisíti azt, vagy – szenvedést küldve ránk – megmutatja, hogy önmagunktól semmink sincsen, tehetetlenek vagyunk, és Ő az, aki mindennel megajándékoz bennünket.

Szent Leopold Mandic rendkívül sokatmondó, hitet kifejező tanúságtétele volt, az üres kezek gesztusa. Az Isten felé fordított üres kéz jel, olyan jel, melynek az a jelentése, hogy semmiféle kegyelmet nem sajátítunk ki: annak a rendkívüli hitnek a rendkívüli jele, mely csodákat művelt Szent Leopold gyóntató munkájában. Az üres kéz gesztusa által nem csupán lelki ügyekben fordulhatunk Istenhez, mint Szent Leopold Mandic esetében láttuk. Életünk minden pillanatában jelen kell lennie ennek a gesztusnak, mely kifejezi azt az alapállásunkat, hogy mindent Istentől várunk: hivatásunkban, a gyermeknevelésben, másokra gyakorolt hatásunkban, az imádságban. Az üres kezek gesztusával kell várnod a legnagyobb isteni kegyelemre is, amely Ő maga – vagyis a Szeretet – mely átölel, s melybe bele vagy merítve.

3. Istenre való ráhagyatkozás

Istenben való támaszkeresésed, mint az iránta való bizalom nem lehet tökéletesen tiszta, ha nem veszi fel az **Istenre való ráhagyatkozás** formáját. Mert lehetséges, hogy magad bízol Istenben arra számítva, hogy Ő majd megvalósítja a te akaratodat. Istenem, bízom benned, legyen meg az én akaratom – hiszen ez folyton önmagunk keresése. Istenben való támaszkeresésünknek ráhagyatkozássá kell válnia. **Uram, legyen úgy, ahogyan Te akarod,** hiszen Te szeretsz engem és Te tudod a legjobban, mi az, amire szükségem van, és mire van szükségük azoknak, akiket szeretek, akikért imádkozom. A belső életben és az Isten felé vezető utunkon bizalmunknak az Úrra való tökéletes ráhagyatkozássá kell válnia.

1887. Karácsonyán a Gyermek Jézusról nevezett kis Szent Teréz nővére Céline karácsonyi ajándékként örömteli meglepetést akart szerezni a húgának. Kis papírhajót készített, majd vízre bocsátotta azt. A kis hajóban az alvó kis Jézus feküdt. A hajócska ezt a nevet viselte: „Ráhagyatkozás”. (A Gyermek Jézusról nevezett Szent Teréz önéletrajza, I. 214, folio 68.). Ez volt Teréz és Céline imádságának jelszava. Voltak vizek, az élet hullámai, melyeken Istennek kellett őket vezetnie, nekik pedig rá kellett hagyatkozniuk az Ő szeretetére.

A belső élet teológiája azt mondja, hogy belső békét csupán az Istenre történő ráhagyatkozás teremt az emberben. Annyi ideig leszel nyugtalan, s a szíved addig fog verdesni tele nyugtalansággal, aggodalmakkal, békétlenséggel – mint éjjeli lepke a lámpafény körül -, amíg meg nem próbálsz ráhagyatkozni Istenre. **Nincs más út, mely a békéhez vezetne, mint a teljes ráhagyatkozás az Ő akaratára, azaz az Ő szeretetére.**

Szent Gertrúdnak, aki barátnője egészségéért imádkozott, Krisztus azt mondta: *Engem akadályozol Gertrúd, amikor az ő egészségét kéred, mert ez a betegség nagy kegyelem számára, ő pedig aláveti magát az én akaratomnak és gyorsan eljut az életszentségre.* A francia kifejezés *abandon*, melyet Céline a Teréznek készített kis hajóra írt, igen mély értelmet hordoz. Saját terveink és elképzeléseink elvetését jelenti, elszakadást mindentől azért, hogy ily módon képessé váljunk tökéletesen átadni magunkat az Úrnak. Bennünket annyira eltöltenek saját terveink és elképzeléseink, míg Isten akarata és az Ő tervei gyakran egészen mások. Ilyenkor Isten kénytelen keresztezni a mi terveinket. Akaratunknak ezek a

keresztezései mégis áldottak, mert a szeretet keresztezi terveinket, mely mindig a mi javunkat akarja.

Nagy akadály lehet az Istenre való ráhagyatkozásunknak a bennünk kialakult eltorzult istenkép. Ez az elferdülés eredhet onnan, hogy Isten számodra egy Bíró, akitől félsz. Ez szörnyű, ha az ember fél Istentől, Attól, aki maga a Szeretet. Talán azért félsz ráhagyatkozni, mert amiatt aggódsz, hogy mit is tehet Ő veled. Tudnod kell azonban, hogy az ilyen tudatos félelem Istentől, mélyen megböbi az Ő Szívét. Egészen más az ösztönös félelem, mely magától, spontán, a pszichofizikai szférában születik, amely valójában független a mi irányításunktól. Ha azonban tudatosan a lelki szférában (gondolataidban és akaratedben) elfogadod a félelmet Istennel szemben, akkor ez nagy hűtlenséget jelent. Amennyiben ilyen tudatosan félsz Istentől, az emberektől, a világtól, akkor nincs meg benned a ráhagyatkozás, a hit Isten szeretetében, abban a szeretetben, amely szüntelenül átölel téged.

Lisieux-i Szent Teréz röviden azt mondta: olyannak kell lenni, mint a gyermek, és semmiért sem szabad aggódni. (Conseils et souvenirs, II. 396). Ebben az egyetlen mondatban egész program rejlik: Istenre hagyatkozni, vagyis: nem aggódni semmiért, hiszen Ő szeret téged és mindenről gondoskodik. Csak ily módon érintheti meg szívünket és lelkünket a valódi béke lehelete. A veszélyektől, melyek félelmet szülnek, nem tudunk megszabadulni, de nagyon fontos, hogy ezeket a félelmeket az Istenre való tudatos ráhagyatkozással távolítsuk el.

Amikor Szent Pál arra kérte Jézust, hogy szabadítsa meg életének valamilyen nagy nehézségétől, Krisztus azt válaszolta, hogy „az erő a gyöngeségben lesz teljessé” (lásd 2Kor 12,8-9). Szent Teréz írja, hogy **a bizalom és a hit a félelmek közepette tökéletesedik**. Tehát a félelmeid az isteni működési rendben fontos szerepet játszanak. Azért vannak, hogy a hit cselekedeteire indítsanak téged. A félelem a hit próbája, és az Úristen azért engedi meg azokat, hogy a hitben növekedj. A bizalom és a hit, a félelmek között tökéletesednek.

A félelem kórokozója lehet betegségnek és valóban, sok embernél így is jelenik meg. A félelem képezi a neurózis és pszichózis alapját. Pedig **a nagy ráhagyatkozás útjának kiindulópontja lehetne**. Tőled függ minden. A félelem neked címzett kihívás. Mit teszel vele? Belenyugszol, hogy súlyával összetörjön? Vagy mégis megpróbálsz a ráhagyatkozni Arra, aki a végtelen erő és a végtelen szeretet. Minden folyton a mi döntéseink keretei között játszódik. A félelemtől, mint érzelmi állapottól nem tudunk megszabadulni, legalábbis nem mindig. De a félelem hitünk elmélyülésének tényezője lehet, ahogy minden kísértés is.

Alacoque Szent Margit Máriához, a Jézus Szíve kultusz nagy apostolához hévvel szólt Jézus: *Engedj működni Engem*. A kereszténység a kegyelem vallása, az a Vallás, mely arra vezet minket, hogy engedjük Krisztust működni, hogy egyre nyitottabbakká váljunk az Ő működésére. Olyan nyitottságról van szó, mely megengedi Krisztusnak, hogy teljességében éljen bennünk. Így lesz Ő képes arra, hogy megalkothassa belőled az Ő remekművét, ahogy ez Mária esetében is történt, aki hittel, bizalommal, az Úrra való teljes ráhagyatkozásban élt.

Az isteni működésnek alapvető elve, hogy **Ő nem akar tolaodó lenni**. Ha a szíved ajtaja zárva lesz, Ő nem akarja azt felfeszíteni. *Jézus mindent megtesz nekem* – írta Szent Margit Mária – *amennyiben csak megengedem Neki, hogy bennem működjék. Ő fog szeretni, vágyódni bennem, kiegészíti minden hiányosságomat. Istenre való Ráhagyatkozás a bizalom legfőbb formája, de legfőbb formája az Istenben való támaszkeresésnek is.*

„Most már nem kívánom sem a szenvedést, sem a halált, mondta a Gyermek Jézusról nevezett kis Szent Teréz, pedig szeretem mind a kettőt, egyedül a szeretet vonz engem (...) most már egyedül az Istenre-hagyatkozás vezérel, más irányítóm nincsen. Már nem tudnék forrón imádkozni másért, mint azért, hogy lelkemen tökéletesen beteljesedjék Isten akarata, úgy, hogy a teremtmények ne vethessenek eléje gátat.” (Lisieux-i Szent Teréz önéletrajza, Ecclesia Budapest, II. kiadás, 1993. 208–209. oldal.) Teréz bevallja, hogy sokáig tartott, amíg az Isten akaratára való ráhagyatkozásban erre a fokra eljutott. *De most itt vagyok, s a jó Isten tett ide.*

Karjaiba vett s idehelyezett... (A Gyermek Jézusról és a Szent Arcról nevezett Szent Teréz utolsó beszélgetései nővérével Jézusról nevezett Ágnes anyával, Július 7. »Novissima verba« Karmelita Rendtartomány, Budapest.) Ráhagyatkozásod Istenre és mindenben az Ő akaratának elfogadása akkor lesz tökéletes benned, ha képes leszel ezt mondani: **Szeretek mindent, amit nekem küldesz.**

4. Isten féltékeny szeretete

Az **Úr féltékeny szeretetre gyulladt irántad.** Ez azt jelenti, hogy **Ő akar a te egyetlen Urad és egyetlen szerelmed lenni.** Ő megtérésre hív minket, amelynek mindig két eleme van – megtérni valamitől és megtérni valamihez. El kell fordulnunk mindattól, ami eltávolít bennünket egyedüli Urunktól, akinek tulajdonai vagyunk. El kell fordulnunk a lelkünk mélyén gyökerező egoizmustól, amely biztosítékok után vágyik. Ha kialakítottál magadnak valamilyen biztonsági rendszert, majd Isten a „mannád”-at elpusztította, akkor jusson eszedbe, hogy Ő ezt szeretetből tette. **Isten megfoszt attól, aminek szolgája lettél és ami az Ő szeretetében való hitedet csökkenti.** Hiszen Ő az egyedüli Úr, Ő a te Urad és a „mannád”, vagyis a mindennapi kenyered, a léted Ura is. Tőle függ minden. Ő függetlenül attól, hogy elismered vagy sem, az egyetlen Úr, de olyan Úr, aki szeret. Ő nem akarja, hogy elvesz a hamis isten hamis királyságában, mert az a királyság tönkretesz téged. Az ő tulajdona vagy mindennel együtt, amid csak van – testestül, lelkestül; a munkáddal, amely Tőle függ, a lakásoddal, mely az Ő tulajdona, a gyermekeiddel, akik az Övéi és az időddel, melyből oly gyakran fősvény módjára szánsz csak Rá, holott az időd egésze is az Ő tulajdona.

Az Evangélium mondja, hogy nem lehet két úrnak szolgálni. A görög nyelvben a douleuein (szolgálni) szó olyan szolgálatot jelent, amelyet a rabszolgának kellett végeznie urával szemben. A rabszolgának nem volt ideje önmagára. Teljes egészében és állandóan az Úr rendelkezett idejével. Az **Istennek mindent oda kell adni**, tudni kell odaadni Neki azt, ami az Övé – és ez a mi megtérésünk programja. **El kell fogadni az Ő féltékeny szerelmét is, úgy kell elfogadni Őt, mint egyetlen értéket és egyetlen szeretetet.** A „féltékeny szerelem” kifejezésben Isten szeretetének teljes mélysége rejlik – mert ez a szeretet nem magáért féltékeny, hanem érted, azért féltékeny, hogy ne vessz el a hamis istenek szolgálatában.

Az az ember, aki elért az Istennel való egyesülésre és eljutott az életszentségre, olyan ember, aki a végsőig elfogadta Krisztust, mint egyetlen szeretetet. A hívő embereknek két kategóriája van: azok, akik érdemeket gyűjtenek és azok, akik egyszerűen megpróbálnak szeretni. Szeretni pedig nem csak azt jelenti, hogy adok, de még inkább azt, hogy elfogadom a másik ember szeretetét. Istent szeretni azt jelenti, hogy elfogadod az Ő szeretetét, az Ő irántad táplált féltékeny szeretetét – azt a féltékeny és örült szeretetet, mely meg akar óvni téged mindentől, ami a szabadságodat és hitedet veszélyezteti.

Isten féltékeny szeretetre gyulladt irántad. Ez a szeretet az Isten szenvedése, ez Isten éhsége irántad, Akinek a gyermeke vagy és az Ő tulajdona. Ő harcolni fog érted. Az Ő féltékeny szerelme néha nehéz lesz, mert nem egyszer kicsúszol a kezei közül, s a szakadék felé rohansz úgy, hogy nem is tudsz róla. Időnként tehát az Isten kénytelen felrázni téged, kénytelen „nehéz” kegyelmeket adni, de ez azért történik, hogy megmentsen, hogy végérvényesen Őrá hagyatkozz. – Isten szeretete féltékeny.

IV. fejezet: A hit, mint saját tehetetlenségünk beismerése és mindennek Istentől történő várása

A hit fényében megláthatjuk saját tehetetlenségünket és azt, hogy mindent csak Istentől várhatunk. Walter Kasper írja, hogy a szinoptikusok szerint a hit annyit jelent, mint „saját tehetetlenségünk beismerése, valamint bizalom a Jézusban működő Isteni erőben”. (Einführung in den glauben V. fejezet.) A hívő semmiben sem számít saját magára, hanem mindent az Úrtól vár. Csak akkor engedjük, hogy az Isteni erő működjön bennünk, ha a hit szellemében elismerve saját tehetetlenségünket, lelki szegényekké válunk.

Az evangéliumi erkölcs nem pusztán a Tízparancsolat erkölcse, még ha magába is foglalja azt, de mindenek előtt a nyolc boldogság erkölcse. Elsősorban pedig az első boldogságé, amely így szól: „Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa.” (Mt 5,3). Boldogok, mivel ők, ezek a lelki szegények, valóban bejutnak a mennyek országába.

1. „Boldogok a lélekben szegények”

Aki mindenek előtt az Isten országát keresi, vagyis az életszentséget, az meg is találja azt és minden mást is, vagyis minden lelki és evilági ajándékot, melyek szükségesek az élethez. „Boldogok a lélekben szegények”, akik semmihez sem kötődnek, akiknek semmijük sincs és mindent az Úrtól várnak. Boldogok, mivel a szívükben van hely az Úr számára, övék a mennyek országa, mert övék az Isten. Ez az örömteli Evangélium a boldog emberekről, akiknek a szíve szabad az Úr számára.

Annnyira hiszel, amennyire szegény vagy lélekben. A „szegény” szó bibliai értelemben nem jelent szükségképpen anyagi értelemben vett szegénységet. Lélekben szegény volt például Dávid király, a társadalmi ranglétra legmagasabb fokán álló ember. Lélekben szegény a magabiztosságtól megfosztott ember, az, aki tudja, hogy nem számíthat önmagára, a saját erejére. Az ilyen ember alapvető beállítottsága, hogy mindent Istentől remél és nem gyökeresedett bele az evilági dolgokba.

Ha természet adta lehetőségeid miatt erősnek érzed magad, a hited nem fejlődhet és mélyülhet el. Ezért kell, hogy átérezd saját gyengeségedet és azt, hogy képtelen vagy valamire. Ez felhívás lesz a hitre. A gyengeséged, tehetetlenséged olyan lesz, mint egy rés, melyen át a szívedbe beáramolhat a hit kegyelme. Sérüléseinken keresztül adja meg nekünk az Úr a hit elmélyülésének kegyelmét. A nagy megtérő, Charles Péguy írja: „Előfordul, hogy a kegyelem hihetetlen fénye hatja át a rossz, sőt romlott lelket. Láthatunk üdvözülteként olyat, aki már elveszítettnek tűnt, de soha nem láttak olyat, hogy amit belakkoztak, átnevésedett volna, amit impregnáltak, átteresztővé válna, hogy megpuhulna az, ami megkeményedett. (...) Innen származik annyi hiány, melyet a kegyelem hatékonyságában megtapasztalunk. Amíg a legnagyobb bűnösök lelkében váratlanul győzelmet arat a kegyelem, gyakran minden hatás nélkül marad az úgynevezett „rendesek” lelkében”. (*Note conjointe sur M. Descartes et la philosophie cartésienne* – Párizs, 1914.). Azért van ez így, mert ezek a „rendesek”, ezek az evangéliumi értelemben vett felnőttek nem hordoznak semmiféle hiányt, nincsenek sérüléseik, hanem erősek, hatalmasok, önellátók, felnőttek. *Az ő minden sérülés nélküli morális börtakarójuk hibátlan kéreggá, páncéllá vált* – véli Péguy. Ők nem mutatják azt a nyitottságot, melyet valami szörnyű seb okozhat, valami felejthetetlen nyomorúság, valamilyen legyőzhetetlen szomorúság, valami örökké kinyíló seb, valami halálos nyugtalanság, valami rejtett keserűség, valami folyton álcázott belső romhalmaz, valamilyen be nem gyógyuló seb. Ezért ők nem nyitottak a kegyelemre, ami lényegét tekintve bűn. Mivel nem sebzettek, ezért nem is alkalmasak már a megsebesítésre. Mivel semmi sem hiányzik nekik, ezért nem is kapnak semmit. Nem kaphatják meg, azt ami a „minden”. **Maga az Isten**

szeretete sem gyógyítja azt, akinek nincsenek sebei. Mivel a földön feküdt az ember, a Samaritánus felemelhette őt. (...) *Tehát, aki nem esett el – írja később Péguy – soha nem kel fel, akit pedig nem öntött el a veríték, azt soha nem fogják megtörölgetni.* Az úgynevezett rendesek, „felnőttek” nem befogadói a kegyelemnek.

Lehet, hogy a te életedben is van valamilyen szörnyű, be nem hegedő seb, lehet az valamilyen legyőzhetetlen szomorúság, vagy halálos belső nyugtalanság, valamilyen rejtett keserűség, vagy valaminek a felbomlása. Te ekkor úgy látod, hogy mindennek vége, pedig épp ellenkezőleg. Mindennek a kegyelem csatornájává kell válnia számodra. **Istennek meg kell engednie ezeket a sebeket, ezeket a nehéz perceket, hogy gyengének érezd magad, és így nyitottá válj a kegyelemre.** Ha valami nagyon fájdalmasan érint, gondold arra, hogy ez áldott fájdalom, mely „felnőtséged” és „rendes voltod” páncélján rést vág a kegyelem számára. Ez mind lehetőség számodra hited elmélyítésére. Gyengeséged következménye lesz, hogy a hit által Isten ereje beléd költözhet. Istennek, mikor feléd közeledik, gyengévé kell tennie téged, hogy szükséged legyen Rá, hogy Benne keress támaszt a hit által, egyre inkább bízva Benne. Le kell alacsonyítania, mert te túl nagy vagy, és a sebzettség lealacsonyít. Ezért minden sebzettség lehetőséget nyújt neked, hogy egyre inkább evangéliumi gyermek váljon belőled. Gyakran nagyon sok sebzettségre van szüksége az embernek ahhoz, hogy gyermekké váljon és a „kis útra” lépjen.

2. Isten erejének szüksége van az ember gyengeségére

Az Isten az emberhez közeledvén gyengévé teszi őt. Tehát éppen ellenkezőleg tesz, mint ahogy mi azt remélnénk. Úgy gondold, hogy te közeledsz Hozzá és ezáltal egyre erősebbé válsz és egyre jobban intézed majd a dolgokat. Ezzel szemben Ő közeledik hozzád és közelítvén elgyengít úgy fizikailag, mint pszichikailag és lelkileg. Teszi ezt azért, hogy az Ő erejével benned élhessen, **mivel a te gyengeséged fog helyet adni az Ő erejének.** Amikor ugyanis gyenge vagy, nem tudsz magadban bízni, nem tudsz magadban hinni, és ekkor lehetőség nyílik arra, hogy Felé fordulj és Nála keress támaszt. Oly gyakran védekezel a legnagyobb kegyelem, **a gyengeség kegyelme ellen,** pedig mint már Szent Pál apostol megírta: „...az erő a gyöngeségekben lesz teljessé. Legszívesebben tehát gyöngeségeimmel dicsekszem, hogy Krisztus ereje lakozzék bennem... mert amikor gyöngye vagyok, akkor vagyok erős.” (2Kor 12,9-10). **A te erődnek és hatalmadnak előbb, vagy utóbb meg kell törnie.** Mivel a valóságban nincs saját erőd, mert az ajándék – ajándék, melyet kisajátítasz, ezért el kell azt veszítened.

Szent Maximilián Kolbe számos apostoli körútja alatt teljesen tehetetlennek érezte magát. Gyakran beteg tüdejének a klíma nem volt megfelelő, nehezen viselte a tengeri utazást, a párás levegőt, ami miatt nem egyszer fulladt. Mindez azonban nem csökkentette a vágyát, hogy a Szeplőtelen Szűz királyságát hirdesse az egész világon, bár nem egyszer úgy látszott, hogy egyetlen órát sem él túl a hajón. Talán azt mondta akkor Máriának: *azt hiszem ezt az órát már nem bírom ki és akkor hogy fogom hirdetni a Te királyságodat?* – Azonban épp ez a szegénység volt Kolbe atya minden ereje.

Ha az Isten eszközéül akar használni téged, akkor ezt egyedül a gyengeséged által teszi. Amikor saját erőd és képességeid tudatában próbálsz apostolkodni, negatív jellé válsz. **Az emberek nem akarják a te erődöt, a te saját erődöt,** mert az megalázza őket. Az Úristen sem, mert ahhoz, hogy jellé tegyen téged és használjon, nincs szüksége a te erődre, épp ellenkezőleg a gyengeségedre van szüksége. Ez a gondolat rendkívül erőteljesen kirajzolódik az Ószövetségben Gedeon példájában (vö.: Bír 7,1-8,10). Gedeon ellenfelének hadserege 135 ezer fő, míg Gedeon serege 32 ezer, tehát negyedannyi. A történelemben azonban előfordult már ilyen aránytalanság mellett is győzelem. Az Istennek tehát túl kevés ez az aránytalanság. Ezért azt javasolja Gedeonnak, hogy csökkentse harcosainak létszámát. Az első próbatétel az,

hogy ezt a 32 ezer főnyi sereget 10 ezerre csökkentse. Most Gedeon seregének létszáma tizenháromszor kisebb, mint az ellenfelé. Ekkora aránytalanság mellett nem ismer győzelmet a hadviselés története. De az ember képes lenne rá, hogy még ezt is magának tulajdonítsa, a saját zsenialitásának számlájára írja a győzelmet. Gedeon tehát még mindig túl erős, még mindig képes a saját lehetőségeire számítani. Az Isten még egyszer próbára teszi, arra kéri, hogy ezt a 10 ezer főnyi sereget redukálja 300 főre. És most már valóban nem tudja az ember, hogy a helyzet drámai-e, vagy komikus. Hiszen valóban nevetséges dolog szembeszállni olyan ellenséggel, amely 450-szer erősebb. Ebben a helyzetben már csak Isten győzhet és nem Gedeon. És Gedeon elindul ilyen maroknyi sereggel és győzelmet arat. Ez a lesújtó aránytalanság teszi, hogy még csak kísértésbe sem eshet, hogy a maga javára írja a győzelmet. Az egész helyzet annyira abszurd, mintha az Úristen mosolyogva így szólna: Látod Gedeon, győzni akartál, a képességeid és a hadseregged ereje által. Nézd, megmaradt háromszáz embered a 135 ezernyi ellenséggel szemben. Mit gondolsz erről? – Gedeon bízott az Úrban és olyan győzelmet aratott, amelyet nem ismer a történelem.

Az Úr törékeny cserépedénybe helyezi kincsét, **hogya a nagyszerű erőt ne magunknak, hanem Istennek tulajdonítsuk** (vö.: 2Kor 4,7). Isten Gedeont megfosztotta emberi erejétől, kicsivé és gyengévé tette, olyat tett vele, ami emberi szempontból szinte abszurditás. Hasonló dolog, a te életedben is megtörténhet. Ha az emberi erőnek 32 ezer része található meg benned, akkor az Úristen ezt előbb 10 ezerre csökkenti, azután 300-ra. Ekkor valóban nagyon gyenge leszel, majdnem annyira, mint egy sebesült katona, de ilyen gyengén is képes leszel győzelmet aratni. Ezek a győzelmek nem a te erődből, hanem Isten erejéből születnek majd meg.

3. Krisztus szegénysége

A lelki szegénységet kifejező hit mintáját Jézus életében és alakjában találjuk meg legteljesebben. Szegénynek lenni függőséget jelent. Jézus életében három momentumot látunk, melyekben az Ő szegénysége eléri a csúcspontját. Amikor **Ő, az Isten, teljesen függővé válik és erőtlenségében mutatkozik meg, mintegy legyőzötten, ezek: Betlehem, a Kálvária és az Oltáriszentség.** Ha szegénynek lenni függőséget (kiszolgáltatottságot) jelent, akkor Jézusról elmondhatjuk, hogy már Betlehembben teljesen függővé vált. Ahol erőtlenség, sőt úgy is mondhatjuk vereség volt a része, hiszen Jézust nem fogadták be övéi és emberhez nem méltó körülmények között kellett megszületnie. Minden alkalommal, amikor megtapasztalod erőtlenségedet, vagy amikor tehetetlennek érzed magad valamilyen helyzetben, akkor Jézus erőtlenségében van részed.

A Kálvária a második, a maga nemében iszonyatos kiüresítése Jézusnak. Ott sem fog tudni semmiben segíteni önmagán, mert kezei, azok a kezek melyek megáldották a tömegeket, a kereszthez vannak szegezve, vérben áznak. A lábait sem használhatja, mert azok a lábak, melyek előbb még a szeretetet hordozták mindenfelé és a Jó Hírt, most át vannak szegezve. Jézus a Kálvárián mindentől kiüresített. **A Kereszt Isten féktelen szeretetének kifejezője. Jézus kiüresítése itt éri el csúcspontját.**

Ismét más kifejezése Jézus kiüresítésének a Legméltóságosabb Oltáriszentség. Itt szintén az erőtlenség és vereség van jelen, ugyanúgy, ahogy a Kálvária természetesen látszólag erőtlenség és vereség volt. A Legszentebb Oltáriszentségben Jézus hallgat, akkor is amikor az emberek hozzá fordulnak. A tabernákulumban oly mértékig kiüresítette önmagát, hogy az ember kiveheti és elviheti Őt, ahova csak akarja, magához veheti, de meg is szentségtelenítheti Őt. Tehát mindent megtehet Vele, amit csak akar, szó szerint mindent. És ez a megrázó titka a Krisztusi kitaszítottágnak és szegénységnek, az Ő kenózisának, az Ő tökéletes önátadásának az emberekkel szemben.

E három helyzet: Betlehem, a Kálvária és a Legméltóságosabb Oltáriszentség azok a pontok, ahol Jézus szeretete valóban az örült szeretet és a végletes szegénység határait éri el. Ám épp ennek a féktelen szeretetnek és ennek a szegénységnek árán hozza el neked Jézus a Megváltást és a hitet. Isten hallgatása, az ő erőtlensége és „legyőzetése” botrány a világ szemében, amely olyan Istent szeretne, aki teljes erejében mutatkozik meg. A keresztt mindig is a megbotránkozás tárgya volt és az is marad azok számára, akik nem hisznek, akik azonban hisznek, azok számára a keresztt a legfőbb erő. A te kereszted – amit a kiüresítés és a szegénység jelentenek – helyet teremt benned a kegyelemnek: a hit kegyelmének.

4. Ismerjük el, hogy minden ajándék

A hit saját gyöngeségünk elismerését jelenti és azt a meggyőződést, hogy semmivel sem rendelkezünk, hogy minden ajándék. A hit mindent Istentől remél és minden ajándékot csak Tőle vár. Az így értelmezett hit ellentéte a gőg. A gőgös ember minden kegyelemről azt hiszi, hogy az jár neki és magának tulajdonítja. Úgy tartja, hogy minden tőle függ, mintha nem lenne jelen az életében Isten folyamatos kegyelme. Természetes, hogy a hit valami nehéz dolog. Hitben élni újraszületést, lelki szegénnyé és gyermekké válást jelent.

Minden ajándékot olyan távolságtartással kell elfogadni, hogy bármely pillanatban képes légy visszaadni azt. Ez egy csodálatos paradoxon. Isten azért ajándékozott meg bennünket, hogy elfogadva az Ő ajándékait, készek legyünk azt visszaadni. Az a gesztus, amely kifejezi, hogy a kapott ajándékot az ember kész visszaadni, annak a jele, hogy nem sajátította ki és elismerése annak a ténynek, hogy mi magunk semmivel sem rendelkezünk. Az Istennek visszaadott ajándék visszaszáll hozzánk, visszaszáll, de megsokszorozva. Minden ajándék: a lelked, a tested, feleséged, férjed, gyerekeid, mindened, amid van és amit csinálsz, minden az Úr tulajdona. **Vajon készen állsz-e mindezeket a kegyelmeket visszaadni bármely pillanatban?**

A gazdag ifjú történetének – aki szomorúan távozott, amikor az Úr azt javasolta neki, hogy az anyagi javakról mondjon le – van egy epilógusa. Az ifjú távozása után Jézus így szól: „Fiaim! Bizony nagyon nehéz az Isten országába jutni azoknak, akik a vagyonban bíznak!” (Mk 10,24) Figyeljünk fel arra, hogy ez az ifjú minden parancsolatot megtartott. Ebből következik, hogy **nem elég a parancsolatok megtartása**. Neki és a hozzá hasonló gondolkodásúaknak címzi Jézus a következőt: „Könnyebb a tevének átmenni a tű fokán, mint a gazdagnak bemenni Isten országába.” Ez az állítás olyannyira erős, hogy a megdöbbsent Apostolok meg is kérdezik: „Akkor hát ki üdvözülhet?” (Mk 10,25-26).

Ez az ifjú, aki Istenre nyitottnak látszott, a világi dolgok rabságában élt, rabja volt a vagyonának és társadalmi pozíciójának. Szent Lukács mondja, hogy főember volt, tehát valami fontos pozíciót töltött be. (vö.: Lk 18,18). Ha mindez Isten és ember közé áll, akkor oly nagy akadályt jelenthet, hogy az ilyen embernek nagyon nehéz lesz üdvözülnie. Az evilágiakhoz való kötődés, ahhoz, amit Isten alkotott, ami csupán az ő ajándéka, de nem Ő maga, megakadályozhatja, sőt lehetetlenné is teheti üdvözülésünket, ha e kötődések rabságában élünk.

San Giovanni Rotondo-ba utazva találkoztam egy tudóssal, aki velem együtt Pio atyához igyekezett, hogy áldást kérjen a munkájára. Két kötetnyi kiadott művel érkezett, melyet *opus vitae*-nek, azaz élete művének nevezett. A szentgyónás keretében bemutatta Pio atyának és áldást kért művére. Padre Pio reakciója hátborzongató volt, mindenekelőtt döbbenet volt benne – ez a te *opus vitae*-d, ez a te életed műve? Kezébe vette a két kötetet és még egyszer megismételte, ez egy *opus vitae*, tehát te ezért éltél hatvan évet, hogy ezt a két kötetet megírd? Ez volt életed célja – majdnem üvöltött – ez az *opus vitae*, ezért éltél? És hol a te hited? Azután lecsendesült, mintha észrevette volna, hogy ez nem volt tudatos ennél az embernél és atyai gyengédséggel megkérdezte: Biztosan sok munkát fektettél bele, ugye? Sok

éjszakát átvirrasztottál, és hogy állsz az egészségeddel? – Na igen, egy infarktus. – No tessék, mindezt az ambíció szolgálatában, hogy megalkoss egy ilyen *opus vitae*-t. Látod, mondta tovább, mit jelentenek a bálványok és kötődések. Ha ugyanazt tetted volna, de Istenért, mindez másképp volna. Hiszen te mindezt kisajátítottad, ez a **te** *opus vitae*-d, a **te** műved. Ennek a gyónásnak a befejezése is Pio atya stílusában zajlott. Ismét felemelte a hangját: Ha csak ezzel jöttél, „*va via*” – menj utadra. Pio atya, ahogy az olaszok mondják érdes, vagyis kemény volt, de ebben a keménységben nagy szeretet rejlett minden ember, minden vezeklő iránt. Olyan ember volt, aki szeretett, a szeretet pedig erős. Pio atya szeretete tette, hogy ez a megrázó beszélgetés gyónással egybekötve döntő fordulatot hozott az említett tudós életében. Valóban kezdett másképp gondolkozni, másképp nézni a világra.

Hitünk atyja Ábrahám csodálatos ajándékot kapott; késő öregségére gyermeke született. Számára ez volt a legnagyobb boldogság, az emberi értékek közül a legnagyobbat kapta – egy fiút, egy utódot. A szülők általában kisajátítják a gyerekeiket, talán Ábrahámot is megkísértette ez a gondolat. Mégis, amikor Isten azt mondta Ábrahámnak, hogy fia életét kéri, Ábrahám beleegyezett. Sőt, azt is elfogadta, hogy a kapott ajándékot a számára legdrámaibb módon adja vissza. De mi történt volna, ha Ábrahám nem akarta volna visszaadni a fiát? Ha fellázadt volna és megmaradt volna saját meggyőződésében, hogy Isten utasítása túl kegyetlen? Mi történt volna akkor? Izsáknak meg kellett volna halnia. Nem fontos, hogy milyen körülmények között, hogy betegség következtében-e, vagy valamilyen harcban, hadjáratban, vagy vadállat tépte volna szét. Ábrahámnak mindenféleképpen el kellett volna veszítenie a fiát, aki Isten és Ábrahám közé állt volna. Izsák akadályá vált volna, hogy Ábrahám a hitben teljesen átadhassa magát Istennek. Fia visszaadásának a visszautasítása azt jelentette volna, hogy kisajátította őt. Az ajándék kisajátítása pedig egyet jelent annak megsemmisítésével, olyan, mintha ütést mérnék önmagára és magára az ajándéokra is. Ábrahám, átadva a fiát, nemcsak, hogy visszakapta őt, de a kegyelmet megsokszorozva nyerte vissza. – Az életszentség kegyelmét kapta, melyben a fia is részesült. Ábrahám és Izsák az Ószövetség első szent pátriárkái.

5. A bizalmatlanság elszórt magjai

Ha elemezzük a rossz keletkezésének mechanizmusát az emberben, azt látjuk, hogy a rossz alapját az egyszerűség és az Isten iránti gyermeki bizalom hiánya képezik. Így volt ez az emberiség történetének kezdetétől fogva, attól a perctől, hogy az őszülöket a hit próbája elé állították. Az emberiség történetének kezdetén volt egy bizalmi próba. Isten mintha feltette volna a kérdést az embernek: Bízol-e Bennem? Egyszerűséggel és gyermeki bizalommal vagy-e Irántam? A bibliai szöveg határozottan mondja, hogy a Sátán pontosan ezen a ponton támadta meg az embert. A Sátán az őszülöket a rosszra, mint olyanra nem beszél rá, nem kísért közvetlenül a bűnre. Amit tesz, az nem más mint a bizalmatlanság magjainak elszórása. Pszichológiailag tökéletes módon teszi, ahogy erre csak ő képes. Nem azt mondja, hogy legyetek hűtlenek, engedetlenek – nem, ő azt akarja elhíttetni az őszülőkkel, hogy az Istenben nincsen szeretet, őszinteség és igazság. A rossz mechanizmusának alapjainál, mely az ősbűnt előidézte, a bizalmatlanság magjai találhatók, melynek pszichológiai hatása igen erős. Az az ember, akiből hiányzik a bizalom, a fenyegetettség állapotába kerül. Az a személy, akiben nem bízom, veszélyt jelent számomra. A félelem vele szemben, bennem születik. A bizalmatlanság bűne félelmet és fenyegetettséget szül. Ez az a félelem, amelyről annyit beszélnek a pszichológiában és pszichiátriában, amely oly gyakori forrása az emberi szenvedésnek.

Ha nem vagyunk szabadok a bűntől, nem lehetünk szabadok annak következményeitől sem, a nyugtalanságtól, a félelemtől, a fenyegetettség érzésétől. Bennünket is megkísértenek a bizalmatlanság elszórt magjai. Amennyiben ezek az Isten elleni bizalmatlanság magjai,

akkor az ember úgy érzi magát, mintha bezárt ketrecbe került volna. Az élet rettenetessé válik az ilyen fenyegetettség ketrecében. A bűn azért is teszi tönkre az embert, mert a hozzá kötődő félelem bűne pusztítja őt. A fenyegetettség érzése végül elkerülhetetlen csapást mér ránk, mert az ember egyik alapvető pszichikai szükséglete a biztonságérzet. Ebből következik, hogy az a félelem, amelyik ellen nem harcolunk, indokolt félelem.

A krisztusi Megváltás műve jelenleg is tart. A hit által mi is részesei vagyunk a megváltás művének, amely átfogja nem csupán bűneinket, de annak teljes kontextusát, szövődését is. Így módon válik a Megváltás tárgyává a félelem és fenyegetettség érzése is. Jézus meghalva értünk a keresztfán, a félelemtől és fenyegetettségtől is megváltott minket, ugyanúgy, ahogy megváltott a bűntől. Ezért egész életednek a Krisztus megváltó működésére irányuló, egyre növekvő nyitottság felé kell haladnia. A keresztből ugyanis szüntelenül árad a kegyelem, hogy megváltson a bűntől, s egyben a félelemtől is.

Hogyan harcoljunk a minket minden oldalról szorongató félelmekkel? Ha szemtől szembe veszed fel a harcot, akkor küzdelmed biztos vereséggel végződik. Biztos út csak egy van: **Megnyílni Krisztus megváltó működésére, olyan hittel, amilyen az evangéliumi gyermeknek van.** El kell hinned, hogy Jézus mindentől, ami csak fenyeget, megváltott téged; hogy szabad vagy. Mondd magadnak: Nincs veszély, mert Ő megváltott és megszabadított mindentől, csak el kell fogadnom mindezt. **A hit maga az elfogadás, Krisztus megváltó működésének folyamatos elfogadása.**

Egy napon Péter áthaladva a Jeruzsálemi templom egyik kapuján, találkozott egy béna emberrel, aki adományért könyörgött. Péter ekkor így szólt: „Ezüstöm, aranyam nincs, de amim van, azt neked adom: a Názáreti Jézus Krisztus nevében kelj fel és járj!” (ApCsel 3,6). És a béna felállt. Ez a kéregető béna ember tehetetlen volt és sokat remélt. Nagy gyermeki hittel kellett rendelkeznie, mivel többet kapott, mint amennyit várt. Te, aki a félelem és fenyegetettség bénaságában élsz – nem feltétlenül fogsz azonnal meggyógyulni, mint az a béna ember. Gyógyulásod hited mértékétől függ és attól, hogy valóban lesz-e benned gyermeki hit. Meggyógyulhatsz egyik pillanatról a másikra, vagy fokozatosan. Ezt a te helyzetedet jelképező bénát ekkor Jézus kezei fokozatosan emelik egyre magasabbra, amíg lassan talpra nem áll. Ez a fokozatos talpra állítás is Jézus megváltó működése.

Hinni nehéz, de nem hinni még nehezebb. Próbáld minél gyakrabban tudatosítani magadban, hogy nem vagy egyedül. Hiszen melletted van Krisztus, aki megváltott. Próbáld meg szembeszállni nyomasztó félelmeiddel a gyermeki tehetetlenség érzése által. Mondd Jézusnak: Tudom, hogy meg akarsz ettől a fertőtől tisztítani, tudom, hogy Te már ettől megváltottál. Tudod-e, hogy csodának lehetsz szemtanúja? Hiszen Krisztus azt mondta: „Ha csak akkora hitetek lesz is, mint a mustármag, és ennek az eperfának azt mondjátok: Szakadj ki gyökerestől és verj gyökeret a tengerben! – engedelmeskedni fog nektek.” (Lk 17,6). Akkor megláthatnád, hogy a hit – mely a világ szemében olyan kis „semmi”, hasonlóan a mustármaghoz, a legkisebb maghoz – Isten végtelen erejét hordozza. Megláthatnád, hogy a hit nyitottá tesz Krisztus megváltó művére, s csodálatos módon eltávolítja a félelmet. Akkor hirtelen szabad embernek érezhetnéd magad.

Neked, aki meghívást kaptál a szabadságra és a békére a hit által, mely nyitottá tesz Krisztus Megváltására – ehhez a hithez szüntelenül meg kell térned, mert a hit állandó folyamat. Ez a folyamat a hit aktusai által mélyül el, melyek leggyakrabban a veszélyhelyzetekben születnek meg. **Ha felkelted magadban a hit aktusait, akkor minden helyzetben, miként egy gyermek, a szerető Atya karjaiba fogod vetni magad.**

A gyermek Jézusról nevezett kis Szent Teréz „kis útjának” lényege a gyermek magatartása, mely a **gyermeki bizalomnak** köszönhetően, szabad minden félelemtől. Ha a bűn az emberiség történetének kezdetén a bizalmatlanság magjainak elszórásával jelent meg, akkor a „kis út”, mely hangsúlyozza a bizalom jelentőségét és az Istenre való gyermeki ráhagyatkozást, *antidotumot (ellenszert)* jelent, és tökéletes ellentéte ennek az eseménynek. A

„kis út” programja egyenesen a rossz gyökerére sújt le, mivel a bizalom hiánya, az Isten iránti bizalmatlanság, nagy mértékben forrása bűneidnek, minden egzisztenciális, pszichikai és közvetve fizikai szenvedéseidnek is. **Ha bízol Istenben, a gyökerét vágod el annak, ami tönkretesz téged.** Hidd el, hogy Ő szeret téged. Az ősszüllők hitpróbája nem is volt annyira nehéz, a Biblia azonban szól egy sokkal szörnyűbb próbáról is, melynek Isten Ábrahámot vetette alá. Hiszen saját fiának megölésére kapta a rettenetes felszólítást. Az ő esetében nagyon könnyű lett volna a bizalmatlanság magvait befogadni: nem bízni, fellázadni. Ábrahám a körülötte lévő sötétség ellenére, mégis bizakodott. Mennyire fontos az ilyen feltétel nélküli bizalom, gyermeki bizalom Isten iránt, akit a bizalmatlanság bűnével sebesítünk meg leginkább.

Ha megtörtént már valamikor veled, hogy valaki, akit nagyon szerettél, elvesztette bizalmát benned, akkor tudod, milyen fájdalmas az. És ha nem egy hétköznapi emberi barátság sebesül meg a bizalmatlanság által, hanem Isten végtelen szeretete, milyen mély fájdalmat okozhat a bizalmatlanság ennek a Szeretetnek. Ezek a szavak: „félek Istennek átadni mindent”, olyan sértő mint egy arculütés – mintha azt mondanád az Istennek: Én nem bízom Benned, nem tudom, mit teszel velem. Ha egy kisgyerek mondaná ugyanezt a mamájának, kimondhatatlan fájdalmat okozna neki. Milyen fájdalmat élhet át az Isten, akit az ember ilyen bizalmatlansággal üt arcul. **A bizalmatlanság bizonyos értelemben rosszabb, mint a bűn, mert az a bűnnek forrása és gyökere.** Ha már nem bízol, ha Ellenségednek sikerült a szívedbe beoltani a kételyt, akkor annak szükségszerűen a következményei is jelentkezni fognak: a félelem, a veszélyeztetettség érzése és az ezzel járó szenvedés. Csupán a rossz hatásaiból fogod észrevenni, milyen messzire is távolodtál el Istentől. A szenvedés, a félelem, a veszélyérzet számodra szüntelen felhívás lesz a megtérésre. Mindaddig a válladon fogod cipelni a félelem terhét, míg meg nem térsz; amíg nem válsz gyermekké, aki egyszerűen a szerető Atya kezébe adja magát. A páciens annyi ideig kell gyógyítani – írja Szondi L., amíg nem tanul meg imádkozni. Itt nem a megszokott imádkozásról van szó, hanem a mély imamagatartásról, **a bízó gyermeki imáról, amikor a gyermek egészen az Atya karjaiba helyezi magát.**

6. A lelki szegénység, mint a gyermeki magatartás

A **hit**, saját gyengeségünk elismerése és mindennek Istentől várása, tehát **gyermeki magatartást** jelent. A gyermek teljesen elismeri, hogy semmije sincs és nem képes semmire. Ő tele van várakozással és hittel, hogy mindent megkap, amire szüksége van. „Bizony, mondom nektek: ha meg nem tértek és nem lesztek olyanok, mint a kisgyerekek, nem mentek be a mennyek országába.” – mondja az Úr (Mt 18,3). Ahhoz, hogy Isten országába bejuthassunk, elengedhetetlenül szükséges megtérnünk a gyermeki magatartásra. Egyszer gyermekké kell válnod: bízó, alázatos, mindent Istentől váró gyermekké. Ha nem itt a földön, akkor a tisztító tűzben kell ennek megtörténnie. A gyermeki állapot elengedhetetlenül szükséges nemcsak a megszentelődéshez, de az üdvösséghez is.

Az evangéliumi gyermek mindent az Atyától vár, szó szerint mindent. Hitünk gyermeki dimenziója azt jelenti, hogy nem támaszkodunk emberi számításokra, hanem valami olyanra várakozunk, amit a gyerek meglepetésnek, vagy csodára várásnak nevez. Amilyen mértékben tudsz gyermek lenni, annyira fiatal a lelked. Az ember lehet öreg már húsz évesen is. De a lelki gyermekségnek köszönhetően nyolcvan évesen is fiatal maradhat. Isten mindig fiatal, és a Krisztus alapította Egyház is mindig fiatal, ezért lélekben fiatalokra van szüksége, mint gyermek van rád szüksége, arra, aki képes mindent hinni. **Az „öreg” ember, aki a kalkulálásra van beállítva, aki folyton mérlegel pro és kontra, korlátozza Isten működésének lehetőségét és határt szab az Ő szeretetének.** A kalkulálás és folytonos számítás, hogy valami sikerülhet-e, vagy sem, hogy valamit érdemes-e vagy sem... – ezek

az öregség jelei. A gyermek fürkészi a Holdat és hiszi, hogy meg is kaphatja azt – neked pedig az Úristen többet akar adni, mint a Hold. Ő a saját királyságát akarja neked odaadni, de ha nem leszel gyermek, gúzsba kötöd az Ő kezeit.

A gyerekek tipikusan azok az evangéliumi értelemben vett erőszakosak is, akikről Jézus azt mondja, hogy ők ragadják magukhoz a mennyek országát (vö.: Mt 11,12). Amikor egy gyerek be akar jutni a lakásba, akkor be kell jutnia. Addig fogja verni az ajtót kis öklével, vagy lábával, amíg ki nem nyitják neki. Az Úr Jézus azt mondta „...zörgesetek, és ajtót nyitnak nektek” (Lk 11,9). Ha így tudnánk dörömbölni az előttünk bezárt ajtókon, melyek azért vannak bezárva, hogy dörömböljünk rajtuk mint a gyermekek, akkor azok meg is nyílnának. **Az Istennek szüksége van a te gyermeki hitedre, hogy csodát tudjon tenni benned és általad, mert Istennek semmi sem lehetetlen.** „...minden lehetséges annak, aki hisz” (Mk 9,23). Minden lehetséges annak, aki evangéliumi értelemben gyermek.

Az Evangélium két üdvözlét mutat be: Zakariásét és Mária Angyali üdvözlét. Zakariás öreg volt mind testileg, mind lelkileg, olyan, aki megkötözi Isten kezét, mert képtelen hinni a csodában. Hogy hinni tudjon, meg kellett tapasztalnia egy másik, számára fájdalmas csodát, nevezetesen hogy megfosztották a beszéd készségétől – azért, hogy higgyen. Ez a lelki öregség – amikor az ember képtelen hinni a csodában, elviselhetetlen, szörnyű Isten számára. Az az ember, akiből hiányzik a gyermeki lelkület, a saját imádságát már előre hiábavalónak tartja, mert ő is egy kicsit olyan, mint Zakariás. Zakariásnak, ennek az „Isten előtt igaz ember”-nek, feddhetetlen öregnek, nem volt utódja és kérte a gyermeket Istentől. Imádkozott, de valójában nem hitt abban, hogy az Isten meghallgatja őt. Amikor az angyal tudatta vele „Ne félj, Zakariás, mert meghallgatást nyert könyörgésed; feleséged, Erzsébet fiút szül neked...” (Lk 1,13). Ő, mintha nem akarta volna a fiát elfogadni, nem hitte a csodát. Mindvégig fiúért imádkozott és amikor az Isten meghallgatta őt, nem hitte el. Saját imádsága ellen hoz fel érveket: „...Hiszen én öreg vagyok, és a feleségem is előrehaladott már napjaiban.” (Lk 1,18). Ilyen az „öreg ember”, aki már nem hisz az Istenben. Mi is gyakran hasonlóak vagyunk Zakariáshoz. Egy pap – írja A. Pronzato – aki a híveket rendkívüli imára hívta össze, hogy esőt kérjenek az Úrtól, nagyon sokatmondóan figyelmezteti őket: *Esőért jöttetek imádkozni – és hol van az esernyőtök?*

A másik üdvözlét Mária Angyali Üdvözléte, aki olyannyira gyermek, hogy kész mindent elfogadni. Mária oly tökéletesen Isten rendelkezésére állt, hogy Isten nem mindennapi dolgokat tudott Neki „varázsolni”. Mária mindent el tudott volna fogadni, mindent el tudott volna hinni, **mert az Ő Isten iránti magatartását lelki gyermekség hatotta át – ez pedig hatalom.** Gondolj-e néha arra, hogy a világot a gyermekek irányítják, a gyermekek, és nem a vének? Igen, a világot a gyerekek irányítják, **mert annak az embernek, akinek gyermeki lelke van, „hatalma van Isten fölött” – Isten nem tud nekik ellenállni, nem tud ellenállni az igazán hívó gyermeki szemeknek.**

Amikor Péter a vízen járt, hogy Krisztushoz érjen, egy adott pillanatban elveszítette ezt a gyermeki hitet. Hétköznapi számítóvá vált, idáig eljöttem – gondolta – mert sima volt a víz színe, de most hullámok közelednek – tovább tudok-e így menni? Emberi számítás, emberi értelmezés lépett fel benne és eltűnt a hite. Péter abban a pillanatban megszűnt gyermek lenni és ezért kezdett el süllyedni. Vénnek bizonyult és még sokáig lesz ilyen vén, azért is árulja el Jézust. Úgy is lehet fogalmazni, hogy azért követsz el bűnt, mert „öreg” vagy, mert a lelki öregség elzár téged a kegyelemtől, megkötözi Isten kezét. Az Isten fiatal, és a Holdat akarja neked levarázsolni. Ha Lisieux-i Teréznek havat hullatott beöltözésének napján, hát ez nem volt az a Hold, amit neki adott? Az Isten azt a magatartást szereti, amely nem lát határokat és ilyen a gyermeki magatartás. A gyermek nem ismeri a lehetőségek határait, kitaró a megszállottságig, nyitott arra, ami új – a gyermek hinni tud.

Isten mindig fiatal és mindig ámulatba ejti az embert. Isten megtapasztalása egy ámulatba ejtő valóság megtapasztalása és az ember, aki evangéliumi értelemben gyermek, képes

csodálkozni. Az ilyen ember mindenre képes rácsodálkozni, ami csak körülveszi őt. **Abban a pillanatban, amikor nem mint gyermek állsz Isten előtt, belső életedben krízis áll be. Visszafelé kezdesz haladni, megszűnsz hinni és szeretni.**

Csak kétféle ember hisz a csodákban, a szentek és a gyerekek. Valójában ez csak egy kategória, mert a szentek lélekben gyerekek. **Maga Isten is gyermekké lett Jézus Krisztusban.** Azzá vált nemcsak Betlehemben, de a kereszten is, ahol tökéletesen védtelen volt, mindenben kiszolgáltatva az embereknek. Ez az Isten, aki gyermekké lett, azt akarja, hogy esendőségünk és gyengeségünk arra készítessen minket, hogy mindenben Őrá hagyatkozzunk és határtalanul bizzunk az Ő irgalmas szeretetében.

A tékozló fiúról szóló példabeszédet inkább a könyörületes apáról szóló példabeszédnek kellene nevezni. Az idősebb fiú a dráma szereplőinek egyike, nem ébreszt bennünk szimpátiát, féltékeny és arcátlan az apjával szemben. Szimpátiánk a tékozló fiú felé fordul, aki visszatért, annál is inkább közel áll hozzánk, mert ő a mi típusunk. A tékozló fiú típusában spontán módon szinte önmagunkra ismerünk. De valóban igazi evangéliumi alak-e ő? Az Evangélium azt mondja, hogy visszatérése számításon alapult. Azzal a reménnyel tért vissza, hogy az apjánál jobb lesz neki, mert látta, hogy az apja többet fizetett a napszámosainak, mint az az ember, akinél ő szolgált. „Fölkelek, elmegyek apámhoz, és azt mondom neki: (...) Már nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevezz, csak béreseid közé fogadj be engem!” (Lk 15,18-19). A tékozló fiú története befejezetlennek tűnik. Benne van a **tékozló fiúnak** további **drámája**, mely a gyermeki magatartás fölé emelkedő béres magatartás következménye. Ő olyan valaki akar lenni az atyával szemben, akivel meg lehet egyezni, amint a felfogadott munkások egy napi dénárban megegyeztek a gazdával (vö.: Mt 20,1-6). Ha a tékozló fiú nem gyermekként tér vissza, hanem mint béres, akkor újból el kell majd mennie. Kétszer, háromszor, vagy ki tudja hányszor.

A szolgálalkú fiú nem képes rácsodálkozni a szeretetre. **A tékozló fiú nem fedezte fel az atya sérülését, az ő fájdmát nem látta meg, csak a saját nyomorúságát látta és abból keresett kiutat.** A szőlőmunkások felfogadásáról szóló példabeszédben azok csodálkoztak a gazda jóságán, akiket a gazda az utolsó órában fogadott fel, nem azok a szolgabéresek, akikkel határozott összegben egyezett meg a gazda. **Csodálkozni csak az evangéliumi gyerek képes,** mivel a csodálkozás a kontrasztra épül. A gyerek tudja, hogy ő egy kis „semmi” és hogy folyton valami naggyal van megajándékozva. Ez a hatalmas kontraszt saját „én”-je és a megajándékozottság között, csodálkozásra készíti.

Az ember akkor válik kereszténnyé, amikor gyermekké válik, amikor **kezd megdöbenni az Atyaisten megszállott szeretetén.** Itt az evangéliumi gyermekségnek új oldalára találunk – bizonyos **azonosságot ismerünk föl a gyermek és a megtört bűnös között.** Mit jelent a megbánás? A megbánás annyit tesz, mint: valamit sajnálni, de a kereszt tükrében, amikor saját nyomorúságod és bűnösséged tudatában nézel a keresztre, Jézus sebeire. Amikor ezeket a sebeket lélekben próbálsz megcsókolni, hiszen te magad okoztad azokat Jézusnak. Ez a megbánás. A tékozló fiúnál ilyen megbánás nem volt. **Csak amikor bánatodban Jézus sebeit csókolod és hiszel az Ő szeretetében, akkor térsz vissza gyermekként Istenhez.** Csak az ilyen visszatérésnek van értelme. Soha ne térj vissza Istenhez, mint béres, mert ismét elárulod Őt.

Az igazi megbánást látjuk az evangéliumi rossz hírű nő esetében, amikor Jézussal találkozik Simon farizeus házában. Az ő egyszerűsége, spontaneitása és igaz bűnbánata tanúskodnak az evangéliumi gyermekség magatartásáról. Hogy bűnbánatát kifejezze Jézusnak, odament hozzá – nem zavartatva magát az emberi szempontoktól –, könnyeit Jézus lábaira hullatta, majd hajával megtörölte. Íme az egyszerűség, spontaneitás, a megtört bűnös, ő az evangéliumi gyermek. Igazából Istent a megtört bűnösök szeretik, akinek sokat bocsátottak meg és a szentek, mert egyiknek is, másoknak is gyermeki a természete. **Ők képesek megcsókolni Isten szeretetét, Istennek irántuk való megszállott szeretetét.** Nem

a szolgabéresek, hanem a gyermekek, nem azok, akik érdemeket gyűjtenek és erőlködnek, hogy Istennel egyezséget kössenek, hanem azok, akik hisznek az ő irgalmában. Mert igazából csak a gyermek hisz.

2. rész: A hit dinamizmusa

A hit, mint Istenhez való viszonyulásunk megnyilatkozása, dinamikus jelenség, szüntelen változások alatt álló folyamat. Ez a folyamat Isten kezdeményezésére, és az ember – Istenre való ráhagyatkozását kifejező – válaszának eredményeként jön létre. Az Úr, a nehéz helyzetek által újra és újra lerombolja biztonságérzetünket, megrendíti korábbi bizalmunkat, ráhagyatkozásunkat, hogy a hit próbái és kiüresítésünk által élővé, dinamikussá tegye azt. A nehéz, megtérésre készítő külső vagy belső helyzeteknek az a céljuk, hogy élővé legyen Krisztushoz való kötődésünk, Őrá építsünk, Őrá hagyatkozzunk és mindent Istentől várjunk.

A hit, ha nem növekszünk benne, elásott talentummá válhat, de Isten ebbe nem egyezik bele. Ő nem akarja, hogy hitünk megkövüljön. Isten tehát ezért – hitünk elmélyülésének és dinamikusabbá válásának reményében engedi meg a nehéz helyzeteket, melyek szüntelenül választásra kényszerítenek bennünket. A hit dinamizmusa a próbák eredményeként valósul meg, melyek polarizálva az emberi magatartást, vagy a hit kríziséhez, vagy határozott megerősödéséhez vezetnek. Hitünk állandóan változik. Egy éve másképp hittél, más volt hited intenzitása és egy év múlva is más lesz. Ezért nagyon fontos kérdés – vajon hited növekszik, vagy fogyatkozik? Mi ugyanis nem annyira hívők vagyunk, inkább azokká válunk, nem annyira keresztények vagyunk, inkább keresztényekké válunk, és nem annyira éljük az Evangéliumot, hanem próbálunk felnőni hozzá.

I. fejezet: A megtérés, mint a hit mértéke

Hitünk állandó és alapvető mértéke a **megtérés**. Ez az, amiért hitünk nem statikus, hanem állandó elmélyülésen mehet át. A megtérés, mint a hit mértéke, nem annyira egyszeri aktus, mint inkább folyamat. A gondolkodásmód megváltozását, valamint a magatartásforma kifelé is megjelenő változását jelenti. A megtérés folyamatában bekövetkezik az elfordulás a rossztól, és az odafordulás Isten felé. Az elfordulás a rossztól nem csupán azt jelenti, hogy magától a bűntől fordul el az ember, de annak forrásától is, ami nem más, mint a rendetlen önszeretet.

Amikor Jézus az Apostolokat megfeddte, az majdnem mindig a kishitűségük miatt történt. Jézus gyakran a szemükre vetette, hogy nem, vagy túl kevésbé hisznek. Sajátos evangéliumi paradoxont vehetünk itt észre: éppen az Apostoloknak – akik Jézust követték, akik hittek Benne – rója fel Jézus, hogy nincsen hitük és ezt igen gyakran teszi. **Jézus célja az Apostolok hitének megkérdőjelezésével az volt, hogy megtérjenek.** Meg kell kérdőjelezned saját hitedet. El kell jutnod arra a meggyőződésre, hogy hitednek állandóan növekednie kell, hogy amit ma elértél, holnap már kevés lesz.

1. „Szerencsés vétek”

Hitünknek, a szüntelen megtérés folyamatának köszönhetően kell fejlődnie. Krisztus feltámadt, ez pedig azt jelenti, hogy nincs végleges veszteség az életünkben. Nincs végképp elpocsékolt élet, nincs olyan rossz, ami végleges lenne. Erről szól a régi *felajánlási liturgia*: „Istenem, Te, aki az emberi természetet csodálatosan megalkottad, még csodálatosabban megjavítottad.” Isten nem engedné meg a rosszat, ha nem lenne képes abból is jót kovácsolni. Bűnünk „szerencsés vétekké” válhat, amiről a nagyszombati liturgia is beszél. **Isten képes minden bűnünket felix culpa-vá – „szerencsés vétekké” – változtatni,** amely a hit fényében arra fog emlékeztetni és azt mutatja meg számunkra, mennyire szeret minket Ő, aki értünk meghalt és feltámadott. Nem minden bűn válik „szerencsés vétek”-ké. Időnként az

elbukás után nem térsz vissza rögtön Istenhez, vagy még jobban megkeményíted szívedet és nem engesztelődsz ki szívedben – ekkor valódi tragédia történik. Isten ebben a helyzetben nem tud megbocsátani neked.

Minden hűtlenségednek „szerencsés vétek”-ké kell alakulnia, de ennek feltétele; a szív bűnbánata, s vágy a megbocsátásra. Ezért, amikor Isten segíteni akar neked, s keménységedet fel akarja puhítani, mindig elsőként közeledik hozzád, hogy felébressze benned a megbocsátás iránti vágyat.

Isten elfelejtkezve átélt sebeiről, különféle módon, folyton megnyitja az emberek felé a Szívét. Gyakran kinyilatkoztatja magát, s szól hozzánk a szenteken keresztül – a szó és a szentségek, elsősorban a kiengesztelődés szentségének közvetítői által –, akiket eláraszt Isteni szeretetével. Huvelin atya – Karol de Foucauld gyóntatója, aki őt a megtérés útjára vezette – elmondja, hogy másokkal találkozáskor, Isten rendkívüli forró vággyal töltötte el a szívét, hogy ezeket az embereket feloldozásban részesítse. Ebben a vágyban, melyben Isten Huvelin atyát részesítette, kifejeződik Isten folytonos és kielégítetlen vágya, hogy megbocsásson nekünk. Ezért kell harcolnod szomorúsággal. Ha eltávolodtál Istentől – függetlenül attól, milyen mértékben történt ez –, mindig visszatérhetsz Hozzá. **Minden egyes bukásod után emlékezz arra, hogy Ő vár rád és amikor visszatérsz, s kéred az Ő bocsánatát, örömet okozol Neki, mert lehetővé teszed, hogy megbocsátása által szerethessen téged.**

Minden hűtlenséged, vagy bűnöd „szerencsés vétek”-ké válik, ha elősegíti, hogy általa mélyebben megismerd Isten irgalmas szeretetét. Ha bűneid alázatosabbá és bizóbbá alakítanak téged, ha egyre kevésbé önmagadban és egyre inkább Istenben bizóvá tesznek, akkor azok „szerencsés vétek”-ké válnak. Ekkor – ezek megbocsátása után –, lelkileg növekedni fogsz.

A bűneid „szerencsés vétek”-ké válnak – ha szereteted felé élnéked a Jézusnak okozott fájdalom tudatosítása által –, ha elmélyül a vágyad, hogy egyedül érte dobogjon a szíved, úgy, ahogy az Ő megsebzett szíve is egyedül érted dobog.

2. A rossz következményei

Isten rendkívüli szeretete a bűnösök iránt, és az Ő isteni pedagógiája, melyet velünk szemben alkalmazott, megmutatkozik a tékozló fiúról szóló példabeszédben. Ha hited langyossá válik, kifejezéstelenné, Isten megengedheti azt is, hogy elbukj. **Isten nem akarja a rosszat, de akarhatja annak következményeit**, mivel a rossz következményei kegyelmet hordoznak, és felhívást a megtérésre. A tékozló fiú példájában ez igen határozottan kifejeződik. A krisztusi példabeszédben szerepel egy apa, aki szeret, és két fiú, akik nem szeretnek. Arról, hogy az idősebb fiú nem szereti az apát, világos képet kapunk az elbeszélés végén, amikor fény derül apjával szemben tanúsított pimasz viselkedésére és a testvére iránti féltékenységére. A fiatalabb fiú sem szereti az apját, hiszen nem kis időre, hanem örökre hagyja el őt. Az apa megtehetette volna, hogy megakadályozza fia elmenetelét, de nem tette meg. Megengedte, hogy vegye a neki járó részt és elmenjen, hiszen a szeretetet senkire sem lehet rákényszeríteni. Tudjuk, mi lett a következménye annak, hogy a fiú elhagyta az atyai házat. Tudjuk, hogy egyre lejjebb csúszott, s egyre nehezebbé vált az élete.

A szöveg értelmezésében megpróbálhatunk rávilágítani bizonyos elemekre, melyek nem jelennek meg nyíltan a példabeszédben. Feltételezhetjük például, hogy az apa megtudja szolgálói révén, mi történt a fiatalabbik fiával; hogy majdnem éhenhal, nincs hol lakjon, hogy egyenesen a végét járja. Tételezzük fel, hogy az apa meg akarja kímélni a fiát ettől a sorstól és az ilyen bánásmódtól. Nyíltan, vagy titokban elküld neki egy zacskó pénzt, ami lehetővé teszi számára a visszatérést a normális életbe, de ugyanakkor a léhaságra is. Vajon az effajta segítség, melyet az atya állandóan adhatna, lehetővé tenné-e, hogy a fiú valaha is visszatérjen? Minden arra utal, hogy nem. Ez azt jelenti, hogy ha az apa szereti a fiát, nem

szabad megvédenie őt cselekedeteinek rossz következményeitől, még akkor sem, ha atyai szívét fájdalom járja át. A tékozló fiú által elkövetett rossz következtében, két személy lett keresztrefeszítve. Az apa, a fia pusztulása és bukása fölött érzett fájdalma miatt, valamint maga a fiú, saját bukása következtében. A fiát szerető apának mégis várnia kell, még ha ez kockázattal is jár, várni, amíg betelik a rossz mértéke és következményei megkezdik működésüket. És valóban, a rossz következményei ösztönözték a fiút a visszatérésre, az önszeretetére gyakorolt hatásuk által. Tudjuk, hogy eljött az a perc, amikor a rossz mértéke betelt, amikor a fiú bukása már nemcsak a morális bukás teljes mélységét érte el, hanem az ő tökéletes meggyalázását is. Moslékkal kívánta a gyomrát megtölteni, mellyel a disznók élnek. Palesztina lakosainak felfogása szerint pedig a disznók tisztátalan állatok – ez tehát a bukás legmélyét szimbolizálja. Ettől rosszabb már nem lehetett volna. És ekkor elkezdett működni a rossz következménye. A fiú már olyan nyomorult volt, hogy hideg, számító gondolata támadt. Arra gondolt, hogy az apja jobb a szolgálóihoz és béreseihez, mint az az úr, akinél ő szolgál. Nem az apja iránti szeretet vezette a tékozló fiút a visszatérésre, hanem a közönséges önszeretetet, a hideg számítás, hogy így **jobb lesz neki, nem az apának, hanem öneki**. Csak akkor, amikor a feléje szaladó apát meglátja örömkönyveivel a szemében, amikor a karjaiban találja magát, majd később a legszebb ruhába öltöztetik, amikor gyűrűt kap az ujjára és látja, hogy apja ünnepséget rendez, hogy megünnepelje a visszatérését, **akkor nyílik meg a fiú számára a lehetőség, hogy felfedezze apja szeretetét**. Tehát a rossz következményei kegyelmekhez kötődhetnek. Isten akarhatja azokat, hogy végül megtéréshez vezessenek. Néha csak a bukás és a vele járó szenvedés képes felrázni és a megtérésre kényszeríteni az embert. A megtérés feltétele, a szívbeli bánat és a megbocsátás iránti vágy. Isten elsőként közeledik felénk, mert fel akarja szítani bennünk a megbánást és az Ő megbocsátó szeretete iránti vágyat. A megbocsátás vágya miatt oly mélyen leereszkedik hozzánk, hogy – amint a szentek mondják – időnként segítségért kiáltó koldussá lesz.

Megrázó jelenet Graham Green, Fájó pont című könyvében a főhős Scobie öngyilkossága. Az őrnagynak a halálos adag tablettá bevétele után az az érzése, hogy valaki kétségbeesve keresi és hívja őt. Maradék öntudatával, végtelen messziről sikerül összeszednie magát és válaszolni, s ez megmenti őt. „Jó Isten szeretlek.”

Úgy látszik paradox módon felcserélődnek a szerepek. Isten kiált segítségért azonosulva a szerencsétlennel, mintha önmagának kérné a segítséget. Isten szól a főhős életének utolsó pillanatában: Segíts nekem, hogy megbocsáthassak neked, engedd, hogy megmentselek!

3. Nem ismerhetjük meg Krisztust az ember nélkül

Ahhoz, hogy a bűnünk „szerencsés vétek”-ké válhasson, először be kell ismernünk azt. Szent János Evangéliumában közli velünk Krisztus ígését, hogy amikor eljön a vigasztaló Szentlélek, „...meggyőzi a világot a bűnről...” (Jn 16,8). **A Szentléleknek egyik működési területe tehát az, hogy minket bűneinkről meggyőzzön**. A belső életben, ez egy bevezető és alapvető kegyelem, melyet a Szentlélek azért ad meg nekünk, hogy meggyőzzön bűneinkről és arról, hogy bűnösök vagyunk.

De nem elég a Szentléleknek ezt az első kegyelmét befogadni. Amennyiben önmagunkban csak a bűn valóságát ismernénk meg, az tönkretelhetne minket. Életünk meggyöngyödné gonoszságunk terhe alatt, békétlenségben, stresszben, szomorúságban élénk. Nyitottnak kell lennünk a Szentlélek további ajándékaira, **Isten irántunk való szeretetének felfedezésére a hit által**.

II. János Pál pápa Varsóban, a Győzelem terén elhangzott homiliájában mondta ezeket az emlékeztető szavakat: „Az embert valóban nem érthetjük meg teljességében Krisztus nélkül. Vagy inkább az ember nem értheti meg egészen önmagát Krisztus nélkül.” (Varsó, 1979. jún. 2.) Ez azt jelenti, hogy ha nem veszed figyelembe, hogy életedbe belépett Krisztus, akkor az

önmagadról alkotott kép egyaránt csonka és hamis lesz. Ha a Szentlélek megmutatja neked, hogy bűnös vagy, és te ugyanakkor nem fedezed fel azt a Krisztust, aki szeret téged, összetörhetsz. Bizonyos kapcsolatok, viszonyok az ember számára annyira fontosak, hogy az ember létét érintik. Egyik ilyen viszony, a szeretet relációja. Nem ismerhetjük meg önmagunkat Krisztus nélkül, mivel **Krisztus nélkül nem tudjuk meg, hogy szeretetnek bennünket**, hogy megváltottak és kiválasztottak vagyunk. Ez a kiválasztottság és szeretet, lényeges részét alkotja „én”-ednek és ez ellen nem védekezhetsz.

Van egy másik oldala is a fent említett igazságnak. **Nem lehet megismerni Krisztust az ember megismerése nélkül.** Nem tudjuk felfogni kicsoda az Isten, nem tudunk hinni az Ő nagyságában és irántunk való szeretetében, ha előbb nem fedezzük fel önmagunkat. Ha Krisztus azért szeretne téged, mert szeretetreméltó vagy, akkor abban nem lenne semmi rendkívüli. Az ember, még a hitetlen is, képes szeretni azt, aki megérdemli. Krisztus szeretete, – mint „isteni Agape” – olyan szeretet, mely a magasból száll alá és azt szereti, ami méltatlan, azért, hogy méltóvá váljon. **Minél világosabban meglátod a bűnösségedet, s minél becsületesebben beismered azokat, annál jobban felfedezed Krisztust, és tökéletesebben hiszel Őbenne.** Ez a hit paradoxona: nem lehet megismerni Krisztust az ember megismerése nélkül. Ezért mondható, hogy igazából csak a szentek ismerik meg Krisztust, mert ők mélyen megismerték önmagukat és meglátták bűnösségük mélységét. Ez tette lehetővé számukra, hogy észrevegyék Isten féktelen szeretetét, amit nem egyszer imádságukban kifejezésre is juttattak, így vallva: *Istenem, Neked elment az eszed, ha engem, ilyen bűnöst szeretsz.* Minden valódi vallási élményre jellemző **megdöbbenés** látható itt. Az ember, aki megismerte saját bűnösségét és hisz a szeretetben, kezdi megérteni, hogy Isten valóban a bolondulásig szereti őt.

4. Hogyan tekintsük a bennünk lévő rosszat

A hitért való harc, mint a megtérés folyamata, magában foglalja a kapkodás, a nyugtalanság, a stressz elleni harcot. A szomorúság, az önszeretet legfőbb megnyilvánulása, mely magának a hitnek a gyökereit, a ráhagyatkozás gyökereit vágja el. Az evilági életben megjelenő nehéz helyzetekről van szó, amikor valamit elvesznek tőlünk, vagy valamit elveszítünk, de még inkább a lelki nehézségekről, amikor elbukunk, hűtlenné válunk. A szomorúság bénítólag hat a hitünkre. Az elbukás után nem szabadna elkeserednünk, mivel ezzel még inkább megbántjuk Istent, mint magával a bűnnel. Mi több, a szentek úgy tartják, hogy **a bukás után nagyobb kegyelmekre számíthatunk, mint a bukás előtt.**

A saját vereségünknek és sikertelenségünknek elfogadásáért vívott harcnak, életünk legapróbb eseményeit is jellemeznie kell. Szent Kolbe atya, amikor szerzetes testvéreivel sakkozott, nagyon szeretett veszíteni. Ez volt az ő „*agere contra*”-ja, elfordulása az önszeretettől, hogy teljesen az Úrhoz fordulhasson.

A hit szellemében igyekezz saját tökéletlenségeidre úgy tekinteni, hogy azok ne szomorítsanak el: Krisztus olyannak fogad el téged, amilyen vagy. Odamehetsz hozzá minden tökéletlenségeddel és gyengeségeddel. Ő kijavítja azt, amit rosszul csináltál, és kiegészíti azt, ami nem tökéletes benned.

Rendkívül fontos problémával állunk itt szemben. Egyik oldalon el kell utasítanunk a rosszat, másik oldalon el kell fogadnunk magunkat. Nem szeretheted saját tökéletlenségedet, de akarhatod azoknak következményeit. Ezek csak arra szolgálnak, hogy alázatosabb, bizakodóbb és hűségesebb légy. Azon a tényen, hogy bűnt követtél el, nem kellene csodálkoznod. Az alázat szellemében inkább azon kellene csodálkoznod, ha nem esel el. Ha csodálkozol, vagy elkeseredsz a vereséged miatt, ez azt jelenti, hogy önmagadban bíztál ahelyett, hogy megengedted volna, hogy Jézus a karjain hordozzon. Hiszen „Egyetlen szeretetaktus, még ha nem is érezhető – hangsúlyozza a Gyermekek Jézusról nevezett kis Szent

Teréz –, mindent helyrehoz.” (*Lettres a Céline* 20. X. 1888.) *Nem csüggedünk el a hibáink miatt* – írja Szent Teréz –, mert a gyermekek gyakran elesnek, de túl kicsik ahhoz, hogy nagy bajt okozzanak magunknak. (*A Gyermekek Jézusról és a Szent Arcról nevezett Szent Teréz utolsó beszélgetései nővérével Jézusról nevezett Ágnes anyával, 1987. 08. 06.* »*Novissima verba*«, *Karmelita Rendtartomány, Budapest*) Lisieux-i Szent Teréz nagyon szerette Jézusra bízni hibáit, hűtlenségeit. Azt mondta, hogy ily módon akarja magához vonni Jézus irgalmát, hiszen Ő nem az igazakhoz, hanem a bűnösökhöz jött. Mennyire fontos mindez nekünk, akik azon szomorkodunk, hogy folyton vétkezünk!

„Mit árt az nekem, drága Jézus, hogy percenként elesem – írja Szent Teréz –, hiszen akkor látom meg a saját gyengeségeimet, az pedig nagy nyereség számomra. Te pedig Jézus, így látod meg, mennyire gyenge vagyok. Tehetetlen vagyok, s ekkor hajlamos leszel arra, hogy karjaidon hordozz engem.” (*Letters a Céline, 26. IV. 1889.*)

Abban a mértékben, ahogy a célhoz közeledünk – amely maga az Isten –, úgy tűnik fel előttünk, mintha ez a cél egyre inkább távolodnék. Ez normális és törvényszerű. Teréz látva eltávolodását az Istentől, egyáltalán nem keseredik el. *Ó, milyen boldog vagyok, hogy tökéletlennek látom magam és hogy annyira szükségem van a Jóisten irgalmára a halál pillanatában!* (*A Gyermekek Jézusról és a Szent Arcról nevezett Szent Teréz utolsó beszélgetései nővérével Jézusról nevezett Ágnes anyával, 1987. 07. 29.* »*Novissima verba*«, *Karmelita Rendtartomány, Budapest*)

Ha bűnösnek és gyengének érzed magad, akkor igazán jogod van Jézus ölelő karjaira, mivel Ő a Jó Pásztor, aki az elveszett bárányokat keresi, a gyengéket, a magatehetetleneket, akik nem tudják követni a nyáját. Engedd meg Jézusnak, hogy a karjaiba vehessen, engedd, hogy Ő szerethessen téged, s higgy az Ő szeretetében.

Ahhoz, hogy jogod legyen arra, hogy Ő a karjaiban tartson, alázatossá kell válnod. El kell ismerned, el kell hinned, hogy bűnös és gyenge vagy. De ugyanakkor hinned kell az Ő szeretetében, abban, hogy Ő éppen azért vesz fel téged a karjaiba, mert bűnös, gyenge és magatehetetlen vagy. A hit által születik meg benned a hála azért, hogy Ő sohasem szűnik meg szeretni téged – aki mind az evilági, mind a lelki életben bűnös, gyenge és magatehetetlen vagy.

5. „A megtérés szentsége”

Minden alkalommal, amikor őszinte megbánással szentgyónáshoz járulsz – melyet a megtérés szentségének lehet nevezni –, nagy lehetőséget kapsz, hogy hited növekedjék. A bűnbocsánat szentsége gyakran nem tölti be a megfelelő szerepet életünkben; a rutin, a hétköznapivá válás, a felkészülés és készenlétkészség hiánya miatt. Túl keveset gondolsz arra, hogy nem csak az Eucharisztia, de a bűnbánat szentsége is a kegyelem rendkívüli csatornája számodra, és ezek rendkívüli pillanatai a Krisztussal való találkozásodnak. Lehet az is, hogy ritkán emlékezel meg imádságodban gyóntatódról, vagy lelki vezetődről, ritkán kéred, hogy ő Isten egyre tökéletesebb eszközévé váljon számodra és megtérésed folyamatában segítőd legyen.

A lelkiismeret vizsgálat során az a feladatod, hogy mélyen magadba nézz, meglásd mire irányul az életed, mi az, ami a legfőbb érték számodra, és **kicsoda számodra Jézus Krisztus**. Mindenek előtt erről kell gyónnod. Kicsoda számodra Jézus Krisztus? Milyen az alapvető választásod? Valóban Őt választottad-e a végsőig? Innen kell elkezdni a bűnök beismerését, mert ez a legfontosabb. Ha nem Krisztust választottad, akkor az egyéb bűnök ennek az alapvető bűnödnek a következményei és eredményei.

A bűnöknek különböző fajtái lehetnek: vannak elkövetett bűnök és vannak mulasztásból fakadó bűnök. És valójában az utóbbiak rendszerint a legártalmasabbak. Ezek közé tartozik, hogy **cserbenhagyod Krisztust, magára hagyod Őt, vagy csak kis, saroknyi helyet**

szorítás számára a szívedben. És ez a te legnagyobb hibád, ez a kompromisszum, a radikalizmus hiánya, az, hogy **Krisztus még mindig nem a legfontosabb értéket jelenti neked, hogy a hited folyton langyos.**

A bűnbánat szentségének öt feltétele közül **a bűnbánat aktusa** a legfontosabb. Hogyan töltöd az idődet a szentgyónás előtt? Mert valójában a bánatnak kell közvetlenül előkészítenie találkozásodat **Krisztussal**, mivel ez nyithat meg leginkább arra a kegyelmi csatornára, melyet a megtérés szentsége hordoz. Lehet, hogy nem értékeled kellőképpen azt az időt, mely szentgyónásodat megelőzi, pedig ez az idő felbecsülhetetlen értékű. Ezt az időt mindenekelőtt a bűnbánat felindítására kell szentelned. **A bűnbánat**, a te kereszttel szemben tanúsított magatartásod, az az érzés, hogy bűneiddel megsebesítetted Krisztust, és az a vágy is, hogy Isten bocsánatát kérd, s a rosszat kijavítsd. Bűnbánatodnak egyre mélyülnie kell, mert ettől függ, hogy a szentgyónásod gyümölcsöző lesz-e. **Nem tudsz megtérni addig, amíg a megbánás a végsőkig nem hat át.**

Kétféle vallásosság létezik, az egyiket nevezhetjük egocentrikusnak, a másikat teocentrikusnak. Az első esetben az ember önmagára koncentrálnak. Nem az Istenre van tekintettel, hanem egyedül saját helyzetére. A szentgyónáshoz azzal a szándékkal járul, hogy megtisztuljon, mert nehéz elviselni a bűnét, valamint, hogy Isten előtt rendben legyen. Az ilyen embernél a szentgyónás speciális gyógyszerré válhat a lelkiismeret fájdalmára, valami olyanná, mint egy tableta, mely megnyugtatja őt, s visszaadja a morális, jó közérzetet. Itt tehát az ember folyton önmagára koncentrálnak. Az ilyen ember amikor feloldozást nyer, a gyóntatószéktől ha nem is egészen szomorúan távozik, de nem is boldogan, mert még mindig a rosszra koncentrálnak, amit az imént vetett el.

Ha szemügyre vesszük Júdást – miután elárulta Jézust –, az ő viselkedésében a szentgyónás több elemét felfedezhetjük. Jelen van a lelkiismeretvizsgálat, mert Júdás elgondolkozik azon amit tett, és tudatosítja magában saját hibáját. Megjelenik a bűnbánat is – Júdás valóban sajnálja tettét. Sőt, meg akar változni, tehát megjelenik az elhatározás a jóvátételre. A bűn megvallása is jelen van, amikor a papokhoz megy és bevallja „...Vétkeztem – mondta –, elárultam az igaz vért.” (Mt 27,4) Elégtételt is tesz, hiszen a 30 ezüstöt odadobja a papoknak, akiktől azt kapta. Nem kell neki a véren szerzett pénz. Valójában Júdás alapállásában és viselkedésében fel lehet fedezni mindazt, aminek a gyónásban jelen kell lennie. Csak egy dolog hiányzott – a legfontosabb –, **a hit Jézus irgalmas szeretetében** (lásd *Evely, Le chimin de joie, 116*). Júdás gyónása ezért oly szomorú, tragikus, s a befejezése kétségbeesés és öngyilkosság.

A mi gyónásunknak Péter-mértékűnek kell lennie. Péter hitt Krisztus irgalmas szeretetében és nem a bűnre koncentrálnak, hanem a megbocsátásra. A teocentrikus hitű ember nem elsősorban a saját bűnére néz, hanem azt mindössze kiindulási pontnak tekinti, hogy a hit által felfedezze Isten irgalmas szeretetét. Azzal a tudattal lép a gyóntatószékbe, hogy Krisztust megbántotta és meg akarja újítani ezt a megsebzett barátságot. Őszinte bűnbánatával és fájdalmával lehetővé akarja tenni, hogy Jézus megbocsásson neki, hogy ezáltal örömet szerezhessen Neki. *Keresztre feszítettétek Krisztust – mondja az ars-i szent plébános –, de amikor gyónni mentek, megszabadítani mentek Urunkat a kereszttől.*

Ha megsebesítetted Krisztust, akkor az Ő sebei véreznek. Azért kell szentgyónáshoz járulnod, hogy sebei behegedjenek. **Órá való tekintettel kell menned**, nem azért, **hogy te megnyugodj**, hanem **hogy Neki örömet okozz** azzal, hogy új emberré válsz a szentség kegyelme által.

Néhányan szemrehányást tesznek maguknak, hogy a szentgyónás után nem válnak jobbakká. Talán te is úgy véled, hogy azért van a szentgyónás, hogy utána jobb legyél, és ha nem válsz jobbá, akkor úgy gondolod, hogy a gyónásaidnak nincs semmi értelme. Lehet, hogy úgy gondolod, ha jobbá kell válnod és nem javulsz meg, jobb, ha nem is mérs többet gyónni, mert nincs előrelépés. Ugyanakkor, amikor annyira jobb akarsz lenni, amikor oly

fontos számodra a fejlődésed, ezáltal láthatóvá válik, hogy nem annyira az Istent akarod, se nem az Ő irgalmas szeretetét, hanem inkább a saját tökéletességedet keresed. Valójában ezek a hited hiányosságai. Azért mérs gyónni, hogy később annyira jó legyél, hogy már ne legyen szükséged Istenre, aki az irgalmas Szeretet. Azért mérs Istenhez a megbocsátásért, hogy azután már soha többé ne legyen szükséged az Ő megbocsátására, hogy Nélküle élhess. Pedig Ő folyton meg akar neked bocsátani, boldogan.

Milyen kevéssé hiszünk Istennek abban a vágyában, hogy folyton meg akar bocsátani nekünk. Olyan kevés a boldogságtól sugárzó arc azok között, akik a gyóntatószéktől távoznak. Pedig a gyónás után a szemedben a világnak is mássá kell válnia, fényesebbé, sugárzóvá az Isten irgalmas szeretetébe vetett hittől.

Az Evangéliumban minden gyónás lakomával végződik: Az Úr vendégségbe megy Zakeushoz, s Máté, a vámos, a leendő evangélista minden társát, s más bűnösöket is meghív magához, hogy azok is vele együtt örülhessenek, mert ő megbocsátást nyert. A tékozló fiú apja is lakomát rendezett a fiának. *(Lásd: L. Evely: Le chemin de joie, 112.).* **Az Evangélium mindig társítja a megbocsátást az öröm fogalmával.**

A megtérést meghatározza a megbánás. A bűnbánat szentségében Krisztussal találkozunk, aki meg akar nekünk bocsátani és meg akarja gyógyítani bűneink sebeit. De ha nem mutatod meg sebeidet Jézusnak, akkor Ő nem tudja azokat begyógyítani.

Ha a megbánásod határtalan lesz, akkor határtalan lesz az Úr Irgalmas Szeretete is. Kérdezd meg magadat, milyenek a gyónásaid! A megbánás az alázat aktusa. Az alázatban folyton növekedned kell, s ebből következik, hogy a bűnbánatnak is ugyanúgy növekednie kell benned. Soha sem elég a megbánás és soha nem elegendő a bűnbánat. Minél inkább bűnösnek érzed magad és rosszabbnak másoknál, annál több helyet engedsz a kegyelemnek és saját hitednek.

A bűnbánat szentségének, várva várt szentségnek kell lennie. Hiszen a szentgyónás perceiben magával Jézus Krisztussal találkozunk. A Szeretet, várva várt akar lenni és ha nem várakozunk rá, akkor sérülést szenved.

6. A megtérés szentségének patrónusai

A megtérés szentségének egyik patrónusa Zakeus. Amikor erre a csodálatos figurára emlékezünk, eszünkbe jut, mint az ő ellentéte, a gazdag ifjú alakja. A gazdag ifjúnak, aki nagyon „rendes” volt, valószínűleg problémát jelentett eljutni a megbánásra. Hiszen a Tízparancsolat mindegyikét megtartotta – mit kellene bánnia? Jézus pedig azt mondja, hogy az ilyen embernek nagyon nehéz lesz bejutni a mennyek országába. A gazdag ifjú nem látta meg a benne lévő legnagyobb rosszat, hogy mennyire kötődött a gazdagságához és a saját hivatalához, hogy nem választotta mindenek felett Istent. Úgy hitte, ha betartja a Tízparancsolatot, akkor az Istennel való kapcsolata rendezett. Nem ismerjük későbbi sorsát, de Jézus fájdalommal távozása után jelzi, hogy a gazdag ifjú lelki állapota ugyancsak rossz volt.

Emellett a „rendes” ifjú mellett az Evangélium egy extrém esetet, egy gazembert, egy latort is bemutat nekünk; Zakeust. Használhatunk vele kapcsolatban ilyen erős kifejezéseket, hiszen Zakeus a vámosok vezére, vagyis kollaboráns és tolvaj volt. Valóban sajnálatraméltó alak önmaga és mások szemében egyaránt. Amikor ez a nagy bűnös találkozott Jézus irgalmas tekintetével, valami megmozdult benne, és ez kifejeződött az ő nem mindennapi reakciójában: „...Uram, íme, vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha valakit valamiben megcsaltam, négyannyit adok helyette.” (Lk 19,8) Ki az közülünk, aki vagyona felét képes lenne odaadni a szegényeknek, és akit megkárosított, azt négyszeresen kárpótolná? Annak a bűnbánó, vétkes embernek az örült nagylelkűségét látjuk itt, aki felfedezte, hogy szeretik őt. **Zakeus valóban eszeveszetten csodálkozott és örült.** Jézus a „rendes” ifjút buzdította, hogy adja oda minden gazdagságát, Zakeusnak pedig semmit sem szólt, ő magától tette ezt anélkül,

hogy buzdították volna. Tehát van egy „rendes” emberünk, akire „Jézus rátekintett, megkedvelte őt” (Mk 10,21), de ő a szerető tekintetre nem válaszolt, és szomorúan távozott. S van egy rablóvezérünk, aki pedig Isten szeretetére oly érzékenynek bizonyult.

Számos templomban megtalálhatók fali díszként azok az oldalsó kandeláberek, melyeket Zakeusról neveztek el „Zakeuska”-nak. Nagyon mély ezeknek a szimbolikus jelentése. Arra a rendkívüli eseményre kell emlékeztetniük, amikor Jézus ahelyett, hogy valami rendes embernél, például a gazdag ifjúnál étkezett volna, Zakeusnak mondta: „Zakeus! Jöjj le hamar, mert ma a te házában kell megszállnom.” (Lk 19,5). Vendégségbe menni valakihez abban az időben annyit jelentett, hogy azzal az illetővel, az ember bizonyos lelki egységre lép. Nem azt jelentette, hogy egyszerűen elmennek egy ebédre, vagy vendégségbe, s hogy ott valamit elfogyasztanak, hanem hogy két ember között rendkívül intim kapcsolat jön létre. Jézus kiválasztotta Zakeust, hogy személyes kapcsolatba kerüljön vele – épp vele. Jézus, amikor elment Jerikó egyik legnagyobb tolvajához, pusztá jelenlétével felszentelte a házat. Zakeus háza szentéllé, szanktuáriummá vált. Néha lehet, hogy kedvünk lenne Jézusnak odamondani: *Jézus, milyen pocsk izlésed van Neked, ha egy tolvaj házat és szívet választod szanktuáriummá!* **De ilyen az Isten – megszállott az ember iránti szeretetében.** Jézus azért ment el Zakeushoz, hogy elvigye az üdvösséget az ő házának. Házának, ez annyit jelent, hogy magának Zakeusnak, családjának és mindazoknak, akik hozzá elmentek, s az asztalához ültek, tehát a hozzá hasonló vámosoknak és bűnösöknek. Jézus azért ment Zakeus házába, hogy egységet alkosson velük, hogy elfogadja őket, az általa felszentelt templomban. **Zakeus szíve Isten szanktuáriummá vált, mert az ő szíve valóban bűnbánó szív volt.** Valóban, Jézus csak az igazán bűnbánó szívet tudja az Ő szentélyévé tenni.

A bűnbocsánat szentségének patrónusa volt a jobb lator is. Az ő „gyónása” a keresztfán történt, ott ismeri el a bűnét, amikor azt mondja: „Mi ugyan jogosan, mert tetteink méltó büntetését vesszük...” (Lk 23,41) Titok marad előttünk, mi történt akkor az ő lelkében. A kegyelem nem mindennapi csodájára, egyedül a végeredményből következtethetünk. Ebben az emberben igen nagy lehetett a bűnbánat, egész biztosan a legelvetemültebbnek érezte magát, hiszen bűnöző volt, környezete nem tisztelhetette, nem volt senki sem jó véleménnyel róla. A keresztfeszítés ugyanis azt is jelentette, hogy az elítéltet megfosztották minden jogától. A lator mindenki szemeláttára kínhalállal halt meg és ő ezt elfogadta. Azzal az állításával, hogy „mi ugyan jogosan, mert tetteink méltó büntetését vesszük”, mintegy azt hangsúlyozta; „igen, mindez nekem jár, rászolgáltam erre. Ekkor valóban bűnössége mélységeibe kellett leereszkednie és a bűnbánat legmélyére kellett leszállnia. Egész biztos, hogy ez a bűnbánó magatartása és mély alázata tette képessé a szívét Isten ajándékának, a hitnek befogadására. Hiszen mekkora hitének kellett lennie ahhoz, hogy a mellette haldokló, összevert, leköpdösött és még folyton kigúnyolt Jézusban felismerje a Királyt. – „Jézus, emlékezzél meg rólam, mikor eljössz országodba.” (Lk 23,42) A mi megtérésünk azért annyira nehéz, mert a szívünkben túl kevés a bűnbánat, s ha kevés a bűnbánatunk, akkor lapos a hitünk is.

7. A radikalizmusra vezető megtérés

Megtérése folyamatának az evangéliumi radikalizmushoz kell elvezetnie téged – a hit radikalizmusához, melyre Isten maga szólít fel Szent János evangélista szavaival a Jelenések könyvében: „...bár hideg volnál, vagy meleg! De mivel langyos vagy, és sem hideg, sem meleg, kezdlek téged kivetni a számból.” (Jel 3,15-16).

Hitünk radikalizmusának fontosságáról szól Keresztes Szent János a két megkötözött madár példájával. (Lásd: Kármel hegy útja I. 11,4). Az egyik madár vastag zsinórral, a másik vékony fonallal van megkötözve. A helyzetük végeredményben mégis ugyanaz, mert mindkét

madár megkötözött. Változást csak az hoz számukra, ha semmilyen kötelék nem tartja őket fogva.

A radikalizmus ellentéte a kompromisszum. Kompromisszum a vágyakban, a magatartásban, az imában. Isten maximalista. Ő mindent neked akar adni, de te folyton keveset akarsz, és túl keveset is kérsz. Te még mindig nem azt keresed, ami a legfontosabb – ami által az életed célja valósulhatna meg, hogy Krisztus teljes mértékben élhessen és uralkodhasson benned. Vajon tudod-e, mennyire lefogod Isten kezét, amikor keveset kérsz és beéred valamiféle kompromisszummal? Az életünkben mindent annak az egy célnak kell alárendelnünk, hogy **Krisztus növekedjék és elérje teljességét bennünk.** Mindennek ezt a célt kell szolgálnia, ezért várja el Isten a radikalizmust kéréseinkben is. Előfordulhat, hogy Isten azért nem hallgatja meg kéréseinket, mert „túl” keveset kérünk. Ha lakásra, egészségre, munkára vonatkozó kéréseink meghallgatása arra vezetne, hogy Isten később feleslegessé válna számunkra, ha kéréseink meghallgatása nem segítene bennünket abban, hogy az Urat a végsőkig kövessük, akkor Isten akarata lehet az, hogy az ilyen kéréseket nem hallgatja meg. Az Úristen féktelen. Ő mindent neked akar adni, az országát, de te mivel oly keveset akarsz, megakadályozod Őt ebben.

„Ti keressétek először az Isten országát és annak igazságát, és mindezt megkapjátok hozzá.” (Mt 6,33). Valaki még azt is mondta, hogy ha nem keresed mindenekelőtt az Isten országát, akkor a maradék, „ezek mind” is elvétetnek tőled. Minden egyes problémád, melyet átélsz, minden nehézséged felhívás Isten részéről, hogy többre vágyódj, végtelenül többre, hogy keresd mindenekelőtt Isten országát, mert akkor minden más megadatik neked; felhívás Isten részéről, hogy térj meg, felhívás, hogy higgy.

A Gyermek Jézusról nevezett kis Szent Teréz radikalizmusáról Mária nővére azt mondta: „Istentől megszállott vagy” (*Lettre de Marie, 16. IX. 1896.*) A megszállott szó itt olyan valakit jelent, aki arra vágyódik, hogy átadhasson mindent Istennek. Próbáld meg, az ő példáját követve átadni mindent, egyre többet, oly módon, hogy az evangéliumi radikalizmus áthassa akaratodat, hogy te is Isten megszállottjává válj és kis Szent Terézzel te is azt mondhasd: „Mindazt választom, amit Te akarsz.” (Önéletrajzi írások) Ő, halála napján, 1897. szeptember 30-án este így szólt: „Sohasem hittem volna, hogy ennyit lehet szenvedni, soha, soha! Csak azzal tudom megmagyarázni, hogy égtem a vágytól, hogy lelkeket mentsek.” (*A Gyermek Jézusról és a Szent Arcról nevezett Szent Teréz utolsó beszélgetései nővérével, Jézusról nevezett Ágnes anyával – 1897. IX. 30. – Novissima verba, Karmelita Rendtartomány, Budapest*) Szent Teréz érted is szenvedett, hogy amint ő, te is Istennek megszállottja légy, s ahogyan ő, te is az evangéliumi radikalizmussal élj.

Szent Ambrus hangsúlyozza, hogy az Úristen nem annyira azt nézi, hogy mit ajánlunk fel Neki áldozatként, mint inkább azt, hogy mit tartunk meg magunknak. Isten féltékeny Isten, Ő a végletekig megszeretett téged, s azt akarja, hogy nyitott légy az ajándékaira, hogy mindent neked ajándékozhasson.

Jézus találkozása a gazdag ifjúval, mely az Evangéliumban három helyen is megjelenik, Máténál, Márknál és Lukácsnál, valóban rendkívüli találkozás volt: „Amikor kiment az útra, odafutott hozzá valaki, térdre esett előtte és megkérdezte: Jó Mester!, odasietett hozzá valaki, térdre borult előtte és úgy kérdezte: Jó Mester! Mit tegyek, hogy elnyerjem az Örök életet? Jézus erre azt mondta neki: Miért mondasz engem jónak? Senki sem jó, csak egyedül az Isten. Ismered a parancsokat: Ne öl, ne törj házasságot, ne lopj, hamisan ne tanúskodj, ne csalj, tiszteld apádat és anyádat! Az illető azt felelte neki: Mester! Ezeket mind megtartottam ifjúságom óta. Akkor Jézus rátekintett, megkedvelte őt, és azt mondta neki: Egynek vagy még híjjával; menj, add el, amid van, s add a szegényeknek, akkor kincsed lesz a mennyben. Azután jöjj, kövess engem! Erre a szóra az elkomorult és szomorúan távozott, mert nagy vagyona volt.” (Mt 19,16-22; Mk 10,17-22)

Ennek a jelenetnek folytatásaként Lukács evangélista valami rendkívülit és megdöbbentőt ad tudunkra: „Amikor Jézus látta, hogy elszomorodott, így szólt: Milyen nehezen jutnak Isten országába azok, akik gazdagok!” (Lk 18,24) A tanítványok megdöbbentek ezektől a szavaktól. Mi is megdöbbenhettünk. – Hiszen a gazdag ifjú minden parancsolatot megtartott. Jézus mégis, amikor ezt látta, azt mondta: „Milyen nehezen jutnak Isten országába azok, akik gazdagok!” Megrázó szövegrész ez. Jézus az Apostoloknak meg is ismétli szavait, mint aki érti, hogy túlságosan nehéz felfogniuk azokat: „Fiaim! Bizony, nagyon nehéz az Isten országába jutni azoknak, akik a vagyonban bíznak! Könnyebb a tevének átmenni a tű fokán, mint a gazdagnak bemenni Isten országába. Azok erre még jobban csodálkoztak, és egymást kérdegették: Akkor hát ki üdvözülhet?” (Mk 10,24-26) Ebből következik, hogy nem elég megtartanunk Isten parancsait. **Krisztus megszállottságra, azaz az evangéliumi radikalizmusra kötelez minket.** Ehhez a radikalizmushoz kell folytonosan megtérnünk. Avilai nagy Szent Teréz ezt az evangéliumi részt kommentálva azt mondta, hogy a gazdag ifjúból hiányzott a megszállottság magja. Amint Szent Lukács hozzáteszi; a gazdag ifjú magas rangú személy volt és valamilyen fontos állást tölthetett be. Sok dolgról le kellett volna így mondania, valójában mindenről. Az ő helyzetében valóban megszállottnak kellett volna lennie, hogy el tudja fogadni, ha az emberek azt mondják majd róla, elment a józan esze – elhagyni mindent, tehát nem olyan egyszerű. Jézus mégis azt mondja, hogy csak az jut be a mennyek országába, aki Istenért mindent elhagy. Nem elég szeretni felebarátunkat, mint önmagunkat. Hiszen a gazdag ifjú minden parancsolatot megtartott.

Mindannyian meghívást kaptunk a megszállottságra. A megszállottság magja nélkül nem követhetjük az Urat a végsőkig. Hiszen előbb, vagy utóbb kénytelen lesz mindent elhagyni, mindentől elszakadni. A legnehezebb akkor lesz ez számodra, ha mindent a végére hagysz, akkorra, amikor meg kell halnod. Úgy akkor kell ezt majd megtened, de szörnyű kínok közt, s az Úr szeretne megkímélni ezektől a kínoztól. Szeretné, ha már most elhagynád minden „gazdagságodat”, nem feltétlenül szó szerinti értelemben. Megdöbbenhettünk, hogy az Úr ilyen sokat követel tőlünk, de ez a követelés Istennek a mi szabadságunkra és javunkra irányuló vágyából fakad. Az evangéliumi megszállottság lényege abban áll, hogy **mi mindent átadunk Istennek ami a miénk, és Ő cserébe odaad nekünk mindent ami az Ővé. Mi odaadjuk a mi nyomorúságos mindenünket, Ő pedig nekünk adja az Ő csodálatos mindenét, az Ő isteni mindenét.** Ezt kell megtanulnunk Szűz Máriától, aki a mi mintaképünk. Ő valóban mindenét átadta az Úrnak és a végsőkig követte Őt. Mária a mi ráhagyatkozásunk és radikalizmusunk édesanyja.

II. fejezet: A humor „erénye” a hit szolgálatában

Isten a végtelen irgalom. Dávidnak megbocsátotta házasságtörését és gyilkosságát, megbocsátott a vámosnak, aki áruló és kapzsi volt, megbocsátott a latornak a keresztfán. Van azonban valami, ami képtelenné teszi Istent, hogy kiárassza rád irgalmas szeretetét, és amit az Úristen nem tud elviselni benned – ez a te rendíthetetlen komolyságod, hogy fontos valakinek érzed magad. Ekkor az Úristen mintegy tehetetlenül tárja szét a karjait. A te fontosságérzeted az Ő számára olyan valami, ami nevetséges, abszurd: „...az Úr kigúnyolja őket.” (Zsolt 2,4). **Ha a hitben tekintesz önmagadra, megláthatod, hogy a tekintélyre és elismertségre vonatkozó bármilyen igényed, mennyire nevetséges.**

Fontosságérzetünkkel nagymértékben szemben áll a humor „erénye”. Ez az erény nagyon szükségesnek látszik ahhoz, hogy növekedjék bennünk a hit, mely által a világot megfelelő fényben és valódi arányaiban látjuk. A humor, a világnak az abszurditás és a képtelenség szemszögéből való meglátása. A humornak patrónusa is van, Morus Szent Tamás. Gazdag irodalmunk is van erről a témáról olyan szerzőkkel, mint G. K. Chesterton, C. S. Lewis, B.

Marshal, F. Sheed és mások. E szerzők a komikum vallási értékéről írnak, a humorról, mint vallási módszerről a hit szolgálatában, a humor „teológiájáról”.

1. A janzenizmus, mint a hit veszélyeztetője

A hit számára a 17. században nagy veszélyt jelentett a janzenizmus eretneksége. Az eredeti bűn által – tanította a löweni Cornelius Jansen teológus – az emberi természet teljesen megromlott és a bűnre való hajlam áldozatává vált. Isten kegyelmeit csupán a kiválasztottaknak adja, míg a többieket örök kárhozatra rendeli. Ehhez az emberi természetre vonatkozó pesszimista nézethez társul az az állítása, hogy Krisztus nem mindenkiért halt meg kivétel nélkül, egyedül a kiválasztottakért.

A janzenizmus leküzdhetetlen szigorúságot vezetett be, többek között a szentáldozás viszonylatában. Az áldozáshoz olyan állapot volt szükséges, mellyel egy átlagos keresztény általában nem rendelkezett. Mentésnek kellett lenni még a bocsánatos bűnöktől is, és Isten iránti tökéletesen tiszta szeretetet kellett elérni. A szentáldozás az erények jutalmává vált, a hitet és szeretetet megerősítő eledel helyett. Azok a templomok, melyekben uralkodóvá vált a janzenizmus, szomorúságot, rettegést és irtózatot árasztottak. Az ember félni kezdett Istentől. Szentáldozáshoz csak néha-néha mert járulni.

A janzenizmus központja a Port-Royal-i ciszterci apátság lett. Jól tükrözi az uralkodó lelkiséget, az egyik itteni nővér által szerkesztett, *Rózsafüzér a Legszentebb Oltáriszentséghez* c. mű. Ebben hangsúlyt kap mindaz, ami Istent az embertől elválasztja. Nem mint kegyelemteljes, szerető Atya, hanem mint elérhetetlen, szigorú, könyörtelen Úr jelenik meg. A janzenista tanok szerint a kereszténynek bűneiért kell vezekelnie, tehát az örömet nem engedheti meg magának. Életében a szomorúságnak kell dominálnia, mely onnan ered, hogy folyton bűneire emlékezik. Blaise Pascal nővére, a Port-royal-i leányinternátus főnövére, neveltjeinek előírt szabályzatban megtiltotta a nevetést, sőt, a mosolyt sem látták szívesen.

Az Apostoli Szentszék a janzenizmust többször is elítélte, de hatását még Lisieux-i Szent Teréz is érzékelte, akinek a gyakori szentáldozáshoz, a főnövér speciális engedélyét kellett kérnie. Ugyancsak a janzenizmus hatása a mai keresztények életében is jelenlevő félelem Istentől, akiben egyedül az igazságos bírót látják. Pedig a keresztény hit legteljesebben az örömben fejeződik ki, mely Isten személyes szeretetének felfedezéséből fakad, olyan szeretet fölfedezéséből, melyre támaszkodni lehet, s melyre az ember rábízhatja magát. Az így megélt hit, megszünteti a drámai fatalizmus érzetét saját vétkeink viszonylatában is, melyeket bűnbánatunk „szerencsés vétek”-ké változtathat át. A hitből fakadó keresztényi öröm mintegy Isten szeretetének kisugárzása. Ez a hit arra készíti, hogy rámosolyogj Istenre, hogy örülsz az Ő szeretetének, túl komolyan vett önmagadra pedig tekints egy bizonyos távolságból; a humor perspektívájából. A humor erénye lehetővé teszi, hogy hatástalanítsd a szomorúság mérgező anyagát, melyet a Sátán próbál a lelkedbe csepegtetni, az önmagaddal való foglalkozást félretéve pedig lehetőséged nyílik arra, hogy hitből fakadó boldogságban élj.

2. A humor, mint egzorcizmus

A humor „erénye”, a világnak az abszurditás oldaláról való meglátása, olyan vallásos eljárás, melynek **ördögűző értéke** lehet. Amikor a kísértések áradatával harcolsz, ostromlott gondolatok hullámaival, melyek képesek elgyötörni téged, ne vedd fel a harcot a Sátánnal, mert ő erősebb nálad, de igyekezz kinevetni, semmibe venni őt. Használd „ördögűzőként” a vallásos humorérzékletet. Ha kineveted a Sátánt, akkor vered le a támadásait a legeredményesebben. A gúny, a kinevetés, **a Sátánra mért legerősebb ütés**, mert ő, aki olyan halálosan komoly, nagyon fél a nevetségessé válástól, ezért kénytelen elhagyni téged.

A keresztényi humorérzék segíteni fog szembeszállni egy másik ellenséggel is, aki a te saját „én”-ed. Ez is bálvány, halálosan komoly, érinthetetlen, tökéletes. Hozzá sem szabad érni, nem szabad kigúnyolni, megsérteni, sem kritizálni. A humor a vele való harcban is vallásos módszerré válik, a hit aktusává, amikor saját énedet megpróbálsz igazi megvilágításban látni. Hiszen valójában kis „semmi” vagyok. Akkor miért képzelem magam a világ közepének, miért tekintem ügyeimet a legfontosabbnak, miért élem át annyira sikertelenségeimet, nehézségeimet – miért kell olyan halálosan komolynak lennem? Hiszen elég lenne egy picit elnéző mosollyal tekinteni minderre és máris láthatóvá válna, hogy mindaz, amiért annyira aggódom, amitől félek, amivel úgy el vagyok foglalva, egyszerűen nevetséges ahhoz az egyetlen fontos valósághoz képest, ami Isten maga.

A keresztény humor olyan módszer, mely megfosztja trónjától a fent trónoló „én”-t. Ha észreveszed az olyan helyzetek komikusságát, amikor „én”-ed felkapaszkodik a trónra, akkor – legalábbis rövid időre –, ezek a helyzetek nevetségessé válnak és így veszélytelenek lesznek számodra. Lelepleződik hiúságod és büszkeséged, lelepleződik és nevetségessé válik minden nagyra irányuló törekvésed, de minden félelmet keltő fenyegetettség is. Innen ered, hogy a humor erényének, a pszichikai egyensúly megőrzése szempontjából is fontos szerepe van.

3. Por és hamu

A humor olyan „vallási módszer”, melynek köszönhetően képes vagy azt mondani magadnak: *Nézd, milyen lehetetlen vagy, aggódsz minden semmiség miatt, annyi keserűség van benned, tönkre teszed az egészségedet, pedig mindez olyan, mint a por, mint a szemét, mely végül értéktelenné bizonyulhat.* Próbáld meg a hit fényében látni az életedet, **próbáld humorral nézni önmagadat.** Ez nehezedre eshet, mert a humor „erénye” néha hősiességet kíván. Mégis, a humor erénye megkönnyíti számodra, hogy valódi arányainak megfelelően helyére tégy két valóságot: Istent és önmagadat, ugyanakkor megtisztít az egoizmustól és megerősíti a hitedet. Nagyon élesen megmutatja neked, hogy ami igazán fontos az életedben, az egyedül Isten. Ezért ne te akarj a világ közepe lenni. Kis homokszemnek **tekintsd magad** –, ahogy kis Szent Teréz mondta magáról – **olyan kis „semminek”**, aki miatt nem érdemes túlságosan aggódní, bánkódní, félní. „Imádkozz nővérem – kérte a szent –, hogy a homokszem váljon **atommá**, mely egyedül Jézus tekintetére érzékeny.” (Lettre á Agnès 8. 1. 1889)

A keresztény humorérzék szabaddá tesz önmagaddal szemben. Lehetővé teszi, hogy a hit fényében minden értéket átértékelj és felismerd azt a tényt, hogy mindaz, ami körülötted történik, valójában mennyire nem fontos – minden, kivéve Istent. Lehetővé teszi a látszólagos értékek leleplezését. Munkád, terveid, nehézségeid, a politika és mindaz, ami környezetekben történik, mindez az egyetlen érték nézőpontjából, aki maga Isten, véglegesen csupán **por és hamu.** Ebben a szellemben kezdődik el Hamvazószerdán minden nagyböjt, amikor a pap hamuval szórja be a fejedet és azt mondja, hogy „porból lettél, porrá leszel” – por vagy, vagyis olyan valami, ami nevetségesen nem fontos. Por vagy te is, de az is, amihez kötödsz, mindaz, ami olyan fontos számodra és az is, amitől annyira félsz. A humor „erényének” köszönhetően jobban megnyílsz Istenre, több hely lesz benned az Ő számára, mert képes leszel helyes arányaiban látni minden mást – mint port és hamut, képes leszel mindezt az abszurditás nézőpontjából látni.

Megnézhetjük például ebből a szempontból Assisi Szent Ferenc megtérését. Amikor mindent apja lábai elé dobott, hogy Isten hangját kövesse, hirtelen szabad lett, ugyanakkor az egész világ a feje tetejére állt. „Aki látta az egész világot Isten kegyelmének cérnaszálán függeni, az az igazságot látta. (...) Aki látomásban látta saját szülővárosát feje tetejére állva, az helyesen látta azt. (...) Az az ember, aki látta feje tetejére állítva a hierarchiát, az mindig

meg fogja mosolyogni annak előjogait.” (G. K. Chesterton: *Saint Francis of Assisi*. 5. fejezet). Assisi Szent Ferenc világát, országát és hazáját, Assisi feudális városkája jelentette, melyet árkok és falak vettek körül, s a falak sarkaiban tornyok magasodtak. Assisi társadalmát abban az időben néhány egymásnak alárendelt társadalmi csoport piramisa jellemezte, akik önmagukat igen komolyan vették: a komoly városatyák, a komoly nemesség, a komoly burzsoázia és a parasztok. Ferenc szemében ez a világ hirtelen a feje tetejére állt, nevetségessé, jelentéktelenné lett. Elegendő volt egyetlen gesztus, hogy ez a fontos Assisi, a város komoly urainak, nemességének világa meginogjon és összeomoljon. Ferenc számára az abszurditás szemszögéből nézve mindez porrá és hamuvá vált. Istenre tekintve az emberi erőfeszítés nevetségesen kicsinek és jelentéktelenné tűnt. Ferenc megértette, hogy csak egyetlen egy fontos, komoly valóság van, melyért érdemes élni: Isten és az Ő akarata. Ezen az isteni akaraton soha nem szabad nevetni, ezt meg kell szeretni. Teljes bizalommal, gyermeki módon ahhoz kell tartani magunkat, ami az egyedül fontos.

A legtöbb bűn alapja ez a rendíthetetlen fontosságtudatunk és abszolút komolyságunk.

Bűnt követsz el, mert olyan fontos vagy. A keresztény humorral elutasítva ezt a fontosságtudatot válunk képessé a „derüs, igazán emberi életre” – írja Walter Kasper (*Einführung in den Glauben*, VII. rész). A humor megmutatja, milyen nevetségés is a fontosságra való törekvésünk. Ezzel szemben a humor hiánya és az azt kísérő ingerültség, bosszankodás, az egyik igen súlyos vád, amivel a mai keresztényeket illetik.

Halálosan komoly emberek voltak a farizeusok. Annyira biztosak voltak fontosságukban és jelentőségükben, és annyira kötődtek a világról és Istenről alkotott saját elképzelésükhöz, hogy a szemrehányásra agresszióval válaszoltak. A farizeus magatartás az egyszerűség ellentéte. Azé az egyszerűségé, melyet az igazságban való életből és önmagunk helyes értékeléséből fakadó szabadság jellemez. Ugyanakkor a farizeusi magatartás az evangéliumi gyermek magatartásának is ellentéte, aki elismeri saját gyengeségét és ennek köszönhetően mentes a fontosság érzésétől. Emlékezzünk arra, hogy a Szentlélek ellen elkövetett bűnnek többek között az a lényege, hogy az ember nem akarja elismerni az igazságot önmagáról, nem akarja elismerni saját gyengeségét.

A természetfeletti humor, mely elősegíti, hogy valódi arányaiban lássuk az emberi és isteni valóságot, nagyobb távolságtartásra, elszakadásra és nagyobb szabadságra ad lehetőséget. Az események és önmagunknak egy bizonyos **távolságból való szemlélése a humorérzéknek köszönhetően lehetővé teszi, hogy teljesebben az Evangélium szerint éljünk.** Lehetővé tesz számunkra egy olyan értékrendet, melyben saját életünk és a magunk dolgai nem lesznek a legfontosabbak. Lehetővé teszi számodra, hogy elkerüld a túlzott lőtásfutást, a fölösleges aggodalmakat, s hogy elvesz a munkádban. Így hallhatóvá válik számodra a Krisztusi felhívás: „pedig csak egy a szükséges...” (Lk 10,42). A humor erényének köszönhetően a sikertelenség, az elveszett ügyek, nem nőnek életbe vágó jelentőségűvé. A humor által megerősödött hit elvezethet az elszakadás csúcspontjáig is és az evangéliumi szabadsághoz, melyet Szent Pál azzal fejezett ki, hogy úgy kell használni a világot, mintha nem is használnánk: „...Ezután azok is, akiknek feleségük van, legyenek olyanok, mintha nem volna, és akik sírnak, mintha nem sírnának, akik örvendeznek, mintha nem örvendeznének, akik vásárolnak, mintha nem volna tulajdonuk, és akik élnek ezzel a világgal, mintha nem élnének vele; mert elmúlik ennek a világnak a formája.” (1Kor 7,29-31) Keresztes Szent János így biztat: „Igyekezz, hogy minden dolog semmi legyen számodra és te, a számukra semmi légy.” (Tanácsok és útmutatások – Puntos de amor).

A Gyermek Jézusról nevezett kis Szent Teréz magáról azt mondta, hogy ő egy homokszem, kis „semmi”. Így fejezte ki gyermeki magatartását, melyben nem volt egy szemernyi sem abból a halálos komolyságból, ami annyi bűnnek az alapját képezi. Hiszen a felebarát ellen elkövetett bűnök nagy része is onnan ered, hogy bármilyen kis ügy miatt megsértve, megtámadva érezzük magunkat, hogy saját személyünket illetően oly igen

érzékenyek, „hiper”-érzékenyek, ingerültek vagyunk. Minden érzékenykedő, túlérzékeny, ingerlékeny embernek feltétlenül szüksége van humorérzékre, ami felszabadít, szabadabbá tesz saját magunktól. Az önmagára túlérzékeny embernél a legapróbb részlet is hatalmas méretűvé nőhet. Ha képesek lennénk humorral reagálni ezekre a legkülönfélébb konfliktusokra, civódásokra, nézeteltérésekre, és elviselnénk, hogy egy kicsit megmosolyogjanak bennünket, mily nagyra nőhetne bennünk az alázatunk, hitünk és a szeretetünk. Hiszen **a hit fényében csak egyetlen valóság van, amin nem szabad nevetni – Isten.**

Próbáld meg magadra és mindarra, ami körülötted történik, kevésbé komolyan és sokkal inkább a hit fényében tekinteni. Így megláthatod, hogy gyakran az, amit annyira átélsz, szánalmas és nevetséges. Próbáld meg mosolyogni magadon és magadra. Próbáld meg követni Istent, akinek nem mindennapi humorának kell lennie, elég ha arra gondolsz, hogy téged választott munkatársul ebben a nagy műben, melyet véghez visz. Hát nem az Ő rendkívüli humorérzéke fejeződik ki ebben?

4. A humor patrónusa

A humor „erénye” a szenteknél időnként a hősiesség olyan fokát érte el, hogy annak a fénye bevilágította a nagy szenvedéseket, sőt a halált is. Morus Tamás szent, de akárcsak mi, mégis csak ember volt, aki ismerte az ember pszichofizikumában születő félelmet, melytől senki sem mentes, nem volt mentes ettől maga a Megváltó sem. Morus Tamás is bizonyára félt a kilátásba helyezett tortúrától és felnégyeléstől. Később a kínvallatást lefejezésre változtatták meg. Mielőtt felment volna az állványzatra, fia zokogva ment oda hozzá és áldását kérte. Nehezen elviselhető, komoly volt a légkör. A humor vallásos módszerére volt szükség. Morus Tamás ekkor így szólt a kivégzést irányító katonatiszthez, aki szintén halálosan komoly volt: „Kérlek, Főhadnagy Úr, segíts nekem felmenni a verpadra, visszafelé már magam is elboldogulok.” (*W. Roper & N. Harpsfield, Lives of Saint Thomas More, London, New York 1963, p. 50.*) Saját halálát ilyen humorral mosolyogta meg.

VIII. Henrik király megtiltotta Morus Tamásnak, hogy beszéljen – nyilvánvaló, mit megtehet az emberekkel valaki, akit humorérzéke még saját halála pillanatában sem hagy el. Miféle erő ez, hiszen még a Sátán is fél az autentikus vallásos humorérzektől, hát még egy VIII. Henrik. Nem hangzott el egy szó sem, az elítélt letérdelt, röviden imádkozott, majd a hóhérhoz fordult és tökéletes derűvel azt mondta: „Szedd össze a bátorságod és tedd a dolgod. Az én nyakam rövid, igyekezz, nehogy ferdén vágj, s elveszítsd a jó híredet!” (*W. Roper & N. Harpsfield, Lives of Saint Thomas More, London, New York 1963, p. 50.*) Ezek voltak Morus Tamás utolsó szavai. Önmagán is tudott viccelődni, képes volt magát és saját dolgait, még a halálát is az abszurditás szemszögéből látni. Hiszen Istenre tekintve, Aki az egyetlen valóság, melyért érdemes élni, vele szembesülve a saját halálunk sem fontos. Valóban gyermeki léleknek kellett lennie és erősen fognia az Atya kezét, hogy saját halálát is kinevethesse. Olyan valaki tette ezt, aki előzőleg gyakran imádkozott a keresztény humorérzéket:

*Adj nekem olyan lelket,
melytől idegen az unalom,
mely nem ismeri a zúgolódást, bánkódást,
panaszkodást,
és ne engedd, hogy túl sokat forgolódjak
akörül az uralkodó valaki körül, akit
„én”-nek neveznek.
Uram, adj nekem humorérzékét,
s a kegyelmet, hogy értsem a humort,*

*hogy életemben megismerjek egy kis boldogságot,
és másokat is megajándékozhasak azzal.
Ámen.*

III. fejezet: A hit próbái

A hitünknek, hogy megerősödjön, különböző próbákat kell kiállnia. Számptalan tanulság, sok megpróbáltatás olvasztótégelyén és sok viharon kell átjutnia. A felületes hit, mely kizárólag a neveltetésre, érzelmekre és bizonyos megszokásokra alapozott, a nehézségekkel szembesülve összeomlik. Isten, a hit próbái által a hívő embert meg akarja fosztani mindattól, ami hitének csupán valamiféle támasza volt, ami által igazán nem kötődött Krisztushoz, nem Őrá támaszkodott és nem Tőle függött.

Az autentikus hit olyan hit, mely mentes minden természetes támasztól, mint pl. a megértés, érzékelés, az érzéki tapasztalat, vagy a képzelet – egyedül Istenre és az Ő igéjére támaszkodik. Isten nem egyezik bele abba, hogy saját vallásos gyakorlataid erejére támaszkodj, érzéseidre, vagy tapasztalataidra. Ezért engedi meg a változatos hit próbákat, melyeknek jellege attól függ, mi az amire – Istenen kívül – a hited támaszkodik. Amennyiben a természetes megértésre támaszkodsz, úgy el kell tűnnie számodra az értelemről minden fénynek és egy adott pillanatban eljutsz oda, hogy mindaz, amiben hittél, értelmetlennek kezd látszani. Ha hited bizonyos emberekre támaszkodott, világiakra, vagy egyháziakra, az ő magatartásukra, akkor egy adott pillanatban annak meg kell inognia, vagy össze kell dőlnie. Amennyiben azokra az érzésekre, meglegedettségre és örömbeli megismerésre támaszkodtál, mely az imádságból, vagy vallási gyakorlatokból ered, akkor ne csodálkozz azon, hogy eljön ezekkel a gyakorlatokkal szemben a szárazság és kedvetlenség ideje. Át kell esned ezeken a fájdalmas megtisztulásokon, hogy eljuss a tiszta, igaz hitre, idővel pedig az igazi kontemplációhoz.

1. Várakozás Istenre

Isten a hit aktusaira ösztönzi az embert, amikor nehéz helyzetek elé állítja. Ezek a helyzetek azért, hogy tudatosítsák velünk tehetetlenségünket, elmélyíthetik az Isten iránti vágyunkat. Isten nem akar hívatlanul jönni hozzánk. **A Szeretet várva-várt akar lenni és ha nem várunk rá, ez azt jelenti, hogy megvetjük. Ebben az értelemben a hit várakozás.** Az Úrra való várakozás foka jelzi az Ő erejébe és szeretetébe vetett hitet. Istenre várakozni soha sem tudunk eléggé. Ennek a várakozásnak, mellyel Őrá vársz – aki el akar jönni hozzád és azt akarja, hogy fogadd el Őt –, állandóan növekednie kell. Mindez az általad megélt várakozási próbák során valósul meg, mindenek előtt azonban az Ő kegyelmének köszönhetően, mely lehetővé teszi, hogy az Iránta érzett vágyad növekedjen és elmélyüljön. Istennek megvannak a módszerei arra, hogy felélessze várakozásodat az Ő eljövételére és a további kegyelmeire.

Két sajátos kategóriája van ezeknek az isteni módszereknek. Isten felébresztheti a szívünkben a vágyat az Ő eljövételére, például valamilyen alkotó nyugtalanság, vagy nagyon erős szükséglet által. Ekkor a hit abban fejeződik ki, hogy szükséged van Istenre, növekedésed pedig az jelzi, hogy **Istenre való várakozásod és szomjúságod** egyre nagyobb lesz. Máskor Isten megengedi **a hit nehéz próbáit**, vagy Ő maga állít téged ezek elé úgy, hogy nem fogsz tudni helytállni, nem tudod megoldani a problémáidat. Ezek lehetnek morális jellegű problémák, például bűnök, melyekbe beleesel, vagy családi problémák: házasságod szétszűllése, vagy a fiad, aki iszik, nincs egyházi esküvője, vagy hitetlen. Lehetnek ezek az egészséget érintő gondok: hirtelen megromlik az egészséged, vagy szeretteid közül valakié. Saját tehetetlenséged megtapasztalása valamivel kapcsolatban és az ebből eredő elveszettséged hajlamosabbá tesz arra, hogy vágyódj utána, és várd az Ő eljövételét. Ezáltal

lehetőség nyílik hited növekedésére és elmélyülésére. Mindazoknak a nehézségeknek és problémáknak, melyeket az Úristen az életedben megenged, sőt előidéz, az a szerepük, hogy felkeltsék az Isten iránti éhségedet. Ezek a hit próbái. A hit fényében nézve felismered az eseményeknek egy bizonyos lelkületét, mely arról szól, hogy minden esemény az Isten megjelenése és egyes megjelenéseinek a célja az, hogy felkeltse benned a vágyat az Ő jelenlétére, az Ő segítségére, az Ő megváltó beavatkozására. Minél betegbbnek érzed magad, annál inkább szükséged van orvosra. Minél tanácstalanabb vagy és minél inkább szorongatnak különböző nehézségek, annál jobban nő benned a vágy, hogy eljöjjön Ő, aki segíthet rajtad, aki a Megváltás kegyelmével átöleli minden problémádat és megválthat téged. Csak hinned kell abban, hogy Ő mindent neked akar adni, amire csak szükséged van, csak higgy az Ő erejében és végtelen szeretetében.

Amikor Isten azt akarja, hogy elérd a hit mélységeit, nagyon nehéz próbáknak tehet ki, nagyon sok mindent elvehet tőled, sőt nagyon ki is üresíthet. Az Úristen akarhatja, hogy gyökértelessé válj azért, hogy emberi biztonságot hiányában a megváltó segítséget egyedül Tőle várd.

2. Ábrahám hite

Istenre való várakozásunk patrónusa **Ábrahám**, hitünk atyja. Mit tett Isten, hogy Ábrahám várakozzon Őrá? – Nos, Isten gyökértelessé tette őt. Az első isteni felhívás a bibliai jelenés keretében így hangzott: „Menj ki földedről, a rokonságod közül és atyád házából arra a földre, amelyet mutatok majd neked.” (Ter 12,1). És Ábrahám – saját hazájában, Háránban, ahol már gyökeret eresztett, nem messze a kaldeusi Ur városától –, hallgatott az Úr szavára. Azután, hogy elhagyja az atyai földet, azután, hogy az Úr kiüresíti, már nincs mire támaszkodjon, kénytelen lesz az Isten szavára hallgatni. Ezáltal fog növekedni a hite, mert Ábrahám kezd egyre inkább az Isten akaratára támaszkodni, egyre inkább azt kérdezi, **mi az, amit az Úr akar tőle**. Ily módon születik meg az emberiség történetében egy új jelenség – a keresztény hit jelensége. Ez a jelenség az Isten személyes felhívására és az ember egzisztenciális kiüresítésének következtében születik meg. Ábrahám gyökértelessé válásából és az általa átélt bizonytalanságból születik meg az ő hite és Istenre való ráhagyatkozása, ezáltal születik és érlelődik a hitből élő ember. A mi hitre való születésünk sem lesz könnyű. Ez is próbák és nehézségek eredményeképpen jön létre, a kiüresítés eredményeként, veszélyes helyzetekben, és támasz nélkül.

Isten az ígéret és áldás Istene. Ábrahám utód, ország és különleges isteni áldás ígéretét kapta. Ez azonban nem világos ígéret volt, bizonyos homály fedte. Isten azt mondja neki: „Menj ki földedről, (...) arra a földre, amelyet mutatok majd neked.” De Ábrahám ezt a földet soha nem látta meg, mert olyan szabad föld, vagy olyan, mely az ő eljövételére várna, nincsen. Ábrahám nem tudja, milyen módon teljesedik be az isteni ígéret, **de rábízta azt az ő Urára**. És ebben van Ábrahám hitének nagysága. Nem világos, ködös az utód kérdése is, hiszen ő idős ember. Emberi szemszögből nézve semmi nem látszik reálisnak Isten ígéretéből. Ábrahámnak olyan valamiben kellett hinnie, ami emberileg lehetetlennek tűnt.

Minél inkább nélküli egy ígéret a reális jegyeket, az Úr annál többet kíván és vár el tőlünk, de annál nagyobb lesz az érdeme is a mi bízó válaszunknak. Az Ábrahámnak adott ígéret annyira valószínűtlen volt, hogy úgy kellett hinnie Istenben, mint a lehetetlen és valószínűtlen dolgok Istenében. Ez hosszú és folyamatos, hitben való növekedési folyamatot jelent majd számára. Hiszen amikor Ábrahám elér a megígért földre, akkor sem kapja meg azt, mint tulajdont. Továbbra is jövevény marad. Hitének igazi elmélyülésére azonban csak azok között a drámai körülmények között kerül sor, amikor Isten a fiát kéri tőle áldozatul, annak a feláldozását, aki a legdrágább, emberi szemszögből a legnagyobb kincs és a legnagyobb érték lehetett számára. A helyzet hihetetlenül nehéz volt. Ábrahámnak tehát arra

kellott várnia, hogy Isten ezt a rettenetes helyzetet is megoldja valahogyan, Ábrahámnak ekkor a határtalan bizalom mellett kellett döntenie. Istennek ez az elvárása Ábrahámmal szemben, súlyos csapásként érte egyetlen szeretett fia iránti atyai érzéseit. Ugyanakkor erősen megrengette Ábrahám addigi hitének alapjait is. Hiszen Ábrahám addig úgy hitte, hogy ettől a fiútól fog születni számos utóda. Éppen ezért mindaz, amit Isten tőle kívánt, abszurdnak tűnhetett. Azt, akitől számos leszármazottnak kellene megszületnie, most meg kell ölnie. Isten azért várt el Ábrahámtól oly sokat, mert valami rendkívülivel meg akarta ajándékozni őt, **el akarta őt vezetni a ráhagyatkozás csúcsaira**. Ábrahám hitének ez a próbája nem teszt volt, Isten előre látta, mit fog Ábrahám tenni. Ez mintegy provokációja volt egy fontos döntésnek, hogy ebben a sötétségben még jobban bízjon Istenben és **így hitének zarándokútján előbbre lépjen**. A legnehezebb helyzetek azért különösen jelentősek, mert mélységes döntéseket követelnek meg. **A hit a döntések által fejlődik**, amikor a „hit engedelmisségével” az ember Istennek adja önmagát. (*A II. Vatikáni Zsinat DEI VERBUM kezdetű dogmatikus konstitúciója az isteni kinyilatkoztatásról n. 5.*)

Így lesz ez a te életedben is, mivel Isten irántad való szeretetében nemegyszer nehéz helyzetek elé akar majd állítani. Megengedi, vagy Ő maga rendezi úgy, hogy bizonyos helyzetek igen kedvezőtlenek, nehezek lesznek számodra; valamit képtelen leszel magad megoldani azért, hogy kezdj várakozni az Ő eljövetelére és vágyakozz Őrá. Ez akadályozza meg, hogy vallási életed tespedtségben maradjon. A hit próbája, mellyel találkozol, választásra kényszerít – vagy nem válaszolsz Isten elvárására, és a hitben kezdesz visszafelé haladni, vagy Ábrahámmal hasonlóan eldöntöd, hogy követed Őt, a ráhagyatkozás sötétségében és ekkor növekedni fog benned a hit, növekszik benned Krisztus és az Ő megváltása iránti éhséged, a kegyelem éhsége. A Szentlélek is ennek az éhségnek mértéke szerint tud majd leszállni a szívedbe.

3. A hit próbái Mária életében

Az Egyház a világi naptári évet Szűz Máriának, Isten Anyjának szentelt nappal kezdi meg. Az Újév első napja annak az alakját állítja elénk „aki a hit zarándokútját járta” (*A II. Vatikáni Zsinat LUMEN GENTIUM kezdetű dogmatikus konstitúciója az Egyházzal n. 58.*). Mária életében napról napra valósággá vált az áldás, melyet Szent Erzsébet mondott: „És boldog vagy te, aki hittél...” (Lk 1,45). Az Egyház Móriában látja hitünk legtökéletesebb mintáját.

Szűz Mária a „hit zarándokútján” megelőz bennünket, ellőttünk jár. Előkészítve a mi lépéseinket, hitünk útján egészen közel van hozzánk. A zsinati gondolat az Istenanyát a legmagasabb helyre állítja, de ugyanakkor hozzánk a legközelebb. Úgy is mondhatnánk, hogy megsértjük az Istenanyát, ha csupán az Ő dicsőségéről és kiválasztottságáról szólunk, távolságot teremtve ezáltal Közte és közöttünk. Túl sok szó esik az Ő méltóságáról és túl kevés arról, hogy **a Krisztus-központúság értelmében Ő a mi utunk**. Mária a mi utunk abban az értelemben, hogy ellőttünk jár és mutatja nekünk a hit útját azáltal, hogy mindazt, ami bennünket ér, Ő már átélte egykor. Az Ő életére tekintve meg kell találnunk a válaszokat saját problémáinkra.

Amikor csupán az Istenanya méltóságáról és kiválasztottságáról beszélünk, úgy viselkedünk Vele szemben, ahogyan nem egyszer a hagiografusok (szentek életrajzírói) tesznek a szentekkel. Valaki azt mondta, hogy a szentek nem üldözőiktől szenvedtek a legtöbbet, hanem az életrajzíróktól, akik eltüntetve az életükből minden emberi aspektust, cukorfigurákká alakították át őket, olyanokká, akikből hiányzik minden élet. Nem elég tisztelni Máriát, hódolni előtte, megkoronázni Őt. Ezek úgynevezett „gazdag eszközök”, melyeket Ő életében soha nem használt. Máriát szeretni azt jelenti, hogy utánozzuk, követjük Őt, mert Ő az, aki ellőttünk jár, aki számunkra a hit példája.

Ha az Isten keresztülhúzza a terveinket és más úton vezet minket, mint amit mi elképzeltünk, így cselekedett az Istenanya életében is. Neki is más elképzelése volt a saját életszentségéről, a maga útjáról, missziójáról. Ő, aki lemondott az anyaságról, hihetetlen anyaságra kapott elhívást. Ez az elhívás az Ő összes tervét keresztülhúzta. Mária, amikor kimondta az Ő „igen”-jét az angyali üdvözet pillanatában, nem látta teljességében, hogy mibe is egyezik bele. De ez nem csökkentette az Ő beleegyezésének értékét, melyet később egész élete folyamán, szüntelen „igen”-jeivel megerősített. Isten annyira szerette Máriát, hogy épp ilyen nagyon kemény bánásmódot választott számára. Tudjuk, hogy Ő így bánik a barátaival. Ez a legjobb módszer, mely által az ember az Isten Fiának képmására formálódhat.

Figyeljük meg, hogyan formálta Isten Mária hitét, milyen „szélviharok” zúgtak át életén és milyen nehezek voltak az Ő próbatételei. Mindjárt az első „fiat” után, amikor az angyal hírül adta, hogy Isten Fiát foganja és szüli meg, kiderül, hogy erről Szent József semmit sem tud. Ez volt az első tragédiája ennek a két embernek. Mária és József nem tudják, mit tegyenek és ettől nagyon szenvednek. Józsefnek megrázó élményt jelenthetett, amikor megtudta, hogy Mária áldott állapotban van, és ez Máriának is gyötrődést okozott. Pedig Istennek nem lett volna nehéz felvilágosítani Józsefet, hogy miről is van szó. Ez alatt az idő alatt Máriának kétségtelen, szüntelenül fel kellett tennie a kérdést: mit kell tennem – így számára ez egy sötétsgel teli, nehéz életszakasz volt.

A hit nem oszlatja el a sötétiséget, épp ellenkezőleg: előfeltétele annak. Ebben rejlik a hit értelme. Az Istenanya hitben élve egyben nagy sötétsgben is élt, ki volt téve a hit próbáinak, nemegyszer rendkívül nehezeknek. Ilyen próba volt az Úr Jézus születése Betlehemben. A gyermek születésének momentuma és helye érzékeny pont minden anya életében. Az anya a gyermekét tisztességes, emberi körülmények között szeretné világra hozni és ez alapvető joga. Vajon Mária nem vágyott erre? Mégsem adatott meg Neki. Amennyiben Jézusnak Betlehemben kellett megszületnie, nem lett volna vajon egyszerűbb, ha József egyszerűen megtudta volna ezt? Hiszen álmában megkapta az irányítást, nem kaphatott volna arról is egy másik útmutatást: Menj Betlehembe, mert ott születik meg a Gyermeke? Isten azonban másképp határoz. A Gyermeke Betlehemben fog megszületni, egy sajátos helyzetben a népszámlálás következtében. Ennek a helyzetnek köszönhetően Jézus olyan körülmények között születik, ahol nincs semmilyen biztonság. Az idegenek tömege miatt nehéz bármiféle helyet találni, s oly könnyű a bizonytalanság és félelem kísértésébe esni ilyen helyzetben. A hitnek egy ilyen nehéz próbája közepette kellett megszületnie a Gyermekeknek. Az angyal csak az Angyali üdvözetkor jött el Máriához, később nem kapott semmi más utasítást, nem volt más küldetés, vagy szózat. Jézus születésekor az angyalok csak a nyájukat őrző pásztoroknak jelentek meg, de nem Máriának. És röviddel ezután, a Három Királyok megjelenésekor egy újabb „földrengés” – Heródes üldözése. Ez a hitnek egy újabb nehéz próbája volt, amikor felvetődhetett volna a kérdés: Miért hallgat Isten, miért nem lép közbe Fia védelmében? Miért kelti azt a látszatot, mintha tehetetlen lenne a kegyetlen Heródeszel szemben? És ekkor el is kellett menekülni egy ismeretlen országba, ahol egyáltalán nem volt semmiféle emberi támaszuk.

Mária, hitének következő nagyon nehéz hit próbáját élte át, amikor a tizenkét éves Jézus a templomban maradt anélkül, hogy előre közölte volna ezt Szüleivel. Az Evangélium elbeszéli, hogy ők nem értették meg Jézus szavait, melyeket ekkor nekik mondott, Mária csak megőrizte azokat szívében. Így Mária élete továbbra is sötétsgben folytatódott. Miért nem akart Jézus Máriának semmit megmagyarázni? **Neki, az Istenanyának meg kellett tanulnia az eseményekből olvasni**, meg kellett tanulnia az események lelkiségét. Isten semmiben sem könnyítette meg helyzetét az életében, folyton minden nehéz volt.

Az angyali üdvözet „igen”-je örömtelinek és könnyűnek látszik az utolsó, a kereszt alatt elhangzott „igen”-hez képest. A lelki életben magasan álló ember rendszerint képes

felajánlani és feláldozni önmagát. Sokkal nehezebb elfogadni a hozzánk közel állók szenvedését, azokét, akiket nagyon szeretünk. Mária a kereszttel állva kétszeresen is kimondja az „igen”-t – történjen meg velünk – Vele és velem. Ha az én szeretett Fiamnak szenvednie és kínoztatnia kell, akkor legyen úgy. Ez a beleegyezés volt a legnagyobb áldozat. Mária kereszttel elhangzott „fiat”-jának következménye, hogy az Egyház Anyjává és mindannyiunk Anyjává vált. **Szűz Mária lelki anyaságának forrása ebben a legnehezebb „igen”-ben rejlik.** Ha összetör, vagy nyomaszt valami, gondolj arra, hogy ily módon közel vagy hozzá, akinek az élete oly nehéz volt. Isten rendkívüli módon és kivételesen szerette Máriát, mégis az életében annyi a szenvedés. Isten így bánik a barátaival.

Sajátos formája ez Isten szeretetének és bizalmának, amikor azt akarja, hogy ne kívánjuk felénk irányuló érzelmeinek kifejezését, s így Ő szabad maradjon. Képzeld el egy ideális házaspárt, ahol a férjet nagyon elfoglal valamilyen munka. A felesége, aki nagyon szereti őt, semmivel sem akarja őt megzavarni, hanem maga találja meg az anyagokat, melyekre szüksége van, úgy segítve őt, amint csak képes arra. Nem gondol másra, csak a férjére. Ez az ideális szerelem, amikor az ember a másokra gondolva képes lemondani önmagáról, sőt azt sem igényli, hogy vele foglalkozzanak. Nagyon nehéz így szeretni! Mégis ilyen szeretet várta el Krisztus az ő Édesanyjától.

Erről szól az Evangélium abban a jelenetben, amelyben nem jött létre a találkozás Jézus és Mária, valamint a legközelebbi rokonok között. Azt mondták Neki: „Íme, anyád és testvéreid kint állnak és beszélni akarnak veled” (Mt 12,47). Jézus úgy bánt az Édesanyjával, ahogyan csak nagyon szeretett személlyel lehet, aki iránt a legnagyobb bizalommal volt. Képes volt visszautasítani Őt: „Ki az én anyám, és kik az én testvéreim?” (Mt 12,48). Látszólag úgy néz ki, mintha Krisztus nagyon kemény lett volna az Édesanyjával, pedig ez az Ő hitének próbája volt, az Isten iránti tökéletes önátadás próbája. Mária számára ez a kemény bánásmód világos kifejezése volt a Fia iránta való bizalmának. Mária tudta, hogy Krisztus számít rá és nem igényelte, hogy Vele foglalkozzanak. Mária soha sem akadályozta meg Jézust apostoli missziójában, így adva tanújelét a Fia iránti legmagasabb, érdek nélküli szeretetének. Ha időnként ilyen keménynek mutatkozik veled szemben Isten, akkor ez azt jelenti, hogy nagyon szeret téged, hogy bízik benned, hogy nem csalod meg és nem hagyod el Őt. Krisztus folyton kiüresítette az Édesanyját, Ő pedig mindig „igen”-nel válaszolt Neki és egyre inkább hasonlított Fia isteni képmásához.

Lehet-e az ilyen életet nehéznek tartani? Igen is, meg nem is. Ez az ambivalencia onnan ered, hogy annak, aki szereti Istent és egyesül Vele, **a kiüresítés boldogsággá és örömmé válik, mert alkalom lesz Isten iránti szeretetének és az Iránta való hűségének kifejezésére.**

Amikor nehéz és lesújtó perceket élsz át, és Ő mégis hallgatni fog, emlékezz arra, hogy a csend az Ő beszédének csupán másfajta megnyilvánulása, és távolléte is csak más formája a Jelenlétének, mellyel folyton átölel téged. Jézus hallgatása, vagy távolléte mindig látszat csupán. Avilai nagy Szent Teréznek is azt mondta: *Amikor úgy érezted, hogy egyedül maradtál, akkor voltam a legközelebb hozzád.* Épp amikor nagyon magányos vagy, amikor minden nagyon nehéz számodra, amikor valamilyen kiüresítést élsz meg, akkor van Ő a legközelebb hozzád. Mégsem ad semmilyen jelet, mert azt szeretné, hogy még inkább hagyatkozz Őrá. **Az ilyen hallgatás és az ilyen látszólagos távollét nagy kockázat az Ő számára.** Ilyenkor egyesek elhagyják Őt. Volt, hogy a hallgatók sokasága hagyta ott Jézust, mert úgy érezték, hogy túl sokat követelt tőlük. A hitpróbák következtében azóta is sokan elhagyják Jézust. Egyesek az Isten iránti bizalomban megerősödve kerülnek ki a hit próbájából, mások elhagyják Őt.

Mária alakja az Ő igen nehéz hitpróbáinak fényében nekünk lelkiismeret-furdalást jelenthet. Hiszen az Ő életében mindegyik hitpróba a ráhagyatkozás elmélyülésével végződött. Ő, annyi megpróbáltatás között, melyeken keresztül ment, soha nem okozott

csalódást Istennek. Benne nem volt eltérés a minta, és annak megvalósítása között. Isten elképzelése az Ő életében tökéletesen magvalósult, így vált Isten remekművévé, a legtökéletesebb megtestesülésévé Isten terveinek. Mi ellenben folyton diszharmoniót teremtünk a hit és az élet között, cselekedeteink és szavaink között, az elképzelés és annak megvalósulása között. A hit próbái következtében vagy visszafejlődünk, vagy egyenesen elhagyjuk Istent. Ebben az értelemben Mária lelkiismeret-furdalást kelt bennünk.

Máriát, aki számunkra a ráhagyatkozás mintája, az Elfogadás Anyjának, a Bizalom Anyjának nevezhetjük, mivel Ő folyamatosan azt tudta mondani Istennek: *legyen meg a Te akaratod*. Az emberi történelem legfontosabb eseménye az éjszaka sötétjében a Getszemáni kertben történt. Ez az esemény Krisztus „igen”-je volt, melyet az Atyának mondott. A te életednek is akkor történnek a legfontosabb eseményei, amikor Máriát követve a beleegyezés útját választod. Nála a beleegyezés egész életén végighúzódott, hasonlóan kell lennie ennek a te életedben is. Életed szüntelen „Angyali üdvözetek” sorából épül fel, melyek a kegyelem kihívásai és a hit próbái. Az idő Isten jelenléte, ezért felbecsülhetetlen érték. A jelen pillanat nekünk címzett felhívás, és a hit próbája, Isten részéről pedig reménykedés – „vajon „igen”-nel válaszolsz-e Nekem?” Ehhez az „igen”-hez vezet a hitben való életünk. A kereszténység **lényege** épp ez, hogy folytonosan ezt válaszoljuk Istennek: **„legyen meg a Te akaratod”**. Az Istenanya szüntelenül ezeket a szavakat ismételte Istennek – lehet-e ennél jobban szeretni?

Mária kegyelemmel teljes volt, ugyanakkor folyton növekedett a kegyelemben. A hűség és ráhagyatkozás következtében ez a kivételes emberi lélek mintegy olyan edénnyé vált, mely annak ellenére, hogy tele van kegyelemmel, képes volt szüntelenül még többet befogadni. Nem paradoxon ez? Isten folytonosan tágitotta Szűz Mária szívét, minden egyes hitpróba, Mária minden egyes „igen”-je hozzájárult a kegyelemben való növekedéséhez. Szűz Mária nagyon is hétköznapi, és szürke életét ez a szüntelen „*fiat*” szentelte meg.

A távolság Mária között és mi köztünk mindig a mi hibánkból ered, mi tesszük Őt elérhetetlenné és távolivá. Valójában ez a távolság szüli közepszerűségünket, átlagosságunkat, kompromisszumainkat és félelmünket attól, hogy a kegyelmet a végsőkig kövessük. Kényelmesebb azt mondani: Ő Szeplőtlenül fogantatott, Isten anyja volt, Ő más volt. Én nem tudom követni Őt. De ez csak kifogás, és sorompó a kegyelem hívásával szemben, mely szüntelenül arra ösztönöz, hogy járjunk az Ő nyomdokain.

Feltehetjük a kérdést, miért olyan fontos Jézusnak, hogy Mária nyomdokait kövessük, hogy Mária útján jussunk el Hozzá. Erre a kérdésre az egyik válasz az Istenanya radikalizmusa, amellyel Ő Istennek adta át önmagát, s amely lehetővé teszi, hogy Isten odaadja magát az embernek. Jézus Máriát rendkívüli, különös módon szerette. Egyetlen teremtményt sem szeretett annyira, mint Őt, és ez azért volt így, mert Mária mindent Neki tudott adni. Mária, aki a szüzességet választotta, nem csupán a tisztaság megőrzésével realizálta azt, hanem a szeretetből eredő, Isten iránti teljes önátadással is – mert ebben rejlik a Mária által megvalósított evangéliumi szüzesség titka. Az evangéliumi szüzességben a tiszta életet azért akarja valaki, hogy tökéletesen átadhassa magát Istennek, és Neki élhessen. Ő, aki már létezésének első pillanatától, akaratának és szerelmének teljes erejével ragaszkodott az Örök Igéhez, a szüzesség ideálját legmagasabb fokon valósította meg. Mária, aki fenntartás nélkül, tökéletesen átadta magát Istennek, előbb jegyesévé, később az Ige Anyjává vált.

Isten olyan mértékben adja magát a léleknek, amilyen mértékben az Neki adja önmagát. Milyen mértékben adhatta magát az Ige Szűz Máriának, ha Mária ilyen tökéletesen ajándékká vált az Ő számára? **Mária annak a léleknek a típusa, akit Jézus a tökéletes önátadásáért szeretett meg.** Jézus azért akarja, hogy a Máriás úton haladjunk, mivel azt kívánja, hogy mi is annak a léleknek a mintájára alakuljunk, akit Ő a tökéletes önátadása miatt szeret. Jézus forró vágya, hogy Máriához hasonló lelkeket találjon, akik Őt a végsőkig követik, hogy kiáraszthassa rájuk szeretetének és kegyelmének áradatát. Jézus vágya, hogy ilyen lelkeket

találjon, s az ez iránti „éhsége” folyton kielégítetlen marad. Azért hív téged a Máriás útra, hogy megmutathassa irántad érzett vágyakozásának határtalanságát.

Ha Szűz Máriát követed, s egyre jobban hasonulsz Hozzá, akkor Jézus – önátadásod mértéke szerint – azzal a szeretettel fog szeretni téged, mellyel Máriát szeretette. Mária, aki önmagát az Istennek végsőkig átadó lélek típusát jeleníti meg, számodra felhívás a radikális hit ideáljának megvalósítására.

4. Az élet viharai

Az élet viharainak különös jelentőségük van hitünk fejlődésében. Az Evangéliumban leírt vihar szimbolikus értelemben a mi helyzetünket is ábrázolhatja, amikor a nehéz próbák, a kisebb, vagy nagyobb viharok pillanatában azt hisszük, hogy Jézus elhagyott minket, hogy nincs jelen. Viharaink különfélék lehetnek: a kísértések, kételyek vihara, nyugtalanság a jövő, az egészség, a munka miatt, vagy a házasságban a félreértés vihara. A viharral szemben kétféle magatartás jelenik meg – a félelem, mint a megrettent Apostolok esetében, és a bárkában alvó Jézus alakjával szimbolizált béke. Az emberileg tragikus helyzetben a hullámoktól dobált bárkában, melyet minden pillanatban a süllyedés veszélye fenyeget, Jézus alszik. Nagyon fáradtnak kellett lennie, de vajon csak fáradtság ez? Jézus aludt az Apostolok bárkájában, és ők azt hitték, hogy már minden elveszett. Innen van bennük a pánik, a stressz, a szorongás, amikor felébresztik Jézust. A viharban ez a kétféle hozzáállás jelenik itt meg: egyfelől az Apostolok félelemtől eltorzult arca, másrészt a béke Jézus arcán, aki alszik. Jézus magatartása annyira furcsának tűnt, hogy az Apostolok szemrehányást tesznek Neki: „Mester! Nem törödsz vele, hogy elveszünk?” (Mk 4,38).

Minden viharnek értelme van, Isten jövetelét jelzi, és ennek mindig valami nagy kegyelmet kell eredményeznie, mindenek előtt a ráhagyatkozás kegyelmét. Viharhelyzetben mindig Jézus nyugodt arcára kell nézned a hit tekintetével. Az alvó Isten „teológiájáról” beszélhetünk itt. **Viharainkban úgy látszik, mintha Isten aludna.** A bibliai kinyilatkoztatás nem csupán Isten szavában rejlik, de a gesztusaiban is. Mennyire sokatmondó Jézus alvásának gesztusa a drámai veszély pillanatában! Természetesen ez nem azt jelenti, hogy veszély esetén semmit sem kell tenni. A kvietizmus ellenkezik az Egyház tanításával. Az Úr Jézus nem tesz szemrehányást az Apostoloknak azért, mert igyekeztek menteni a bárkájukat. Ő azt veti a szemükre, hogy a hit alapállása hiányzott belőlük, aminek az lett az eredménye, hogy félelem, sőt pánik kísértésébe estek. Saját gesztusával, alvásával mintegy azt akarta nekik mondani: *Én veletek vagyok, legyetek nyugodtak, hiszen annak a bárkának, amelyben én ott vagyok, semmi baja sem történhet.*

A hit magatartása egyben a hit imádsága. Veszéllyel szembesülve, hitünk a béke által nyilvánul meg a lelki szférában, mivel a pszichofizikai szférára nincs közvetlen befolyásunk. Itt nem egyszer ki leszünk szolgáltatva különböző nyugtalanságoknak, de ez nem fontos. Csak az a fontos, hogy az érzelmi és pszichés szférában születő félelmek ne uralkodjanak el a lelki szférában, hogy a félelem ne változtassa meg magatartásunkat, cselekedeteinket, gondolatainkat, vágyainkat. Az a hitünk, hogy Jézus mellettünk jelen van, érzelmi állapotunk ellenében is békével fog eltölteni minket. Mert az Ő jelenléte a határtalan erő és a végtelen szeretet jelenléte.

Amikor életedben külső, vagy belső viharok közelednek, nézd Jézus nyugodt arcát. Akkor megérted, hogy nem vagy egyedül, és mintha minden egyes helyzetben azt mondaná: *ez a vihar elmúlik, hiszen el kell múlnia.*

A viharok és hitünk próbái idején soha nem felejtkezhetünk meg Annak jelenlétéről sem, Aki a mi bizalmunk Édesanyja. Kérjük Őt, hogy részesítsen minket az Ő ráhagyatkozásában, hogy többé ne hagyatkozzunk önmagunkra, dolgokra, vagy emberekre, hogy észrevegyük Fiának állandó jelenlétét magunk mellett, Aki a mi egyetlen biztonságunk. Kérjük Máriát,

hogy az Ő példáját követve, tudjuk egyedül Istenbe vetni bizalmunkat. „Nagy Bizalom Anyja, fenntartás nélkül, egészen Neked adom magamat”.

5. A hit hiányából eredő nyugtalanság

A próbatételeknek nem mindig az az eredménye, hogy a hit erősebbé és dinamikusabbá válik. Amennyiben védekezel a próbatételekkel együttjáró kiüresítés ellen, akkor visszafelé fogsz haladni az Istenre való ráhagyatkozás útján. Nehézségekkel szembesülve hited kezd meginogni, életedet pedig nyugtalanság, stressz, sietség – a hitben való élet ellentétei – hatják át.

Amikor hited próbatétele idején, vagyis valamilyen veszélyes, nehéz helyzetben hagyod, hogy idegesség, nyugtalanság, stressz kerítsen hatalmába, megsebzéd Jézus szeretetét. Ilyenkor saját kezvedbe veszed ezeket a nehéz ügyeket, és magad akarod azokat megoldani, egyszerűen **magadra számítász**, és ezzel kizárod a hitet életedből, hiszen a hit mindig Jézus erejére, és az Ő végtelen szeretetére számít. Amikor hagyod, hogy az idegesség, stressz, sietség elhatalmasodjon rajtad, olyan ez, mintha Jézust félre tolnád és így szólnál Hozzá: „most nem számíthatok Terád, magamnak kell kezembe vennem ezeket az ügyeket.”

Természetesen meg kell itt különböztetni az embert alkotó két szférát – a pszichofizikai és a lelki szférát. A nehézségekkel, veszéllyel szembesülve, a türelmetlenség, nyugtalanság, stressz először a pszichofizikai szférán, érzelmeiden lesznek úrrá. Amíg egy bizonyos feszültség, mely türelmetlenséget, nyugtalanságot szül – a pszichofizikai szférában marad, addig nem sebzéd meg vele Jézust. De amikor engeded, hogy ez a számodra pszichikailag nehéz helyzet, és a hozzá kapcsolódó türelmetlenség, és békétlenség úrrá legyenek lelki életeden, vagyis gondolataidon és akaratodon, akkor már hűtlenségről, és a hit hiányáról beszélhetünk. Nem arról van tehát szó, hogy elhárítsuk a félelmet, türelmetlenséget, békétlenséget a pszichofizikai szférából, hiszen ez gyakran nem is lehetséges. Hanem arról, hogy magatartásodban, vagyis a lelki szférádban, mely magatartásodat irányítja és formálja, ne a pánik, hanem mindig a hitből eredő béke uralkodjon.

Nem könnyű megőrizni magatartásunkban a békét. Tudjuk, hogy a szenteknek is gyakran meg kellett küzdeniük ilyen nehézségekkel. Szent Maximilian Kolbe-nak például gyomorfekélye volt, s ez feltételezi, hogy idegi feszültségeket élt át. Volt az életének olyan időszaka, amikor veszélyhelyzetben nyugalmat, békét kellett parancsolnia magára. Tehát meg kellett küzdenie a hitéért.

Az erősség erénye nem abban áll, hogy nem érzünk félelmet, vagy türelmetlenséget a pszichofizikai szférában, hanem, hogy ennek a félelemnek ne adjuk át magunkat, és higgyünk abban, hogy soha nem vagyunk egyedül, hogy mindig velünk van Valaki, aki szeret minket, és Akitől minden függ. Hitünk próbáinak nehéz kegyelmeit, melyek gyakran járnak szenvedéssel, azzal a tudattal kell fogadnunk, hogy Krisztus közel van, és azzal a hittel, hogy Ő az, aki győz, hogy Nagypéntek után eljön a Feltámadás Vasárnapja. Rendíthetetlenül kell hinnünk abban, hogy Ő, aki a béke, az erő, az öröm és a feltámadás, különös módon velünk van próbatételeink és szenvedéseink perceiben.

A hit dinamizmusa és az aggodalmasság, sietség, stressz kísértéseivel vívott harcunk azáltal valósul meg, ha mindig **a jelen pillanatot** éljük meg, és minden pillanatot megszentelünk, s úgy élünk át, mint a kegyelem pillanatát. „Add át magad teljesen az Irgalmas Gondviselésnek, azaz a Szűzanyának, és légy nyugodt.” – írja az egyik testvérnek Szent Maximilian (*Strzelecka, K., Maximilian Maria Kolbe*). Úgy élj, mintha ez lenne az utolsó nap az életedben. A holnap nem biztos, a tegnap már nem rád tartozik, csak a mai nap a tiéd. Isten nem akarja, hogy hátrafelé tekintgessünk, mert ezáltal esünk leggyakrabban kísértésbe. „Aki kezét az ekére teszi és hátra tekint, nem alkalmas az Isten országára” (Lk 9,62). Isten nem akarja azt sem, hogy aggodalmaskodj a jövő felől. „... Elég a napnak a maga

baja” (Mt 6,34). Amikor a múlt, vagy a jövő felé tekintesz, nem a jelennek élsz, elmulasztod a jelen pillanat kegyelmét, mellyel Jézus meg szeretne ajándékozni.

Elképzelhetjük ezt a következő fiktív képsort, mint egy példázatként: Egy kis vasútállomáson állsz, ahol egymás után érnek eléd egy kis vonat vagonjai, melyekbe a körülötted lévő dobozokat kell bepakolnod. Előfordulhat, hogy tekintetteddel azokat a vagonokat kezded figyelni, melyek már elhaladtak előtted, és megrémülve veszed tudomásul, hogy sokba nem pakoltál be. Majd hátra tekintve észreveszed, milyen sok vagon van még hátra, melyeket még meg kell pakolnod, s ettől szintén elfog a félelem. **Ez alatt az idő alatt azonban ismét megpakolatlanul haladt el egy kis vagon előtted.**

A jövőt, vagy a múltat érintő kínzó aggodalmak szintén a hit próbái. Isten azt várja tőled, hogy mindent az Ő kezébe tégy, hogy jobban odaadhasd magad Neki, és egészen Őrá bízhasd magad.

6. A hitből eredő béke

Ha a hit próbái megerősítenek abban, hogy Jézusra bízd magad, szorosán Hozzá kötődj, és egyedül csak Ő legyen a támaszod, akkor megjelenik életedben Jézus békéje. A „békesség nektek” – héberül „salom” – igen intim üdvözlés. Ez egy olyan üdvözlés, amely az Istennel való intim közösségből eredő békét kívánja neked. Az Ószövetségben legalábbis ilyen értelemben használták ezt a kifejezést. Krisztus is ilyen értelemben fordul tanítványaihoz ezzel a szóval: „salom”. Az utolsó vacsora alkalmával így szól hozzájuk: „Békét hagyok rátok, az én békémet adom nektek. Nem úgy adom nektek, ahogy a világ adja ...” (Jn 14,27).

A világ is békét akar adni nekünk, de egyfajta emberi békét. Tehát kétféle béke van, ahogyan az öröm is kétféle. Létezik egy emberi béke, és emberi öröm, melyeket az jellemez, hogy átmeneti jellegűek és rövid életűek. És létezik krisztusi béke, és öröm, mely hitből születik mibennünk, s jellemzője a tartósság. Mi is az emberi béke és öröm? Valami, amit az emberektől szerzünk meg. Emberi békénket mintegy másoktól összekolduljuk. Mert valóban alamizsnáért és kolduspénzért könyörgünk, amikor az ilyen békét és örömet keressük. Csöppnyi emberi elismerés, egy kis dicséret, hízelgés, vagy valakinek a kedves tekintete – mindez mily szegényes alamizsna, s mi mégis ezekre akarjuk felépíteni emberi békénket. Előfordul, hogy sikerül elismerést, megbecsülést szereznie valakinek, sikeressé válik, megszerzi azt az alamizsnát, mely elégedetté teszi őt. Így születik meg benne az az emberi béke, melyet a világ ad, s melyet össze lehet koldulni. De menyire törekeny ez a béke. Elegendő egy kis összezőrdülés, elég, hogy valaki tapintatlan legyen velünk szemben, vagy bizalmatlanul nézzen ránk, s máris oda a békénk, elillan az örömünk. Máris elveszett a békénk, mert elvették tőlünk az összekoldult kolduspénzt.

Amikor ez az emberi béke eltűnik az életünkből, megjelenik annak ellentéte, a félelem, amely kórokozó, s idegbetegséget válthat ki. A félelem az emberi béke keresésének a következménye; összekoldult békénk elvesztése idézi elő, míg máskor attól való félelmünk, hogy elveszíthetjük valakinek az elismerését, kedves nézését, mosolyát, beleegyezést abba, amit csinálunk. Így kiszolgáltatottakká válunk különböző emberi szeszélyekkel és hangulatokkal szemben, függünk attól, mit hoz a mai nap és mit ad a világ.

A másik béke, **Krisztus békéje, az Ő jelenlétéből ered.** Az Ő ajándéka. „Az én békémet adom nektek” – mondja Krisztus. Ő a mi békességünk a hit által (vö.: Ef 2,14). **Elfogadni Krisztus békéjét a hit által annyit jelent, mint elfogadni az Ő személyét és szélesre tárni Előtte szívünk kapuját.**

A nyugtalanság és a szomorúság mindig rossz, mindig az önszeretetből ered, a béke és az öröm azonban nem mindig Krisztustól származik. Nem minden béke jó, ahogyan nem jó minden öröm sem. Amikor annak örülök, hogy **nekem** sikerült valami, ez az említett emberi öröm nagyon törekeny, amolyan konc. Ha ilyen öröm, s ilyen béke után futunk, akkor folyton

kártyavárat építünk, melyet a legapróbb semmiség romba dönt, mert a mi Urunk nem engedi meg, hogy ez az emberi béke, ennek a világnak a békéje tartós legyen az életünkben.

Az igazi béke a belső élet gyümölcse, a próbatételek során megérlelődött hit gyümölcse, melyet nem a kiindulási, hanem a megérkezési pontban nyerünk el. Nem annyira valaminek a megszerzését jelenti, hanem választások eredményét. Ha az életedben bálványok, kötődések, ragaszkodások vannak, melyek megkötöznek, akkor a béke nem lakhat benned. **Amikor Isten között és te közötted áll valaki, vagy valami, akkor a hit szellemében nem tudsz tökéletesen Istenhez kötődni és béke sem lesz benned,** s kár az ebből eredő szenvedéseidért.

Krisztus békéje egy olyan folyamat eredménye, amelyben állandóan az Ő személyét választjuk. Lényeges itt, hogy ez az alapvető választás (opció fundamentalis) szabad választás. Valóban Krisztus számodra a legfőbb érték? Ő a keresztfán megváltott téged és feltámadt, így adott neked lehetőséget arra, hogy elnyerd az igazi örömet és az igazi békét. A keresztnak és a feltámadásnak köszönhetően ez a béke, mely tartós örömmel jár, tőled kényújtásnyira van. A választást mégis neked kell megtenned, élve a kereszttel és a feltámadás gyümölcseivel, Krisztust kell választanod az Ő békéjével együtt. Ez az a folyamat, amelynek során Krisztust kell elfogadnod. Nem dönthetsz azonban emellett a béke és öröm mellett, ha nem döntöttél Krisztus mellett, mivel Ő az, aki segít ebben a döntésedben azáltal, hogy elveszi mindazt, ami korlátoz és akadályoz téged. Ő dönti le a bálványaidat. Ha ezt elfogadod, akkor a békét, az örömet és a szabadságot választod. Ez a hited választása lesz.

Ha életedet neurózis járja át, talán nagyon is elevenen, ez azt jelenti, hogy nem élsz megfelelő belső életet, nem eléggé döntöttél Krisztus mellett. Azt jelenti ez, hogy még mindig nem választod Istent Barátodat, túl kevés benned a hit, mely a békét szüli. Meg kell tanulnod azt az elfogadást, melyben minden választásnál Krisztus mellett tudsz dönteni. Elfogadva az Ő akaratát, az Ő szeretetét választod, s fogadod el.

Végző soron ennek a választásnak az alapjánál lennie kell valaminek, ami a legfontosabb: **a szeretetben való hit**-nek. Mit vár el tőlem Jézus, mit akar? Ő azt akarja, hogy az Ő akaratát szeretve, magadnak jót akarj. Krisztusnak semmire sincs szüksége Önmaga számára. Ha valamit akar tőled, az mindig a te javad. Szeretni akar téged, és azt szeretné, hogy elfogadd az Ő vágyát, vagyis az Ő szeretetét. Magad olyan vagy, mint a kisgyermek, aki nem tudja, hogy mi a jó neki. A kicsi gyereket kényszeríteni kell, hogy tanuljon, hogy egyen, hogy felöltözzön, mert a gyerek nem tudja szeretni magát. Az anyuka és az apuka szereti őket, és ők gondoskodnak róluk. A gyerek nem képes szeretni önmagát, és gondoskodni magáról. Így van ez velünk is. Mi nem tudjuk, mi az, ami jó nekünk, nem vagyunk képesek magunkat szeretni. Akkor szeretjük tisztán és érdek nélkül magunkat, amikor Isten akaratát szeretjük, az Ő irántunk való szeretetét és rólunk való gondoskodását.

Krisztus olyan Valaki, aki valamit elvár tőled, s mindenek előtt akarat, aki kinyilatkoztatja magát nekünk. **Krisztust szeretni és Benne hinni annyit jelent, mint szeretni azt, amit Ő akar, szeretni az Ő akaratát.** Épp ez az a mód, ahogyan Őt kell választani, azt szeretve, amit Ő szeret. A békét és az igazi örömet, melyet semmi sem vehet el tőlünk, egyedül a Krisztus iránti szeretet hozhatja el számunkra, mely választásaink révén, a hit próbatételei során erősödik meg.

IV. fejezet: A puszta

A puszta (sivatag) a bibliai szimbolikában az Istenhez vezető út egy szakasza. Mindenkinek, aki meghívást kapott a hitre, át kell haladnia ezen a szakaszon. Áthaladt rajta Ábrahám, akkor, amikor kivonult Háránból, hogy megkeresse az Ígéret Földjét. A pusztában kezdődik Mózes története, amikor Isten az égő csipkebokorban megjelenik neki, és a puszta csendjében meghívja a különleges küldetésre: a választott nép kiszabadítására. A pusztába

megy Illés is, amikor meneküléssel akarja megmenteni az életét. Isten 40 nap és 40 éjjel vándoroltatja a pusztában, míg végül a sivatag mélyén enyhe fuvallatban megjelenik prófétájának, hogy különleges feladatot bizzon rá. (lásd: 1Kir 19,12) Isten nem a zajban, nem hurrikánban, nem földrengésben jelenik meg Illésnek, hanem a természet csendjében, a szív csendjében, nem egy elragadtatás pillanatában, hanem a hallgatásban, amikor megszabadulva a gondoktól és félelemtől, egyedül marad Istennel. Ozeás próféta által Isten Izraelről, mint Jegyeséről szól, akit szeretetből visz ki a pusztába: „...én majd magamhoz édesgetem, és kiviszem a pusztába, hogy szívére beszéljek.” (Oz 2,16). Isten szeretetből viszi ki az embert a pusztába, mert a puszta az Ő ajándéka. A pusztában valósul meg az, amit Szent Ágoston kért az Úrtól: *Uram add, hogy megismerjelek Téged és megismerjem magamat.*

1. A puszta szimbolikája

A puszta (sivatag), mint földrajzi hely és mint egy bizonyos emberi helyzet szimbóluma, nem feltétlenül jelenik meg azonnal teljes formájában, jellegzetességében, karakterisztikus jegyeivel. A földrajzi sivatag fokozatosan tűnik elő. Egyre több lesz a homok és egyre kevesebb a fa, majd egyre gyakoribbá válnak a homokbuckák. Kezdetben felbukkan néha egy-egy oázis. Hasonló a helyzet az emberi pusztával is. Lehet az teljes, jelentheti az ember tökéletes kiüresítését, kísértések viharát és Isten irgalmának rendkívüli jelenlétét, de lehet, hogy csak a puszta bizonyos elemei jelennek meg életedben. Minden nehéz helyzet jelenthet pusztaságot, lelki sivatagot a hit próbája értelmében, mely egyben felhívás is, hogy hit által élj. Ilyenek lehetnek például emberi kapcsolatainkból származó problémáink, lelki pusztaság lehet egy betegség, vagy a pszichikailag gyötrő magányérzet, vagy más hasonló nehéz helyzet. Igazi sivatagot jelenthetnek például a lelkiéletben megélt nehézségek, amikor úgy érzed, mintha Isten elhagyott volna, amikor nem érzed az Ő jelenlétét, s így egyre nehezebb hinned Benne.

A pusztát „rákényszerítheti” Isten az emberre, vagy valamilyen közösségre úgy, hogy Maga vezeti őket oda. De lehet önként is választani a sivatagot. Adódhat úgy, hogy magad keresed a pusztai helyzetet, amikor vágyódsz a csendre, a kiüresítésre, Isten jelenlétére. A pusztában találkozni fogsz az ellenféllel, de mindenekelőtt Istennel. **Itt önmagad mélyére láthatsz, felfedezheted az igazságot önmagadról, de ugyanakkor felfedezheted azt is, ami a legfontosabb, az igazságot Istentől.** Jézus nyilvános működése előtt legelőször a pusztába ment, mintha azt mondaná neked: *Nézd, nem vagy egyedül, Én itt voltam előtted. Negyven napig éheztem és nekem is nehéz volt. Soha nem vagy egyedül. Próbáld meg hinni az Én szeretetemben.*

A puszta jellegzetességénél fogva lehet társadalmi vonatkozású, és átfoghat pl. egy egész nemzetet, de lehet individuális is. **Egy biztos, ha oda belépsz, megváltozol.** Az is biztos, hogy egyszer be kell oda lépned. Valamikor külső, vagy belső események nyomására Isten nehéz helyzet elé fog állítani, talán szélsőségesen nehéz helyzet elé, és akkor választanod kell. Akkor emlékezned kell majd arra, hogy ez kegyelem – a puszta kegyelme. Ha pedig most vagy ilyen pusztában, úgy hálásnak kell lenned érte Istennek. Köszönd meg, hogy nehéz a sorsod, hogy beteg vagy, magányos vagy, hogy nem értenek meg, hogy rettenetes az életed otthon, vagy a munkahelyeden, vagy saját magaddal nem tudsz zöld ágra vergődni. Az ilyen helyzetek a puszta elemei. Próbáld meglátni mindebben Isten jelenlétét, aki szeret téged.

2. „Bár hideg volnál, vagy meleg!”

A sivatag a megpróbáltatások helye, ahol viselkedési formák polarizálódnak. Egyszer négy diák, akik jó barátok, elhatározzák, hogy Líbiába, a sivatagba utaznak. Dzsipen akarnak átjutni a sivatagon. A történet olyan, mintha csak egy filmben játszódna. Először járnak

sivatagban, rövidesen eltévednek, később drámai helyzet alakul ki – a dzsip nem bírja a megpróbáltatásokat, elromlik. Nem tudják mihez kezdjenek, nem marad más hátra, mint várni az esetleges segítségre. A sivatag, mint tudjuk, szörnyű, rémisztő, különösen amikor az ember helyzete kilátástalan. Napközben kegyetlen hőség, éjszaka iszonyú hideg. Mindehhez az élelem egyre fogy, vizük is kevés van már, a feszültség tehát egyre nő. A megmaradt vizet négy felé kell osztani a négy személy részére. A víz már annyira kevés, hogy mindannyian feszülten figyelik annak a kezét, aki szétosztja. – És megtörtént. Kétségtelen, a feszült tekintetek miatt a kéz, mely a vizet öntötte megremegett, és a homokra csordult egy kicsi. Az expedícióban résztvevő barátok feszültsége és idegessége hirtelen kontroll nélküli agresszióba csapott át: „Hogy önthetted ki, miattad veszünk most el!” Azután meg minden úgy zúdult rájuk, mint a lavina. Az érzelmeik kerekedtek felül. Kiömlött a maradék víz is, s az egymást ütlegető barátok a homokban kavarogtak. Amikor végre észhez tértek, egyikük már nem tudott felállni, megfulladt. Ez iszonyú volt.

Az, ami ezután történt, hogy feltűnt egy helikopter, amely elszállította őket, a három élő, és a negyedik holttestét, valójában már nem volt fontos. Csak az volt fontos, hogy valami iszonyatos dolog történt közöttük, hogy ők már nem ugyanazok az emberek voltak. Ebben a líbiai sivatagban gyilkosság történt olyan barátok között, akik előtte azt hitték magukról, hogy egymásért készek akár az életüket is feláldozni.

A sivatagi helyzet felszínre hozza azt, ami az emberben mélyen rejtve van. Feltárja az emberi szenvedély és rossz azon rétegeit, melyek igazából csak a nehéz helyzetekben jelennek meg. Ezért mutatja meg a sivatag, milyen az ember – az igazságot mutatja meg róla. A sivatagban az ember meglátja, mire képes gyengesége, bűnössége, érzéketlensége által. **Az ember ott szemtől szembe kerül azzal a rettenetes igazsággal, hogy ki is ő maga Isten látható segítsége nélkül.** A puszta kopársága leleplezi az ember nyomorúságát, megmutatja mezítelenségét, mivel itt eltűnnek az illúziók, és nincs hová rejtőznie. Az ember élhet felületesen, mintegy önmaga felszínén. Csak a nehéz élethelyzetek, a puszta tapasztalatai kényszerítik választásra, miközben fényt derítenek a benne rejlő jó és rossz mélyebb rétegeire is.

A puszta azonban nem csupán napfényre hozza rólad az igazságot, de ugyanakkor bensőleg át is formál, polarizálja magatartásodat. **A puszta kegyelme lehetővé teszi, hogy legyőzd a langyosságot,** mert a puszta választásra kényszerít. Választás előtt állva meglátod, hogy mire vagy képes, és felismered a két legfontosabb valóságot: egyrészt Isten felfoghatatlan szeretetének és végtelen irgalmának valóságát, másrészt saját bűnös voltod és tehetetlenséged. **Amíg langyos keresztény vagy,** akinek minden sikerül, és akinek nincs semmilyen problémája, **addig a hit fényében drámai a helyzeted.** Addig magad is elboldogulsz és Istenre nincs szükséged – ez nem más, mint a gyakorlati ateizmus helyzete.

Annak végső értelmét, hogy miért vezet Isten egy embert, egy népet, vagy egy társadalmat a pusztába, az Apokalipszis szavai adják meg nagyon világosan: „Ismerem cselekedeteidet, hogy sem hideg nem vagy, sem meleg: bár hideg volnál vagy meleg! De mivel langyos vagy, és sem hideg, sem meleg, kezdlek téged kivetni a számból.” (Jel 3,15-16).

Isten számára elviselhetetlen állapot az ember langyossága, visszataszító, képtelen ezt elviselni benned, és ezért kell előbb vagy utóbb elvezetnie a pusztába. A pusztai helyzet polarizálja magatartásunkat, olyan helyzetet teremt, amelyben az ember nem lehet langyos, csak meleg, vagy hideg. Mózes, az Ószövetség nagy szentje a pusztában szentelődött meg, és nemcsak ő. Mások viszont gyilkosokká, bűnözőkké, bálványimádókká váltak. Az Egyházatyák tanítása szerint Isten azért vezeti a pusztába az embert, hogy vagy higgyen Benne, vagy káromolja Őt. **Vagy hit, vagy káromlás,** de semmiképpen sem langyosság. Így volt ez a bibliai pusztában. Sokan gyalázták az Istent, mások viszont megszentelődtek. A puszta kegyelme nem hagyja, hogy a gyakorlati ateizmus állapotában maradjon az ember.

A pusztai helyzet lehetővé teszi, hogy megértsd, mennyire értelmetlen egyik embernek a másik felett mondott bármilyen ítélete. Segít leküzdened azt a hajlamodat, hogy másokat megítélj. – Mit tudhatsz ugyanis arról az emberről, akivel az utadon találkozol és akiben talán annyi rosszat látsz. Hiszen ami döntő fontosságú, az az ő léthelyzete. Lehetséges, hogy épp megpróbáltatások sorát éli át, lehet, hogy épp egy pusztai szakaszban van. Tehát hagyjunk abba mindenféle ítélkezést mások felett.

A pusztát a Sátán számára is kiválasztott hely, mert az ember a pusztában gyenge és könnyen esik kísértésbe. A Sátán kihasználja ezt a helyzetet. Ugyanezért a pusztában sokszoros a lázadások lehetősége. A választott nép a pusztán áthaladva rendkívüli kísértéseket, lázadásokat, drámai helyzeteket élt át. Istentől való eltávolodásukat az aranyborjú imádása fejezi ki.

Az ember a pusztában megváltozik, más lesz, mert magatartásának polarizálódása következtében átalakul. Tehát vagy jobb, vagy rosszabb lesz. Válhat belőle gyilkos, de szent is.

3. A pusztát – a kiüresítés helye

A pusztát bibliai szimbolikája *par excellence* a kiválasztott nép történetének ahhoz a szakaszához kapcsolódik, amikor az Izraeliták elhagyták Egyiptomot, hogy bejussanak az Ígéret Földjére. Az út Egyiptom és Kánaán között körülbelül négyszáz kilométer. Még többes létszámú karaván is megtehetné ezt az utat két, vagy három hét alatt. A választott nép vándorlása mégis negyven évig tartott. Isten, amikor meghívja a pusztába a népet, mintegy kényszeríti őket arra, hogy megszabaduljanak önteltségüktől és alávéssék magukat egy kemény életformának; a hit útján szükségszerű kiüresítés folyamatának, és így eljussanak az Istenre való teljes ráhagyatkozásra.

A pusztát mindenekelőtt a kiüresedés szimbóluma. Az ember itt szembesül a végtelen éggel, a végtelen kopár síksággal és önmagával. Itt minden a legfontosabb és elengedhetetlen elemekre redukálódik; ilyenek a tér, az ég, a föld, a homok, Isten és maga az ember. Belépni a pusztába annyit jelent, hogy az ember elszakad alapvető dolgoktól, éhséget és szomjúságot él át, úgy fizikai, mint pszichikai értelemben. Az éhséget és szomjúságot szülő kiüresítés következtében szoros összefüggés lép fel a fizikai, valamint a lelki éhség és szomjúság között. A megélt nehézségek eredményeként felszínre jön mindaz, ami mélyen rejtve élt az emberben.

A pusztát az a hely és idő, ahol az ember elszakad a saját kötődéseitől és biztonsági rendszereitől. A pusztában vándorló embernek nincs semmije, életfeltételei nem stabilak, nincs semmi biztosítéka, mindenben hiányt él meg. Akik keresztülmennek a pusztán, megtapasztalják, hogy be kell érniük azzal, amit Istentől kapnak, mindent kizárólag Tőle kell várniuk, megtapasztalva, hogy lehetetlen bármi másra, mint Istentől támaszkodniuk, mert **a pusztában vándorlónak Isten akar a mindenévé válni.**

A vándorló választott nép, akik csodálatos manna kaptak Istentől, semmit sem tehettek el abból tartalékba. Minden nap újra hinniük kellett, hogy a manna le fog hullani az égből. Hinniük kellett, hogy Isten szüntelenül gondoskodik róluk. **A pusztát tehát a hit születésének helye. Az ember hite pedig a kiüresítés mértéke szerint mélyül el.** Minél inkább kiüresíti magát az ember, minél jobban vágyódik arra, hogy válaszoljon Isten hívására és megnyíljon arra a szeretetre, melyet megtapasztalt, Isten annál jobban fogja áthatni őt.

Minél inkább engedi az ember, hogy megfosszák saját „én”-jétől, saját biztonsági rendszereitől, Isten annál teljesebben születhet meg benne és válhat egyetlen támaszává. **Ahogy Isten és az ember között mélyül a kölcsönös és misztikus kapcsolat, Isten egyre mélyebb kiüresítést követel,** mely sürgető felhívás az egyre teljesebb önátadásra. Isten elvárja, hogy aki szereti Őt, az akarja túlszárnyalni saját, tisztán emberi lehetőségeit, hogy

teljesen lemondjon arról, ami ő maga, aminek birtokában van, hogy így Isten jele lehessen, hogy Isten maga válhasson ebben a világban élő jelenlétté az ember által.

A pusztá az egyre dinamikusabb hit születésének helye. Az olyan hité, mely az embert átalakítja. A pusztában Isten arra vár, hogy a langyos, kishitű emberből lángoló hitű és önmagát az Úrnak átadó ember váljon. A pusztában átélt kiüresítésnek köszönhetően jöhetett létre a Szövetségkötés, az eljegyzés Izrael és Isten között. Ekkor Isten ajándékká vált a nép számára, a nép pedig hűsége ajándékát ígérte Istennek.

4. A pusztá – Isten szeretetének megtapasztalása

A kiüresítés, melyet a pusztában az ember megtapasztal, valamint az önmagára vonatkozó igazság megismerése lehetővé teszik, hogy egyszersmind Istenről is megismerjük az igazságot, aki a Szeretet. A pusztában lehetővé válik Isten különleges jelenlétének és erejének, de mindenképp irgalmas szeretetének megtapasztalása. **Az ember bűnére és gyengeségére Isten ugyanis szeretettel és az atyai gondoskodással válaszol.** A lázadó és bűnbe esett népek a manna és az annyira óhajtott víz csodájával válaszol. A gonoszságok ellenére, melyek a pusztában láthatóbban törnek elő az emberből, Isten különös módon jelen van. A választott népet Ő vezette. Isten a felhőben és a tűzben egyszerre volt látható és rejtett. A felhő, mely Isten jelenlétét jelezte, egyszersmind el is rejtette Őt. Az izraeliták számára egyszerre jelentette a fényt és a sötétséget, szimbolizálta a közeli és egyszersmind elérhetetlen Istent.

Isten szervezetlen tömeget vitt ki a pusztába, de azok, akik keresztülmentek a pusztán – már a Szövetség által Istenhez kapcsolódó népként –, más emberek voltak. A pusztá célja az ember formálása, hitének megerősítése, közepszerűségének felszámolása, valódi Krisztusi tanítványok nevelése. A választott nép az Ígért Földjére kisszámú közösségként lépett be, de pusztai tapasztalatokban annál gazdagabban. Veszélyekben és villámlások közepette szerzett tapasztalatot Istenről, ugyanakkor megismerte saját gyengeségét és bukásait is. Nem mindennapi módon élte át saját nyomorúságát, de ezért tapasztalhatta meg oly erősen Isten irgalmát is.

A pusztában megismered Istent, aki soha nem hagy el. Igaz, hogy Isten a pusztában elrejtőzik, de valójában akkor van egészen közel hozzád. Soha sincs annyira közel, mint éppen ekkor. Csak a hitedre vár, hogy hittel kinyújtsd Felé a karodat.

Isten valódi misztériumát a választott nép saját gyengeségében fedezte fel. **Így téged is, amikor saját gyengeségeidet tapasztalod, Isten arra hív, hogy az Ő Irgalmasságának karjaiba vedd magad.** A pusztá azért van, hogy afelé fordulj, Aki maga az Irgalmas Szeretet.

A pusztai tapasztalatok segítségével felismerheted, mennyire szükség van Istenre, hogy teljesen Tőle függsz. Hiszen sokkal könnyebben tudatosodik benned tehetetlenséged és erőtlenséged olyankor, amikor nehéz órákat élsz át, elkedvetlenedsz, kísértéseid támadnak, sötétségben jársz. A tékozló fiúhoz hasonlóan találkozol majd az Atya végtelen gyengédségével, és visszatérésed felett érzett nem mindennapi örömevel, mihelyt felismered az igazságot önmagadról, és Isten bocsánatát kéred. Meglátod az Ő szeretetteljes tekintetét. Isten, mikor megbocsát neked, egyszersmind aláztatod is növeli.

A pusztá nem a hazánk, csupán egy útvonal, út, mely elvezet Isten irgalmas szeretetének megismeréséhez. Mindenkinek, aki Istent keresi, keresztül kell mennie a pusztán, mivel a pusztá megtapasztalása és Isten irgalmába vetett hitünk elmélyülése között szoros kapcsolat van.

Annak az elvnek megfelelően, hogy csak ami nehéz, ami ellenállásba ütközik, az alakítja az embert – a pusztá az ember formálásának ideje. Isten iránti szeretetednek, mely ez idő alatt születik, végül el kell jutnia az Istennel való egyesüléshez. „Istent szeretni annyit tesz – mondja Keresztes Szent János –, mint Isten kedvéért azon dolgozni, hogy semmi olyasmi ne

maradjon bennünk, ami nem Ő.” (*Karmel hegy útja II. 5, 7*) Tehát végeredményben **a pusztá** nemcsak hitünk születésének helye, de végső soron **a kontempláció szülőházája is lesz.**

Életed pusztájában mindig találkozol Máriával. Ő mindig melletted lesz, és anyai gondoskodásával tekint rád. Ő, aki a kegyelem és az irgalom közvetítője, mindig közbenjár majd érted. Együttérzéssel fogja várni, hogy az Ő példáját követve kimondod-e saját „fiat”-odat, a te „igen”-edet és a megélt helyzetekben meglátod-e Istent. A választott népnek nem volt Máriája. Veled ott van, ezért te soha nem leszel egyedül. Ő, aki annyi nehéz percet élt át, előtted fog járni. Fényességed lesz, aki a Fiához vezető utat mutatja neked. Pusztai sötétségedet megvilágosítja az Ő jelenléte.

V. fejezet: Gazdag és szegény eszközök az Egyházban

Jacques Maritain az evilági eszközöket, melyeket lelki céljainak elérése érdekében az Egyház felhasználhat, gazdag – rich temporal means – és szegény – humble temporal means – eszközökre osztja fel. (J. Maritain, *On the Philosophy of History*, 1957) Gazdag eszközöknek azokat nevezhetjük, melyek észrevehetőek és statisztikailag kimutathatóak. Mint ennek a világnak sajátos eszközei, már természetüknél fogva is feltételezik a kézzelfogható, látható eredményeket. Ilyenek például a szervezetek, gyűlések, ünnepélyes körmenetek, az architektúra, a templomok díszítése, az audiovizuális, tömegkommunikációs eszközök. A gazdag eszközök jellegzetes vonása az önszeretetre gyakorolt hatásuk, a látható eredmények által. Mindez magában rejti az eredmények kisajátításának és az ebből fakadó triumfalizmusnak a veszélyét.

Az eszközök másik fajtája Maritain felosztása szerint a szegény eszközök nevet kapta. Ezek a kereszt jelével vannak megjelölve és az egyik legmélyebb evangéliumi igazságot tükrözik. „Bizony, bizony mondom nektek: ha a földbe hullott gabonaszem meg nem hal, egymaga marad, de ha meghal, sok termést hoz.” (Jn 12,24). Ezekben az eszközökben felismerhető a hit dinamizmusának sajátos paradoxona. Minél szegényebbek, tehát minél kifosztottabbak önmagukban, minél láthatatlanabbak, annál nagyobb a hatékonyságuk. A gazdag eszközökkel ellentétben, ezek az eszközök nincsenek látható kapcsolatban a kézzelfogható sikerekkel, és nem irányulnak szükségszerűen evilági sikerekre.

1. Jézus szegénysége

Hozzászoktunk ahhoz, hogy mind saját életünkben, mind az Egyházban a gazdag eszközökre számítsunk. Úgy szeretnénk látni Krisztus győzelmét és dicsőségét, erejét és hatalmát. Eközben Ő elrejtőzik: szegényként jelenik meg Betlehemben, még szegényebb a Kálvárián, s talán legszegényebb az az Eucharisziában. Azáltal, hogy saját szegénységében és megaláztatásában ilyen messzire ment, Jézus a szegény eszközök fontosságát hangsúlyozza.

Jézus megváltó művében elsősorban szegényes, alázatos eszközöket választ. A hatalomnak egyetlen jele sem kíséri születését. Kisgyermekként jön közénk, aki teljesen ráhagyatkozik az őt körülvevő emberek kegyességére. Független, Ő maga senkit sem korlátoz, nem tudja érvényesíteni saját akaratát, sem megvédeni önmagát. Mindenek előtt szegénysége, kicsinysége és gyengesége nyilvánul meg előttünk. **Ilyen volt születése pillanatában, ilyen lesz szenvedésében is.** Rámutatott ezáltal arra, hogy neked is ki kell üresítened önmagad, meg kell halnod önmagad számára, azt kell választanod, ami a legeredményesebb – a szegény eszközöket.

Ez nem jelenti azt, hogy Jézus nem használta fel a gazdag eszközöket. Hiszen győzelmes bevonulása Jeruzsálembe gazdag eszköz, ez Krisztus győzelme. Jézus meg akarta mutatni, hogy ha akarja, a tömeg a legnagyobb hódolatban részesíti Őt, köpenyüket terítik elé, hogy Ő

mindenre képes. De épp Virágvasárnap, Jeruzsálemben való dicsőséges bevonulása után, épp azért, hogy az Apostolokat meg ne szédítse a dicsőség, ahogy ez gyakran megesik, hogy mindez meg ne tévessze őket, hangzottak el Jézus szavai, melyek bizonyosága sokakat megdöbbsentett. „Bizony, bizony mondom nektek: ha a földbe hullott gabonaszem meg nem hal, egymaga marad, de ha meghal, sok termést hoz.” (Jn 12,24)

Jézus életében voltak csodák, volt Tábor hegy, de Ő mindenek előtt szegény eszközöket használt. Elfogatása idején még egyszer felhasználja a gazdag eszközöket: elfogói arcra esnek Jézus előtt. (lásd: Jn 18,6). A földre teríti őket, megmutatja nekik erejét és hatalmát. De később megengedi, hogy kigúnyolják, megszegényítsék, megengedi, hogy leköpjék, majd azt kiabálják a kereszt lábánál: „... Hé! Te, aki lebontod a templomot és három nap alatt felépíted, mentsd meg magadat (...) Másokat megmentett, magát meg nem tudja megmenteni!” (Mk 15,29-31). Jézus teljes isteni nyugalommal fogadja mindezt, elfogadja ezeket a világot megváltó szegény eszközöket.

2. A szegény eszközök hatékonysága

Szegény eszköz az Isten iránti szeretetből elfogadott szenvedés; a térdfájás ima közben, vagy valami lemondás, amelyről senki nem tud, önmegtagadás, vagy akár a mélységes csendben, hallgatásban, szemlélődésben leélt élet. Mindezekről szinte senki sem tud, ezek láthatatlan eszközök, nem méri fel őket semmilyen szociológiai statisztika, ám a hit fényében nézve ezek a szegény eszközök döntik el a világ sorsát.

A gazdag eszközök azok, melyek a világ szemében értékesek, de másképp van ez a hit fényében. „mert Isten oktalansága bölcsőbb az embereknél, és Isten gyöngösege erősebb az embereknél.” – mondta Szent Pál (1Kor 1,25). Ami szegény az emberek szemében, az Isten szemében az a gazdag. **A leggazdagabbak tehát a szegény eszközök, ezek a leghatásosabbak bennük, az igazi bölcsesség jelenik meg, az evangéliumi bölcsesség.** A gazdag eszközök használata csak akkor lesz hatásos, ha szegény eszközökbe épülnek bele. Mély lelki és imaéletbe, önmegtagadásba, Isten iránti tökéletes önátadásba. A szegény eszközök hatása Krisztusnak a lélekben való jelenlétéből ered azon elv szerint, hogy Isten annyira adja magát a léleknek, amilyen mértékben a lélek Neki átadja magát. Az aktív élet – mondja Aquinói Szent Tamás – a kontemplációs élet teljességéből ered. (Summa Theologia 2, 2 qu). A gazdag eszközök hatékonysága (apostolkodás, szervezés) a szegény eszközök gazdagságából ered és nem fordítva. A gazdag eszközök külső korlátozások alá eshetnek: pl. időhiány, fizikai erő, szervezői készség hiánya, vagy egyházüldözés következtében. A szegény eszközöket viszont nem veszi el az Egyház külső behatásra. Nem lehet mentegetőzni, ha ezek hiányoznak, mivel megvalósításukhoz egyedül jóakarat és szeretet szükséges.

Az Egyháznak a gazdag eszközökre is szüksége van, s nem szabad azokat elvetni. Isten nem akar egyoldalúságot: akarja, hogy legyen katolikus sajtó, és legyenek különböző formái a látható apostolkodásnak. Szent Kolbe atya bizonyos értelemben a gazdag eszközök patrónusa. Az volt a vágya, mely meg is valósult, hogy a „Szeplőtelen Lovagja” c. kiadványból egy millió példány jelenjen meg a világon. Ő osztogatta a japán városok utcáin az úgynevezett „golyócskákat”, vagyis a csodás érmeiket. Olyan rádióállomásról, repülőgépekről és hajókról álmodozott, melyek a Szeplőtelen Szűzanyát szolgálnák. Ezeket a gazdag eszközöket nem szabad figyelmen kívül hagyni, de ezeket is az Úr szolgálatába kell állítani. De nem szabad elfelejteni, hogy **a gazdag eszközök hatékonysága a szegény eszközök jelenlétéből ered.**

Szent Kolbe atya a siker embere volt – annyi minden sikerült neki. Megalapította Niepokalanów-ot (nevét a Szeplőtelen Szűzről kapta) Varsó mellett, melyet az egész Egyház megcsodált, de alapított más földrészekben is ilyen „Niepokalanów”-okat. Ezeket a minden

kétséget kizáró sikereket azonban szegény eszközökkel váltotta meg, amit maga Kolbe atya is tanúsít: „Amikor már minden eszköz elveszettnek tűnt – vallotta –, amikor már lemondtak rólam, amikor előljáróim megállapították, hogy semmire sem vagyok alkalmas, akkor a Szeplőtelen Szűz kezébe vette ezt az eszközt, amely már csak szemétnak volt jó.” (M. Winowska: Szaleniec Niepokalanej, 71. (A Szeplőtelen Szűz megszállottja). Mária, akinek teljesen átadta magát, fogta ezt a kis semmit, hogy őt felhasználja Isten dicsőségének terjesztésére, s a lelkek megmentésére. Eredményes apostoli munkája és a Szeplőtelen Szűz szolgálatában végzett tevékenysége akkor kezdődött, amikor súlyosan megbetegedett, olyannyira, hogy a testvérek és a rendfőnök úgy vélték, előrehaladott tüdőbaja miatt nem alkalmas a munkára. Mindenkinek kétségei voltak vele kapcsolatban, mikor tökéletesen kifosztott volt – hasonlóan a maghoz, mely elhal, hogy termést hozzon. Ez az isteni paradoxon. Egy ember, aki emberi szemszögből nézve már semmire sem alkalmas, Isten kezében a leghatékonyabb eszközzé válik. **Mert Ő él, s Ő működik benne, így Isten valósítja meg a sikereket is.**

A hit lényege, hogy elismerjük saját tehetetlenségünket, s mindent Istentől várunk, saját tehetetlenségünk megtapasztalása és mindennek Istentől való várása pedig – *par excellence* – szegény eszközök. Vajon érzed azok értékét saját életedben? Isten bizonyára bőségesen ad neked is ilyen alkalmakat, mikor élhetsz ezekkel. Ki az, aki nem él át gyöttrő pillanatokot, valamilyen rendkívüli nehézséget, a lelki pusztaság pillanatait? Ki az, aki nem kínlódik önmagával, vagy életének külső körülményeivel? Mindez nem látható, nem lehet osztályozni, nem lehet értékelni. Annyira rejtve van, hogy minderről nem szól semmilyen statisztikai adat. Hiszen ki tudhat arról, hogy valamikor életednek egy adott pillanatában azt mondtad Istennek: igen, akarom mindazt, amit Te elvársz tőlem; hogy valamikor, amikor nagyon nehéz volt a helyzeted, talán könnyek közt azt mondtad Neki, hogy szereted Őt, s akarod Őt szeretni. Ki tudja azt is, hányszor győzted le önmagadat, hányszor mondtál le valamiről, s győzted le saját akaratodat?! **Ezek számodra, az Egyház és a világ számára is a legfontosabb, Isten erejét mozgósító szegény eszközök.** Hányszor adott Isten alkalmat arra, hogy ezeket felhasználd. Lehet, hogy ezeket az alkalmakat elfecsérelted, s nem akartad elfogadni ezeket a rendkívül értékes isteni ajándékokat? Lehet, hogy még kifogásaid is voltak velük szemben, míg Ő szinte úgy erőltette rád azokat, s kérte, hogy ne vesd el azt, ami oly fontos a világ megváltásának művében. Ő, akit az „Isteni Koldusnak” neveznek, Ő ismeri legjobban a szegény eszközök értékét. Ezért ne feledd, nagyon fontos, hogy a megaláztatásokat örömmel viseld és szomorúságod ellenére igyekezz mosolyogni, mindannak ellenére, amit magad körül tapasztalsz, próbáld a világot békésen nézni azzal a hittel, hogy a szeretet biztosan győzni fog. Isten semmit sem becsül le: sem a térdeidet, melyek lehet, hogy nagyon fájnak, amikor térdepelsz, sem a lábaid fájalmát, amikor állsz a templomban. Ő tud minden szegény eszközről, melyeket arra kaptál, hogy felhasználd, melyeknek elfogadásáról, vagy elvetéséről te magad döntesz szíved mélyén. Ugyanakkor ott, a szívedben dől el a te sorsod és a hozzád legközelebb állók sorsa is. **A szegény eszközök működése – melyek önmagukban nem elegendőek a cél eléréséhez – csak a hit elvei szerint érthetők meg, és magának Istennek a működésére mutatnak rá.**

Azt mondd, nagyon sokat imádkozol valakiért, aki nem hívő, valaki megtéréséért, valaki egészségéért. Hiszen minden attól függ, milyen az imádságod. Gyakran elég lenne a te egyetlen „igen”-ed, amit örömmel mondanál Istennek. Ez az egyszerű, szegény és szerény eszköz valóban csodát tehet. Amikor nehézségeid vannak, amikor az Úr felajánlja neked, hogy részt vegyél abban, ami a lelkek üdvözüléséhez a legértékesebb, gondolj II. János Pálra, az Ő tövises koronájára, az Őt érő támadó kritikákra és különösen a gyakori utazásainak fáradsáimaira. Gondolj Kolbe atyára: erre a szentre, akinek annyi minden sikerült, de a szegény eszközök árán. Hiszen nagyon gyakran fullasztó volt számára a levegő, gyakran fulladt, különösen az utazásai során. Ahogy a leveleiben is írja, egyszerűen nem kapott

levegőt és elhagyta minden ereje. Ő, akit a „Szeplőtelen Szűz megszállottjának” neveznek, a szegény eszközök használatában volt megszállott.

Amennyiben nem értetted meg a szegény eszközök értékét, valójában nem értetted meg, mit is jelent egyáltalán a kereszténység a maga mélységében. Hiszen ha nem érted a szegény eszközök értékét és értelmét, akkor nem érted a kereszt jelentését sem, a kereszt pedig az Egyház középpontja. A keresztről vonzott Jézus mindent magához – arról a keresztről, mely alatt ott állt az Istenanya, aki a Megváltó iszonyú szenvedésével szembesülvén sem vonta vissza „igen”-jét –, innen a keresztről szüntelenül árad Istennek a világot megváltó és megszentelő kegyelme. A Megváltó nem az Ő győzelmes jeruzsálemi bevonulásával vonz magához téged, hanem a kereszttel, s a keresztről hív téged, hogy kövesd Őt, hogy úgy szeresd meg Őt, ahogyan Ő szeret téged: „mindvégig”.

A szegény eszközök patrónája Mária, ő, aki emberi megítélés szerint életében nem alkotott semmiféle jelentős művet. Az Ő életében egyáltalán nincsenek gazdag eszközök, csak szegénység, hallgatás, rejtett élet, alázat, engedelmesség, imádság, kontempláció, Isten iránti önátadás. Az Ő élete telve egyszerűséggel és a szegény eszközök felhasználásával, **Istenben rejtett élet** volt. Ilyen életre hív Ő téged is. Azt akarja, hogy hittel élj és Názáret mintájára szívedet a szegény eszközök felhasználása iránti vágy uralja. Azt akarja, hogy megértsd a Keresztes Szent János állításában rejlő igazságot: „Egy csepp tiszta szeretet – szegény eszköz – értékesebb Isten előtt és a lelkek szempontjából, valamint több hasznot hoz az Egyháznak, mint a világ összes műve.” (*Keresztes Szent János művei: II. Győri Karmelita Rendház 1995, Szellemi páros ének, XXIX. 2,341. old.*)

3. Győzelem hit által

Az amalekitákkal vívott harc leírása az a klasszikus bibliai szövegrész, mely megmutatja a hit fényében a szegény eszközök értékét és értelmét. Amikor az izraeliták az Ígéret földje felé tartva a pusztaságon haladtak át, harcba szálltak az útvonalat ellenőrző amalekitákkal. (lásd: Kiv 17,8-13). Mózes Isten embere, aki tudja, mi módon biztosíthatja harcosainak a győzelmet. Ha kizárólag emberi elgondolások szerinti hadvezér lenne, Mózes maga állna a harcosok élére, ahogy az a hadászatban rendszerint lenni szokott. Személyiségével magával ragadhatta volna népét, mely az Ő büvöletében élt. Mózes ezzel szemben valami olyat tett, ami a hadviselés szempontjából teljesen abszurd volt: visszavonult, a sereget helyettesére, Józsuéra bízta, maga pedig felment a dombra, hogy imádkozzék. Ő, Isten embere, az imádság embere tudta, ki dönt a világ sorsáról és a népek sorsáról. Ez magyarázza Mózesnek a hit gesztusával kitért karjait a domb tetején. Közötte és a völgy között, ahol a harc folyik, szoros kapcsolat van. Amikor kezei lehanyatlanak, serege meghátrál. Mózes tudja mit jelent ez: **Isten az ő erőfeszítéseit akarja, hogy állandóan Felé emelje a kezét.** Amikor a kezei teljesen elzsibbadtak, Mózes társai, Áron és Hur megtámasztották azokat. Egész nap ez a gesztus, az Isten felé kitért karok gesztusa kísérte tehát az izraeliták harcát. Amikor pedig leszállt az est, a győzelem az ő oldalukon volt. De nem Józsué győzött, nem a lent harcoló sereg aratta a győzelmet, hanem Mózes győzött ott fenn a dombon. Az ő hite győzött.

Ha a mai időkben ismétlődne meg ez a jelenet, az újságírók figyelme, a TV kamerák, a reflektorok fénye afelé irányulna, ahol Józsué harcol. Azt hinnénk, hogy ott dől el minden. Ki az, aki közülünk odafigyelne egy valahol magányosan imádkozó emberre? Pedig ez a magányos ember az, aki győz, mert **az ő hite által Isten arat győzelmet.**

Mózes felemelt, kitért karja jelkép, mely arról tanúskodik, hogy Isten dönt mindenről: *Ott vagy Te, aki mindenről döntesz, Tőled függ minden! Az emberi lehetőségek lehetnek nevelésesen kicsinyek, de Neked Istenem semmi sem lehetetlen. A kitért karok gesztusa, ezek a megerőltetéstől elnehezült karok – ez maga a hit gesztusa –, szegény eszköz, mely kifejezi az Isten végtelen erejébe és szeretetébe vetett határtalan hitet.*

4. Lelki anyaság

A lelki anyaság, szegény eszköz által realizálódik, mivel megvalósulásának útja a részesedés Krisztus halálában – „ha a földbe hullott gabonaszem meg nem hal, egymaga marad,” – és feltámadásában – „de ha meghal, sok termést hoz” – Krisztus halálában való részesedésünk mindenek előtt a szenvedés elfogadásában valósul meg, ez megöli az egoizmust. Részesedésünk a Feltámadásban pedig nem más, mint az új ember megszületése bennünk Krisztus képére –, aki maga a Szeretet. Az apostolkodás: Krisztus odaadása, az apostolkodó ember lelkében jelen lévő Krisztus megszülése a lelkekben. Szent Pál szerint az apostolkodás lelki anyaság: *Az evangélium által én adtam nektek életet Jézus Krisztusban.* A mi apostolkodásunk, mint lelki anyaság, az Egyház lelki anyaságában való részesedés a hitnek köszönhetően. **A hit révén, mely legteljesebben a szegény eszközök alkalmazásában jelenik meg, lelkeket szülünk Krisztusnak.** A lelki anyaság megvalósulhat: élő szó által – amely az Istennel való kontemplációs kapcsolat gyümölcse –, az Isten iránti önátadást kifejező imádság, de különösen az áldozat és szenvedés által.

A Gyermekek Jézusról nevezett kis Szent Teréz életében rendkívüli szerepet játszott két nagy bűnös. Az egyik tizennégy éves korában jelent meg életében. Pranzininek hívták, háromszoros gyilkos volt, aki a halálos ítélet ellenére sem mutatott semmiféle megbánást. Teréz nem tudott belenyugodni abba a gondolatba, hogy ez az ember meghalhat anélkül, hogy Istennel kiengesztelődne. Másfél hónapon át minden imádságát és szenvedését Pranziniért ajánlotta fel. És megkapta a jelet Istentől: ez a nagy bűnös a halála előtti utolsó pillanatban megragadta a keresztet és háromszor megcsókolta a megváltó sebeit. Amikor ezt Teréz megtudta, egészen meghatódva így szólt Céliné-hez: „**Ő az én első fiam.**” Teréz, akinek már tizennégy éves korában ilyen világos fogalma volt a lelki anyaságról, később így fogalmaz: „Egyedül a szenvedés szülhet lelkeket Jézusnak.” Pranzini minden bűnös prototípusa lett, akikért Teréz kiváltképpen akart imádkozni és szenvedéseit felajánlani. Ő tudta, hogy az imádság nem mindig elegendő, hogy a mérleg serpenyőjébe bele kell tenni, Istennek fel kell ajánlani a legnagyobb áldozatot, saját szenvedését is.

Teréz vallomásai szerint a másik nagy bűnös esete – Hyacinthe Loyson atyáé – sokkal megrázóbb volt. Ez a név soha nem fordul elő Teréz önéletrajzában, leveleiben, s az „Egy lélek történetében” sem. Csupán kétszer említi Céliné-hez írt leveleiben: „mint egy bizonyos elhervadt, bemocskolódtott liliomot” és „nagy bűnöst.” (*Lettres à Céliné, 2. IV. 1891.*) Teréznek arról a vágyáról, hogy megmentse ezt a lelket, a boldoggá és szenttéavatási dokumentumokból szerezhetünk tudomást. Hyacinthe Loyson sarutlan karmelita, a párizsi rendház főnöke, rendkívül intelligens, nagyszerű szónok volt. Beszédei egész Franciaországban lázba hozták a hallgatóságot, sőt még a pápa is gratulált sikereihez. Mégis ez a rendkívüli pap, ez a nagy prédikátor egy idő után hitehagyottá vált, harcos aposztata lett belőle. Elkezdte bejárni Franciaország egyházmegyéit és számos tiltakozás ellenére azt hirdette, hogy az Egyház eltért az igazi Evangéliumtól. Negyvenhárom évig harcolt így az Egyház ellen. Ez a harc a Lisieux-i kolostor számára valami iszonyatos volt, olyannyira, hogy ott a nevét sem merte senki kimondani. Nyíltan senki sem beszélt róla, ez a magyarázata annak is, hogy Szent Teréz írásaiban sem szerepel a neve, pedig kilenc éven át érte ajánlotta fel imádságait és szenvedéseit. Pranziniért elegendő volt másfél hónap, míg itt kilenc év, s mintha ez sem lett volna elegendő. Loyson atyát kiközösítették, majd később megírt még egy nyílt levelet, melyben vádolja az Egyházat és a Karmelt. Ez heves tiltakozást és nagy felháborodást váltott ki. Teréz mégsem veszíti el a reményt. Szívdobogva mondja Céliné-nek Loyson atyáról, hogy az ő megtérése a legfőbb vágya. „Céliné, kedves – írja egyik levelében – ez egy nagy bűnös, nagyobb bűnös, mint bárki más, aki valaha is megtért. De Jézus nem tehet-e olyat, amit eddig még soha nem tett? Ha Jézus nem vágyódna erre a megtérésre, felébresztené-e kis jegyesei szívében ezt az olthatatlan vágyat?” (*Lettres à Céliné 8. VII.*)

1981.) Ez Szent Teréz gyakran hangsúlyozott állítása, hogy Jézus nem adna vágyat valamire, ha azt nem akarná megvalósítani. „Nem, ez egészen biztos – írja Teréz –, hogy Ő még jobban, mint mi, vágyódik arra, hogy visszavezesse a nyájhoz ezt a szegény eltévedt bárányt. Eljön az a nap, amikor kinyílik az ő szeme és látni fog.” (*Lettres á Céliné* 8. VII. 1981)

Amikor Szent Teréz hitét analizáljuk, tapasztalhatjuk, hogy az a bizonyosság hite volt. Hyacinthe Loysonról is tudja, hogy megtér. „Ne hagyjunk fel az imádsággal – írja –, a bizalom csodákra képes. Ajánljuk fel Atyánknak Jegyesünk érdemeit, aki az égben van, hogy testvérünk, a Szűzanya fia győzelmesen visszatérjen és elrejtőzzön az anyák között, legirgalmasabb anya palástja alá.” (*Lettres á Céliné*, 8. VII. 1891.) Teréz annyira meg akarja ennek a papnak a lelkét menteni, hogy az utolsó szentáldozását is őerte ajánlja fel. Abban a tudatban hal meg, hogy Loyson atya nem tért meg, de ez nem rendítette meg hitének bizonyosságát. Loyson atya Szent Teréz halála után tizenöt évvel hal meg, nyolcvanöt éves korában. Jézus annyira szerette Terézt, hogy ezúttal már nem kellett jelet adnia neki. Jézus tudta, hogy Teréz nem szűnik meg hinni ebben a megtérésben. Amikor 1912-ben Loyson atya meghalt, nem volt mellette katolikus pap, nem volt lehetősége szentgyónásra. De tudjuk, hogy halála előtt megkapta az „Egy lélek története” kéziratát és egy „lélegzetre” olvasta el. Szent Teréz írásait féktelennek és felkavarónak értékelte. Akik mellette voltak hallották, amint nagyon nehéz haldoklása idején ezeket a szavakat ismételte: „Óh, én csendes Jézusom!” Ez az utolsó Jézus iránti szeretetaktus megengedi, hogy azt feltételezzük: Loyson atya megmenekült – hála Teréz imádságának és szenvedésének. Ő is Teréz lelki fia lett.

„Egyedül a szenvedés képes lelkeket szülni Jézusnak.” Szent Teréznek ez az állítása megmutatja, mit jelent a lelki anyaság. Anya az, aki életet ad és aki ezt az életet fenntartja. Az ember fél a szenvedéstől, pedig senki sem szabadulhat meg tőle, ahogy nem szabadulhatunk meg a mindennapok terhétől sem. De el is herdálhatjuk ezeket a szenvedéseket és nehézségeket. Egyedül azok elfogadása és Jézus keresztyével való összekapcsolása teszi lehetővé, hogy a lelki anyaság rendkívüli titkából részesedjünk. **Az ilyen anyaság a hívek királyi papságában való részesedésünk által, a mi hivatásunk. Lelkeket kell szereznünk és szülnünk Jézusnak.** Gondold meg, mennyi nehézség van az életedben! Talán nem vagy egészséges, lehetnek otthoni konfliktusaid, csökönyös gyerekek, valami lesújtó lelki nehézség. Lehetnek ezek egészen kis dolgok is, ha elfogadásra és felajánlásra találnak benned, akkor lehetővé teszik, hogy részt vegyél az Egyház lelki anyaságában, hogy lelkeket szülj általuk Krisztusnak. **Nincs semmi, ami ennél fontosabb lenne.** Megteheti ugyanezt az apostolkodás szóval és imádsággal, de a szenvedés a leghatásosabb eszköz, sőt a szenvedés az apostolkodásnak is a leghatásosabb formája, mert ott valósul meg leginkább az ember kiüresítése (szegény eszköz), ebben van a legkevesebb belőlünk, s a legtöbb Krisztusból. **A szenvedésben feszül ki leginkább a keresztt.**

5. II. János Pál tanúságtétele

1985. május 25-én Rómában II. János Pál pápa a Szent Péter téren bíborosi kalapot helyezett Andrzej Maria Deskur fejére. Megrázó és megdöbbenést kiváltó rendkívüli konzisztórium volt ez. Miért nevez ki a pápa bíborosnak egy béna embert? Hiszen a bíborosi méltóság nem cím, vagy elismerés a püspöki munkáért. A bíborosok a pápa legközvetlenebb tanácsadói és munkatársai, nagyon fontos szerepük van az Egyházban. Mire való az, hogy egy embert, aki szenvedése következtében már nem alkalmas a munkára, bíborosnak neveznek ki? A titkot a konzisztórium napjának estéjén II. János Pál diszkrétan kifejtette a lengyel zarándokokhoz intézett beszédében, amikor Deskur kardinálisról azt mondta: „Különösen kötődöm hozzá, ez a kapcsolat még egyetemi éveimre nyúlik vissza, majd később folytatódott a szemináriumi éveim alatt, papi szolgálatom idején, számos római találkozásom során, de különösen az utolsó, a konklávé előtti találkozásunk által. Akkor

érintette meg az Isteni Gondviselés ezzel a súlyos rokkantsággal Deskur püspököt, melyet a mai napig magán visel. A mai napon kinevezett püspökök közül ő volt az egyetlen rokkant, akit betegsége tolokocsihoz köt, aki ezt a kollégiumot rendkívüli jeggyel, a szenvedés jegyével gazdagítja, mely az áldozat stigmája. Nem ismerjük Isten útjait, s nem ismerjük Isten titkait sem, de nekem személy szerint nehéz ellenállnom annak a meggyőződésnek, hogy ennek az érseknek – aki ma már Andrzej bíboros – áldozata kapcsolatban volt az 1978. október közepén lezajlott konklávéval.” A Szentatya Andrzej Deskur bíboros szenvedésében látja mintegy az árát annak, hogy Ő, Wojtyla bíboros Krisztus helyettesévé válhatott. Tudjuk egyébként, hogy a pápaválasztás után az új pápa első útja azonnal a Gemelli klinikára vezetett, ahol lebénulva, betegen feküdt Andrzej Maria Deskur, akinek a pápa – saját meggyőződése szerint – sokat köszönhet, akinek a legjobb rész jutott, az, hogy szenvedésével segítse őt. Ez a rész nehéz, de egyben a leghatékonyabb, amint minden szegény eszköz. Az a tény, hogy Andrzej Maria Deskur bíborosi méltóságot kapott, mintegy közvetve, II. János Pál által rámutat a szegény eszközök értékére.

Deskur bíboros előzőleg a Pápai Tömegkommunikációs Bizottság elnöke volt. Tehát az Egyházban a gazdag eszközök terjesztésével, működtetésével foglalkozott, és ezen a területen nagyon sokat tett. Nagyban hozzájárult azoknak az egyházi dokumentumoknak az előkészítéséhez, melyek a katolikus tájékoztatási eszközök működési irányát meghatározták. A pápa azonban ezeket az érdemeit – azt, milyen sokat tett a tájékoztatási eszközök fejlődéséért – szinte meg sem említi. Ez azt a benyomást kelti, mintha ily módon a szegény eszközök értékét akarná hangsúlyozni, azt, hogy általa a bíborosi kollégiumba a szenvedés, mint jel került be.

Andrzej Maria Deskur június elsején délután foglalta el ünnepélyesen a bíborosi titulushoz járó templomát a Palatínuszon, a San Cesareo templomot. Ugyanazt, amelyet 1967-ben Karol Wojtyla kapott bíborosi címéhez. A bíboros ülve, a szenvedés magasztosságában mutatta be szentmiséjét. A bíborosi trón helyett tolokocsi állt az alacsony oltár mellett. A betegségtől megbénult keze nehezen tudta megtartani a pásztorbotot. Sajátos paradoxon, hogy a gazdag eszközökkel foglalkozó pápai tanács vezetője a szegény eszközök bélyegével lett megjelölve.

A szegény eszközök doktrínájának összefüggésében kell értelmeznünk II. János Pál azon szavait is, melyekkel a saját élete ellen elkövetett merényletről szól. Az eseményt különös kegyelemnek nevezi. 1981. október 14-én a Szent Péter téren a zarándokok ezreihez intézte a nyilvános audiencián ezeket a sokatmondó szavakat: „Isten megengedte nekem az elmúlt hónapokban, hogy megtapasztaljam a szenvedést. Megengedte az életveszély megtapasztalását. Megengedte ugyanakkor világosan és mélyen megértenem, hogy ez az Ő rendkívüli kegyelme, nekem, mint egyes embernek. Ugyanakkor tekintettel a szolgálatra, melyet mint Szent Péter örököse töltök be, kegyelem ez az Egyház részére is. Krisztus megadta nekem azt a kegyelmet, hogy szenvedéssel és a saját életem, s egészségem veszélyeztetése közepette tegyek tanúságot az Ő szeretetéről. Ezt rendkívüli kegyelemnek tartom, melyért különleges köszönetemet fejezem ki a Szentléleknek és a Szűzanyának.”

Vajon a szegény eszközök, s a szenvedés nélkül – mellyel II. János Pál élete meg van jelölve – vezethetné-e ilyen eredményesen az Egyházat, magával ragadhatná-e így a tömegeket? A pápa a merénylet drámai napjához 1981. november 4-én, névnapján még egyszer visszatér: „A május 13-i események hatására sok mindent át kellett gondolnom. Ez az esemény rákényszerített, hogy ezt az emberi és keresztény életemet még inkább az Evangélium fényében lássam, azon magról szóló igéknek a fényében, melynek el kell halnia, hogy termést hozhasson.”

3. rész: A hit megvalósulása

A hitnek egész életünket át kell járnia. Ha ez megtörténik, akkor általa a hívő egész emberségében, és hétköznapijainak legapróbb részleteiben is kapcsolatba lép Istennel. A hit legteljesebben a szentségekben aktualizálódik, különösen a beavató szentségekben, melyekben a hit segítségével felismerhetjük Krisztus megváltó tevékenységét és befogadhatjuk azt. Az első beavató szentség a **kereszttség**. Benne kapjuk meg a természetfeletti étellel együtt a hit ajándékát is. A kereszttség azáltal, hogy Krisztusba oltja, alapjában átalakítja – Istennek szenteli (konszekrálja) az emberi személyt és mintegy meghív az életszentségre. A **bérmálás**, mint a keresztény beavatás következő szentsége, növeli a hit dinamizmusát, a megbérmáltat a Szentlélek különleges erejével ajándékozta meg és egyúttal kötelezi a hit terjesztésére és védelmére. **Az Eucharishtiában** pedig, a harmadik beavató szentségben, mely a hit csúcspontjának szentsége, különösen egyesülhetünk a megfeszített és feltámadt Krisztussal. Hitéletünk csúcspontja ez, a részesülünk Krisztus megváltó áldozatában, mely által Krisztus áldozatával egyesülünk, és így adjuk át magunkat az Atyának. Az Eucharisztia, melyben közösen mutatjuk be áldozatunkat és egyesülünk Krisztussal, megteremti és élteni a hitegységet.

A hit különösen az imádságban aktualizálódik, amely lényege szerint nem más, mint a hitből fakadó és táplálkozó párbeszéd az Atyaisten és az ember között Jézus Krisztus által a Szentlélekben. A hit megnyilvánulása az Istennel folytatott párbeszéd másik formája is, **Isten Igéjének hallgatása**, amely által az ember szabadon rábizza magát az előtte megnyilatkozó Istenre, alárendeli értelmét és akaratát a hitből fakadó engedelmségben. Elengedhetetlen továbbá, hogy a hit megnyilvánuljon a **szerelem** cselekedeteiben, melyek nélkül halott maradna. A hit, mint állandó, folyamatos megtérés szüntelen megnyílast jelent Isten szeretete felé, jelenti e szeretet befogadását, hogy vele másokat megajándékozhatunk.

I. fejezet: A kereszttség szentsége

A kereszttség éppúgy, mint a többi szentség, a hit megnyilvánulásának legmagasabb szintjén áll. A hit megnyilatkozásai folyamatának kezdete és kiindulása, a „Krisztusban való élet teljességének első megnyilvánulása.” (UR 22.) A zsinati gondolat értelmében tehát a kereszttség a hit szentsége, éppúgy mint a többi szentség, hiszen minden szentség feltételezi és kifejezi, ugyanakkor növeli is a hitet. A hit megelőzi a kereszttséget, elvezet hozzá és lehetővé teszi annak felvételét.

A kereszttségben meghalunk a bűn számára. Ez tényleges halált jelent, amely megöli mindazt, ami rossz volt az emberben, ami megváltásra várt benne, **hogy újjászülethessen, mint Isten gyermeke, aki új teremtményként arra kap meghívást, hogy Isten természetében részesedve szentté váljon.** A kereszttség által Istennek szentelt (konszekrált) embernek Isten igazi tisztelőjévé és fogadott gyermekévé kell válnia. A zsinat a kereszttségről szólva az emberi értelmet és képzelőerőt meghaladó igazságokat tár elénk. Szól a megfeszített és megdicsőült Krisztusba való beoltásunkról, Krisztushoz történő hasonulásunkról. Továbbá arról, hogy a kereszttség által az ember megkapja a hit ajándékát, és ettől kezdve részesedik Krisztus királyi papságában, vagyis részese lesz az Ő papi, prófétai és királyi hivatásának és – bár még nem teljes mértékben – az Ő Misztikus Testének tagjává válik.

1. Krisztus halálával és feltámadásával való egyesülés

A keresztség hitünk gyengesége miatt a mai napig fel nem ismert szentség a keresztyének számára. Mély hitre van ugyanis szükség ahhoz, hogy megértsük Szent Pál szavait: „Hiszen meghaltatok, és életetek Krisztussal el van rejtve Istenben” (Kol 3,3). A páli „meghaltatok” kifejezés itt ugyanarra a tartalomra utal, amely az apostolnak a Rómaiakhoz írt levelében a Krisztus életében részesítő keresztség jelentősége kapcsán is elhangzik. „Vagy nem tudjátok, hogy mindnyájan, akik megkeresztelkedtünk Krisztus Jézusra, az ő halálára keresztelkedtünk meg?” (Róm 6,3). Az Ő halála teszi lehetővé számunkra, hogy a keresztség által új életet kezdjünk. Az Egyháznak ez az első szentsége az, amelynek hatására megkezdődik bennünk az Istenben való rejtett élet Krisztussal. **A keresztség a hit forrása.** Belőle ered természetfeletti életünk, amely a hit, a remény és a szeretet élete.

Ettől kezdve eltemetkezünk Krisztussal a bűn, az erkölcsi rossz és mindaz elől, ami nem Krisztus. Halálunk valódi halál, mivel el kell szakadnunk minden evilági kötődésünktől, minden értéktől, ami nem Isten; azért, hogy átléphessünk az új életbe, melyet Krisztus feltámadása nyitott meg előttünk.

A kettős születés motívumát minden vallási rendszerben megtaláljuk. Az embernek nemcsak fizikailag, de lelkiileg is meg kell születnie. A lelki értelemben vett születés egyfajta beavatás. Néhány, a keresztyénségen kívüli vallásban ez a beavatás a halál és az újjászületés szimbólumainak különösen drámai megelevenítésével játszódik le. A külső formák drámaisága érdekében általában olyan szimbólumokat használnak, melyek különösképpen kiemelik a halál félelmetességét és az új élet szépségét. E dramatizált formák sokszor tehát megrázó szimbólumokra és képekre épülnek; pl. a beavatásra várókat a földbe temetik, lángok között vetik át, jelképesen felfaladják valamilyen mitikus szörnyel, vagy egyenesen emberi holttestek közé temetik. Ezáltal egy bizonyos pszichikai megrázkódtatást és sokkot akarnak előidézni, amely mélyen megrendíti az emberi képzeletet. A keresztyénségen kívüli vallásokban ugyanis a beavatás egyedül a képzeletre épít, mivel csak erre terjed ki hatása.

A keresztyénségben az analóg módon értelmezett beavatás – ami nem más, mint újjászületés a természetfeletti életre – három szentség által valósul meg: a keresztség, a bérmálás és az Eucharisztia által. E szentségek szimbólumai és szentségi jelei a hithez szólnak, és nem az emberi képzelethez. A képzeletre hatni a szentségek esetében egyébként is céltalan, elégtelen lenne, mivel az, amire a szentségi jelek utalnak, meghalad minden emberi értelmet és elképzelést.

A keresztség révén az emberi természet mintegy beoltódik egy új, természetfeletti életbe. Eddigi életébe egy új életet. Ha egy tudósnak sikerülne végrehajtani az állati élet beoltását, átültetését valamibe, ami azelőtt csak vegetatív élettel bírt, pl. valamely növénybe, a világ ezt a legnagyobb csodálattal fogadná. Egy ilyen kísérlet tanúit valóságos sokkhatás érné, amikor látnák, hogyan kezd a növény látni, hallani, érezni, a hangokra reagálni. Bizonyára az emberi géniusz legnagyobb csodájának kiáltanák ki az esetet. Abban a „beoltásban” viszont, amely a keresztség szentségében létrejön, elképzelhetetlenül nagyobb dolog történik, mint az élet új formájának ilyen képzeletbeli átültetésében.

Ha a szentségi jeleket nézzük, azt a kis vizet, amit a csecsemő vagy a felnőtt katekumen fejére öntenek, a fej krizmával való megérintését, a gyertya és a fehér ruha átnyújtását, mindenképp azt kell mondanunk, hogy ezek a jelek nem képesek feltárni azt a valóságot, ami itt végbemegy. Ezt az ember hit nélkül nem tudja megérteni, sem felfogni. **Csak az élő hit teszi lehetővé számunkra, hogy a keresztségben felfedezzük Krisztus megváltói működését és befogadjuk azt.**

A keresztség eredményeként részesülünk az életnek abban a teljesen új dimenziójában, melyet feltámadása által Krisztus nyitott meg az emberiség történetében. Az életnek ez az új dimenziója megszabadít bennünket a bűn örökségéből „fogságából” és megszentel az

igazságban. **Feltárja előttünk hivatásunkat, mely arra szól, hogy Istennel egyesüljünk és Krisztussal együtt Benne éljünk.** Ez az új dimenzió minden emberi hivatás kezdetét magába foglalja. Végső soron ugyanis akár a papi, szerzetesi, akár az apai, anyai hivatást nézzük, mindegyik a keresztség szentségének teljes megvalósítására irányul.

Krisztusban bekövetkező halálunk folyamata, mely keresztségünkben vette kezdetét, az Ő feltámadásának gyümölcseiben részesít bennünket, ahhoz a maghoz hasonlóan, amely a földbe hullva elhal, majd új életet terem. **A keresztség hatására az emberi személyben egy alapvető konszekráltság jön létre, mely Isten tulajdonává szenteli őt.** Ez a megszentelődés a Krisztusi Megváltás kegyelmei által jöhet létre, ugyanakkor függ attól is, hogy mi lesz a mi válaszunk ezekre a kegyelmekre.

A keresztség szentségének kegyelmeihez újra és újra vissza kell térnünk, azért, hogy e különleges Kegyelemekhez való hűségünk által elérhessük és fenntarthassuk valamilyen szinten lelkünknek azt a tisztaságát, melyet a keresztség pillanatában kaptunk. A keresztségben ugyanis Krisztus halálában és feltámadásában elmerülve a tisztaság egy olyan állapotát nyerjük el, melyet később gyakran eltékozunk. A keresztség kegyelmeit örökre kapjuk ugyan, mi mégis legtöbbször elherdáljuk azokat, amikor engedünk a rossznak. Ha mégis a szentség felé akarunk haladni, a tisztulás meghatározott szakaszain át újra és újra elérhetjük ezt a különleges állapotot, melyet esetleg elveszítettünk azáltal, hogy hűtlenek lettünk a keresztség kegyelmeihez. A szentségre vezető utunk tulajdonképpen nem más, mint folytonos közeledés lelkünknek ahhoz az állapotához, melyet keresztesítésünk pillanatában elnyertünk.

A belső életben való előrehaladásunk alapja, hogy egyre intenzívebben kívánjuk megvalósítani a keresztségben kapott kegyelmeket, melyek a nyolc boldogság lelkülete szerinti élet által Krisztushoz tesznek hasonlóvá bennünket. „Mert aki meg akarja menteni életét, elveszíti azt, aki pedig elveszíti életét énértem, megtalálja azt” – mondja Krisztus. (Mt 16,25). Életünknek ez az elvesztése már a keresztségben megkezdődik és egész életünkben jelen kell lennie. El kell vesztítenünk az életünket Krisztusért, arra törekedve, hogy minél tökéletesebben kövessük Őt a mi konkrét életutunkon, összhangban az Ő akaratával, rólunk alkotott terveivel. Krisztussal együtt el kell „temetkeznünk”, tehát át kell mennünk saját halálunkon. Ezért amennyiben nem haltunk még meg mindannak, ami elválaszt bennünket Istentől, annyiban nem valósulhat meg „Krisztussal való elrejtőzésünk Istenben”, vagyis az életszentségünk. Életünknek Krisztusért való elvesztésében valósítjuk meg hivatásunkat, amely végső soron arra szól, hogy megtaláljuk magunkat Benne, aki az „... istenség egész teljessége...” (Kol 2,9).

A keresztségben elnyert „hit ajándékának” (*Gravissimum educationis*, n. 2.) Krisztushoz tartozásunk szüntelen növekedéséhez kell vezetnie bennünket. A keresztség nem csupán úgy áll előttünk, mint valami befejezett esemény, hanem mint olyan valami, ami egyúttal egy bizonyos feladat és cél is számunkra, cél, amely teljesen csak Krisztussal való egyesülésünkben valósul meg, amikor majd Szt. Pállal együtt elmondhatjuk: „élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal 2,20).

2. Kapcsolódás Krisztus Testéhez

A keresztség tényleges megváltást hozó gyümölcse abból adódik, hogy **a megkeresztelt általa az Egyház közösségébe épül be.** A kereszteségből fakadó hit eredménye, hogy kilépünk saját „énünk” elkülönültségéből és közösségre lépünk Jézussal, valamint mindazokkal, akik az Ő Misztikus Testéhez tartoznak. Így válik az Egyház hited helyévé. A te hited az Egyház hitének része, melyen kívül nem lenne esélye a növekedésre.

A zsinati kijelentések értelmében Krisztus Misztikus Teste a keresztesység beavató szentségei által épül. A Kereszteség által leszünk annak tagjai, majd a bérmálás és az

Eucharisztia erősíti kapcsolatunkat. Az azonban, hogy Jézus Misztikus Testéhez való tartozásunkat érzékeljük, és éljük is, lehetetlen az élő hit nélkül.

A keresztséghez járuló testvért körülvevő emberek sokszor olyanok, mint a vakok; néznek, de nem látnak, és nem értenek. Mivel nincsenek tudatában annak, milyen rendkívüli és felfoghatatlan esemény tanúi, arra figyelnek, hogyan viselkedik a gyermek, sír-e, vagy nyugodt. Ha hitük lenne, valóságos sokkot élnék át, mert megértenék, milyen óriási dolog történik abban a pillanatban, amikor a kereszstelendő fejére folyik a víz és elhangzanak a szavak: „Én megkeresztellek téged az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében”. Csak az élő hit teszi lehetővé, hogy az igen egyszerű szentségi jelekben felvillanjon előttünk az a titokzatos valóság, ami ebben a pillanatban realizálódik. A hit hiánya viszont oda vezethet, hogy az ember a keresztség szentségének már csak valami mágikus hatást tulajdonít, vagy egyszerűen egy külsődleges egyházi cselekedetként fogja fel azt.

Saját, személyes hitedet, melynek forrása a keresztség, nem építheted és mélyítheted egyedül a Jézussal folytatott személyes párbeszéded által, mert **a hitnek közösségi jellege van**, és csak ebben a dimenzióban születhet meg és fejlődhet. A keresztség szentsége ezért az egész egyházközösség számára nagyon fontos esemény. A hívők legközelebbi közösségének imáival, és a hit magatartásával kell kísélnie az Egyház első szentségében részesülő embert. E szentségben ugyanis Isten nemcsak az újonnan megkereszteltet ajándékozza meg különleges kegyelmeivel, hanem az őt befogadó közösséget is, amely egy új, megszentelt taggal bővül. Fontos tehát, hogy Istennek ezt a hatalmas ajándékát mindannyian mély hittel és hálával fogadjuk.

A keresztség szentsége által belépsz a szentek közösségébe. Krisztus kegyelme, mint hatalmas folyam járja át Misztikus Testének valamennyi tagját. Mindannyiunkban ugyanaz a Szentlélek működik. Az Ő kegyelmeit egyikünk sem csak a maga számára kapja, hanem a többiekért is; ezeket a kegyelmeket szavával, gondolatával és szeretetének cselekedeteivel terjesztenie kell. A kegyelemben való növekedésünk, Istenhez való nagyobb hűségünk erősíti másokra gyakorolt hatásunkat, kisugárzásunkat – nemcsak kimondott, vagy leírt szavaink, jó példánk által, de közvetlen tetteinktől és fizikai távolságunktól függetlenül is. Mások imája a tiéd is – mondja R. Guardini – csakúgy, mint tevékenységük, lelki növekedésük, szívük tisztasága is. Elgondolkodtál már valaha is a szenvedés közösségén, azon, hogy az egyesek szenvedéséből fakadó kegyelmek hatással vannak másokra? **Ha Krisztus szenvedésével egyesülve felajánlod Istennek fájdalmas megpróbáltatásaidat másokért, akkor azok élő, áldásos, megváltó erővé válnak számukra.** Minden akadályt és távolságot felülmúlva segítséget vihetsz oda, ahol semmi más nem segíthet. (vö.: R. Guardini: Il senso della Chiesa).

Senki nem magányos sziget. Krisztus Misztikus Testeként olyan közösséget alkotunk, mely leginkább a közlekedő edények rendszerével illusztrálható. Minden jó, csakúgy, mint minden rossz tettednek közösségi hatása van, mindezek a természetfeletti erőterben sajátos alulról jövő jó, vagy rossz nyomásként hatnak másokra. A hit fényében vizsgálva az ima a közlekedő edények mintájára közelíthető meg leginkább. Mint ilyen, az ima soha nem magányos aktus. Misztikus szervezetének tagjaként hitből fakadó imáddal, vagy annak elhanyagolásával te is gazdagabbá vagy szegényebbé teszed Egyházadat. Ebben nyilvánul meg az ima egyetemes volta, és ez határozza meg az Egyház, a többi ember iránti felelősségedet. Nem az elhadart, ledarált imákról van itt szó természetesen, hanem a valódi imáról, amely a hit megvalósulásának egyik formája, és amely elér Istenhez. Ahhoz, hogy másokra hatást gyakoroljon, nem kell, hogy imád kifejezetten közbenjáró ima legyen. Ha benned nő a hit, a remény és a szeretet, s ezzel együtt fejlődik imaéleted, ez elegendő ahhoz, hogy az Egyház, mások, Jézusnak egész Misztikus Teste megérezze a te növekedésed jótékony, megváltó hatását.

Krisztus így értelmezett Titokzatos Testének keretein belül különböző közelségű és mélységű kölcsönhatások érvényesülnek. **A közlekedő edények** konkrét fizikai képe közelebb hozhatja e kölcsönhatások titkát. Ilyen rendszert képez pl. a család, mint családgyház. Isten, ha egy meghatározott embercsoportra akar hatást gyakorolni, általában különösképpen egyiküket használja, hogy rajta keresztül árasztassa kegyelmét a többiekre. Tételezzük fel, hogy egy adott rendszerben, mint pl. egy négytagú családban, három ember elzárkózik a kegyelmi élet elől. Olyanok ők, mint a szorosan bedugaszolt kémcsövek. Ha azonban egyikük megpróbál Istenhez térni, e hozzá legközelebb álló személyek számára a kegyelem csatornájává válik. Két lehetősége van, hogy hasson rájuk. Továbbra is a fizikai példánál maradva, megpróbálhatja a zárat felülről kihúzni, ahogy a dugót húzzák ki a dugóhúzó segítségével. Ha azonban a zár az emberi személyiség élő szövetét képezi, az ilyen felülről jövő kiszakítása mindig szenvedéssel, fájdalmas és bizonyos mértékig romboló sérüléssel fog járni, emellett korlátozza a személy szabadságát. Az Úr nem ezt akarja, Ő az embernek a **szabad** döntésén alapuló választásait szereti, amelyek a teljesebb hitre és szeretetre törekszenek. Az Úr az ilyen zárat, dugókat alulról akarja kitolni azáltal, hogy a kegyelmi nyomást növeli a te kémcsövedben. Mielőtt másokat kezdesz megtéríteni, igyekezz először te magad megtérni. Ami fontos, az a hited, a Krisztushoz való kötődésed mértéke. „Nem az a fontos, mit teszel – mondta II. János Pál –, az a fontos, ki vagy”. **Minél több lesz benned a jó, annál hűségesebb leszel a kegyelemhez, annál eredményesebb lesz másokra gyakorolt hatásod.**

Ha tehát a feleség meg akarja téríteni a férjét, aki pl. iszik, magán kell kezdenie. Először neki kell megtérnie. Csak ahogy benne növekedni kezd a kegyelem, ahogy elmélyül megtérése, úgy eredményezheti ez a benne növekvő alulról jövő erő házastársa megtérését. A világ megreformálását, mások megváltoztatását önmagunktól kell kezdenünk. Benned kell oly mértékben növekednie Krisztus életének, hogy az általad befogadott kegyelem és jóság mások megtéréséhez vezessenek. Megtörténhet azonban, hogy a mások megtérítésére irányuló fáradozás így is állandóan eredménytelen marad, hogy mind erősebb „nyomásra” lesz szükség a te „kémcsövedben”. Isten mindig intenzívebb belső életet, sőt teljes önátadást, radikális szentségre való törekvést is kívánhat tőled. Ilyen következményekkel jár az a nem mindennapi tény, hogy a keresztség által a Teljes Krisztusnak, az Ő Misztikus Testének tagja lettél.

G. K. Chesterton írja, hogy az Egyház története során a kereszténység legalább ötször élte át saját látszólagos pusztulását (ld. *The everlasting man*, 250-254). Az Egyház haldoklásának e drámai korszakai közül az egyik Assisi Szent Ferenc kora volt. A XII. sz. Egyházáról valóban komor képet festenek többek között III. Ince pápa bullái, melyekben a legbotrányosabb visszaéléseket ítéli el a Szentatya: az uzsorát, a megvesztegethetőséget, a mértéktelenséget, az iszákosságot, a bujaságot. A hagyományok óriási mértékű összeomlásával egy időben Európa szerte számtalan fanatikus és agresszív eretnekmozgalom ütötte fel a fejét, köztük az albigensek és a valdiak mozgalma, melyek csaknem elpusztították a kereszténységet. Az Egyház számára nagy csapást jelentettek azok a vándorprédikátorok is, akik szüntelenül kritizálták a hatalmaskodó egyháziakat, az evangéliumi szegénységet állítva szembe velük.

Ferenc soha, senkit nem kritizált. Ő ugyanis úgy tartotta, ha a dolgok nem jól mennek körülötte, akkor először is neki magának kell megtérnie, nem másoknak. Ha ennyire elhatalmasodott a fényűzés és az erkölcstelenség, akkor neki kell radikálisan szegény és tiszta életet élnie, mivel ő a hibás mindebben. A szentek abban különböznek az eretnekektől, hogy utóbbiak mindig másokat akarnak megtéríteni, **míg a szentek minden kritika élet önmagukkal fordítják szembe – önmaguk igyekeznek a megtérés útjára lépni, hogy a világ jobba váljon.**

Minél több romlottságot és botrányt fedezett fel Ferenc maga körül, annál jobban akart hasonlítani a tiszta, alázatos és szegény Krisztushoz. Ő, Ferenc az – gondolta –, aki miatt a világ ilyen rossz, épp ezért neki, Ferencnek kell radikálisan megváltoznia; és a történelem igazolta őt. Hiszen amikor Ferenc megtért, amikor olyan „áttetszővé” vált, hogy Krisztus arca tökéletesen tükröződhetett benne, Európa egyszerre kezdett talpra állni bukásából. Teljesült III. Ince álma, amelyben azt látta, hogy egy Ferenchez hasonló alak tartotta meg a düledező Lateráni Bazilika falait, és mentette meg azt a pusztulástól. A Lateráni Bazilikát „minden templom anyjának és fejének” nevezik, így az egész Egyházat jelképezi.

Ferenc szentségének erejével mentette ki Egyházát Krisztus a hit „halálából”. Az Ő szentsége nem annyira azáltal gazdagította a világot, hogy az megismerhetett egy embert, aki az Evangélium szellemét hősies és különös módon élte meg, inkább a közlekedő edények törvényszerűsége alapján – az Ő szentsége ugyanis olyan emberekre is hatást gyakorolt, akikkel maga soha nem is találkozott. A hit fényének segítségével felismerheted, hogy a keresztség által Krisztus Testének tagja vagy, hogy mint egy közlekedő edény rendszer tagja, kapcsolódsz ehhez a Testhez, amelynek oly nagy szüksége van megtérésekre és szentekre, a te megtérésekre, a te szentségekre. A hit fényének segítségével felismerheted azt is, hogy mások megreformálását mindig önmagunkon kell kezdenünk

Minden jó, amit teszel, hatással van másokra, **a te hűséged erőt ad azoknak, akiket szeretsz.** Amikor a szentáldozáshoz járulsz, nemcsak magad erősödsz meg, de táplálsz házastársadat, gyermekeidet, testvéreidet, barátaidat, egyházközösségedet, az egész Egyházat és a világot is. Kezdd hát magaddal, azzal, hogy megnyílsz Krisztus előtt. Isten azt akarja, hogy megszentelődj és a te életszentségeden át szentté váljon környezeted, a hozzád közelállók, Egyházad és az egész világ.

3. A hívek papsága

A hívek egyetemes papsága, melyet a keresztségben nyerünk el, legteljesebben az Eucharisztikus áldozatban nyilvánul meg. A szentmiseáldozatot bemutató pap nemcsak Krisztust, mint Főpapot képviseli, hanem a híveket is, akik vele együtt, az ő közvetítése által mutatják be Krisztus áldozatát, önmagukat is felajánlva Istennek. A II. Vatikáni Zsinat tanítása szerint a keresztség következtében a hívek részesülnek Krisztus papságában, hogy lelki áldozatot mutassanak be, önmagukat ajánlva fel áldozatul. „A megkereszteltek ugyanis az újjászületés és a Szentlélek kenete által felszentelt lelki házzá és szent papsággá lesznek, hogy a keresztes ember minden cselekedetében megvalósuló – lelki áldozatot mutassanak be” (LG 10). A szentmisében a megkeresztelt különleges módon hasonul Krisztushoz, amennyiben nemcsak részt vesz az áldozatbemutatásban, de maga is áldozati adományává válik.

A hívek egyetemes papsága összefügg azzal az általános hivatásunkkal, melynek lényege, hogy adjunk át mindent Istennek, vagyis a szentségre szóló hivatással. A te Szentmiseáldozatod, melyet a hívek egyetemes papságából részesülve bemutatsz, akkor lesz gyümölcsöző, ha valóban a végsőig átadod magadat Krisztusnak, Őrajta keresztül pedig tökéletesen átadod magad az Atyának; amikor semmit sem akarsz megtartani magadnak, és elfogadod, hogy olyan kifosztott légy, mint Krisztus. **Isten, aki féltékeny a szeretetedre, ilyen teljes adományt kíván.** Az egyetemes papságnak arra kell elvezetnie, hogy még jobban beoltódj Krisztusba. Krisztushoz hasonlóan neked is az Atyának szentelt tökéletes áldozattá kell válnod, aki semmit sem tart meg magának, mert Ő is csak akkor adhatja teljesen neked magát és tölthet el önmagával.

Krisztus benned növekvő jelenlétét tovább kell adnod másoknak. A keresztség által kapott hivatásod (*contemplata aliis tradere*), hogy átadd másoknak, amit megélsz. A keresztség következtében ugyanis Krisztus prófétai küldetésének is részesévé válsz. **Hivatást**

kapsz tehát arra, hogy apostoli és evangelizáló tevékenységet végezz. Szent Péter a hívek papságát az apostolkodás és evangelizáció kötelességével hozza összefüggésbe: „Királyi papság” vagytok, hogy annak dicsőségét hirdessétek, aki a sötétségből meghívott benneteket csodálatos világosságára (vö. 1Pét 2,9).

A Szentatya 1979. jan. 29-én elhangzott mexikói szentbeszédében a következőket mondta: „A keresztség és bérmálás szentségének értelmében minden hívőnek kötelessége nyilvánosan megvallania hitét, melyet Istentől kapott az Anyaszentegyház által. Kötelesek a hitet terjeszteni és védeni, mint Krisztus igaz tanúi, mivel meghívást kaptak az evangelizálásra – mely Isten népe minden tagjának alapvető kötelessége”. Ne felejtsetek azonban, hogy apostoli tevékenység eredményességének forrása csak a mély lelki élet lehet, az ima és a Krisztusnak, mint Főpapnak való teljes önátadás Mária mintájára, akinek életében a szüzesség és a tökéletes Istenre hagyatkozás lett különleges lelki anyaságának forrása. A keresztség, amely a hitben újjászül, téged is hív erre az anyaságra.

II. fejezet: A bérmálás

A bérmálás szentsége szoros kapcsolatban áll a keresztséggel és az Eucharisziával, mivel ezekhez hasonlóan az úgynevezett kereszteni beavatás szentségei közé tartozik. Ha a keresztség által a megkeresztelt mintegy az Egyház tagjává válik, a bérmálás még szorosabban és tökéletesebben beépíti őt Krisztus Misztikus Testébe. A bérmálás szentsége megerősíti a keresztségben elnyert kegyelmek működését, és megajándékozik a Szentlélek különleges erejével, egyúttal kötelezve a megbérmáltakat a Krisztusról való tanúságtételre, a hit terjesztésére és védelmére. (vö.: *Lumen gentium n. 11.*) A bérmálás a keresztséggel és az Eucharisziával együtt feltételezi és elmélyíti azt a folyamatot, amelyben a hívő ember átalakul Krisztus hasonlatosságára.

A bérmálás szentsége által Pünkösöd kegyelmét – a Szentlélek teljességét – nyerjük el. Az Egyház a liturgikus szövegben ennek a szentségnek a kegyelmeit azokhoz a különleges kegyelmekhez hasonlítja, melyekben az Apostolok részesültek Pünkösöd napján. A bérmálásban ünnepélyesen „leszáll” a Szentlélek a megkereszteltre, hogy elvezesse az érettség szintjére azt, amit már végérvényesen megadott a keresztségben. Ennek a szentségnek különleges gyümölcse **az érett hit** adománya, melyet a Szentlélek **a kiüresítés kegyelmei** által ad meg nekünk.

1. A kiüresedés a teljesség feltétele

Hitünk elmélyülésének útján el kell szakadnunk saját biztonsági szisztémáinktól, mindattól, ami saját erőnk, fontosságunk, lehetőségeink érzetét keltik bennünk. Ez által a kiüresítésünk által születik bennünk hely a hitnek, mely alázatot igényel. Isten amikor megfoszt téged saját erődtől és saját lehetőségeidről, önmagához közelít téged, megláttatja veled az igazságot és megadja, hogy jobban átélj: mennyire szükséged van Őrá – és ez rendkívüli kegyelem.

Keresztes Szent János mondja, hogy **Isten a lelket akkor szereti a legjobban, amikor kiüresíti**, mert akkor juthat el az ember **a hit teljességére**. Amikor nem támaszkodhatsz semmiféle biztonsági rendszerre, Isten akkor vonzhat magához úgy, hogy csak Őrá támaszkodj – mint üdvösséged egyedüli sziklájára. **A kiüresítés kegyelme a Szentlélek rendkívüli ajándéka, aki mielőtt leszáll az emberre, előbb kiüresíti őt.** Mi gyakran nem értjük teljességében a Szentlélek működését. Ő az Erő, a Vigasztaló, Ő az Atya és a Fiú szeretete, de gyakran elfelejtjük, hogy **Ő a mi életszentségünk fő Építője is.** Tehát Ő az, aki az Istennel való egyesülés útján megvalósítja azt az egész elengedhetetlen folyamatot, mely magába foglalja mind a vonzást, mind a megtisztítás elemeit. Tehát a kiüresítésünk elemeit is.

A Szentlélek az, aki minket kiüresít, **Ő az, aki szegénnyé tesz minket.** Ő az, akiről a szentmise szekvenciájában mondjuk, hogy a szegények Atyja, tehát az, aki ajándékozik.

Vajon a Szentlélek azért ajándékozik meg minket, hogy gazdagabbá tegyen? Ennek nem lenne értelme, hiszen a lelki gazdagság az Evangéliumban átoknak számít. **Az Ő kegyelmének az a lényege, hogy kiüresít** és még szegényebbé tesz bennünket, hogy így még nyitottabbá váljunk az Ő erejére és az Ő szeretetére. Csak akkor válhat **Ő maga ajándékká számunkra**, mert leszállhat a bennünk lévő ürességbe, melyet betölthet az Ő végtelen erejével és szeretetével.

A kiüresítésnek kiváltképpen fontos formája – mely által a Szentlélek előkészít bennünket az Ő leszállására – az önmagunkról alkotott hamis kép lerombolása, a képmutatástól való megszabadítás. Szent János közvetíti Evangéliumában azt a Krisztusi ígéretet, hogy a Vigasztaló Szentlélek amikor eljön, meggyőzi a világot a bűnről. (vö. Jn 16,8). Tehát a bérmálás szentségében ránk szálló Szentléleknek egyik működési formája, hogy meggyőz bennünket bűneinkről, vagyis **megajándékozik az alázat kegyelmével.** Ez a Szentléleknek alapvető ajándéka. Ennek köszönhetően ismerjük meg, hogy kik is vagyunk igazán, győződünk meg arról, hogy kicsinyhitűek, bűnösök vagyunk.

Ha biztos vagy önmagadban, ha eddig nem fedezted fel, nem láttad meg saját bűnösségedet, ha magad is megbirkózol mindennel, akkor valójában nincs szükséged a Szentlélekre. Az önbizalom magatartása és az alázat hiánya megfosztanak attól, hogy Ő leszállhasson, mert bezárják szíved ajtaját Előtte. Ha nem érzed magad bűnösnek, akkor nincs is meg benned a vágy, hogy a Szentlélek életedet megváltsa és akkor nem is kaphatod meg a bérmálás szentségének kegyelmét. **Alázat és hit,** ezek a Szentlélek alapvető ajándékai, melyek **nyitottá tesznek bennünket, hogy ő minél inkább leszállhasson ránk, s mi, mint legnagyobb adományt befogadhassuk Őt magát.**

2. A bérmálás szentségének gyümölcsei

A szentség kegyelmei nem automatikusan működnek. A bérmálás nem törli el a jellem hibáit, nem semmisíti meg a temperamentumból adódó hiányosságokat és nem pótolja saját erőfeszítéseidet. A bérmálás felvétele után, továbbra is hitvány, félénk maradhatsz, langyos a hitben, továbbra is rabszolgája maradhatsz emberi szempontok szerinti függőségeknek. A Szentlélek erejét csupán felajánlják neked a bérmálás szentségében, hogy a hit által szabadon elfogadhasd azt. El is utasíthatod ezt a kegyelmet, vagy semmibe veheted. A Szentlélek nagyon gyöngéden közeledik az emberhez, kényszer nélkül. Ahhoz közeledik, aki a szív csendjében várja az Ő jöttét. Ő csak akkor fog eljönni, ha várni fogsz Őrá, ha minden szavára kezdesz odafigyelni és ha eltölt az a vágy, hogy Ő működjön az életedben. Csak olyan mértékben fog eljönni hozzád, amilyen mértékben megszületik szívedben az Ő jelenléte és működése utáni vágy.

Az érett hithez vezető út nem szabályosan egyenletes, s nem is halad egyenletes vonalban. Általában számos felemelkedés és elbukás jellemzi. Nem egyszer leszel kénytelen megtapasztalni saját éretlenségedet, hogy eljuss az érett hithez. Először alázatossá kell válnod, mert csak akkor növekedhet benned a hit. Az alázatban, vagyis az igazságban való növekedés teszi lehetővé, hogy egyre teljesebben megnyíljon a bérmálás kegyelmeire és általuk növekedj.

A bérmálás után azt hihetnéd, hogy a vallási életedben valami befejeződött, hogy magad mögött hagytál egy bizonyos útszakaszt, pedig mindez csak a tökéletes hithez vezető út kezdete. Ebben a szentségben szükség van a te együttműködésedre. Rendkívüli jelentőségű dolgot kezdett el az életedben; a Szentlélekkel való együttműködésed új folyamatát, Aki eljött és vár, míg az alázatban és hitben felnövekedve szíved teljesen megnyitod az Ő eljövételére.

A bérmálás szentségének felvétele előtt az Egyház feltette neked a kérdést a keresztségben tett ígéret megújítására: „Hiszel-e a Szentlélekben, Urunkban és Éltetőnkben, akiben a mai napon a bérmálás által, különleges módon részesülsz, úgy, mint Pünkösdkor az Apostolok részesültek?” (*Megjegyzés: Magyarországon a bérmálás szentségének kiszolgáltatása előtt nem teszik fel ezt a kérdést*) Ahhoz, hogy ma ismét válaszolhass erre a kérdésre, Isten előtt igazságban kell állnod. Az alázat lelkületével tekintve életedet – ami az igazságban való állhatatos kitartást jelenti – nem kellene-e megkérdőjelezned a hitedet? Milyen kicsinynek kell lennie a hitednek, ha nem élsz a keresztség és a bérmálás szentségeinek kegyelmeivel? Hiszen megkaptad a Szentlélek ajándékának teljességét, mégis mi az, ami megváltozott az életedben? Keresztelésedkor, ha gyermekként részesültél ebben a szentségben, nem voltál tudatában annak a nagy átváltozásnak, mely benned végbement, nem voltál tudatában annak, hogy az a te újjászületésed volt. A keresztségi fogadalmakat szüleid és keresztszüleid tették a nevedben. Később a bérmálásban, amikor a fogadalmakat megújítottad, vajon egészen tudatosan mondtad-e hogy Krisztust választod, hogy egészen Hozzá akarsz tartozni. Válaszodban az igazságra törekedve, tedd fel magadnak gyakran ezt a kérdést: Mit kezdtem a Szentlélek kegyelmeivel, mit tettem magával a Szentlélekkel, akit mint kimondhatatlan ajándékot megkaptam?

A szentséget felvevő személy számára a szentség érvényes lehet, de hogy gyümölcsöző-e, ez a két dolog nem ugyanazt jelenti. A szentségfelvétel lehet érvényes és ennek ellenére lehetséges, hogy a hozzá fűződő kegyelmeket az ember nem kapja meg. Ami még rosszabb, a méltatlan szentségfelvétel által bűnt követhet el. Az Eucharisziáról szólva Szent Pál figyelmeztet: „Aki tehát méltatlanul eszi a kenyeret, vagy issza az Úr kelyhét, vétkezik az Úr teste és vére ellen.” (1Kor 11,27). A szentségek csak azok számára közvetítenek kegyelmet, akik nem állnak ellen annak. A Szentléleknek szüksége van a te nyitottságodra és belső hajlandóságodra. Ő ott áll az ajtó előtt és zörget, de hívatlanul nem tér be. Tehát be is zárkozhat az Előtte, de a hit és az alázat által szélesre is tárhatod Előtte szíved ajtaját.

A bérmálás szentsége – amennyiben halálos bűn állapotában, vagy hit nélkül veszik fel – érvényes, de gyümölcstelen. De ha a helyes hozzáállás megszületik az emberben, akkor újjáéledhet. Ha nem kellő hittel vetted fel ezt a szentséget, ha nem fogtad fel az esemény rendkívüli jelentőségét, hogy e szentség által a Szentlélek száll le rád, akkor most jóvá teheted ezt a mulasztást nagyobb belső készséged által. E szentség kegyelmeinek egész életed során újjá kell éledniük, és növekedniük kell benned, mindaddig, míg el nem éred a tökéletes egyesülést Jézussal a Szentlélekben.

3. A Lélek ajándéka az Apostoloknak

Az Utolsó Vacsorán Jézus így szólt az Apostolokhoz: „Még sok mondanivalóm volna számotokra, de most még nem tudjátok elviselni. Amikor pedig eljön az igazság Lelke, ő elvezet majd titeket a teljes igazságra ...” (Jn 16,12-13). A Krisztus halálát megelőző napon még mindig nem voltak az Apostolok alkalmasak arra, hogy Krisztus teljes tanítását befogadják, mivel a Szentlélek még nem szállt le rájuk. Vajon miért nem szállt le a Szentlélek az Apostolokra mindjárt a kezdet kezdetén, amikor Jézussal találkoztak és követték Őt? Hiszen ha így történt volna, Jézus tanítását teljességében megértették volna. Így azonban a tanítványok egész idő alatt nem sokat értettek abból, amit Jézus mondott nekik. A Szentlélek mégsem szállhatott le rájuk, mert nem volt meg bennük a szükséges hozzáállás, nem voltak még kiüresítve, nem volt meg bennük a valódi alázat és a valódi hit – az a hit, mely a tehetetlenség érzése és amely Istentől vár mindent.

A hívő embernek el kell szakadnia a biztonsági rendszereitől. Nagyon világosan látható ez az Apostolok életében. A kiüresítés folyamata vagy lázadáshoz, és az Istentől való

eltávolodáshoz vezet, vagy pedig a hit dinamikussá válásához, és az Isten iránti nagyobb bizalomhoz, ráhagyatkozáshoz. A gazdag ifjú, aki oly nagy lelkesedéssel kérdezte Jézust, mit kell tennie, hogy elnyerje az örök életet, végül megtagadja az Úr követését. Nem akart mindent elhagyni, nem akarta a kiüresítést. Ezért mondja rá gondolva Jézus, hogy „Könnyebb a tevének átmenni a tű fökán, mint a gazdagnak bemenni az Isten országába.” (Mk 10,25). Majd ezek után Szent Márk elbeszéli az Apostolok megdöbbenését és Péter reakcióját: Uram és mi lesz velünk, akik „... mindent elhagytunk és követtünk téged!” (Mk 10,28).

Péter lelkében bizonyos felsőbbrendűségi érzés és elégedettség születhetett: Íme ez nem követte az Urat, míg mi valóban mindent elhagytunk Érte. És ezt nem lehet megcáfolni. Péter valóban elhagyta a családját, otthagyta a mesterségét. Hasonlóan János és Jakab is. Tudjuk róluk az Evangéliumból, hogy otthagyták apjukat, Zebedeust, akinek valószínűleg valamilyen halászati vállalkozása volt, mivel felfogadott munkásai voltak. Valószínűleg gazdag ember lehetett. János és Jakab is elhagyták a családjukat, mesterségüket, biztonságukat, mindent elhagytak azért, hogy Jézust kövessék. De amint ez rendszerint lenni szokott, az ember kész egy adott pillanatban mindent odaadni az Úrnak, de azután kész mindent újra kisajátítani is.

Az Apostolok, mint például János és Jakab, akik mindent elhagytak Jézusért, később oly magabiztosakká váltak. Határozott elképzelésük volt Izrael evilági királyságáról és szerettek volna karriert csinálni abban. Mi több, féltékenynek látszanak Péterre, amiért őt az Úr megkülönböztette. Édesanyjuk valószínűleg nem a tudtuk nélkül kéri, hogy ők üljenek majd Krisztus trónjának jobb és bal oldalán. Tehát el lehet hagyni mindent, hogy azután az ember mindent újra kisajátítson. Hiszen legalábbis vágyaikban az Apostolok kisajátították maguknak Jézus királyságában az első helyeket. Lélekben már igazi farizeusok ők, annak ellenére, hogy elnevezésük és formális hovatartozásuk szerint nem azok. Farizeusi magatartásuk nagyon nyíltan megmutatkozik abban az esetben is, amikor Jeruzsálem felé haladva Jézus egy bizonyos szamaritánus városkán akart áthaladni, de annak lakosai nem fogadták be Őt, a zsidók iránti ellenszenvük miatt. És ekkor Jakab és János „mennydörgés fiai” így szóltak: „Uram! akarod-e, hogy kérjük, szálljon le tűz az égből, és eméssze meg őket?” (Lk 9,54). Ez már igazi farizeusi vonás, ők – a jobbak –, a rosszabbak megbüntetését kívánják.

Az ember elhagyhat mindent és követheti az Urat, de ha ezáltal nagyobbak, jobbnak érzi magát, ez azt jelenti, hogy beengedte a farizeusi mérget a lelkébe. Így volt ez az Apostolokkal is. Ugyanakkor látjuk, hogy amíg ilyen erős bennük a farizeusi lelkület, amíg annyi mindent kisajátítanak, addig a Szentlélek nem tud leszállni rájuk. Pedig úgy lett volna a legegyszerűbb, ha már a kezdet kezdetén a Vigasztaló Szentlélek, aki megszenteli és egyenessé teszi az emberi lélek útjait, Ő, aki a Világosság, leszállt volna rájuk és megvilágosította volna előttük Jézus egész tanítását. **De a Szentlélek nem száll le a lelki gazdagokra,** akikről Jézus azt mondja: „De jaj nektek, gazdagok ...” (Lk 6,24). Ő nem tud leszállni a magabiztos emberre, aki lelkében gazdag, mert az ilyen ember elzárkózik az Ő ereje, a **Szegények Atyjának** ereje elől.

Az Apostolok életében világosan látszanak **Istenhez közeledésük** állomásai. Először ott volt az életükben a galileai tavasz, mely boldog volt, tele álmokkal. Csak később kezdenek a látóhatáron feltűnni a fekete felhők, amikor konfliktusba kerülnek a farizeusokkal, tőlük való félelmek és aggodalmak születnek bennük – ezek az első fényei a megtisztulásnak, a hit első próbái az életükben. Ekkor történt, hogy Tamás, aki nemrég tanúja volt, hogy próbálták a zsidók Jézust megkövegni és elfogni, látható lemondással és szinte reménytelenül mondja „Menjünk mi is, és haljunk meg vele együtt!” (Jn 11,16). Ezek már nem a galileai tavasz győzelmes apostolai. Most kezdenek el félni, mert érkezett a konfrontáció ideje a nép akkori elitjével, a külső hatalommal, melyet abban az időben a farizeusok és szaduceusok képviseltek.

A tökéletes, teljes kiüresítés, hitük legnagyobb próbája, Krisztus szenvedésének idejére esik. Nagypéntek, Jézus szenvedésének napja, amelyen megvalósul a világ Megváltása, az Apostolok számára a megtisztulás teljes éjszakája. Minden összedőlt, minden romokban hevert akkor számukra. Nincsen királyság, Jézus vesztett, már nincs mire várni, csak a kétségbeesés maradt számukra. A kereszt alatt állva valószínűleg János sem maradt mentes a kétségbeeséstől, annak ellenére, hogy az Evangélium ezt nem említi meg. Akkor benne is mindennek össze kellett omlania.

Valaki azt mondta, ha nem mentél keresztül a kétségbeesés tesztjén, akkor valójában semmit sem tudsz. Az Apostolok Nagypénteken elszenveték a kétségbeesésnek ilyen próbáját. Ők, a farizeusi lelkűek akkor lettek tökéletesen kiüresítve. A Feltámadás után ezt az éjszakai sötétséget még megvilágosítja a Feltámadt Krisztus megjelenésének fénye. Ekkor látják meg, hogy Ő él és hogy köztük van. De ez már másféle jelenlét, nem adja meg azt a teljes biztonságérzetet, a tökéletes stabilitás érzését. Ez már nem Krisztus régi embersége. Ez már más, megdicsőült test, a zárt ajtókon áthaladó, mintha nem is a földi Jézus lenne. Ezért az Apostoloknak kétségeik is támadnak, hogy Ő valóban az ő Mesterük-e.

És ezzel még nincs is vége a próbáknak, megtisztulásuk éjszakájának. A Mennybemenetel és a Szentlélek eljövetele közötti tíz nap szintén próbatétel az Apostolok számára, mely tovább folytatja kiüresítésüket. Ekkor végleg eltűnt előlük Jézus látható emberi alakja, amely mindaddig fő támaszuk volt. (vö.: *Garrigou-Lagrange Les trois ages de la vie intérieure, t. II.*). Ekkor már nem volt semmilyen támaszuk. **Az utolsó vacsora termében megszülető, és imádságban virrasztó fiatal Egyház tökéletesen ki van üresítve.**

A belső élet teológiája azt tanítja, hogy ezen a második éjszakán, amely a legnehezebb, megjelenik Mária, aki jelenlétével megvilágosítja ezt az éjszakát. Így volt ez az utolsó vacsora termében, Pünkösöd vigíliáján is. Az Apostolok ott sem voltak egyedül, velük volt Mária, akin soha nem lett úrrá a reménytelenség, akinek a hite soha sem ingott meg. Most itt virraszt velük, mint a hit, s az állhatatos imádság és a Szentlélekre való várakozás példaképe. Az Apostolok pedig ebben a tökéletes szegénységükben, mint akiknek már nincs semmijük sem, akik már nem láthatják Jézus emberi mivoltának látható jelét, Máriával együtt várakoznak. És ekkor száll le rájuk, ebben a kiüresítettségükben és a tökéletes szegénységükben a Szentlélek, akit a liturgia a „Szegények Atyjának” nevez. Ekkor száll le rájuk az Ő ereje. És csak miután ilyen megerősítésben részesültek, kapják meg küldetésüket arra, hogy Krisztusnak megnyerjék a világot.

4. Az Egyház iránti szeretet

A bérálás által szorosabban kapcsolódsz az Egyházzal. Amikor felveszed ezt a szentséget, szoros lelki kötelék alakul ki közötted és a püspök között – aki számodra ezt a szentséget kiszolgáltatja, és aki a bérálás szentségének kiszolgáltatójaként részesedik az Egyház természetfeletti anyaságában. A püspök a Szentlélek kegyelmének és ajándékainak rendkívüli csatornájává válva, a keresztényi élet teljességére „szül meg” téged. A liturgikus szövegek lelki jegyről beszélnek, amely a béráló lelkét megpecsételi, s kifejezi szoros és tökéletes kapcsolatát Krisztussal és az Egyházzal. A bérálónak ez a szoros lelki kapcsolata a püspökkel az Egyház iránti szeretetre kötelezi őt. Úgy kell az Egyházat szeretned, mint Krisztus, aki „Önmagát adta érte” (Ef 5,25). Krisztus módjára szeretni annyit jelent, mint egészen életünk feláldozásáig szeretni.

Az Egyház a mi Édesanyánk. A szekularizáció általánossá válásának következtében hiányzik belőlünk az Egyházzal alkotott természetfeletti látásmód. **A Hiszekegyben** megvalljuk: „Hiszek az egy, szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyházban...”

Magatartásomra nézve ez a hitvallás azt jelenti, hogy bizalommal átadom magam az Egyháznak, úgy, mintha Krisztus személyének adnám át magamat. Az Egyházon át magára

Krisztus személyére bízod magad. Az Egyházra hagyatkozva Krisztusra hagyatkozol, mert az Egyház Krisztus Misztikus Teste.

Henri Daniel-Rops *Nocturnes* c. könyvében ír egy a Kr. u. IV. sz.-ből származó, s ma a tuniszi Bardo múzeumban megtekinthető mozaikról, amelyet egy keresztény sem szemlélhet megilletődés nélkül. Az ügyetlenül megrajzolt, valamelyik antik kövekből kirakott graffitira emlékeztető kép egy bazilika előcsarnokát és oszlopsorát ábrázolja. Alatta rövid felirat, mely a szerény képet a szimbólum méltóságára emeli – két sokat kifejező szó: *Ecclesia Mater* – Anya Egyház (Anyaszentegyház).

A IV. sz. nagy harcok kora, a pogányság visszatérésének és Julianus aposztata üldözésének kora. Ebben az időben nem volt egyszerű és veszélytelen dolog állást foglalni Krisztus mellett. Az egész császárságban szüntelenül növekedett a nyugtalanság, a politikai anarchia és a vallási zűrzavar. Ebben az állandó fenyegetettség légkörében, egy olyan világban, ahol az amfiteátrumok homokján még nem száradt meg a vértanúk vére, róttá fel valaki, valószínűleg a megnyugtató ima légkörében, ezt a két vigasztaló szót – Egyház Anya.

Vajon sok képzelőerőre van szükség ahhoz – folytatja Daniel-Rops – hogy ezeket a szavakat mi is úgy érthessük, ahogy távoli testvérünk Krisztusban értette, ő, aki a kis kövekből kirakta azt a nedves cementbe? A világ körülötte bizonytalan volt, a történelmet pedig homály fedte. Létezett azonban egy hely, ahol még a veszélynek is értelme volt, s ahol minden fölött a végtelen remény uralkodott. Egy hely, ahol az emberi testvériség legyőzte az osztályok és fajok szerinti különbségtételt, ahol a szeretet erősebb volt, mint a halál. Ez a kiváltságos hely, melynek a bazilika oszlopai és falai csak látható jelét képezik, amelyről az apostol azt mondta, hogy *mindörökre az Élő Isten háza lesz*, ez a hely az Egyház, a mi Anyánk – az *Ecclesia Mater*. Sok évszázad és különböző korok múltak el azóta, de az Egyház ma is ugyanaz maradt számunkra, ami az egykori hősi idők hívői számára volt – ma is Anyánk maradt.

Az a szó, amellyel a keresztény jelöli önmagát: az Egyház fia – egészen másfajta összetartozást jelent, mint azok, amelyek valamely emberi párthoz, szervezethez való tartozásunkat, vagy a különböző filozófiai rendszerekkel való egyetértésünket fejezik ki. Sőt az a név is, mellyel az Egyházat megszemélyesítő pápát – Atyát („papa”= atya) illetjük, vajon nem ugyanannak a közeli viszonynak és teljes bizalomnak a visszhangja, melyet ez a több mint 16 évszázaddal ezelőtt készült felirat – *Mater Ecclesia* – is tükröz. Az Egyház szerepe mindig a veszély és nyugtalanság óráiban válik láthatóbbá. Mondták már azt is róla, hogy haldoklik, hogy a múlt régi kacatjaival együtt lomtárba került, ám ő továbbra is a helyén áll, mint a hegyen épült város, amely mindenki számára látható. Mikor a veszély pillanataiban segítségért kiáltunk, az Egyház, a mi Anyánk mindig ott van közel hozzánk – végtelen türelmével és irgalmával, mindig örömmel fogadja tékozló fiait, kitarja karjait minden eltévedt bárány felé.

Az Egyház tudja, hogy egyetlen emberi szívben sincs olyan teljes árulás, amely kizárná a megbocsátás lehetőségét. Ezért kimondhatatlan irgalommal néz azokra, akik évek óta úgy tesznek, mintha nem ismernék őt és ezt suttogja nekik: Mít tesz, hogy olyan messzire távolodtatok tőlem, ha én mellettetek voltam. Az Egyház anyai szívének mélyéből ma is ugyanazt kínálja a XX. század emberének, amit a IV. században élőknek jelentett. A nagy történelmi viharok közepette, a barbárság által annyit gyötört világban, mely már nem tudja, mi értelme van az emberi életnek; mindenben, önmagában is kételkedik, úgy látszik, egyedül az Egyház az, aki mindig jól tudja, hová tart és a társadalmi vagy politikai élet irányvonalaitól függetlenül mindig változatlan igazságokat hirdet. Az erőszak dúlta világnak, amelyben az ember úgy látszik, már csak a pusztítási vágyának tragikus fatalizmusát érzékeli – vonja le a következtetést Daniel-Rops –, az Egyház mindig ugyanazt az egyszerű és nélkülözhetetlen leckét hirdeti, a szeretet tanítását, melyet maga a galileai hegyek lejtőin

kapott és amelyet a Kálvárián az Isteni Vér pecsételt meg – ez az Egyház szüntelenül az *Ecclesia Mater*.

A bérálás által te is nagyon szoros kapcsolatba kerültél ezzel az Egyházzal. Vajon a bérálás kegyelmeivel gazdagodva úgy szereted-e Egyházadat, ahogyan Krisztus szereti? Érdekel az élete, a „te Egyházadnak” érzed? Vágyadnak, hogy Jézussal egyesülj, el kell vezetnie arra, hogy egyre inkább az Egyház fiának érezd magad. Ha Jézust keresed, Őt teljesen csak Misztikus Testében találod meg; ha Őt szereted, szeretni kezded az Egyházat is, melyet Jézus mindvégig, élete feláldozásáig szeretett.

5. Az apostolkodás kötelezettsége

A Krisztus iránti szeretet, amely a hit által mélyül el, vágyat szül bennünk, hogy Krisztusról tanúságot tegyünk. **A te életszentségre szóló meghívásod és az Egyház iránti szereteted is szorosan összekapcsolódik az apostoli működésre szóló küldetéssel.** II. János Pál, emlékeztetve a keresztények azon kötelességére, hogy Krisztusról tanúságot tegyenek, a következőket mondta: „Egyedül az Egyház iránti mélyes szeretet képes megtartani a buzgóságot a tanúságtétel terén. A Krisztushoz való hűség nem választható el az Egyházhhoz való hűségtől.”

A keresztények, „akiket a keresztség Krisztus titokzatos testébe oltott, a bérálás pedig a Szentlélek erejével megerősített, azokat maga az Úr rendeli az apostolkodásra. [...] Apostoli tevékenységüket hitben, reményben és szeretetben végzik, s ezeket az erényeket a Szentlélek árasztja szét az Egyház minden tagjának szívébe. Sőt a szeretet, az Úr legfőbb parancsa sürgeti Krisztus híveit, hogy dolgozzanak Isten országának eljöveteleért, általa Isten dicsőségéért és minden ember örök életéért, hogy megismerjék az egyetlen igaz Istent, és akit küldött, Jézus Krisztust”. (*A II. Vatikáni Zsinat APOSTOLICAM ACTUOSITATEM kezdetű dekrétuma a világi hívek apostolkodásáról*, 3) Mindannak tehát, amit teszel, Isten országának építését és terjesztését kell szolgálnia.

Kincset kaptál és rendkívüli ajándékot, melyet nem tarthatsz meg egyedül saját magadnak, mert ez a kincs eladását jelentené. Neked ezt a felbecsülhetetlen kincset tovább kell adnod másoknak is, meg kell osztanod másokkal. Tanúskodnod kell arról, amivel megajándékoztak, amit felfedeztél, amit szeretsz és arról, amit a Szentlélek végrehajtott benned. Minél fogékonyabbá válsz a Szentlélek működésére, annál jobban kiformalódik benned Krisztus képmása, és annál inkább mélyül el szívedben az Egyház iránti szeretet, s aminek következtében hűséges leszel hivatásodhoz, az apostolkodáshoz.

II. János Pál egykor megkérdezte Franciaországtól: „Hűséges vagy-e keresztség kegyelméhez?” Ez a kérdés rád is vonatkozik: Hűséges vagy-e a keresztség kegyelméhez? Hűséges vagy-e a bérálás kegyelméhez? Növekszik-e benned a felelősségtudat Egyházad, egyházmegyéd és plébániád arculata és életereje iránt?

A bérálás szertartása a Krisztusról való tanúságtétel konkrét formájához kapcsolódik, amelynek mindig hitből és szeretetből kell fakadnia. Hiszen Arról kell tanúságot tenned, aki érted meghalt és feltámadott, aki meghalt és feltámadt azokért is, akik között te tanúságot teszel Őróla. Apostolkodásodnak a Szentlélek által megerősített szolgálatnak kell lennie mások iránt. Kérned kell a Szentlélektől az erősség kegyelmét is, mely annyira fontos a hit védelmében és abban is, hogy vállalni tudjuk az apostolkodás nehézségeit.

A bérálás szentsége elrejtett szentség marad számodra, amíg nem fedezed fel a Szentlelket, ha nem ismered fel azt, hogy Ő az, aki folyvást megtisztít és megújít téged, hogy Ő az, aki az Atya iránti gyermeki magatartásodat formálja, és imádkozik benned ezzel a gyermeki szóval: „Abba – Atya”. Ha ezt felfedezed, akkor viszont Ő megajándékoz Krisztus békéjével, melyet a világ nem tud megadni neked. De mindenekelőtt a szegények felé fogja irányítani a szívedet, hogy a segítségükre siess, nem csak anyagi, de lelki segítséggel is,

hirdetve számukra az Örömhírt a megváltásról és Isten szeretetéről, melyet magad is egyre inkább meg fogsz tapasztalni.

II. János Pál hazájában tett első zarándoklata alkalmával Pünkösöd ünnepélyes előestéjén így hívta a Szentlelket:

„Szálljon le a Te Lelked
Szálljon le a Te Lelked
S újítsa meg a föld színét.
E föld színét”...

A Szentlelket nem láthatod meg testi szemeiddel, de Ő mégis létezik. Csak a hit által láthatod meg és fogadhatod el az Ő megváltó működését. Ha nincs benned hit, ha nem igyekszel Őt hallgatni, hanem épp ellenkezőleg, elnyomod és eltompítod az Ő rendszerint csendes hangját, akkor megszorítod Isten Szentlelkét. (vö.: Ef 4,30-31). Ez a magatartás az Ő szenvedését okozza, sőt kiüresítését a veled való kapcsolatban. Ő, aki Jézus feléd irányuló Lelke, az Atya és a Fiú Szeretete – folyton emlékezetedbe idézi Jézus szavait. Néha oly hevesen szól mint az orkán, de leggyakrabban oly gyengéden, mint a szellő suttagása. Oly könnyű elnyomni az Ő hangját, és így elfecsérelni azt a rendkívüli ajándékot, melyben a bérnialáskor részesültél.

A hit, mely elengedhetetlen feltétele a Szentlélek működésének a bérnialáskozó lelkében – két személy autentikus találkozása. A Szentlélek arra vágyódik, hogy szüntelenül elmélyítse ezt a találkozást, és ezáltal vezesse el a lelket a Krisztussal való egyre szorosabb egységre; a kontemplációra, az életszentségre, a **szeretett** Egyház szolgálatára.

III. fejezet: Az Eucharisztia

A hit és a szentségek között szoros és kölcsönös függőség áll fenn. A II. Vatikáni Zsinat a Szent Liturgiáról szóló konstitúcióban – Sacrosanctum Concilium – hangsúlyozza, hogy a szentségek nemcsak feltételezik a szentségekhez járulók hitét, hanem növelik, megerősítik azt, s egyúttal ki is fejezik. (vö.: SC 59.) A hit mindig előfeltétele a szentségek hatékonyságának, a szentségek ereje összekapcsolódik a hit erejével. A dogmatikus teológia hangsúlyozza, hogy a szentség bár önmagában – *ex opere operato* – hat, a hit hiányában mégis terméketlen marad.

Sok keresztény a szentségek gyakori vétele ellenére sem fejlődik lelkileg, mivel nincs meg bennük a kellő hit, ennek hiányában pedig nem részesülnek Krisztus halálának és feltámadásának megváltó művében, mely a szentségek által valósul meg.

1. Várakozás az Eucharisziára

Talán csodálkozol, hogy az Eucharisztia, vagy a bűnbánat szentsége nem alakítanak át téged, nem hoznak látható eredményeket az életedben, ám a kegyelemnek működéséhez nyitottságra, és benső irányultságra van szüksége. Figyeld csak meg, milyen bölcsen igyekszik az Egyház a liturgikus évben felkészíteni bennünket a Karácsony kegyelmeinek befogadására. Az Advent teljes heteit szenteli ennek az előkészítésnek, melyek alatt szüntelen imában várja Jézus eljövételét, földre lépését. „Harmatozzatok, egek, felülről, és a felhők hullassanak igazságot! Nyílják meg a föld, teremjen szabadulást, és az igazság sarjadjon vele!” (Iz 45,8). – sóhajtja liturgikus imáiban. Az Egyház azt akarja elérni ezzel, hogy növekedjék bennünk a vágy, mellyel Jézust és az Ő eljövételét várjuk. Annak mértékében, milyen erős lesz bennünk ez a szomjúság, ez a vágy, hogy Jézus eljöjjön közénk, hogy a liturgikus évben Karácsony ünnepén újból megszülessen, előkészületünk és nyitottságunk, tehát végső soron, hitünk mértékében működnek szívünkben a Karácsony kegyelmei. Ha nem éled át kellőképpen az Adventet, akkor nem élheted át igazán a Karácsonyt sem. Ha nem éled

át az Adventet és nem várokozol Jézusra, akkor ne csodálkozz, ha a Karácsony anélkül múlik el, hogy bármilyen nyomot is hagyna a szívedben.

Ahogy Jézus Karácsonyi eljövételét megelőzi az adventi várokozás, ugyanúgy Jézusnak az Eucharisziában való eljövételére is várokoznunk kellene. Jézus szüntelenül alá száll az oltárra, szüntelenül születik ott és ezt az oltáron történő megszületését is „adventnek” – eucharisztikus adventnek – kell megelőznie. Az eucharisztikus advent mindenekelőtt a hit magatartása, hit a rád váró Jézus szeretetében. Végtelenül fontos, hogy hidd: Jézus vágyva vágyik arra, hogy betérhessen a szívedbe, vágyódik az Eucharisziára, Szentáldozásodra, mivel a legszentebb Oltáriszentség, minden kegyelmek fő forrása által teljesen neked akarja adni Önmagát.

Az ember egyik legalapvetőbb lélektani szükséglete az elfogadás és a szeretet utáni vágy. Ne az emberektől várd azonban ezt, mert bennük gyakran csalódní fogsz. A hit arra tanít, hogy igazából csak egyvalakinek – Krisztusnak az elfogadására van szükséged, Ő pedig mindig elfogad téged. II. János Pál pápa mondja: „A szentáldozásban nem annyira te fogadod Őt magadba, mint inkább Ő téged. Ő fogad el téged olyannak, amilyen vagy. Elfogad, vagyis elismer és szeret.”

A szinkretista pogány filozófus, Celsus, Krisztus után 178 körül írt, gyűlöletet és szarkazmust sugárzó művében gúnyolja a Megtestesülés és a Megváltás keresztény dogmáit, valamint a Szentmisét. Celsus szerint a keresztények örültek, mivel azt hiszik, hogy Istenük egy lett közülük, s ők egyé válhatnak vele egy lakoma keretében. Ez az ő véleménye szerint egyszerűen örütség. Celsusnak ezt az álláspontját meg kellene fordítanunk – nem a keresztények az örültek, amikor hisznek abban, hogy Krisztus magát adja nekik a kenyér színe alatt, hanem Isten örült meg az ember iránti szeretetében; **az Eucharisztia Krisztus örütségének – az ember iránt, az irántad érzett örült szeretetének a jele.** Kell, hogy ezzel a hittel készülj Krisztus eljövételére az Eucharisziában. Szalézi Szent Ferenc egész nap úgy akart készülni a Szentmisére, hogy erre a kérdésre: – Mit csinál? – mindig azt válaszolhassa: az eucharisztikus áldozatra készülök.

Nagyon fontos, hogy növekedjen benned az Ő szeretetébe vetett hit, a hit abban, hogy éhezve és vágyva vágyik eljönni hozzád az Eucharisziában. Amikor valóban elhiszed, mennyire szeret Ő téged és mennyire vár rád, akkor érted meg majd, hogy **Isten az irántad való örült szeretetében** – ha te késlekedsz – **azt az érzést éli át, amit a pszichológia a várokozás gyötrelmének nevez.** Amint megérik benned a hit abban, hogy Jézus szeret, hogy vár rád – kell, hogy ezzel a hittel együtt, vágy és éhség jelentkezzék benned az Eucharisztia iránt; gyötrő vágy Jézus eljövele iránt. A szeretett személyre való várokozás gyötrelme a szeretet megvetettségének mértékével arányos. Minél jobban szereti egy anya a gyermekét – akire hiába vár –, annál nagyobb benne a találkozás vágyának kínja. És ha ez a szeretet Isten végtelen szeretete, melyet még elképzelni sem tudsz, akkor milyen mérhetetlen lehet az Ő várokozásának szenvedése, ha hiába vár rád?

Ha hiszed, hogy Isten vágyik a veled való találkozásra, megóv téged a rutintól, mely az egyik legnagyobb veszélye a hitnek. Amikor a Jézus végtelen szeretetébe vetett hit teljessé válik benned, amikor felfedezed a várokozás gyötrelmét, amellyel Jézus vár rád az Eucharisztikus Asztalnál, **akkor többé nem tudsz majd az Eucharisztia nélkül élni.** Akkor éhezni fogsz Őrá, forrón vágyakozol majd az Úrral való találkozásra; az Eucharisztia éhsége nem hagy többé helyet benned a rutin számára.

2. Az Eucharisztia, mint a hit csúcspontja

Krisztus áldozata csak azoknál hatékony, akik egyesülnek az Ő szenvedésével a hit és a szeretet által – mondja Aquinói Szent Tamás. Minél nagyobb benned a hit és a szeretet, annál hatékonyabb az Eucharisztia az életedben. A hit Isten életében való részesedés, különös

módon nyilvánul meg a szentségekben, melyek a hit szentségei. **Az Eucharisztia által a hívők közösségével együtt Krisztus halálában és feltámadásában részesülsz**, velük együtt az Ő halálának és feltámadásának kifürkészhetetlen misztériumába merülsz bele. „A liturgia mindannyiunkat egyesít, mint hitünk közvetlen megjelenítése, különösen az Eucharisztia idején. Az Egyház hite soha nem nyilvánul meg olyan teljesen, mint ebben a pillanatban. Soha nem ér el ilyen magas fokot bennünk az a tudat, hogy a meghalt és feltámadt Krisztussal egyesülünk, akinek visszatérésére az Egyház várakozik. Soha ilyen erőteljesen nem részesülhetünk a közösség hitében, mint ebben a pillanatban, amikor közösen imádkozunk, közösen mutatjuk be áldozatunkat és egyesülünk az isteni Szeretettel, amely Jézus Krisztusban él” (J. Colomb: Le devenir de la foi, chap. IV.)

Az Eukarisztiában Jézus belemerít téged saját halálának misztériumába, ekkor megy végbe átalakulásoddal és megtérésseddel – a „régí” ember halála. A szentség hatására és Jézus megváltó szenvedésének ereje által ugyanakkor a feltámadás és az újjászületés is végbemege benned. Azáltal, hogy Krisztus feltámadásának részese leszel, elkezd megszületni benned az Ő képmására alakított új ember.

Ha a hit Krisztus személyéhez való kötődés, ugyanakkor Krisztus befogadását és a Hozzá való kötődésünket teljesen csak az Eucharisztia fejezi ki, ami nem más, mint a hit tetőpontja. Az Eucharisziában válik Krisztus miértünk az Atyának felajánlott ajándékká. A Krisztushoz való kötődés azt jelenti, hogy közösséget vállalok az Ő áldozatával, átadom életemet, hogy az átalakuljon az Egyház és testvéreim szolgálatára. Az Eucharisztia célja, hogy megtérj, elfordulj saját akaratódtól oly módon, hogy saját akarated helyébe mind jobban mások szolgálatának vágya kerüljön. Azért járulsz a Szentáldozáshoz, hogy megtérj és mostantól fogva Krisztus uralkodjon a szívedben, hogy az Ő akarata váljon számodra a legfőbb érték. **Minden szentáldozásnak erősítenie kell az Ő akaratahoz való kötődésedet.** Ezzel kapcsolatban számítanod kell arra, hogy Jézus keresztezni fogja a te terveidet. Az Eucharisziának elő kell készítenie, és elő kell segítenie, hogy egoizmusod elhaljon, hogy Krisztus növekedhessen benned.

Ha a hit Krisztusra való ráhagyatkozás, bizalom, úgy az Eucharisziában minden ügyedet, félelmedet, nyugtalanságodat át kell adnod Neki. Akkor az Eucharisztia békét hoz majd számodra. Ez a béke a Jézus áldozatának megváltó erejébe vetett hitből fakad, abból a hitből, hogy Ő megváltott téged a félelemtől, a bizonytalanságtól és a stressztől is, mindattól, ami tönkreteszti lelki életedet vagy a lelki és testi egészségedet. A hit által leszel képes befogadni a Megváltás gyümölcseit.

Ha a hit lényege, hogy elismerjük saját tehetetlenségünket és bűnösségünket, s mindent csak Istentől várunk, mert az **Eucharisztia** – mely *par excellence* a hit szentsége – **a tehetetlen gyermek, és ugyanakkor a bűnös ember magatartását követeli meg tőled;** annak a magatartását, aki semmire sem vágyik úgy, mint hogy saját bűneiből meggyógyuljon. Próbálj úgy megállni a Szentmise alatt, mint az evangéliumi leprás, és kérd, hogy Jézus tisztítson meg egoizmusod leprájától, gögöd leprájától, önmagad féltésének, a kapkodásnak, nyugtalanságnak és bánatnak leprájától, az evilági ügyek túlzott hajszolásától, mert mindezek lehetetlenné teszik benned Krisztus növekedését.

A hitnek köszönhetően **a Szentmise alatt fel fogod fedezni önmagadat, bűnösségedet és a megváltás szükségességét.** Hited elmélyülésének mértéke szerint kezded egyre inkább igazságban látni önmagadat. Felismered bűneid lepráját. Akkor felismered, hogy milyen méltatlan vagy az Eucharisziára, ugyanakkor azonban milyen nagy szükséged van megváltó hatására az életedben.

A hitben való növekedésed lehetővé teszi majd számodra, hogy az Eucharisztikus Áldozat idején felfedezed **Jézus valóságos jelenlétét és az Ő megváltó áldozatának jelenvalóvá válását.** Egyre jobban megismered, ki Ő és mi megy végbe az oltáron. Ha azt akarod, hogy a mindennapi szentáldozás ne váljon számodra rutinná, és ne rombolja ezáltal hitedet, próbálj

úgy részt venni a Szentmisén, mintha életedben először, vagy utoljára lennél ott. Gondold el, milyen mélyen élheti át egy pap primiciáját, az első szentmiséjét. Egészen biztos, hogy ott, amikor kezébe veszi Krisztus Testét, az ostya valóban Valaki az ő számára. Nem egyszer megremeg a pap keze ebben a pillanatban. Ez az a hit, melyet még nem mart ki a rutin rozsdája. Gondolj a megtérő első szentáldozására, aki először felkészült a keresztségre, s ezután részesült a Szentáldozásban. Lehet, hogy amikor ajkát először érintette az Úr teste, szintén beleremegett, mert nagyon élő volt benne a hit, hogy ebben a pillanatban Istent tartja ajkai között, Ő költözik szívébe, hogy egy kifürkészhetetlen, félelmetes és fenséges titok – *misztérium tremendum* – előtt áll.

3. Krisztus kenózisa

A hit által megláthatod, hogy **kezed és ajkad, mellyel Krisztust fogadod, mindig piszkos** – mindig; akkor is, ha a megszentelő kegyelem állapotában vagy, mivel bűnös ember vagy akkor is. A bűnös keze és ajka pedig mindig méltatlan marad, és ebben az értelemben piszkos. „Mennyire méltatlannak érzem magam az oltár kegyelmeihez, melyekhez egykor oly bátran közeledtem” – írja 1955. 04. 07-én S. Wyszyński bíboros *Zapiski więzienne (Följegyzések a börtönből)* című könyvében. Hiszen azok az ajkak érintik Krisztust, melyek szavaikkal ölni képesek, szavaikkal, melyek áldás helyett nemegyszer sértenek, gonoszságot és boldogtalanságot hintenek. És íme, ezek a bűnös ajkak érintkeznek Isten legszentebb Szentségével. Ezáltal értheted meg annak a ténynek titkát, amit a teológia a **kenózis** szóval jelöl. (a görög *kenosis* = megsemmisülés, önküresítés szóból)

Az Eucharisztia tehát az Isten-Ember kenózisa, önmegsemmisítése, önküresítése, mivel benne az Ő mérhetetlen szentsége érintkezik a te bűnösségeddel és méltatlanságoddal. Ez azonban nem jelenti azt, hogy kerülnöd kellene az Eucharishtiában való részvételt, mert épp azzal válsz vételére méltóbbá, minél gyakrabban járulsz hozzá. Jézus szeretettel vár rád, Ő közeledni akar, hogy átalakíthasson, megszenteljen téged, hogy egyre méltóbbá válhass az Ő eljövételére.

Szent János apostol mondta: „Ha azt mondjuk, hogy nincsen bűnünk, megcsaljuk magunkat, és nincs bennünk igazság.” (1Jn 1,8). Mindannyian bűnösök vagyunk, és egyikünk sem méltó arra, hogy Jézust magához vegye. Értsd meg, hogy az ajkad piszkos, de neked épp ezért arra kell vágnod, hogy az Eucharisztia lemossa rólad ezt a piszkot, megtisztítsa a bűn, az egoizmus leprájától ajkadat, szívedet, lelkedet. Jézus oly mérhetetlenül vágyik erre, hogy Önmaga teljes kifosztása, kenózisa árán is akarja ennek megvalósulását. Csak a hit fényében láthatod meg, milyen mértékben kell kiüresítenie Krisztusnak önmagát az Eucharishtiában. Kifosztja és kiüresíti magát már azáltal a pusztta tény által is, hogy saját fenségét és emberségét egy darab anyagi létező, a kenyér és a bor színe alá rejti. Megfosztja Önmagát a Neki járó tisztelettől és hódolattól. Amikor pedig bűnös kezekkel, bűnös ajakkal és bűnös szívvel járulsz Hozzá, mindez további kenózist jelent az Ő számára.

Montforti Grignon Szent Lajos Mária azt tanácsolja, hogy hívjuk meg Máriát Szentáldozásainkhoz. **A Szeplőtelen Szűz jelenléte**, különösen az Eucharisztia idején **valami óriási titok számunkra, amely valamilyen formában megoldja Krisztus kenózisának problémáját**. Azok, akik számára elfogadhatatlan a Krisztushoz Márián át vezető út szükségessége és jelentősége, úgy vélik, hogy Mária nem állhat közénk és Krisztus közé, mert eltakarja előlünk Jézust. A hit fényében azonban megismervén Isten szentségét és saját méltatlanságodat, bűnös voltodat; megérted, hogy épp ellenkezőleg: mikor arra kéred Máriát, hogy álljon közéd és Krisztus közé, közelebb kerülsz Krisztushoz, mert ezzel **arra kéred Őt, hogy közötted és Krisztus között állva, kímélje meg Jézust az önküresítés, a kenózis fájdalmától**. Csak Mária kezei nem piszkosak és nem is voltak azok soha, szeplőtelenül tiszták voltak és maradnak örökre. Az Ő keze és ajka az egyetlen emberi kéz és ajka, melyek

tiszták és szeplőtelenek, melyek ezért méltóak az Úr testének a fogadására. Amikor igyekszel Krisztust megkímélni, hogy kiüresítse Önmagát, s Máriát kéred, hogy Ő fogadja Krisztust helyetted, ezáltal hódolsz az Isten-Ember önküresítése előtt. Így egyesül benned az alázat, bűnös voltodnak elismerése, és a hit Jézus irántad érzett örült szeretetében, amely a számodra felfoghatatlan önkifosztás árán is meg akar ajándékozni téged a Megváltás gyümölcseivel.

IV. fejezet: Az Isten Igéjének hallgatása

Ugyanúgy, mint a hit és a szentségek között, a hit és Isten Igéje között is szoros összefüggés, kölcsönhatás áll fenn. A Szentírás feltételezi a hitet, ugyanakkor részünkről aktív együttműködést igényel, megtérést és az Ige megvalósítását a mindennapi életben, amelynek hitéletté kell bennünk válnia. A hit ugyanis nem más, mint válasz Isten Igéjére, az Ige meghallgatása azzal a szándékkal, hogy Vele éljünk nap mint nap.

1. Tárgyi és alanyi viszonyulás Isten szavához

Viszonyulásunk egy szöveghez kétféle lehet: **tárgyi** – ha a szöveg számunkra valamilyen vizsgálódás, kutatás tárgyát képezi, esetleg segítséget nyújt valamely érdekes kérdés megismerésében, vagy egy probléma megoldásában, illetve **alanyi** – amikor az olvasott szöveg, ahogy Gabriel Marcel mondaná, „misztériummá” válik számunkra. Ha a Szentírást olvasva vallási ismereteid elmélyítésére törekszel, ez azt jelenti, hogy viszonyulod a Szentírásához tárgyi viszonyulás. A Szentírás ebben a relációban egyszerűen – „valami”. Ez a reláció azonban a Szentírás esetében nem elégíthet ki téged.

A mi személyes viszonyulásunknak egy sugalmazott és kinyilatkoztatott szöveghez, amilyen a Szentírás, mindenek előtt alanyi viszonyulásnak kell lennie. A Szentírás ugyanis nem „valami”, hanem elsősorban „Valaki”. Krisztus, aki legteljesebb alakban az Eucharisziában maradt velünk, más módon ugyan, de a Szentírásban is jelen van és él. A Szentírás lapjain keresztül az élő és valóságos Krisztussal találkozhatasz, **a hit** ajándéka által, melyben Ő maga részesít téged. Az Egyház két asztalról beszél. Az Ige asztalánál a hívek a kinyilatkoztatott Isteni Igét fogadják be szívükbe **a hit** által, míg az eucharisztikus asztalnál, „a hit szentségében”, az Eucharisztia vételekor az Úr Testével és Vérével táplálkoznak. Igaz tehát az az állítás, hogy a Szentírásához úgy kell viszonyulnunk, mint az Úr Asztalához. Ezért, amikor a Szentírást a kezvedbe veszed, hódolattal, tisztelettel és mély hittel tedd ezt! Ez a gesztus nem lehet ugyanaz, mint amellyel bármely más vallásos könyvért nyúlsz, hiszen ezt a könyvet Isten jelenléte tölti be.

2. Isten jelenléte az Igében

Minden személy jelenléte egy bizonyos hatókört teremt önmaga körül, amit a tárgyak esetében nem mondhatunk el. Csak a személlyel való találkozás jelent egy jelenléttel való találkozást, s ezzel együtt belépést egy számunkra óhajtott, vagy kényelmetlen hatáskörbe. A Szentírás „Valaki”, Isten jelenléte közöttünk. Amikor tehát kezvedbe veszed, egyenesen az Ő jelenlétébe lépsz be. „Misztériummá”, olyan igazsággá válik számodra, amely körülvesz és amelybe elmerülve élsz.

A Szentírásban a Te Uradat találsz meg, ezért van a kinyilatkoztatott szöveggel való kapcsolatodnak különös jelentősége – **ez a kapcsolat Istennel való kapcsolat, Aki téged szeret és Aki vágyódik arra, hogy kegyelmével hasson rád.** Olyan kapcsolat ez, mely belső megtérésre vezet téged – ez a legfontosabb célja. Ezért a Szentírást nem kíváncsiságból, ismeretszerzés céljából kellene olvasnod, vagy azért, hogy megoldást találj valamely gyötrő problémádra – mégha időnként erre van is szükséged. Az Úrral való kapcsolatot kellene

mindig keresned benne azzal a reménnyel, hogy Ő megajándékoz téged a megtérés kegyelmével. **Ha személyes kapcsolatba lépsz a sugalmazott írásokban jelenlevő Krisztussal, ez a szöveg átítat téged,** te pedig kezded meghallani Isten Igéjét, belemerülsz Jézus gondolataiba és vágyaiba, ezáltal egyre jobban kezded Őt megismerni. *Aki nem ismeri a Szentírást, nem ismeri Krisztust* – figyelmeztet Szt. Jeromos. Ha figyelsz Isten Igéjére, ez hatással lesz választásaidra és döntéseidre. Vágnyi fogsz arra, hogy ezek összhangban legyenek az Ő tanításával és az Ő vágyaival. **A Szentírás olvasása alapvető tényezője a hitben való növekedésednek, s ezzel együtt Isten életében való részesedésednek,** és annak is, hogy önmagadat és a körülötted lévő valóságot meglásd mintegy Isten szemével. Isten az Ige által nyilatkoztatja ki magát és a megismerésen át vezet a szeretetre bennünket. Azért nyilatkoztatja ki magát, hogy hinni tudjunk az Ő Igéjébe vetett hitünk által, kötődhessünk Hozzá, és Őrá tudjuk bízni magunkat. Ha hittel elmélsz Jézus gondolatairól és vágyairól, ezek idővel saját gondolataiddá és vágyaiddá válnak. Ha gyakran tartózkodsz az Ő Jelenlétében, e nagybetűs Jelenlétben, hasonlónak válsz Hozzá a mondás szerint: „Amilyen emberek között forgolódsz, olyanná leszel.” Isten ígét hallgatva, és azok mondanivalóját magadba fogadva, kezdod majd átérzeni, mivel élt és él jelenleg is Krisztus. **Élő kapcsolatod az Isten Igéjében jelenlevő Krisztussal teszi, hogy egyre inkább egyé válsz Vele.**

Jézus minden az Újszövetségben megörökített szava és gesztusa e Jelenlét titkát fejezi ki számunkra. Engedned kell, hogy körülvegyen, hogy megtanítsd meghallani Őt. Ez a ki nem mondott Jelenlét különleges nyitottságot kíván tőled, olyan nyitottságot, mely lehetővé teszi, hogy idővel teljesen átalakulj, **mintegy Krisztussá válj át.** Ekkor valósul meg csak életed célja – hogy Krisztus növekedjen benned és növekedve elérje teljességét.

3. Isten Szavának szerepe az imádságban

Krisztus Jelenléte az Isteni Igében áthatja majd a belső lelki életedet és imádat. Ha Isten Igét figyelmesen hallgatod, az átelméltett szövegek mélyen a szívedbe hullanak. Később eszedbe jutnak majd, amikor imádkozol, és így imád a Szentírásra alapozott imává válik, csakúgy mint döntéseidben is. Feltetted-e már magadnak a kérdést, milyen szerepet tölt be imaéletedben a Szentírás?

Krisztus gyakran alkalmazott egy sajátos irodalmi műfajt, a példabeszédet, mely nem más, mint egy hosszabb terjedelmű szimbólum, amely leköt és magával ragad. Ennek köszönhető, hogy amikor például a jó pásztorról szóló példabeszédet olvasod, valóban el tudod képzelni, megtalálod magadat a pásztor által vezetett juhok között. Megláthatod magadat, mint az elveszett bárányt is, akit Krisztus – a Jó Pásztor szeret, s ezért, soha nem hagy fel az ő keresésével, s amikor megtalálja, örömmel veszi karjaiba. A Krisztusi példabeszédek szimbolikája bevon téged Jézus tevékenységének hatókörébe. **Ő ilyen egyszerű és hozzáférhető formában tanít szeretni és hinni a szeretetben.** Ha már előfordult veled, hogy elbuktál, és lelkedet nagy sötétség borította el, akkor visszaemlékeztél talán a tékozló fiúról szóló példabeszédre, amely lehetővé teszi, hogy elhidd, Ő soha nem szűnik meg szeretni téged. Ez a példabeszéd megtanítt a bűnbánatra, átélheted benne a kisebbik fiú csodálkozását és háláját, amellyel a megbocsátó atya örömet fogadja. Vagy amikor viharok dúlnak életedben, eszedbe jut a vihar Tibériás taván. És ismét tudatosíthatod magadban, hogy amint egykor Jézus aludt az Apostolok viharba került bárkájában, úgy „alszik” most a te szíved bárkájában is, de jelen van, és amíg Ő jelen van, semmi rossz nem történhet veled. Mindez segíthet abban, hogy Isten Igéjét bevond az imaéletedbe, s ez lehetővé teszi, hogy mindig visszanyerd belső békédet.

A Szentírást olvasva kialakítod magadban Isten sajátos képmását. Elkerülöd azt a gyakori veszélyt, melyet az Ő arcának eltorzítása jelent. Talán félsz Tőle, talán túl kevésé hiszel az Ő Szeretetében, mivel magad nem szeretsz kellőképpen. A te szeretetednek szüntelenül

növekednie kell, egészen életed végéig. **A Szentírás imádságos lelkiülettel való átmékedése Isten szeretetére fog tanítani téged, aki örökké szeret, mert Ő maga a Szeretet.**

Találkozásod az Isten Igéjében jelenlévő Krisztussal segít felfedezned Istent a környező világban is. Megtanít értelmezni számos jelképet, szimbólumot, melyeken át felfedezed az Ő jelenlétét a természetben, sőt a civilizáció és a kultúra területén is. Vianney Szent Jánost például a bárányok a Jó Pásztor szeretetére emlékeztették. Láttukra Jézus mérhetetlen szeretetének tudata mélyült el benne, amellyel szereti őt, az egyházközség pásztorát és mindazokat, akiket lelkipásztori gondjaira bízott – Ő, a Jó Pásztor. A hegyi patak zúgása az örökéletre szökellő „élő víz” forrását juttatta eszébe a Szentírásból (lásd: Jn 7,37-39). Valaki mesélte egyszer, hogy estéknént szereti elnézni a kivilágított utcák és házak, vagy az arra járó autók fényeit. Ilyenkor arra gondol, amit oly gyakran olvashatunk a Szentírásban, különösen Szt. Jánosnál, hogy Jézus a világ világossága. Minden fény Krisztus szimbólumává vált számára. Arra irányította figyelmét, gondolatait, aki „minden embert megvilágosít” (lásd: Jn 1,9).

Ha azt akarod, hogy a te imád alapja is a Szentírás legyen, olyanná kell válnod, mint a betáni Mária vált. Betániában barátainál, Máriánál, Mártánál és Lázárnál Jézus rejteket és pihenőhelyet talált. Amikor közeledtek élete utolsó percei, tudva, hogy a farizeusok üldözik, Betániában rejtőzött el. De még korábban, mikor náluk időzött, Mária odaült Jézus lába elé s hallgatta minden szavát, mintha a tabernákulum előtt lett volna. Mikor a sürgölődő Márta arra kérte Jézust, figyelmeztesse testvérét, hogy segítsen neki a munkában, kiszolgálásban, Ő azt válaszolta, „...Mária a jobbik részt választotta, és nem is veszíti el soha” (Lk 10,42). **Ez a jobbik rész nem más, mint az, ha az ember Krisztussal van, az Ő lábaihoz ül és hittel hallgatja az Ő szavait, melyeket a Szentíráson át intéz hozzánk.**

A Megtestesült Igére, Jézusra figyelő, Őt szemlélő Mária – nagy öröm kellett hogy legyen Jézus számára. Mi ellenben, akik oly gyakran törődünk, aggódunk sok minden miatt, úgy véljük, nincs időnk a Szentírás olvasására. Mária számára semmi nem lehetett annál fontosabb, hogy Ő, a Mester itt van az ő házukban. Számára a legmegfelelőbb hely az Ő lábainál volt.

Jean Guitton (La Vierge Marie) gondolatát követve, a Boldogságos Szűz Máriát Elmékedő Szűznek (Virgo Meditans) kellene nevezni. Arról, mennyire a Szentírással élt Mária, tanúskodik a Magnificat tartalma. Ez a himnusz az Isten Igéjén alapuló ima legszebb példája. Számára a Szentírás táplálék és imájának forrása volt.

Mária harminc éven át mintegy magába fogadta Fiának Isteni jelenlétét. Épp ezért **az Ő arca formálódott át legtökéletesebben Krisztus képmására** és ez az Ő nagysága. Milyen fontos lehetett Jézus számára, hogy megalkossa azt a Remekművet – **legtökéletesebb Képmását** –, ha harminc teljes évet szentelt Máriának. Ő szüntelen magába fogadta Jézus gondolatait, vágyait és akaratát, ezáltal mindinkább eggyé válva Fiával.

Te Jézus jelenlétével a Szentírás lapjain találkozol. Neked is Máriához hasonlóan kellene magadba szívnod az Ő gondolatait és vágyait, hogy azután ezekkel élj. Tökéletesen és a végsőkig követned kellene Máriát az Ő nyitottságában, amellyel Krisztus nagy műve felé kitérte életét – hogy átalakíthasson bennünket is az Ő képmásává.

A Szentírásban találkoznod kell azzal, Aki örökké szeret téged és benned is saját képmását akarja előhívni, ahogyan ezt szeretett Édesanyjával tette.

V. fejezet: Az imádság, mint a hit aktualizálása

Az imádság és a hit nem két külön valóság, melyek csak kölcsönösen függenek egymástól, vagy egymás mellett léteznek. Az imádság mindig igen szoros kapcsolatban marad a hit valóságával; nem más, mint az ember találkozási helye az Istennel a hitben, végső soron a hit

megvalósulásának formája. Ha a hit kötődés Krisztushoz és ráhagyatkozás, akkor az imádság maga odaadása és önmagunk feláldozása Krisztusnak azért, hogy új módon fogadjon el minket és átváltoztasson. Amennyiben a hit saját tehetetlenségünknek elismerése, és mindennek Istentől való várása, akkor az imádság a lelki szegénységéből, s az ember belső ürességéből fakadó sóhajtás, egzisztenciális hívás a Szentlélekhez, hogy töltsön be jelenlétével, s erejével. A hit fejlődésének mértékében az imádság egyre tisztábbá és forróbbá válik. Az imádság, mint a hit aktivizálódása a megtérés dinamizmusától áthatva az Eucharisziához, vagy Isten igéjéhez hasonlóan az embert átalakulásra, megtérésre vezet.

1. Krisztus példája

Az Evangéliumot olvasva hamar észre vesszük, hogy a „Jó Hír” elképeszt bennünket. Az Evangélium tartalma annyira különbözik természetes hajlamainktól, hogy szinte a paradoxonok szüntelen folyamatának tűnik, és a mi emberi fogalmainkat teljesen a feje tetejére állítja. Krisztus maga is ezt tette.

Több ezer évig Őrá várt az emberiség. A világ történetében minden erre a nagy eseményre irányult, a Messiás eljövételére, aki végbeviszi a Megváltás művét. Mégis, amikor oly hosszú várakozás után Jézus eljön, egyedül a pásztorok és Napkeleti Bölcsék előtt jelenik meg. Később harminc évig visszavonultan él, elszigetelten, és semmit sem tesz, legalábbis abban az értelemben, ahogyan ezt a Messiástól elvárták volna. A világ szemében ez elvesztegetett időnek látszik. Hiszen ha valakire évezredek át várnak, akkor a lehető legtöbbet kellene adnia magából. S íme, a tömegek várakoznak, míg Krisztus harminc évet „elherdál” Názáretben. Amikor aztán véget ér ez az emberi cselekvés szempontjából eltékozolt idő, s maga a Szentlélek proklamálja a Jordán folyónál megjelenő Krisztust, Ő magatartásával ismét elképeszt bennünket. Jézus ugyanis újból visszavonul, s a pusztába megy. Ezt szintén nem tudjuk megérteni. Legszívesebben karon ragadnánk – ahogyan egyszer Péter apostol is tette –, hogy megmondjuk Neki: Uram, mit teszel? Ott vár a tömeg, s Te megint elmész imádkozni. Hiszen imádkoztál annyi éven át. Mégis, Ő – aki később azt mondja majd: „Az aratnivaló sok, de a munkás kevés” (Lk 10,2) – hagyja az aratnivalót, s elmegy a pusztába, hogy ott negyven napig szüntelenül imádkozzon. Vajon nem ejt-e bennünket ámulatba?

Márk evangélista írja: „Másnap korán hajnalban fölkel, eltávozott, és egy elhagyott helyre ment, hogy ott imádkozzék” (Mk 1,35). Fordítsuk figyelmünket erre a részletre: „Másnap korán hajnalban”, tehát még mielőtt felkel a nap. **Ha Krisztus imádkozni akart, megfosztotta önmagát az alvástól.** Megdöbbenve ismét szeretnénk felkiáltani: Uram, tényleg szükséged van erre az éjszakai imára az egészséged kárára? Jézus apostoli munkával eltöltött napja kimerítő volt. Az egész városból, s a környékről még este is jöttek hozzá, betegeket, megszállottakat hoztak. Nehéz megmondani, mikor fejeződhetett be az Ő mindennapi nehéz munkája. Talán csak éjfél tájban, mivel a tömeg nem szívesen engedte el Őt. Ilyen kimerítő, nehéz nap után Jézus még időt lop az amúgy is rövid álmából.

Ugyanakkor, amikor arról beszélünk, hogy a tömeg folyton ostromolta Jézust, tudnunk kell, hogy ez szorosan összefügg az Ő magányban eltöltött imáival. Számodra is rendkívül fontos tanítás rejlik ebben: ahhoz, hogy gyümölcsöző lehessen a kapcsolatod az emberekkel – **tudnod kell előtte félrevonulni közülük.** Meg kell tanulnod értékelni életed pusztai pillanatait. Milyen nagy szerepet játszott ez a szentek életében. Elég belegondolni, hogy Keresztelő Jánosnak milyen nagy szüksége volt, hogy a pusztába magányába vonuljon; Szent Ignác életében a Manresa időszaka, vagy Szent Benedek Subiacoban töltött remetesége mennyire meghatározó szerepet játszott életükben. Az aktivitással megfertőzött modern ember azt gondolja, hogy egyre többet kell adnia – de mit adhat? Azt gondolhatnánk, hogy Krisztusnak, aki oly szoros egységben volt az Atyával, nem volt már szüksége az imádságra.

Ő mégis az alvását megrövidítve tette azt. És ez mindig is így lesz. El kell vonulni **az Istennel való találkozásra**, s csak ennek lesz az az eredménye, hogy az emberek köréd gyűlnek, ostromolnak. Ha pedig nem vonulsz vissza imádkozni, elmékedni, csak az emberek elől menekülsz saját személyes ügyeid világába, akkor másfajta ostromlással fogsz találkozni: saját egoizmusod fog üldözni. Az is pusztá lesz számodra, de nem az életet adó, mint Krisztusé és a szenteké, ez pusztító, romboló pusztá lesz – és nem az életé. (lásd: *A. Pronzato, Ho voglia di pregare, 64. o.*)

2. Az imádság elsődlegessége

Felmerül itt, és előtted áll egy alapvető kérdés: milyen helyet szánsz a mindennapi életedben az imádságnak? Legfontosabb tevékenységeid sorában hol áll az imádság? Mi elé és mi után helyezed? **Vajon az első helyen áll-e**, mint a legfontosabb feladatod, vagy kitolódik életed margójára? Milyen a lelkinapod és a lelkiismeretvizsgálatod, vagyis hogyan tekintesz önmagadra Isten jelenlétében? Az ilyen jellegű kérdésekre adott válaszaid megvilágítják, hogy **mi az, ami életedben fontosabb Istennél**.

Ezen a ponton rögtön felmerülhetnek a kifogások, hogy kötelességeid áradatában milyen nehéz időt találnod az imádságra. Lercaro bíboros, Bologna érseke egy papokkal való találkozásán izzó hévvel beszélt a mindennapi félórás meditálás fontosságáról. A konferencia után, az azt követő beszélgetés keretében egy fiatal pap felállt és a következőket mondta: Természetesen Eminenciás Úr elméletben ez tiszta és világos – szükség van rá, hogy az ember naponta elmékedjen..., de mikor? Mert az én napjaim például a következőképpen néznek ki: Reggel 6.30-kor kelek, 7 órakor Szentmise, majd gyóntatok, azután hittan óra, ebéd után az oratóriumi fiúkkal foglalkozom, betegeket látogatok, ott a plébániahivatali munka, majd a lelkipásztori beszélgetések. Este az ifjúsággal foglalkozom, többé kevésbé éjfélig. Hol találjak időt a félórás meditálásra, amikor a breviáriumot is alig tudom elvégezni? – Neked igazad van – felelte a bíboros. Valóban nincs fél órányi időd meditálni. Az elfoglaltságaid úgy „fojtogatnak”, hogy nincs mikor imádkozzál. Nem engedheted meg magadnak, hogy fél órát meditálj, neked nem fél órát, hanem másfél órát kell meditálnod. (lásd: *A. Pronzato, Ho voglia di pregare, 113. o.*) Természetesen, itt nem valamilyen spirituális paradoxon megcsillantásáról van szó. Keresztényi aktivizmusunk tragédiája, **hogyan elfoglaltságaink valóban megfojtanak bennünket**. Ez a fiatal, lelkes pap önmagát Istennek és a lelkeknek szentelve már szinte fuldoklott az aktivitásában, ezért volt szüksége sokkal erősebb ellenszerre.

Ha a hit fényében nézel önmagadra, megértheted, hogy **minél inkább túlterhelnek tevékenységeid, annál több időt kell az imádságra szentelned**. Ellenkező esetben üres leszel, az a benyomásod, hogy adsz valamit, de ez csupán illúzió lesz. **Nem adható az, ami nincs**. Annak a fiatal papnak, aki Lercaro bíborossal vitába szállt, így lehetne válaszolni: Mit számít, hogy annyi időt áldoz a lelkipásztori munkára, az oratóriumban annyi időt szentel a fiúknak, hogy betegeket látogat, gyóntat és lelkipásztori beszélgetéseket folytat – mindez olyan, mintha szitával vizet meregetne. Egy fáradt, agyonhajszott pap, aki szitával meregeti a vizet, képtelen meglátni észrevenni, ki az, aki valójában mindenről dönt. Ha azt mondanánk, hogy ennek a papnak nincs hite, ez túl erős állítás lenne – mégis ez a hit kétségtelenül silány. Az alapmagatartásával mintha azt sugallaná: Én vagyok az az ember, aki a történelmet alakítom, legalábbis a saját működési területemen, a plébánián, vagy máshol. Itt rajtam múlik, hogy ki fog hinni, itt kizárólag az én munkámon múlik mások üdvössége. Ugyanakkor **mindez Istentől függ**, Ő az, aki dönt és Ő adhatja meg az erőt is. Ha bevon téged a művébe, akkor ezt nem azért teszi, mintha nélkülözhetetlen lennél abban. Hányszor megmutatta már Isten, hogy tökéletesen elboldogul nélkülünk is. Ha volt már ilyen tapasztalatod életedben, akkor igen nagy kegyelmet kaptál. Istennek szüksége van ránk, de csak azért, mert Ő maga

ezt így akarja. Elvezetheti Ő az embereket az üdvösségre bármilyen katekézis nélkül is, s ennek gyakran lehetünk tanúi. Olyan emberek jönnek sokszor a templomba gyönni, akik soha sem tanultak semmiféle hittant, a lelkükben mégis kicsírázott Isten magja. **Istennek nincs szüksége az emberi beavatkozásra, Ő mégis be akar vonni minket is a világ megváltásának művébe.** Ha mégis azt hisszük, hogy minden tőlünk és a mi munkánktól függ, ilyenkor szitával meregetjük a vizet. A nagy tevékenységek közepette könnyű elfelejtkezni arról, hogy először audienciára kell menni ahhoz, Akitől valóban minden függ, Aki a kezében tartja a világ és mindannyiunk sorsát.

A hit fényében az imádság napunk legfontosabb tevékenysége. Az imádságnak kell az első helyen állnia minden más dolgunk előtt. **Istennel való kapcsolatunk határozza meg munkánk értékét és értelmét.** Hatékonysága pedig attól függ, hogy mi áll mintegy a háttérben, tehát a hosszú térdelés miatt talán sajtó térdeidről.

Nem az a fontos, hogy mit csinálsz – mondja II. János Pál – hanem az, hogy ki vagy.

Fontos az, hogy vajon a pápához hasonlóan az imádság és a hit embere vagy-e. A keresztény ember, aki Krisztus tanítványa, ha már nem lenne az imádság embere, haszталanná válik a világ számára, olyan, mint az a só, amely ízét veszítette, s méltó arra, hogy az emberek eltapossák. (vö.: Mt 5,13).

Keresztény hivatásunkban alapvető kérdés az imádság problémája. Amikor imádkozunk, nem csak mi magunk hódolunk Krisztusnak, de az egész világ nevében fejezzük ki Neki hódolatunkat, tehát azok nevében is, akik nem képesek, nem tudnak, vagy nem akarnak imádkozni. Egy biztos; ha nem fogunk imádkozni, senkinek sem lesz ránk szüksége. Üres szívre és üres lélekre a világnak nincs szüksége. Ha megkérdezzük, milyen a kapcsolat az imádság és a cselekvés között, határozottan az imádság és áldozat elsődlegességét kell hangsúlyozni a cselekvéshez képest. A gyerekeknek, akiket otthon, vagy az iskolában hittanra oktatunk, olyan mértékben tudjuk Istent adni, amennyire azt előbb térden állva kikönyörögtük. Az imádság és a cselekvés közti viszony problémáját a következő állításban lehet összefoglalni: minden autentikus cselekvés az imádságból és kontemplációból születik. Mert minden, ami ezen a földön jelentős, Istentől származik. Áldozat és imádság által születik mindaz, ami jelentős ezen a földön.

3. Az imádság fajtái

Az imádság problémája minden keresztény számára központi probléma. **Annaira vagy keresztény, amennyire imádkozni tudsz.** Az ima, később pedig annak fejlődési szakaszai jelzik, és határozzák meg közelségedet Istenhez és az eltávolodásodat is Istentől. A Hozzá vezető utad fejlődési szakaszait az imádság fejlődési szakaszai határozzák meg. Minden szakaszt az imádság más formája és más fajtája jellemez – mivel az ima az Istenhez fűződő kapcsolatod kifejezője.

Eljőhet az életedben egy száraz, érzelmeiktől kiüresített imádsági szakasz. Ekkor nehéz imádkozni. Megjelenhet a lemondás kísértése: az a gondolat, hogy az ilyen imádságnak semmi értelme sincs. Ezzel szemben éppen ekkor van imádságodnak különös értéke, mert egyre inkább már csak Isten miatt imádkozol.

Nagyon kifejező az a példázat, amit egy szent beszél el egy királyi zenésről, az ő különös szeretetükről és a játékos tragédiájáról. Mert a zenész számára tragédia, ha elveszíti a hallását, s ez történt ezzel a királyi zenésszel. Lassan kezdte elveszíteni a hallását, majd rövidesen semmit sem hallott. Ekkor a zene már nem vonzotta, s a játék szenvedéssé vált számára. A király azonban továbbra is hallgatni akarta a játékát. A játékos tehát tovább játszott – **de most már csak a királynak.**

Ha az imádságban érzed Isten jelenlétét, ez jó érzéssel tölt el. Ilyenkor az imádság vonzó számodra. Te pedig valószínűleg meg vagy győződve arról, hogy kizárólag az Isten miatt

imádkozol. A teljesebb igazságot az imádságodról azonban akkor fedezed fel, mikor a zenészhez hasonlóan, aki elveszítette a hallását, te is süketté válsz az Istennel való kapcsolatodban. Ekkor győződhetsz meg arról, hogy amikor Istennek imádkoztál, bizonyos mértékben magad miatt is imádkoztál, s hogy imádságod nem volt önzetlen, érdek nélküli és tiszta. Ha az imádságban kezded megtapasztalni a szárazságot, ne engedj a lemondás kísértésének. Hiszen amikor semmit sem érzel, akkor imádkozol egyedül a Királynak.

Imádkozni folyton tanulni kell. Ez szüntelenül előttünk álló feladat. Imádságunk aktuális formája sohasem elégíthet ki bennünket. Folyton előbbre kell lépnünk és állandóan fejlesztenünk kell azt. Amikor az imádságról beszélünk, akkor általában a **szóbeli imára** gondolunk. Az imádságnak ebben a formájában nagy hangsúlyt kell fektetnünk azokra az aktusokra, melyekkel megalázzuk magunkat Isten előtt; vagy hálánkat fejezzük ki Előtte, vagy az életszentséget kérjük Tőle. Szóbeli imával imádkozva emlékeznünk kell arra, hogy azért kell imádkoznunk, amit Isten elvár tőlünk. Az Úr Jézus határozottan figyelmeztet, hogy ne imádkozzunk úgy mint a pogányok, akik „úgy gondolják, hogy a bőbeszédűségükért nyernek meghallgatást” (Mt 6,7).

A hitnek meghatározó hatása van az imádság **intenzitására és tartalmára**. Amennyiben a hit megváltoztatja gondolkodásmódunkat és arra készíttet, hogy Istent helyezzük életünkben az első helyre, úgy hitünk fejlődésének arányában imádságunk egyre egyszerűbbé válik. Imádságunk egyre inkább a Szentlélek működésére fog hagyatkozni (lásd Róm 8,26-27) és egyre inkább elmélyed Isten Országának ügyeiben: „ti keressétek először az Isten országát és annak igazságát, és mindezt megkapjátok hozzá!” (Mt 6,33) Az „először” szó itt nagyon lényeges. Azt jelenti, hogy kerüljön Isten az első helyre és – anélkül, hogy lemondanál saját erőfeszítéseidről – **hagyd önmagad és cselekedeteid eredményessége felőli aggodalmaidat Őrá; akinek az az akarata, hogy elárasszon téged végtelen szeretetével**. Így megvalósítod imádságodban Jézus kívánságát, felhívását, melyet Szienai Szent Katalinhoz intézett „**Te gondolj Énrám, Én pedig majd Rád fogok gondolni.**”

A szóbeli imán kívül, melynek formái a kérő, a hálaadó és a dicsőítő ima, létezik bizonyos egyszerűbb módja is az Istennel való kapcsolatunknak. **Isten azt akarja, hogy imádságunk módja egyre inkább leegyszerűsödjön**. Ha evangéliumi követelmény, hogy szüntelenül imádkozzunk, akkor imádságunknak le kell egyszerűsödni, mert nehéz formában sokáig nem tudunk imádkozni. Belső életünkben eljön egy olyan időszak, amikor könnyebben tudunk Istenre gondolni, mint Hozzá beszélni. Ekkor eljutunk az **Istenbe elmélyedő egyszerű gondolati imádsághoz**, amit nevezhetünk úgy is: „Isten jelenlétére való emlékezés”. Ez az imádság egyszerűbb formája, mint a szóima. Sokkal kevesebb erőfeszítést igényel. Elég, ha gondolataidat Jézusra irányítod és tudatosítod magadban, hogy Ő, Aki szeret téged, melletted van. Hasonlóan az Eucharisziára készülve elég, ha a megelőző órákban szeretettel áthatott akarodat és gondolataidat az Eucharisziára irányítod. A gondolati **ima** a hit kifejeződése lehet, melynek lényege, hogy arra törekszel, hogy a te gondolataid Jézus, vagy Mária gondolatai legyenek. A gondolati imának a lélek derűjét és a teljes örömet kell hordoznia. Hiszen „örömünknek oka” Mária. Innen ered, hogy a mi – természetfeletti értelemben – optimista gondolkodásmódunk mintegy bekapcsolódásunk Mária gondolatvilágába. A gondolati ima egyszerű, de odafigyelést, törődést igényel, hogy életünkben a lehető leggyakrabban jelen legyen. Egyszerűen próbálj arra gondolni és emlékezni, hogy Jézus szeret téged, s szereti azokat, akiket te szeretsz és akikkel te törödsz. A hitnek ilyen imádsága belső békét fog teremteni benned.

Az Úristen akarhatja még ennél is jobban leegyszerűsíteni imádságunkat. Akarhatja, hogy teljesen elnémuljunk. Ugyanúgy, ahogy imádkozunk szóbeli imával, vagy gondolati imával, imádkozhatunk **hallgatással, némasággal** is. Bár nem mindenki helyesli ezt az imádságot. Sokakat aggaszt, vajon nem elpocsékolta idő-e ez, hiszen ilyenkor egyszerűen semmi sem történik. Pedig az effajta kitartás a némaságban – legyen az a Legszenségesebb

Oltáriszentség előtt, vagy a Szűz Anya jelenlétében – az imádságnak elég előrehaladott formája. Charles de Foucauld írta: imádkozni azt jelenti, hogy „Jézusra szeretettel nézünk”. Az imádságnak ez a formája felveheti az „**egyszerűség imádságának**”, vagy az „**egyszerű rátekintés imádság**” formáját. Ha valakivel együtt vagy és azt a valakit szavaiddal szórakoztatnod kell, akkor ő – kisebb-nagyobb mértékben – de idegen számodra. Hozzád közel álló személy mellett hallgathatsz, és ez nem lesz zavaró. Ez a maga egyszerűségében oly sokatmondó hallgatás két ember közelségének kritériuma. Jézus azt szeretné, hogy tudjunk Előtte is így elcsendesedni, hogy csak egyszerűen nézzük Őt, s tartsunk ki ebben a hallgatásban a már fölöslegessé vált szavak nélkül.

Előfordulhat, hogy a hallgatás imádsága is túl nehezzé válik számunkra. S ekkor ismét más formája jelenhet meg az imádságnak, a **gesztus imádság**. Még ha első hallásra furcsának is tűnik, lehet például **imádkozni egy mosollyal is**. Hiszen Isten valóban szeretné, hogy kapcsolatunk Vele nagyon egyszerű legyen, a gyermek kapcsolata az Édesapjával, vagy az Édesanyjával. Ha valaki valakit szeret, akkor egy mosollyal tökéletes kapcsolatot tud vele teremteni, annyi mindent ki lehet így fejezni. Akkor miért ne mosolyoghatnánk rá Istenre, Máriára. Ez a gesztus imádság. A mosoly szimbolikus gesztus, mellyel kifejezzük, hogy valakit közelinek érzünk magunkhoz, kifejezzük az iránta érzett hálánkat, szeretetünket, örömlenket. A mosoly szimbólum, mely végtelen sok mindent magába foglal. Minden egyes mosoly, minden alkalommal jelenthet mást és mást. Tehát nem kell erőlködnöd, hogy mindent szavakkal fejezz ki. Isten tudja, hogy Őrá mosolyogsz, s azt is tudja, miért teszed. Isten felé irányuló mosolyod, s a hitből eredő örömed – valódi imádság.

Lisieux-i Szent Teréz a gesztus imádság még egy meghatározó formáját mutatja meg számunkra. Körülbelül két héttel halála előtt, amikor már nagyon súlyos beteg volt, gyönyörű rózsát ajándékoztak neki a kolostor kertjéből. Tépdesni kezdte a rózsaszirmait, s nagy szeretettel és jámborsággal hullatta azokat rendi keresztjére, majd minden egyes rózsaszirmmal megtörölgette Jézus kezeinek és lábainak átvert sebeit. Ezzel a szimbolikus gesztussal – ahogy vallotta – a megfeszített Úr fájdalmait akarta enyhíteni, s könnyeit letörölni. (*A Gyermek Jézusról és a Szent Arcról nevezett Szent Teréz utolsó beszélgetései nővérével, Jézusról nevezett Ágnes anyával*, 1897. IX. 14., »Novissima verba«, Karmelita Rendtartomány, Budapest.)

Egy másik esetről Céline mesél: „látva, hogy ujjjaival finoman Jézus töviskoronáján a töviseket majd a szögeket finoman érintgeti, megkérdeztem: „Mit csinálsz?” Teréz arcán csodálkozással, hogy nem értem, megvallotta: kihúzom a szögeket és leveszem Őróla a töviskoronáját.” (*Emlékek és tanácsok*) Egy ilyen gesztust nem lehet semmivel sem helyettesíteni. Ez az imádság kifejezte Teréznek azt a vágyát, hogy a keresztre feszített Jézusnak enyhülést nyújtson. A rendkívüli szeretet jele volt ez az ő lelkének jegyese iránt, akit a bűnök által keresztre feszítettek.

Páduai Szent Leopold Mandic, a mai idők egyik nagy gyóntatója, aki naponta órákon át gyóntatott, az üres kezek gesztusával imádkozott. Amikor gyóntatott, a térdein tartotta üres tenyereit, mintha azt mondaná Jézusnak: *Látod, Uram, én nem vagyok képes segíteni ennek az embernek, aki itt térdel mellettem. Én nem tudok semmit sem adni neki. Töltsd meg a tenyeremet a Te kegyelmeiddel*. Ha egyfolytában akarta volna ezt ismételni Jézusnak, belefáradt volna, arról nem is beszélve, hogy a gyónásokat hallgatva ez lehetetlen is lett volna. Különböző helyzetekben te is imádkozhatsz így, a lelki szegénység magatartásával, így tartva üres kezeidet, azzal a tudattal, hogy ez egy kérő gesztus, hogy Jézus üres kezeidet töltsse be az Ő kegyelmeivel, s tegyen téged működésének eszközévé.

4. A kiüresített ember imádsága

Szoros kapcsolat van a hit és az imádság, valamint az alázat és az imádság között. Valaki azt mondta, leginkább azokban a percekben tanulsz imádkozni, amikor képtelen vagy imádkozni. Épp ellenkezőleg, mint ahogy gondolnánk. Amikor nagyon nehéz, amikor nem sikerül az imádságod, olyankor Istentől rendkívüli lehetőséget kapsz, hogy megtanulj imádkozni. **Az imádság titka az Isten iránti éhség**, melynek eredete mélyebb, mint a mi érzéseink és szavaink. Valakit, akinek emlékeit és képzeletét egy sereg haszontalan, sőt rossz gondolat gyötri, azok nyomására elkínzott szívével imádkozhat sokkal jobban, mint akinek elméje tiszta, világos fogalmakkal szárnyal, s könnyed szeretet-aktusokban örvendezik. Ezek a tapasztalatok **a lélekben szegény ember hitimáját** szülik meg a szívünkben. Az imádságban szegényeknek és tehetetleneknek kell lennünk. Amikor nem tudunk imádkozni, maga a Szentlélek fog leszállni ránk, hogy imádkozzék bennünk, „szavakba nem foglalható sóhajtasokkal.” (Róm 8,26).

Atélhetsz különféle nehézségeket az imádsággal kapcsolatban, de tudnod kell, hogy ezek a nehézségek teszik, hogy imádságod a lélekben szegény ember imádságává válik. Hálásnak kell lenned azért, hogy azokat megtapasztalod. A nehézségek különbözőek lehetnek, például származhatnak fáradtságodból. A Gyermeke Jézusról nevezett Szent Teréz írja: „Gyötörhetne a lelkiismeret, hogy az imádság és hálaadás alatt elalszom (7 éve) – mégsem szomorkodom!... Úgy vélem, hogy a kis gyerekek egyformán tetszenek szüleiknek akkor is, ha alszanak, s akkor is, amikor nem alszanak. (...) Az Úr látja a mi törekenységünket, s tudja, hogy porból vagyunk.” (*Manuscrits autobiographiques*). Tehát a fáradtság eszköz lehet, melynek segítségével az Úr a lélekben szegény ember imádságát alakítja, formálja benned. És talán egyre több ilyen helyzetet fogsz hasznosítani, ami elősegíti, hogy az imádságod is egyre inkább a lélekben szegény ember imádságává válik.

Ha nagyon könnyen tudsz imádkozni, ez is Isten ajándéka, ezt sem szabad lebecsülni. Mégis a valódi **fejlődés az imádságban ezáltal az Isten felé vergődés által valósul meg**, ami mintegy kifejezi az Isten iránti éhséget, az imádság lényegét, másrészt azáltal a **vágyad által, hogy kapcsolatba kerülhess Istennel, megnyílj felé, s engedd, hogy Ő, Isten, a Szentlélek imádkozzon benned**. Maga ez a vágy a leglényegesebb az imádság szempontjából, s vajon az eredmény fontos egyáltalán? Fontos, hogy vágyakozol, hogy nagyon akarsz imádkozni. Minél nagyobb lesz benned az Isten iránti éhség, annál jobb. Tehát az imádság által Isten felé kell vergődnöd és szükséges, hogy ezt a vergődést megszeresd. Isten minden vágyadat elfogadja, még ha azok számodra nem is tűnnek túlságosan jelentősnek, értékesnek. Ő szereti a szegényes ajándékokat, nem akar gyönyörű virágokat, jobban kedveli a mezei virágokat, a természetesen egyszerűeket, mert azok nem növelik bennünk a gőgöt. Valaki azt mondta: Isten az ajándékok sokféleségéből mindig a szegényeset szereti leginkább, azt, ami nem képezheti az ember gőgjének tárgyát. Igaz ez az imádság esetében is. Isten elfogad tőled minden ajándékot, még ha annak értéke nem is több, mint egy marék poré. Ő tesz felbecsülhetetlen értékűvé minden egyes ajándékot, azáltal, hogy elfogadja azokat. Valóban az imádságod értéke is lehet annyi, mint egy marék poré, mégis felbecsülhetetlen értékűvé válik, mert Ő – a téged szerető Atya elfogadja azt. Ugyanazzal az örömmel fogadja, mint egy anya elfogad bármilyen virágot a gyerekeitől, mivel a gesztus maga számít, nem pedig a felajánlott ajándék értéke.

Előfordulhat, hogy nem lesz semmi, amit felajánlhatnál imádságodban Istennek. Akkor átadhatod Neki ezt a „semmit”, a te tökéletes tehetetlenségedet. Mindent adj át az Úrnak, add át önmagad, úgy, amilyen vagy: kicsiként, tehetetlenként és lélekben szegényként, hogy Ő rendelkezhessen veled. Ez lesz az a bizonyos legjobb imádság, a legjobb, mert az „első boldogság” lelkületét hordozza. A lélekben szegény ember imádsága olyan ember imája, aki üres, üres abban az értelemben, hogy ez az üresség leszállásra készíti az Urat, a Szentlelket.

Amikor Isten olyan lelket lát, aki meg van fosztva saját erejétől, akkor az Ő erejével száll le rá. Boldogok a lélekben szegények, boldogok azok, akik a lélekben szegény ember imádságával imádkoznak.

5. Mária rózsafüzére

A Szűz Mária Istenanyaságának ünnepén, az Új Év első napján II. János Pál pápa Rómában a Szent Péter bazilikában így imádkozott: „Üdvözlégy, aki hittél, üdvözlégy!” *Az Evangélium mondja Terólad: „Anyja megőrizte szívében mindezeket a szavakat.” (Lk 2,51) Te vagy az Egyház emlékezete, az Egyház Tőled tanulja, Mária, hogy az Anyaság annyit jelent, mint élő emlékezetté válni – tehát a szívünkben megjegyezni és el-elgondolkodni az örvedetes, fájdalmas és dicsőséges eseményekről. Mária megőrizte szívében, az emlékezetébe véste és átelmélkedte ezeket az eseményeket: tehát a Fiával történeteket, saját Anyaságát Fia oldalán, a Fiával kapcsolatos eseményeket. Ő volt emlékezet az Ősegyházban és megmaradt ennek az emlékezetnek az Egyház történetének minden századában”.*

A Szentatya szavai szerint Mária az Egyház emlékezete. Az Ő életében volt Jézus születésének hírüladása, Fiának felajánlása a szentélyben, a tizenkét éves Jézus megtalálása a templomban. Ha az Evangélium azt mondja, hogy Mária mindezt megjegyezte szívében, s el-elgondolkodott rajtuk, akkor ez azt jelenti, hogy **Ő ezekkel az eseményekkel imádkozott.** Anélkül, hogy a rózsafüzér szeméit pergette volna, emlékeiben szüntelenül visszatért mindahhoz, ami a Fia és az Ő életében fontos volt. Szűz Mária semmiképp nem feledhette el az Ő életében oly fontos eseményeket, akár csak ezt az elsőt, a legfontosabbat, az Angyali üdvözlést. Mária együtt élt ezekkel az örvedetes eseményekkel, csakúgy, mint Fia kínszenvedésének és feltámadásának jeleneteivel. Ez volt az Ő imádsága.

Amikor a rózsafüzért imádkozod, Mária saját imádságát imádkozod. Mintha a Szűzanya tükörképe lennél. **Lépésről lépésre követed Máriát, ahogy „Ő megjegyezte a Fiú és az Anya titkait szívében, s el-elgondolkodott róluk.** Ő az Egyház Emlékezete és mindannyiunké, akik követjük a hajdan megtörténeteket. Mindezeknek az eseményeknek élővé kell válnia bennünk. Róluk elmélkedve kapcsolatot teremtess ezekkel a titkokkal, s így azok a kegyelem csatornáivá válnak számodra. **Megszeretni a rózsafüzért annyit jelent, mint megszeretni az Evangéliumot és Szűz Máriát, s mindazokat a dolgokat, melyeket Ő a szívében megjegyzett és el-elgondolkodott rajtuk, melyek az Ő életét betöltötték.**

6. A szüntelenül imádkozó ember

Guy de Larigaudie-ről elmondhatjuk, hogy különösképpen az imádság embere volt. Olyan ember, akitől úgy látszott, Isten semmit sem tagadott meg: nagy utazó (elsőként utazott autóval Franciaországból Indokínába), a francia ifjúság vezére; valaki, aki teljes szívéből szerette Istent, s ezért embertársait és a világot is teljes szívéből tudta szeretni. Fényképei alatt ez a felirat olvasható: „mosolygó szentség”. Ennek az embernek vallásosságában a legjellemzőbb elem **a világot igenlő**, szépségét csodáló mély hitre alapozott **ima** volt. Hiszen, ha szeretjük Istent, a világot is szeretjük. „Mindent – írja jegyzeteiben – szeretni kell: a dzsungelben váratlanul elénk táruló orchideát, a szép lovat, a gyermeki gesztust, a nők tréfáit és mosolyukat. Minden szépséget meg kell csodálni... fel kell fedezni, mégha sárba merül is, s fel kell emelni Istenhez. (*Etoile au grand large*). Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy az ő életében ne lett volna meg a helye a küzdelmeknek és áldozatoknak, a hit próbáinak és a bátor döntéseknek – hiszen a szentség senki számára nem lehet könnyű. „Érezni magunkban az emberi ösztönök minden szennyét, züllöttségét és lázongását, mégis megmaradni ezek felett és nem merülni el bennük – olyan ez, mintha egy szikkadt mocsáron

lépkednék, miközben csak egy sajátos könnyedségre hagyatkozunk, amely felemel és megtart (...)

– Azt hiszem, egy mesztic nő volt. Csábító karok, igazi félvér szépség telt ajakkal és hatalmas szemekkel. Gyönyörű volt, örületesen szép. Az igazat megvallva már csak egy volt hátra. De nem tettem meg. Lóra ugrottam és elvágattam, kétségbeesetten és dühösen zokogva. Bízom benne, hogy ha az ítélet napján nem lesz elég amit Istennek nyújthatok – egy csokorként odaadhatom majd mindazokat a csókokat, melyeket az Ő szerelmére való tekintettel nem akartam megismerni.” (662. old.)

A tisztaság lehetséges, ha az imára alapozzuk. „Lehetséges, szép és építő, ha pozitív alapokra épül, az Isten iránti élő és tökéletes szeretetre, mert csak ez képes megnyugtatni azt az óriási szeretetigényt, mely betölti az emberi szívet.” (623. old.)

Guy de Larigaudie szereti a rizikót, a táncot, az éneket. Kiváló úszó és síelő. Minden örömet elfogad, de mindazt, amit megismer és átél, szüntelen az ima ritmusához igazítja bensejében. „A gyönyörű külföldi nők nem tudták megérteni – írja –, hogy még a legfergetegesebb tánczene alatt is az én szívem az ima ütemére ver, s hogy ez az ima erősebb, mint az ő bájuk és vonzerejük.” (624. old.) Ez az ember így imádkozott a szépségért: „Istenem, adj nővéreinknek – a lányoknak harmonikus testet, add, hogy mosolyogjanak ránk és ízlésesen öltözzenek. Add, hogy egészségesek legyenek és lelkük legyen tiszta, hogy nehéz életünkbe hozzanak tisztaságot és bájot. Velünk szemben legyenek egyszerűek anyai érzülettel, csalfaság és kacérság nélkül. Add, hogy semmi rossz ne férközhesen közénk. És hogy mi, fiúk és lányok ne bukások, hanem a kölcsönös gazdagodás forrásai legyünk egymás számára. Tahiti és Hollywood között – emlékezik tovább – korallpartokon és gőzhajók fedélzetén, a tánc ritmusában a világ legszebb asszonyait tartottam karjaimban. Mégsem nyúltam ki, hogy letépjek egyet is e kínálkozó, s csábításra vágyó virágszálak közül. Nem emberi szempontok szerint tettem – egyedül Isten szerelméért.” (631. old.)

Az Eukarisztiáról így vallott: „A napi szentáldozás volt számomra az a forrás, melyen keresztül megfürödtem az élet vizében (...), tápláló eledelt kaptam a további útra, s olyan szerető pillantást éreztem magamon, amely bátorságot és bizalmat öntött belém. Úgy haladtam át a világon, mint fallal körülvett kerten. Őt kontinensen kerestem a kalandokat (...), mégis magam zárva maradtam. De eljön a nap, amikor elénekelhetem szerelmi és mennyegzős énekemet. Akkor eltűnnek az összes gátak. Én pedig elnyerem az örökkévalóságot.” (631. old.)

Milyen volt napjaink idézett szentjének hívő imája? „A legsilányabb film alatt is – írja – lehet (...) gépiesen imádkozni. A színészekért, a rendezőért vagy a statisztákért, továbbá a szórakozó vagy unatkozó közönségért, jobb-, vagy baloldali szomszédunkért.” (628. old.) Az imában talál erőt az Úr iránti hűség nehéz pillanataiban. „Jönnek súlyos órák – mondja –, amikor a bűn kísértése oly erősen és makacsul ragadja meg egész testünket, hogy csak gépiesen – igen halkán és szinte hit nélkül tudjuk ismételni: Istenem, mindenek ellenére szeretlek Téged, de könnyörülj rajtam. És vannak esték, amikor csak ülünk a templomban, de nem tudunk imádkozni (...), csak ezt az egyszerű mondatot ismételtetjük, úgy kapaszkodva belé, mint az utolsó szalmaszálba: mégiscsak szeretlek Téged Istenem.

Mialatt a lovaglóstorod végével csapkodod a gyomot, fűvet rágcsálsz, vagy reggelenként borotválkozol, szüntelenül ismételheted az Úrnak, hogy nagyon szereted Őt. (...) Dalba foglalhatod egész életed történetét és jövődő álmaidat – az Úrhoz intézve szavaidat. És beszélhetsz Vele, amikor örömdobban táncra perdülsz a nap fényében, a strandon vagy a síelés közben, mikor siklasz a havon. Tudd mindig közeledben az Urat, mint társat és bizalmasodat!” (627. old.)

„Annyira hozzászóltam Isten jelenlétéhez a bensőmben, hogy szívem mélyén szüntelen imádság folyik, amely csaknem ajkamra tör. Ez a szinte öntudatlan ima nem áll meg bennem akkor sem, amikor épp álomba ringat a vonat zötyögése, vagy a hajócsavar morgása, sem

emelkedett pillanataimban, sem a város fergetegében, sem pedig minden fegyelmet lekötő elfoglaltságaim közepette. Valahol mélyen egy végtelenül nyugodt és tiszta ár ez bennem, melyet a felszín árnyai és viharai nem érinthetnek.” (625. old.) „Egész életem egy hosszú Istenkeresés volt. Mindig és minden órában, a világ minden táján az Ő útjait jártam. A halál csak olyan lesz számomra, mintha egy porázt vennének le rólam.” (621. old.)

VI. fejezet: A szeretet, mint a hit megvalósulása

Krisztus Mennybemenetelekor megígérte, hogy mindennap velünk marad a világ végéig. (vö.: Mt 28,20). Ő nem csupán az Egyházban és a megváltó művét megjelenítő Eucharisztiaiban **maradt velünk**, hanem **felebarátainkban** is, akikkel Ő azonosult: „amikor megtették ezt egynek e legkisebb testvéreim közül, nekem tették.” (Mt 25,40). Felebarátainknak köszönhetően így életünk hétköznapijai kihívássá válnak hitünk számára, mert a hit lehetővé teszi, hogy Krisztus szemével nézzük a világot, s észrevegyük Isten rejtett jelenlétét a másik emberben.

„...A hit, amely a szeretet által munkálkodik.” (Gal 5,6) és a szeretetben találja meg a maga teljességét; kapcsolatra, egységre hív Istennel és a felebarátokkal. Isten kinyilatkoztatja nekünk az Ő szeretetét (*agape*), melyet a hit által fogadunk el, hogy azután másokra is áraszthassuk azt. Istenre hagyatkozásunk a hit által a szeretetben nyeri el a – mondja II. János Pál – valódi, Isten szeretetét viszonzó ajándék jellegét és dimenzióját.

1. Agape

Az emberek közötti kapcsolat kétféle, s ennek következtében két fajta koncepciója van a szeretetnek is. Az egyik az ókori megfogalmazás szerinti, melyet Platon közvetít számunkra, a szeretetet, az *erosz* szóval jelöli. A másik koncepció, melyet a kereszténység vezetett be, görög: *agape* szóval jelölt szeretet. Tehát az *erosz* és az *agape* két fajta szeretet, melyek két különböző emberi kapcsolat alapjai. A platon *erosz*, s az a szeretet, mely azt szereti, amit szeretetre méltónak tart. Ez az érzelmi szeretet. Ha valaki, vagy valami megfelel neked, például esztétikai szempontból, a szépsége miatt, vagy jó valakivel vagy valamivel együtt lenned, vagy birtokában lenned valaminek, mindez tisztán természetes érzésből fakad; ez a platon *erosz*. Szeretsz valamit, ami örömet okoz neked, amitől jól érzed magad. Ez egocentrikus szeretet, mert **benne** folyton **rólad van szó**, arról, hogy **neked** valami örömet okoz.

Ezt a szeretetet hiányosságai, korlátai, érdekközpontúsága és múlandósága ellenére nem kell elvetni, lerombolni. Mert ez a szeretet a természet rendjéhez kapcsolódik, ami Istentől származik, de megsérült az eredeti bűn miatt. Ezt a szeretetet fokozatosan meg kell tisztítani, át kell alakítani, olyan szeretetté, mely természetfeletti, mely lényegileg bekapcsolódik a kegyelmi életbe és az Evangélium csakúgy, mint Szent Pál gondolata szerint Isten szeretetének tükörképévé válik. Erről szólnak Szent Pál híres sorai a Korintuszi levélben „A szeretet türelmes, a szeretet jóságos (...) nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszra (...) Mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel” (1Kor 13,4-7). Ezt a szeretetet Szent Pál levelében az eredeti görög nyelv az *agape* szóval jelöli. Isten a keresztény koncepció szerint *agape-szeretet* – aki leszáll az emberhez, hogy azt szeresse, ami nem méltó a szeretetre. Ez spontán szeretet, melyet azért ad, mert Ő maga a Szeretet. Az *agape* az embert elárasztó, érdek nélküli szeretet. Mi olykor azt hisszük, hogy Isten tetszését el kell nyerni, szeretetét ki kell érdemelni. Ám Ő azért szeret téged, mert te az Ő gyermeke vagy, nem pedig azért, mintha megérdemelnéd azt. **Az *agape* alkotó szeretet, mely nem azért szeret, mert érdemes vagy rá, hanem azért, hogy arra érdemessé válj.** Az *agape* valami jót akar létrehozni benned, s egyre többet. Ha valaki kivételes kegyelmeket kap

Istentől, azon csodálkozik, miért ajándékozták meg éppen őt. Pedig az *agape-szeretet* mindig méltatlanokra száll le, mindannyiunkra, hiszen mindannyian méltatlanok vagyunk, s mindenkinek szüksége van erre a teremtő szeretetre, mely a jó formálója. Istennek, aki a Szeretet, az a tragédiája, hogy teljességében nem tudja kiárasztani a szeretetét, nem áraszthatja ki azt az emberi lélekre, melyet oly végtelenül szeret. Isten folyton keresi azokat a nyitott szíveket, melyeket szüntelenül és mértéktelenül eláraszthatna az Ő végtelen szeretetével.

Az anyának, aki szereti a gyerekét, mindig az ő gyereke a legszebb, még ha az a legcsúnyább lenne is, mert az **ővé**. Fontos-e, hogy mennyi hibád van? Biztosan rengeteg, lehet, hogy szinte agyonnyomnak, lehet, hogy már nem tudod tovább hordozni **őket**. Pedig **Isten el akar árasztani az Ő szeretetével**, szeretetet akar teremteni benned, le akar szállni hozzád, **hogy belőled, bűnősből és méltatlanból megteremthesse az Ő remekművét, az ő szeretetének remekművét.**

Az *agape-szeretetet*, mely főntről, Istentől száll le rád, s melyet a hit által fogadsz el, zárhatod be önmagadba. A szeretetnek – mint mindannyiunk javának – szét kell áradnia. A szeretetet tovább kell adni. Az *agape* maga Krisztus, aki benned él, aki benned és általad akar szeretni másokat. Az *agape-szeretettel* – érdek nélküli szeretettel – megajándékozott ember maga is szeretni kezd másokat. Pontosabban Krisztus kezd benne másokat szeretni. Az *agape* nem annyira érzelmi szeretet, mint akarati, mely el akar halmazni jóval. Az általa kötött emberi kapcsolatok képesek legyőzni a halált is. Nem fontos, milyen az a másik ember, kedves, vagy nem, csúnya, vagy szép, tele van-e hibákkal és bűnökkel, vagy sem. Csak az a fontos, hogy a szeretet szeretni akarja őt, azért, hogy ezáltal jobbá váljon. Ez az *agape-szeretet*, mely azáltal növekszik benned, hogy Krisztus leszáll a szívedbe, gyakran apró gesztusokban, vagy egy tekintetben fejeződik ki. Nagyon fontos, hogy tovább add ezt a szeretetet tekinteted melegével, elfogadással, csodálattal, a másik ember állandó jóindulatú fogadásával.

2. Az érzelmek szerepe

Az *agape* nem csupán alkotó szeretet, hanem olyan szeretet is, mely az emberek közötti egység, közösség megteremtője. Az emberek közötti kapcsolat gyakran érzelmi probléma. A személyek közötti érzelmi viszonyoknak három alapvető változata van. Egy kapcsolatot irányíthatnak pozitív érzelmek, amikor valaki közel áll hozzád, megfelel neked, szereted őt, szívesen vagy vele. Ilyen pozitív érzéseket egyaránt megtapasztalhatunk az Úristennel és az emberekkel való kapcsolatainkban is. Jól érezheted magadat például Istennel is. Előfordul, hogy az Istennel való kapcsolat felhevíti valakinek a szívét, s ez eltarthat órákon, napokon, sőt hónapokon át. Pozitív érzések bármikor eláraszthatják az ember lelkét. A másik eset, amikor a pozitív érzések eltűnnek és egy bizonyos **érzelmi üresség** születik az emberben – ilyenkor semmi sem vonz az adott személyekhez. Történhet ez hirtelen, vagy fokozatosan, folyton elmélyülő folyamat során. Pszichológiai szempontból ekkor beszélhetünk egy bizonyos érzelmi dezintegrációról. És előfordul egy harmadik variáció is, ez a legnehezebb, amikor **negatív érzések** lépnek fel. Az idegenkedés érzése ugyancsak megjelenhet a másik emberrel kapcsolatban, vagy az Istennel kapcsolatos dolgokban is. Ez utóbbi gyakran előfordul a megtisztulás időszakában. Ekkor valami szinte kiűz a templomból, hogy nincs kedved győnni, vagy a szentáldozásban résztvenni, nehézségeid lehetnek az imádsággal kapcsolatban is. Hasonlóan a másik emberrel szemben is felléphetnek benned negatív érzések. Valaki, aki közeli barátod volt, egyszerre egész egyszerűen ingerelni fog, visszautasít, elvet magától.

Azok az emberi kapcsolatok, amelyek pozitív érzelmekre épülnek, a természetes kapcsolatok. Ilyen fajta érzelmek és kapcsolatok bármilyen emberi csoportban

kialakulhatnak, még bűnözők között is, de baráti társaságokban is. Gyakran találkozhatunk olyan emberekkel, akik tökéletesen illenek egymáshoz a természetes kapcsolatok értelmében, a közös érdekek alapján. Ugyanakkor a természetes alapon kialakult pozitív érzések általában nem tartósak. Ilyen érzések felléphetnek például a házasság kezdetén, de azután el is tűnhetnek. Mi történik akkor, ha ezek megszűnnek? A növekvő érzelmi üresség miatt krízis lép fel, melyet nehéz elviselni. Az Istennel való kapcsolatban bizonyos szárazság, közömbösség lép fel ilyenkor – semmit sem érzek az Istennel való kapcsolatomban, semmi sem vonz az imádsághoz, sem a gyónáshoz, sem az Eukarisztiához. Hasonló krízis lép fel az emberek iránti érzelmek eltűnésekor is, amikor hirtelen megszűnik valami, ami ahhoz az emberhez vonzott, aki azelőtt közel állt hozzád. Bizonyos fajta üresség keletkezik ekkor benned barátaid és ismerőseid iránt.

Végül a harmadik, nagyon is nehéz helyzet, amikor érzelmi kedvetlenség lép fel az Isten dolgai, illetve az embertársak iránt. Ilyen helyzetekben olykor szinte hősiességre van szükség ahhoz, hogy legyőzzük önmagunkat. Ám valójában **épp ekkor, amikor megszűnik, vagy legalábbis csökken a természetes kötődés – teremődik meg a lehetőség arra, hogy megjelenjen, vagy elmélyüljön közöttünk a természetfeletti kapcsolat.**

Előfordul a házasságban, hogy a házastársak olyan tökéletesen illenek egymáshoz, mint egy széttört téglának két darabja, melyek összerakva tökéletesen kiegészítik egymást. A hit szempontjából ez egyáltalán nem ideális helyzet. Hiszen ez csupán a tisztán természetes pozitív érzések összehangoltsága. Ez még nem a kidolgozott keresztényi szeretet, az *agape*. Hasonló a helyzet a családban a gyerekekkel is. Nem az a fontos, hogy egymással összhangban legyenek, hogy ne legyenek egymás közt problémáik. Az a fontos, hogy próbálják meg egymást szeretni a hibáik és különbözőségük ellenére is, és nem az, hogy egymást kiegészítsék, és összhangban legyen egyik a másikával.

3. A természetes kapcsolatok válsága

Semmiféle közösségnek – legyen az akár házastársi, akár baráti közösség, vagy valamilyen csoport –, ha kizárólag természetes kapcsolaton alapul, nincs komoly esélye tartós fennmaradásra. Valamikor, előbb vagy utóbb széthullik, vagy el kell jutnia létezésének egy magasabb szintjére. A hit szempontjából ezért állíthatjuk, hogy jó, ha életünkben ilyen jellegű krízisek jelentkeznek. Jó az, ha valaki hirtelen kevésbé kedves, kevésbé szeretetre méltó lesz számunkra, mert ez rendkívüli lehetőséget hordoz magában. Krisztus felhívása, mely az Evangélium megvalósítására hív, ezekben a pillanatokban válhat igazán aktuálissá. Így van ez az Istennel való kapcsolatban is, a néha heves tisztulási időszakokban, amikor nem érzed a kapcsolatot Istennel, amikor az a benyomásod, hogy egyáltalán nem szereted Őt, amikor mintha egyszerűen valami eltaszítana Tőle, és te mindennek ellenére mégis igyekszel hűséges maradni Hozzá. Milyen értékes is az a gyónás, amikor nincs kedved gyónni, s milyen értékes az az áldozás, amikor semmi sem vonz hozzá, de mégis elmész, mert tudod, hogy a téged szerető Krisztus ott van és vár terád. Mennyivel több erőt fejtesz ki ilyenkor, **adományod a természetes kapcsolat hiányának mértékében növekszik.** Milyen jó, hogy krízisek lépnek fel köztünk, hogy félreértések vannak a házasságban, hogy a gyerekek képesek néha egymást megverni, mert nem illenek össze. Ez a rés az a vékony repedés, mely lehetővé teszi, hogy megszülessen, vagy elmélyüljön a természetfeletti kapcsolat és a természetfeletti szeretet. Az a szeretet, mely Krisztus műve, mely ha kifejlődik, kitart a végsőkig. Csak ez a szeretet erős, mert Krisztus erejű, Isten erejű. Isten erejű az a házasság, mely keresztülment ilyen dezintegráción és képes volt integrálódni egy magasabb szinten. Boldogok, akik átéltek efféle nehéz pillanatot Istennel, és nem árulták el Őt, hanem hűségesek maradtak Őhöz, mert ekkor az ő szeretetük valóban gyökeret eresztett.

Mindebben van valami nagy reménység, főleg azok számára, akik félnek, látva, hogy életük olykor igen nehéz. A másik ember gyakran nem könnyű számunkra. Olykor mindent megtesz, hogy eltaszítson magától, de épp ilyenkor válnak számunkra rendkívüli kegyelemmé, mert ez azt a felhívást hordozza, hogy emelkedjünk fel a természetes kapcsolat szintjéről a természetfeletti kapcsolat szintjéhez – az *agape* szintjére. A hit szemszögéből azok a személyek, akiket a legkevésbé kedvelünk, a legértékesebbek számunkra, mivel ők teremtik meg számunkra a legnagyobb esélyt arra, hogy magatartásunkat polarizáljuk, s meglássuk azt, hogy kedvelni nem ugyanaz, mint szeretni.

4. Engedjük, hogy Krisztus szeressen mibennünk

A keresztény szeretet jellegzetessége a Krisztus-központúság, ennek a szónak kettős értelmében. Először is; Krisztus a szeretet legfelsőbb és egyedüli mintája. **Úgy kell szeretned, ahogy Ő szeret.** „Új parancsot adok nektek, hogy szeressétek egymást; ti is úgy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket.” (Jn 13,34) Ahhoz, hogy úgy tudj szeretni, ahogyan Krisztus szeret, a hit által fel kell fedezned az Ő arcát, mely a kinyilatkoztatott Igében nyilvánul meg számunkra. Nem elég Krisztus alakját elméletileg megismerni. Csak a hit növekedésével együtt fog növekedni benned a szeretet és elmélyülni az egzisztenciális kapcsolatod a szeretet személyes ideáljával, aki maga Jézus Krisztus. A hit által, mely lehetővé teszi, hogy meghalld a kinyilatkoztatott Igét, és kötődj Krisztus személyéhez, ismerheted meg Őt, aki a szeretet mintája. A hit által ébred benned a vágy is, hogy úgy szeress, ahogy Ő megszeretett téged – Ő pedig mindvégig szeretett. A hit által teszed magadévá az Ő gondolatait és vágyait, úgy fogsz gondolkodni, ahogyan Ő, arra vágyini, amire Ő, s úgy szeretni, ahogyan Ő.

Másodszor; **a keresztény szeretet Krisztus szeretete mibennünk.** Ő a mi Utunk, Igazságunk és Életünk. Ő az, aki bennünk gondolkodik, imádkozik, él, és szeret az Ő szeretetével. Szereteted mértéke függ hited mértékétől, amely lehetővé teszi, hogy Isten életében részesülj. Krisztus követése nem annyira az Ő tetteinek külsődleges utánzását jelenti, mint a hit által kötődést Őhöz, amely által az Ő akarata a mi akaratunkká válik, s az Ő élete folyamatosan kifejeződik a mi életmódunkban. Hit által Krisztusra hagyatkozni azt jelenti, hogy elfogadjuk az Ő szeretetét, mely leszáll mireánk; engedjük, hogy Ő szerethessen minket, hogy bennünk és rajtunk keresztül szerethessen másokat az Ő szeretetével. A hit lehetővé teszi, hogy Krisztushoz úgy kötődjünk, és bízzuk magunkat Őrá, s úgy adjuk át önmagunkat, hogy a hit mintegy eggyé váljon a bizalommal és szeretettel. Hiszen a keresztény lét teljességét átható hit úgy foglalja magába a reményt és a szeretetet, mint megvalósulásának két formáját.

Szeretni valakit, akitől idegenkedünk, nem könnyű. Ezért kell megnyílnunk Krisztusra, és az ostromló negatív érzések hullámaival szemben, tehetetlen gyermeknek kell éreznünk magunkat. Gyermeki magatartásnak kell bennünk kialakulnia Isten dolgaival, az emberekkel és környezetünkkel kapcsolatban. Csakis az ilyen bízó hittel eltöltött magatartás, az a hit, hogy Jézus maga jön el és fogja szeretni mibennünk azokat is, akiket mi nem tudunk szimpátiával fogadni – ez teszi lehetővé, hogy eljussunk az *agape*-szeretetre. Hiszen, végül is azokban a helyzetekben, amikor a negatív érzések elárasztanak bennünket, vagy legalábbis a pozitívok eltűnnek, csak Krisztus képes szeretni bennünk. Akaratunknak Krisztus segítségével szabadabbá kell válnia az érzelmeinktől, de legalább törekedni kell efelé a szabadság felé. Jézus jelenléte bennünk megtérést, szabadulást eredményez, eltölt kegyelemmel, s mindezek által szabadabbá tesz. Ez a jelenlét azonban csak alázatunk mértéke szerint valósul meg, annyira, amennyire Isten előtt kicsinyek és tehetetlenek vagyunk, mert csak így, kicsinyként és tehetetlenként tudjuk Jézus szeretetét befogadni a hit által. Ebben az értelemben azok a nehézségeink, melyek életünkben az emberi kapcsolatainkból

származnak, lehetőségek számunkra, hogy megnyíljunk a kegyelemre, Jézus szeretetére. Amikor Jézus látja, mennyire tetetetlenek vagyunk saját érzéseinkkel szemben – ugyanakkor, hogy mindent Tőle várunk –, leszáll hozzánk, mint Isten *agapéja*.

Krisztus leszállva a szívedbe, szeretni akar, másoknak akarja adni önmagát, az ő javukat kívánja, egyre több mindenkit akar szeretni, a lehető legtöbb jót kívánja adni másoknak, s ez a hit fényében azt jelenti, hogy az emberek szentté válására vágyódik. Ha úgy szeretsz valakit, hogy egyedül az anyagi jólétéről, evilági dolgairól gondoskods, akkor tudatosítanod kell magadban, hogy valójában hiányzik belőled az autentikus szeretet. Nem elég az evilági dolgokról, tanításról, képzésről, egészségről, anyagiakról gondoskodni. **Nem tudsz addig tökéletesen szeretni, amíg nem vágyódsz szentté válni, s amíg nem vágyódsz elültetni ezt a vágyat másokban is.**

5. Nem szerethetjük embertársainkat, ha nem szeretjük Istent

Abból az igazságból, hogy Krisztus szereti bennünk embertársainkat, következik, hogy mi magunk nem tudjuk szeretni a másik embert, ha nem szeretjük Istent. Hiszen te magad nem tudsz szeretni. Krisztus az, aki tebenned szeret. Krisztust szeretve, Felé megnyílván, megnyílván arra, hogy az isteni *agape* leszálljon rád, lehetővé teszed Számára, hogy szerethessen téged és általad szerethessen másokat. Azáltal szerethetsz másokat, ha nyitottá válsz erre a Krisztusi leszállásra, akár a szentségek vétele, akár imádságod által. **Amilyen mértékben befogadod Krisztust, amennyire engeded Neki, hogy magához öleljen annyira adhatod Őt másoknak is.** A másik embert szeretni annyit jelent, mint Krisztust adni neki. De nem adhatod azt, amivel magad sem rendelkez. Minél jobban szereted Istent, s befogadod Őt ebben a szeretetben, lehetővé téve számára, hogy élhessen és működhessen benned, annál inkább leszel képes szeretni másokat.

Szeretni azt jelenti, hogy valamit megosztok a másik emberrel, valami jót adok neki. De egyedül anyagi javakat megosztani nem elegendő. A hit szempontjából a lelki értékek a fontosabbak. Ha azokat nem osztod meg a hozzád közel állókkal, akkor lelkiileg meglopod őket, sajátos lelki ártalmat, kárt okozol. Hiszen nekik joguk van ezekhez a lelki értékekhez, javakhoz. Környezetednek joga van ahhoz, hogy amint növekszel a megszentelő kegyelemben, s előrehaladsz az életszentségben, számukra is a kegyelem tiszta csatornájává válj. A hit fényében ez a növekedés az életszentségben a legértékesebb kincs a hozzád közelálló számára. Kérdéssé kell tenned a szeretetedet, igazságban kell állnod, s fel kell tenned a kérdést: igazán szeretsz-e? Biztos szent meggyőződésed, hogy szereted a gyerekeidet, mert imádkozol is értük, s nem csak a világi dolgokról gondoskods. De az imádságod értéke és hathatósága nem az érzéseidről függ, hanem a megszentelő kegyelem fokától, Istenbe vetett hited mértékétől, és az Isten iránti szeretetedtől. Ha nincs belső életed, ha hited és Isten iránti szereteted nem mélyül, akkor lelki értelemben környezeted számára, „tolvajjá” válsz.

Az az anya, aki „langyos” keresztény, aki hitben nem kötődik Krisztushoz, jó ha tudatosítja magában, hogy amiért nem szereti igazán Krisztust, a saját gyerekeit sem szereti teljességében. Azáltal, hogy nem járul szentáldozáshoz, rendkívüli kegyelmektől fosztja meg gyermekét is, aki pedig kincs számára. Nem tudatosan, de ellopja tőle azokat a kegyelmeket, melyek az ő szentáldozásának köszönhetően szállhatnának a gyermekére. Minden egyes részvétel az Eucharishtiában, minden gyónás, csakúgy mint más szentségek vétele, és minden imádság is a „közlekedő edények rendszerének” alapján, vagyis a mi Krisztus Misztikus Testével fennálló szoros kapcsolatunk alapján olyan érték, mely egyúttal másoknak is adatik. Annyira szereted a férjedet, fiadat, lányodat, szüleidet, a hozzád közelállókat, vagy távolabbi embertársaidat, amennyire te magad megtérsz Istenhez, amennyire előrehaladsz az életszentség útján, és engeded, hogy már ne te élj, hanem Krisztus éljen tebenned. Ő, aki az

egyetlen Szeretetet, az egyetlen Jó, szüntelenül arra vágyódik, hogy határtalanul szerethessen minket, aki folyton keresi azokat a lelkeket, akikre kiáraszthatná végtelen szeretetét. Nem lehet az embereket szeretni, ha nem szeretjük Istent. Igazából a másik embert csak a szentek szeretik, azok, akik tökéletesen megnyíltak Krisztusra, azok, akikben Krisztus a maga teljességében élhet és szerethet.

6. Önmegvalósítás Krisztusban

A pszichológia beszél ideális és valódi „én”-ről. Mindannyiunknak van valamilyen elképzelésünk arról, milyenek szeretnénk lenni, akinek a képére és hasonlatosságára szeretnénk önmagunkat alakítani. Ezek a vágyak az ideális „én”-t tükrözik. A valódi „én” ellenben lehet annyira visszariasztó, hogy vannak, akiket kifejezetten irritál, dühít „valódi” énjük. Ez a magatartás nem helyes. Mégis azt bizonyítja, hogy az ember nem akar olyan lenni, amilyen, hogy létezik egy ideális „én”-je, vágyódik arra, hogy valaki más legyen, egyre inkább önmaga.

Ha a hit által megnyílsz Krisztusra, akkor Ő lesz számodra az az „Út, az igazság és az élet” (Jn 14,6). Ő maga mutatja meg az ideális énedet, s ugyanakkor meg is valósítja azt. Ő maga hajtja végre benned az önmegvalósításod.

A hívő ember ideális énképe belső életének fejlődésével együtt fog tökéletesedni, s azáltal, hogy egyre jobban egyé válik Krisztussal. Mert ahogy egyre jobban megismerjük Krisztust és kapcsolódunk Hozzá, úgy ébred bennünk a vágy, hogy Vele azonosuljunk. Ekkor Krisztus válik a mi személyes ideálunkká, ideális énünké. A hitben és kegyelemben való növekedésed által ideális éned egyre láthatóbbá válik, mivel ezáltal Krisztus egyre több természetfeletti fényt áraszt rád, egyre teljesebben jelenik meg neked.

A mi igazi személyes ideálunk csak Krisztus lehet, mivel mindannyian eleve arra vagyunk rendelve, hogy Isten Fiának képmását öltjük magunkra. (vö.: Róm 8,29). Amilyen mértékben közeledik tehát ideális éned Krisztus képéhez, te magad is a közeledsz az igazsághoz, Krisztus maga válik a te utaddá és igazságoddá. Ő maga fog akaraterőt is adni ahhoz, hogy valódi énedet át tudd formálni ideális éned képére.

Mindannyian csak akkor valósítjuk meg önmagunkat, amikor szeretünk. Csak azoknak köszönhetően valósíthatom meg önmagam, akiket szeretek. Mert ilyen Isten ökonómiája és az én pszichikai felépítem. Közülünk senki sem képes önmegvalósításra anélkül, hogy ne lenne más személyekkel kapcsolatban. A másik emberrel való kapcsolat nélkül soha nem leszel képes az önmegvalósításra. Az ilyen viszonylat nélkül soha nem leszel teljesen önmagad. Olykor kapcsolatunk a másik emberrel szinte ideálisan alakul, s ilyenkor a heroizmusnak nem érezzük szükségét. Máskor ellenben hozzánk közel álló személyek képesek olyan helyzetet teremteni, hogy heroizmus nélkül nem maradna más, mint csak a szeretet feladása, megtagadása. A II. világháború alatt gyakran kerültek az emberek olyan helyzetbe, mely heroikus szeretetet követelt: vagy te magad fogsz ütni, vagy téged ütnek; vagy te gyilkolsz, vagy téged ölnek meg. Ezek rendkívüli helyzetek voltak, de Isten a kevésbé drámai helyzetekben is nemegyszer vár el tőlünk olyan szeretetet, melynek nagy ára van. Ilyenkor meggyőződhetünk arról, hogy nem vagyunk képesek szeretni, s könnyebben fogjuk megérteni Krisztus szavainak mély értelmét: „Én vagyok a szőlőtő, ti pedig a szőlővesszők. Aki bennem marad, és én őbenne, az bő termést hoz, mert nálam nélkül semmit sem tehettek.” (Jn 15,5) Krisztus nélkül semmit sem tehetünk. Krisztus a mi életünk. Nélküle olyanokká válunk, mint a szőlőtőről levágott hajtás, mely elszárad. Az ember nem valósíthatja meg önmagát Krisztus nélkül.

Önmegvalósításunk olyan mértékben teljesül, amennyire nyitottá válunk Krisztusra, amilyen mértékben megengedjük, hogy **Ő maga szeressen, s éljen bennünk**. Ha tökéletesen nyitottá válnál Krisztusra, Szent Pál szavaival te is elmondhatnád „Élek én, de már nem én,

hanem Krisztus él énbennem” (Gal 2,20). És Krisztusnak valóban ilyen rendkívüli vágya van: **minden egyes embert sajátos szeretetével akar szeretni**. Ő annyiféle arcban akar megjelenni, ahány ember él a földön.

Az Egyház azt tanítja, hogy nincs szeretet kereszt nélkül – ahhoz, hogy a másik embert szerethessem, saját éneket keresztre kell feszítenem. Ám kegyelem nélkül nem tudom ezt elfogadni, csak a kegyelem tehet erre képpé. A kegyelem pedig úgy működik, hogy maga Krisztus kapcsolódik be az én emberi akaratomba, mellyel azt mondom: *akarok szeretni, a jót akarom választani*. „Mert Isten az, aki bennetek az akarást és a véghezvitelt egyaránt műveli jóakarata szerint.” (Fil 2,13).

Az mi akaratumk – melynek köszönhetően a jó és a szeretet mellett dönthetünk – gyenge. Az ember akarata túl gyenge ahhoz, hogy a nehezebb mellett döntsön, amihez saját egoizmusának legyőzésére lenne szükség. Ha valakinek nem volt még ilyen tapasztalata, egyszer biztosan meg fog győződni afelől, hogy valóban nem képes szeretni, s nem képes meghalni a maga számára – pedig mindannyian csak a szeretet által válhatunk teljes emberré.

A szeretet az akarat aktusa, az a vágyunk, hogy másoknak azt adjuk, ami nekik jó. Nyilvánvaló, hogy bárki közülünk akarhat valamit, például öt, hetven, vagy száz százalékig. Ha tíz százalékig vágyódunk megvalósítani a szeretetet, az túl kevés lesz az emberek közti harmónia megteremtéséhez, ahhoz, hogy az **emberek integrálódásának** folyamata megvalósuljon, nem lesz elég ahhoz, hogy úgy szeressünk, ahogy Krisztus szeretett. Krisztus kegyelmével azonban akaratom egyre növekedhet, s így Krisztus parancsát: „Szeressétek egymást, amint én szerettelek benneteket, úgy szeressétek ti is egymást.”, már nem csak tíz százalékban akarom majd megvalósítani, de hetven százalékban, sőt még jobban is. Ezáltal jelenik meg Krisztus élete mibennünk.

Krisztus felfedezése a másik emberben semmivel sem csökkenti a felebarát értékét. Amikor Krisztust szeretem, a másik embert is szeretem egyidejűleg. Krisztusnak köszönhető, hogy a másik ember egyre megnyerőbb lesz majd számunkra, mert egyre jobba, szebbé alakul át. Amikor az ő akarataba Krisztus beépül, Krisztus által egyre inkább vágyódni fog a jóra, s ez a jó egyre erőteljesebben növekedni, gazdagodni fog benne. Ez a jó az övé, mert az elfogadott kegyelem az ember értékévé válik, de ugyanakkor Krisztusé is. Krisztus olyan tökéletesen épül be a mi életünkbe, hogy a felebarátot **Ő az én szeretetemmel szereti, én pedig az Ő szeretetével**. Nincs itt szó semmilyen megosztottságról, elidegenedésről, épp ellenkezőleg, azáltal, hogy Krisztus jelen van bennem, képes leszek önmagammá válni – szeretni és növekedni a szeretetben.

Ha Krisztus válik ideális énemé, beteljesedik az önmegvalósításom. Ellenkező esetben, amikor bünt követek el, amikor Krisztusnak nemmel válaszolok, saját énektől fosztom meg magamat, s egyre kevésbé leszek önmagam. A bűn, és a Krisztussal szembeni bezártság elidegenít önmagamtól. Ha elzárkózom Krisztustól, szomorú, levert, rossz leszek, pedig nem ilyen szeretnék lenni, nem ilyen az ideális énem. Krisztus mindannyiunk ideális énje, a tiéd, s az enyém is, ezért vesz fel ennyi féle arcot. Ugyanakkor Ő az, aki ezt az arcot mindannyiunkban meg is valósítja. Ezt a csodálatos valóságot tükrözik Krisztus szavai: „Én vagyok az út, az igazság és az élet”.

Önmegvalósításunk az igazságban élve és Isten szeretetfelhívására adott válaszukban teljeseedik ki. Ha nem élünk az igazság szerint, természetfeletti értelemben nem beszélhetünk a szeretetről. Mivel ez a szeretet magának Krisztusnak a szeretete mibennünk. Ő pedig annyira él mibennünk, amennyire mi az igazság szerint látjuk magunkat, vagyis megismerjük saját gyengeségünket és hívjuk Őt, akarjuk, hogy Ő legyen a mi **életünk**. Az ember magától nem képes a természetfeletti jóra. Az Egyház nem mondja, hogy az ember természete romlott, mégis tudatosítanunk kell, hogy mi magunktól képtelenek vagyunk a természetfeletti jóra, hogy képtelenek vagyunk szeretni. Magunktól képtelenek vagyunk válaszolni Istennek erre a felhívására, mely számunkra túlságosan nehéz, különösen a felebaráti szeretet, ami

olykor még a hősiességet is megköveteli tőlünk. Krisztus a gazdag ifjúval folytatott beszélgetésben azt mondja: „Miért mondasz engem jónak? – kérdezte Jézus – Senki sem jó, csak egyedül az Isten.” (Mk 10,18). Minden, ami jó bennünk, az Istentől ered. – „Mid van, amit nem kaptál?” (1Kor 4,7).

Folyton vissza kell térnünk ezekhez a szavakhoz, mert nem beszélhetünk önmegvalósításról Krisztusban, ha nem élünk az igazság szerint. Krisztus önmagáról azt mondja: Arra születtem, s azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. (vö.: Jn 18,37). Isten mintegy rendkívül **érzékeny az igazságra**. Antropomorfizálva a kérdést azt mondhatnánk, hogy az igazság Istennek különösen „érzékeny pontja”. Ha az a hivatásod, hogy Krisztushoz válj hasonlóvá, akkor nem lehet benned hazugság. Krisztus, aki azonosítja magát az igazsággal, hajthatatlan a hamissággal, göggel szemben, nem hagyja, hogy kisajátítsuk azt, amit Ő maga hajt végre bennünk. Istennek minél nagyobb kegyelmét sajátítjuk ki a magunk számára, annál nyilvánvalóbb saját ostobaságunk, balgaságunk. Isten, hogy megvédjen minket ettől, kénytelen lesz kegyelmeit korlátozni.

Önmegvalósításunk alapja az alázat. Az alázat azért olyan fontos, mivel **Isten kész mindent megadni az olyan embernek, aki semmit sem sajátít ki** – ezért olyan fontos az alázat. Ha igazságban élsz és elismered, hogy Krisztus nélkül semmit sem tehetsz, ez olyan, mintha hívnád Őt: *Gyere, élj bennem*. És Krisztus csak ekkor jön el.

Azért, hogy ne sajátítsd ki Krisztus működését, mondogasd minél gyakrabban: *Neked köszönhetem Krisztus, hogy önmagam lehetek, hogy a házastársamat vonzónak találom, hogy azok az emberek, akikkel találkozom, olyan jók*. Ezek a gondolatok alázatodat fogják kifejezni. Mindaz, ami elbűvöl a másik emberben, Krisztusé, s egyszersmind azé az emberé is. Ha úgy vélnénk, hogy az a valaki, aki természetfeletti értékekkel bűvöl el minket, maga méltó a csodálatunkra, félreértés áldozatai lennénk. Egyszer mindannyian meggyőződhetünk arról, mennyire bűnösök, gyengék vagyunk. Ám Krisztus éppen belőlünk, belőled akar remekművet alkotni, mely másokat elkápráztat, s így leszel egyre inkább önmagad és egyszersmind így fog növekedni benned Krisztus.

Minden szent másképp valósította meg magában Krisztus képét. Ez valami rendkívüli dolog, hogy ennyiféle szentünk van. Van Hedvig királynőnk, aki szinte „*arbiter elegantiarum*”, akinek nemcsak rendkívüli esztétikai érzéke volt, de elbűvölte az embereket intelligenciájával, szellemi és lelki értékeivel, s van Benedikt Labres-ünk, aki nyomorban, koldusként halt meg. Szent Lellis-i Szent Kamil fiatalkorában párbajhős, kártyajátékos volt, valószínűleg hitványabb életmódot folytatott, mint azok a katonák, akiket a francia idegenlégióból kidobtak. Egyszer, amikor már megrögzött alkoholista volt, meglátott egy szerzetest, s felcsillant benne a remény: hiszen én is lehetnék más. Később, amikor egyszer ismét veszített a kártyán, s koldulásra kényszerült, az arcát kendővel takarta le, s felébredt benne a vágy, hogy mindezzel szakítson végre. Megértette, mennyire megalázó, amit csinál, s hogy így nem önmaga, hanem egy ember karikatúrája ő. Arról kezdett ábrándozni, arra vágyódott, hogy normális ember legyen. Elhatározta, hogy megtér. Önmegvalósítását ekkor maga Krisztus hajtotta végre. Nemcsak normális embert faragott belőle, hanem remekművé alakította, elvezette őt az életszentségre.

Így bánik velünk Krisztus, mert Ő akar a mi **mindenünnké** válni – a mi szeretetünnké, utunkká, igazságunkká és életünnké.

Ismertető a mozgalomról

1985-ben a varsói Egyházmegyei Szeminárium tanára, Dr. Tadeusz Dajczer tisztelendő atya hozta létre a Názáreti Család Mozgalomát (NCM). E mozgalom az egyetemisták, ill. a főiskolások között végzett, több éves lelkipásztori munka gyümölcseként jött létre. A mozgalom alapelveiben szorosán kötődik mindahhoz, amit később II. János Pál pápa „új evangélizáció”-nak nevezett el. A Názáreti Család Mozgalom-nak alapítótársa volt a varsói Egyházmegyei Szeminárium tanára Dr. Andrzej Buczel atya, aki 1994-ben elhunyt. A formális alapítástól számítva, két év elmúltával a mozgalom elterjedt Lengyelország területén. 1987-től kezdve létesültek a mozgalom első, külföldi közösségei, mégpedig először Franciaországban, Spanyolországban, Portugáliában, egy évvel később Angliában, Hollandiában és Németországban. 1989-ben a Názáreti Család Mozgalom megalakul az amerikai kontinens számos országában is; először Mexikóban, Kolumbiában, Argentínában, Brazíliában, Venezuelában, majd az Amerikai Egyesült Államokban, Kanadában, valamint Kubában. A mozgalom további fejlődését mutatja, hogy valamennyi európai országban elterjedt a 90-es években; Olaszországban, Ausztriában, Belgiumban, Belorussziában, Litvániában, Lettországon, Oroszországban, Ukrajnában, Szlovákiában és Csehországban. 1994-ben a mozgalom ismertté vált Új-Zélandon és Zambiában, 1996-tól a Fülöp-szigeteken, Ausztráliában, Óceániában és Indiában. Jelenleg a mozgalom az összes világrész több mint negyven országában létezik, a tagok és a szimpatizánsok létszáma több mint százezer fő.

A Názáreti Családok Mozgalom lelkiségének lényege, hogy törekszik Krisztussal, a Megváltóval való közösségre, *communio*-ra. „*Teljes önátadás Krisztusnak, az Egyház szolgálatára.*” E közösség igyekszik megvalósítani Isten és az emberek szeretetét, Krisztus szeretetével. A mozgalomban különös módon hangsúlyozzák Jézus követését, az Ő szegénységében és alázatában (Názáret lelkisége). A mozgalmon belül vállalt életszentség felé vezető út, Keresztes Szent János, Avilai Szent Teréz, Gyermek Jézusról elnevezett Szent Teréz, valamint Szent Kolbe Maximilián Mária lelkiségén alapszik.

A közösség lelkiségét áthatja a Szűzanya tisztelete is. E „máriás lelkület” célja természetesen a Krisztusközpontúság és az Egyházközpontúság megvalósulása. Az Istenanya, a Mozgalom tagjai részére az Egyház anyja, Matka Boza, ezért bízunk a Szűzanyára önmagunkat Szent János Apostol mintájára, ami kifejezésre jut: „*Az Istenanyának, az Egyház kizárólagos szolgálatára való önátadás aktusában*” („*Azután azt mondta a tanítványnak: Íme, a te anyád!*” *Jn 19,27*)

Korunk Egyházának apostoli feladatkörén belül, a Názáreti Család Mozgalom, bekapcsolódik az „új evangélizáció” pápai programjába. A közösség tagjai igyekeznek szeretetben élni, és az életszentségre való törekvés vágyát buzdítani saját környezetükben.

A mozgalom egyik apostoli fő célja, a **család evangélizációja**. Az evangéliumi radikalizmus vállalásával olyan magatartásforma kialakítására törekszik, melynek révén a keresztyén család ideáljai láthatóvá és kézzelfoghatóvá válnak, a mai társadalom széles körei számára.

A mozgalom tagjainak apostolkodási tevékenysége a hozzájuk legközelebbi egyházközség életére, valamint a veszélyeztetett ill. csonka családokra irányul.

Az apostoli életről tanúságot téve, együttműködve a plébánossal, a közös imatálalkozókon való részvételük mellett, igyekeznek bekapcsolódni az adott egyházközség aktuális problémáiba.

Ezek a következő öt területre vonatkoznak:

a házastársak hitéletének megerősítése
a gyermeknevelésre vonatkozó segítségnyújtás
az alacsony jövedelemmel rendelkező családoknak anyagi támasz biztosítása
a gyermekek és ifjúságnevelésben, az elmélyített hitformálásához szükséges feltételek megteremtése
a házasság- ill. a családetikára vonatkozó egyházi doktrínák terjesztése

Ezen kívül a mozgalom tagjai tanácsadással szolgálnak a családoknak, jótékonyági tevékenységet folytatnak a szegények, betegek ill. segítségre szorulóknak javára. Különböző segítséget szerveznek a hitoktatásban és a liturgikus szolgálatban, együttműködnek az Egyház missziós tevékenységével, aktív szerepet vállalnak a katolikus oktatás és a társadalmi élet területén.

A mozgalom nyitott mindenki számára: családok, magányos személyek, papok, szerzetesek, fiatalok, gyermekek és betegek részére. Mivel nem határolja magát semmilyen csoportra a felsoroltak közül, ezért mindenki megtalálhatja önmagát ebben a közösségben.

A mozgalmon belüli munka konkrét méreteket ölt a kis egyházközségi csoportokban (közösségekben) ill. az egyházközségek egymással való kapcsolatában.

Gyermekek, fiatalok, jegyesek, ifjú házaspárok, iskolások, egyetemisták, felnőttek, tanárok, más egyéb foglalkozásúak, fogyatékosok, foglyok (rabok), missziós és apostolkodó jellegű, papi és női hivatást tisztázó csoportok léteznek.

A közösségi összejöveteleken (imatálalkozókon), a keresztény aszkézis ill. misztika köréből átvett tematikát tartalmazó füzeteket elmékedjük át, melyek a mozgalom által megjelentetett kiadványok. E publikációk megjelentetésére a mindenkori jóváhagyást, az Egyház helyileg illetékes hatósága adja meg.

Szervezői funkciót töltenek be az animátorok, akik lelki ügyekben szorosan közreműködnek a mozgalomért felelős papokkal.

A mozgalmat a megyés püspök vezeti az általa kijelölt pap, azaz, a mozgalom moderátora segítségével. A mozgalom aktuális feladatát és a jövőre szóló munkaprogramot, a mozgalom moderátora beszéli meg a megyés Püspökkel, a rendszeres találkozások során.

A Názáreti Családok Mozgalom számos publikációt ad ki. Az általános tájékoztatás kedvéért, csak az 1999. augusztusáig kiadott címeket adjuk meg, az alábbi témakörök szerint:

- 32 füzet az „Új Evangélizáció felé” sorozatban
- 3 füzet a „Szentség felé” sorozatban
- 2 füzet a „Názáreti Családok Mozgalmának lelkiségéből” (anyagok) sorozatban
- 7 füzet a „Lelkiség könyvtára” sorozatban
- 6 füzet a „Házasság-teológia és etika” sorozatban

Ezenkívül jelentek meg az alábbiak:

A Názáreti Családok Mozgalmának tájékoztatója
A Názáreti Családok Mozgalmának alapszabályzata
Az Istenanyának, az Egyház kizárólagos szolgálatára való önátadás aktusa
Kommentár az Istenanyának, az Egyház kizárólagos szolgálatára való önátadás aktusához
Teljes önátadási aktus Krisztusnak, az Ő Szent Egyházának való szolgálatra

Tadeus Dajczer atya könyve, mely most magyar nyelven is megjelent, reméljük, hogy sok emberben felébreszti és elmélyíti a hitet! A fent említett kiadványok, hamarosan magyar nyelven is meg fognak jelenni.

A magyar fordítás sok-sok földi – hazai és külszági – ima, áldozat és felajánlott szenvedés gyümölcse. Az Isten akarata szerint pedig jel, felhívás, hogy a magyarságnak most, a XX. sz. végén – ezeréves kereszténységének jubileumán –, magába kell néznie: Maradt-e még a Szent István-i keresztény hit, a Máriának elsőként felajánlott országban?!

A magyar fordítás elkészítése elsősorban Jeney Judit áldozatos munkájának köszönhető. Jeney Judit 15 éves lengyelországi tartózkodása idején ismerkedett meg a lelkiséggel. Mélyen elkötelezte magát erre az útra, s hivatásának érezte, hogy a könyvet Magyarországon is megismerjék. A könyv magyar nyelvű fordítása, az eredeti lengyel javított kiadás alapján készült. Az Úr gondviselésének köszönhetően, Jeney Juditot a munkája az utóbbi években Eger városához kötötte, így elsőként itt indult el a mozgalom Zajacz Ernő atya lelkipásztori vezetésével, aki a kiadási szándék felvállalásában fontos szerepet vállalt.

A könyv megjelenéséért köszönetet mondunk a lengyelországi Názáreti Család Mozgalom jelentős anyagi támogatásáért. Sok segítséget kaptunk Marek Mazur-tól, a közösség lengyel anyanyelvű tagjától, aki magyar nyelvtudását kamatoztatva, nagymértékben elősegítette a magyar nyelvű fordítás hitelességét. Köszönet illeti Koncz Éva munkáját, aki a nyelvi lektorálást végezte, és Karóczkai Júlia tevékenységét, aki a teológiai lektorálásban segítkezett. Köszönetet mondunk Péderi Attilának és Barta Róbertnének, a gépelési és a javítási munkálatok elvégzéséért. Köszönettel tartozunk Gromon Tamásnak és Péderi Attilának, kik anyagi támogatásukkal hozzájárultak a könyv kiadásához. Köszönetet mondunk Dr. Seregély István érsek Úrnak a MKPK elnökének erkölcsi támogatásáért, valamint Dr. Katona István egri segédpüspök Úrnak áldozatos segítségéért és tanácsaiért. Végezetül köszönetet mondunk az egri Jézus Szíve Plébániának, hogy befogadja a közösséget.

Egerben maroknyi közösség alakult, s a tagok hetenkénti találkozásai alkalmával mélyebben megismerkedünk és elmélgedünk Tadeus atya könyvéről és a megjelenő füzetek anyagáról. Az egri és Eger környéki bejáró emberek közül többen, minden nyáron elmegyünk, egy a Tátrában zajló ún. „hegyi lelkigyakorlatok” egyikére. Több időpontban, más-más korosztály – középiskolások, egyetemisták, családok – részére szervezett lelkigyakorlatra ezek zárandokolnak ide a Fülöp-szigetektől az Egyesült Államokig. Nagyobb ünnepeken és főleg az adventi ill. a nagyböjti időszakok alkalmából három napos lelkigyakorlatra is járnak Varsóba és Czeszochowa-ba.

Aki többet szeretne megtudni e közösség lelkiségéről, az alábbi címen érdeklődhet:

Péderi Attila

H-3300 EGER, Tizeshonvéd u. 31/A

Tel.: (30) 9 636-939

E-mail: pederia@westel900.net